

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MARINA
FIORATO

Şifacı

Sisters Planet

Dünyaya hükmeden iki güç...

İmparatorlukta saltanatı elinde tutan bir kadın: Nur Banu Sultan.

Ve ölüm döşeğindeyken ortaya çıkan müthiş bir sır.

1580'ler, Osmanlı İmparatorluğu... Haremdeki kadınları iyileştiren bir şifacı olan Feyra, bir sabah yine her zamanki gibi Topkapı Sarayı'nın yollarını arşınlayıp hareme gittiğinde, sultanı Nur Banu'nun hasta olduğunu görür. Başlangıçta bu durumu pek önemsemeyen Feyra, bir süre sonra Nur Banu'nun zehirlendiğini anlar ve Nur Banu'nun son saatlerini rahat geçirmesi için kendisine ilaç verir. Bu esnada Nur Banu Sultan, Feyra'yla yıllardır sakladığı sırrını paylaşır: Feyra, Nur Banu Sultan'ın kızıdır. Son anlarında gerçekleri dile getiren Nur Banu Sultan, ayrıca oğlu Murat'ın Venediklilerle kendisine olan düşmanlığından bahsedip hazırladığı tozağı anlatır. Feyra'yı uyaran Nur Banu Sultan, kendisine iki büyük devletin kaderini belirleyecek önemli bir görev verir. Hem imparatorluğun hem de Feyra'nın babasının kaderi Feyra'nın elindedir artık.

Sisters Planet

625.00

ISBN: 978-975-999-109-6

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

Instagram: @arkadya_kitap Facebook: ArkadyaKitap Twitter: ArkadyaKitap

ARKADYA YAYINLARI

ŞİFACI

MARINA FIORATO

Özgün adı: Venetian Contract

Yayın Yönetmeni: Bülent Oktay

Yayına Hazırlayan: Çağla Dirice Çakır - Yasemin Büte

Editör: Arzu Sarı

Çeviren: Ayhan Ece Şirin

Sayfa Tasarım: Ayşe Çalışkan

Kapak Tasarım: İlknur Muştı

MİMOZA MATBAACILIK

MİMOZA MATBAACILIK, SAN. VE TİC. A.Ş

Merkezefendi Mah. Davutpaşa Cad. No: 123 Kat: 1-3

Topkapı - İstanbul

Tel: 0212 482 99 10

Cilt: Mimoza Matbaacılık, İstanbul

YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 13695

MATBAA SERTİFİKA NO: 33198

1. Baskı: Mart 2016

ISBN: 978-975-999-934-6

©Marina Fiorato, 2012

ARKADYA YAYINLARI

Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. MB İş Merkezi

No: 14 Kat: 1 D: 1 Zeytinburnu / İstanbul

Tel. : 0212 – 544 41 41 / 544 66 68 / 544 66 69

Faks: 0212 – 544 66 70

info@arkadya.net

Arkadya Yayınları, Bayrak Baskı Yayınları'nın tescilli markasıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://arkadya.org>

Şifacı

MARINA FIORATO

İngilizceden Çeviren
Ayhan Ece Şirin

**Bana Palladio hakkında yazmamı ilk öneren
Ileen Maisel'e...**

Kuzu dördüncü mührü açınca, “Gel!” diyen dördüncü yaratığın sesini işittim. Bakınca soluk renkli bir at gördüm. Bincisinin adı Ölüm’dü. Ölüler Diyarı onun ardından geliyordu. Bunlara kılıçla, kıtlıkla, salgın hastalıkla, yeryüzünün yabani hayvanlarıyla ölüm saçmak için yeryüzünün dörtte biri üzerinde yetki verildi.

Vahiy: 6:7-8

BİRİNCİ KISIM

Siyah At

Giriş

Venedik, 1576 Miladi Takvim

Venedik Dükü Sebastiano Venier, okyanus kadar hırçın gözlerle dört bölmeli pencereden dışarı bakıyordu.

Dört açtığı gözleri, denizde geçirdiği yıllar süresince keskinleşmişti. Ufukta toplanan ve soluk ametist rengiyle üç gündür dalga dalga gelen fırtınayı görmüştü. Şu anda bir kargaşa hali mevcuttu ve bu durum, kötü havadan daha fena bir şeyi beraberinde getirmişti.

Dük, beyaz uzun sakalı ve asil yüz ifadesiyle Tintoretto tarafından resmedilerek ölümsüz hale getirilmişti. Denizlerin kralı Neptün'le sürekli mukayese ediliyordu. Dahası gizliden gizliye Tanrı'yla bile karşılaştırıldığı oluyordu. Son derece dindar olan dük birçok sebepten, özellikle de her iki mukayeseden dolayı üzülebilirdi ama bugün, Venedik'i bu en sıkıntılı günlerinden kurtarmak ve her şeye muktedir olmak için elinde neyi varsa verirdi.

Kötü havaya inat, gelgitten dolayı suyla kaplanan limanda toplanan altı kişiyi izliyordu. Siyah cübbelerinin etekleri ıslanmıştı. Pelerinleri ve geniş başlıklı cüppeleri onlara keşiş havası verse de bu altı adam din adamı değil, bilimadamıydı. Ölümle kalım arasında mücadele veren doktorlardı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Daha yakına geldiklerinde dük, adamların maskesini net bir şekilde görebilmişti. Kemik beyazı rengindeki burunları kara başlıklarının ardında sivri bir çengel gibi duruyordu. Maskeler zaten yeterince korkunçtu ama asıl dehşet verici olan onları takma nedenleriydi.

Bu kişiler dükün *Medico delle Peste*'si, yani veba doktoruydular.

Onlar altı bilgeydi. Hepsi iyi ailelerden gelen bilimadamlarıydı ve en iyi tıp akademilerinde eğitim görmüşlerdi. Her biri Venedik'in altı farklı bölgesinden gelmişti. Doktorları bir arada görmek uğursuzluk sayılırdı. Dük Sebastiano Venier, bu doktorların daha önceden de bir araya gelip gelmediğini düşündü. Ona mezar başına üşüşen kargaları anımsatıyorlardı. Belki de kendi mezarının başına. Bir an için omuzları çöktü. Kendini fazlasıyla yaşlanmış hissediyordu.

Doktorların, dünyanın en harika sokaklarından olan eşsiz Riva delgi Schiavoni'deki yürüyüşünü izledi. Her an kendisinin büyük, beyaz sarayından içeri gireceklerini biliyordu. Sanki dalgalar onu ıslatmışçasına içi titremiştir. Dük başını soğuk mozaik cama yasladı ve bir an için huzurla gözlerini kapattı. Eğer kapatmasaydı Venedik'in üç direkli savaş gemisinin suyu kabartarak karanlıkta hızla ilerlediğini görebilirdi. Ancak sakın olabilmek ve havadaki tuz kokusunu içine çekmek için gözlerini birkaç saniyeliğine kapattı.

Venedik'in kokusu.

Sebastiano Venier kim olduğunu ve nerede olduğunu kendine hatırlatarak doğruldu. Denizin sesini içeriye taşımayan, en iyi Venedik camından yapılma penceresinin ince taş işlemesine baktı. Soylu başını tavana dikerek yukarı, en başarılı Venedik ressamı tarafından yapılan kırmızı ve altın rengin-

deki eşsiz fresklere baktı; olağanüstüydüler. Yine de bütün bu zenginlik ve görkem vebayı engellemeye yetmemişti.

Dük, heybetli sandalyesine yerleşip doktorların geldiğinin haber verilmesini bekledi. Doktorlar tek sıra halinde sıırsıklam bir şekilde içeri girip, yarım daire oluşturarak adeta akbaba gibi etrafını çevrelemişti. Maskelerine yerleştirilen kırmızı, kristal göz mercekleri sanki dükün etini gagalamak istercesine iştahla parıldıyordu. Fakat konuşmaya başladıklarında dük, onlardan korkmayı bir kenara bıraktı.

“Bunu bekliyorduk zaten lordum,” dedi bir tanesi. “*Jesuiti*’nin botanik bahçelerinde son zamanlarda alışılmadık sayıda, neredeyse yüz binlerce kelebek var.”

Dük kar beyazı kaşlarını havaya kaldırdı. “Kelebek mi?”

Doktor, dükün sözünü kesme gafletinde bulunarak saf saf konuşmaya devam etti. “Sayın Dük, kelekler vebanın iyi bilinen bir alametidir.”

“Bu doğru,” diye söze karıştı bir diğeri. “Başka işaretler de bulunuyor. Arsenale’de bir fırın var. Ekmek somununu ikiye böldüğünüzde, ekmekte kırmızı lekeler olduğunu görüyorsunuz.”

Dük sandalyesinin koluna parmaklarını hafifçe vurdu. “Vebanın Venedik’e geldiği gerçeği tartışma konusu değil. Asıl soru, vebanın nasıl en iyi şekilde tedavi edileceği olmalı.”

Faydası yoktu. Hekimlerden biri, hastalarına ölü bir kurbağayı boyunlarına takmalarını önererek vebayla savaşmak istiyordu. Diğer bir öneriyse canlı bir güvercini hastaların şişen lenf bezlerine, kasıklarına ve koltukaltlarına değdirerek kuşun kuyruk kısmındaki tüyünün zehri emmesiydi. Aralarında tartışmaya başladılar. Maskelerinin gagaları neredeyse birbirine çarpacaktı. Maskeler artık

dükün gözüne çok saçma görünüyordu. Doktorlar okumuş insanlardı. Ancak şimdi sakın ses tonları yükselmiş ve adeta ördek gibi vaklamaya başlamışlardı.

Rahatsız olan dükün dikkati dağılmıştı. Bu hekimler üçkâğıtçı ve şarlatandı. Ayrıca her biri, bir diğerine göre daha çok kendini beğenmişti. Bakışları duvar halısının gölgesine kayarak hemen orada sabitlendi. Konuşulanları dinleyen kendisi gibi yaşlı adama baktı. Dükün onu çağırmasını ve neden onu oraya getirttiğini söylemesini bekliyordu.

Gölgelerin arasındaki yaşlı adam aslında bir mimardı ve söylenenleri pek de dinlemiyordu. Her zaman insanlardan çok binalarla ilgilenmişti. Tepesindeki çapraz taş pervazların, tavanın eğimini ortaya çıkarmasına ve dört köşeli sütunların simetrisinin, heybetli freskleri tamamlayışına hayran kalmıştı.

Doktorların odaya girdiğini gördüğünde o da dük kadar korkmuştu. Dükten en sefil dilenciye kadar herkes, maskelerin ne anlama geldiğini bilirdi. Veba artık şehirdeydi. Ancak mimar bu konuyla o kadar çok ilgilenmiyordu. İki yıl önce ciddi olmayan bir veba salgını ortaya çıkmıştı ve o zaman ne yapıtırsa, şimdi de onu yapacaktı. Bu şehri terk edecek, Veneto'ya gidecekti. Belki de memleketi Vicenza'ya. O şehrin tepelerinde bekleyecek, plan yapacak ve çizecekti. Veba susuzluğunu giderinceye dek şarabını yudumlayacaktı. Süratli bir tekneyle Mestre'ye, hızlı bir atla da Treviso'ya geçebilirse, günbatımına kadar eski dostları olan Barbaro kardeşlerin evine varabilirdi. Evlerinde kendisine ayıracakları bir oda olduğunu bili-

yordu, her şeyden öte evi o inşa etmişti. Dükün ne istediğini öğrenir öğrenmez bu şehirden gitmiş olacaktı.

Dük yeteri kadar dinlemişti. Bu doktorlar Venedik'e yardım edemezdi. Onlar kendi kafalarından uydurdukları ilaçlarını, tedavilerini pazarlayarak altın kazanırken bazı vatandaşlar yaşayacak, bazılarıysa ölecekti. Eklemleri bembeyaz olunca ya dek sandalyesini sımsıkı kavradı ve çaresizlik içinde yere baktı. Boğumlu, damarlı ve üzerinde kahverengi beneklerin olduğu elleri neşesini kaçıırıyordu. Yaşlı bir adam vebayı nasıl durdurabilirdi ki?

Boğazını temizledi. Harekete geçmek zorundaydı. Mirasının, bu şehrin değerinin vebayla yok olmasına izin veremezdi. Dükün yaşlı kalbi hızla atmaya başladı. Ayağa kalktığı anda kan beynine hücum etmişti. "Görevden alınıyorsunuz," dedi doktorlara kısmen yüksek bir sesle. "Dışarı çıkm." Kargaları korkutmaya çalışıyormuş gibi eliyle onları kışkıışladı. Doktorlar kapıyı arkalarından kapatıncaya kadar bekledi. "Andrea Palladio," dedi dük büyük odada sesi yankılanarak, "yaklaşın."

Palladio gölgelerin içinden çıkıp dükün heybetli sandalyesinin önüne gelene kadar yürüdü. Rüzgâr içeri girmeye çalışıncasına pencere kanadını tıkırdatıyor, vebayı da yanında getirmek istiyordu. Palladio telaşlanıp tedirgin olmuştu, şimdiye kadar gitmiş olması gerekiyordu ama diğer taraftan dükün sınırı geçmiş ve tekrar yerine oturmuştu. Düşünceli bir hali var gibiydi.

"Giudecca'nın Aziz Sebastianı'nın mucizesini hiç duymuş muydun?"

Palladio hafiften kaşlarını çattı. Dükle daha önceden hiç tanışmamalarına rağmen ününü duymuştu. O, kırk yıldır hüküm süren denizlerin lordu, oldukça dindar ve saygı gören biriydi. Onlar Konseyi vasıtasıyla Cumhuriyetçilerin korkunç zindanlarından kendini sakınacak kadar zekiydi. Sebastiano Venier bu konuma çok mu geç ulaşmıştı? Yoksa şu anda kafası mı karıştı? Yağmurdan harap olan, ancak hâlâ Venedik'in en güzel bölgesi olan Giudecca Adası'nı pencereden görebiliyordu. Ada, bu eski şehri bir omurga misali sarmalıyordu. "Evet, elbette," diye yanıtladı sessizce. Bu sorunun nereye varacağını merak ediyordu. Dük masal ya da ibret alınacak bir öykü anlatırcasına tekrar konuşmaya başladı.

"1464'teki büyük veba salgınının pençesindeyken Giudecca'daki Santa Croce Manastırı'nın kapısına genç bir asker geldi ve su istedi. Leydi Abbes dahil bütün rahibeler vebadan mustaripti. Rahibe Scholastica kapıya geldi. Genç adama şöyle bir baktığında, onun gümüşten bir zırhının, altın rengi saçlarının ve safır mavisi gözlerinin olduğunu gördü. Korku ve şaşkınlık içinde manastırdaki su çarkından adama bir bardak su verdi ve o da bu suyu içti. Güzel adam, Scholastica'ya teşekkür edip ona ve diğer rahibelere gece gündüz Aziz Sebastian'a dua etmeleri için talimat verdi ve kuyudaki sudan içmelerini söyledi. Eğer bunu yaparlarsa, manastır veba salgınından kurtulacaktı. Kılıcını yere vurdu ve rahibenin yanından bir anda ayrıldı."

Palladio o sırada Mestre'ye ne kadar hızlı gidebileceğini düşünüyordu. Dük lafını bitirir bitirmez bir anda oluşan sessizlikle kendine geldi. "Ne oldu?" diye sordu.

"Hasta olan diğer rahibeler gibi Leydi Abbes de o gece iyileşti. Öteki rahibelere veba bulaşmadı ve kuyu suyunu içen

herkes vebadan kurtuldu.” Dük ayağa kalkıp Palladio’ya doğru yürüyerek tam önünde durdu ve mimarın uzun boyuna baktı. “Manastır yıllarca hacıların yeri oldu. İnsanlar veba ve diğer hastalıklar için kuyusundan su aldılar. Venier Sarayı’ndaki Santa Croce’ye dört kapı uzaklığında bir yerde gözlerimi dünyaya açtığım için, bu mucizeden sonra bana Sebastiano adını verdiler. Ancak manastır şu an harap olmuş durumda.” Dük sessizleşmişti.

Rüzgâr sessizliğin içinde ıslık çalıyordu. Palladio işte o an kendisinden ne isteneceğini anlamış ve kalbi sıkışmıştı. Yıllarca zemininin kayalık olduğu ve kıyı gölüne bakan en güzel manzaraya sahip Giudecca’ya bir yapı inşa etmek istemişti. Yıllar boyunca Onlar Konseyi’ne o bölgeye yerleşim yeri yapılmasını teklif etmişse de bir işe yaramamıştı. Fakat şimdi tek yapmak istediği bu şehirden gitmekken ona hayallerini gerçekleştirme fırsatı sunuluyordu. Palladio’nun ince dudakları belli belirsiz bir gülümsemeyle kıvrıldı. Bazen Tanrı’nın zengin bir ironi anlayışı olduğunu düşünürdü. “Ve siz benden Santa Croce Manastırı’nı tekrar inşa etmemi istiyorsunuz?”

“Hayır, tam olarak öyle değil.” Dük tekrar pencereye döndü. “Şunlara bak, Andrea.” Dük, Palladio’ya boğumlu elleriyle işaret ederek olağanüstü büyüklükteki San Marko Meydanı’na bakmasını söyledi. Geleneksel sarı ve kırmızı renklerde giyinen iki hayat kadını pencerenin altında geziniyordu. Sağanak yağmura rağmen göğüsleri açıktaydı ve kadınlar yürüdükçe sallanıyordu.

Bu görüntüden tahrik olamayacak kadar yaşlı olan Palladio, Procuratie Vecchie’nin kemerlerinden onlara bakan bir adamı fark etti. Eli, iğrenç bir şekilde pantolonunun içindeydi. Adam kadınlara eliyle işaret yaparak yanına çağırdı. Parayı verir

vermez de kadınlardan birini avlunun muhteşem sütununa dayayarak, kadının yukarı toplanmış eteklerinin altına azgın bir şekilde elini soktu. Diğer kadınsa müşterisi tatmin olsun diye adamın pantolonunun içinden kalçasına dokunuyordu. “Bu sokakta Andrea,” dedi dükkân, pencereye arkasını vererek, “İşte, tam bu sokakta. Dünyadaki en iyi meydanı oluşturmak için mimar ağabeyin Sansovino tarafından inşa edilen o muhteşem sütun, şimdi bir zina mekânı haline geldi.” Rüzgârın sesiyle aynı tonda ses çıkararak iç geçirdi. “Şehvet düşkünlüğü ve çöküş hali giderek kötüleşiyor. Böyle bir davranış sadece karnavalda görülürdü. O da yılın iki kısa haftasında. Şimdi bu tür manzaralar sıradanlaştı. Yurtdışında bizimle alay ediliyor. Yabancılar ne Sansovino’nun sütunlarından ne de senin köşk ve kiliselerinden bahsediyor. Konuştukları şey hayat kadınlarının sokakta piyasa yapması oluyor.” Dükkân tehlikenin dışarıda kaldığından emin olmak istermişçesine elini pencerenin sürgüsüne koydu. “Ve şehirde veba olduğu bir duyulursa, işler iyice kötüleşecek. Ölümün gölgesi insana garip şeyler yaptırır. İnsanlar kanunları tanımaz. Kendilerini sinirlenmek, çalmak, yalan söylemek zorunda hisseder ve kazanabiliyorken para kazanmak isterler.”

Palladio, dükün bahsettiği mucizeyle hayat kadınları arasında bir bağ kurup söylediklerini anlamlandırmaya çalışıyordu. “Bu güzel insanları kendilerinden, vebadan sadece bir adam kurtarabilir. O kişi de ben değilim.”

Palladio, altı bölgenin o altı doktorunu düşündü. Hiçbiri unvanının hakkını verecek kadar kurtarıcı görünmüyordu. Sonra dükün, İsa'dan bahsettiğini fark etti ve saygı duyduğunu gösteren bir yüz ifadesi takındı. Dük sulanan mavi gözlerini Palladio'ya çevirdi. Dük kitap Aesuli gözleri içinde yaşadığını

ve yenilgiye uğradığını gösteren bir bakış vardı. “O kişi sensin.”

Palladio’nun saygılı duruşu, ağzının açık kalmasıyla birden yok oldu.

“Görmüyor musun? Tanrı, Venedik’i cezalandırıyor. Bizi ilahi öfkenin eşiğinden döndürecek ve cezaya çarptırılmaktan kurtaracak bir adağa ihtiyacımız var. Eğer tıp bize yardımcı olamıyorsa ibadete geri dönmek zorundayız. Sen, Andrea, Santa Croce Manastırı’nın harabesinin olduğu yere bir kilise yapacaksın. Aziz Sebastian’ın izinden giderek çalışacaksın ve öyle harika bir kilise inşa edeceksin ki burası Tanrı’nın güzelliğine yaraşır olacak. İşin bittiğinde, yüzlerce, binlerce insan oraya giderek Tanrı’ya geri dönecek. Sözleriyle O’na şükredecek, dizlerinin üzerinde teşekkür edecekler. İbadetin gücü hepimizi kurtaracak.”

Palladio isteksizliğini açığa vurdu. “Ama... Ben düşündüm ki... Elbette bundan onur duyarım, fakat belki de Vicenza ya da Treviso’dan süreci takip edebilirim...”

Dükün bakışları altında cümlesini bitiremedi, rüzgâr dalga geçercesine uğulduyarak esiyordu. Dük konuşmaya başlamadan önce biraz bekledi. “Andrea. Biz yaşlı adamlarız. Bize ayrılan zaman artık daraldı. Sen de benim gibi Venedik’te kalacaksın. Şehrine bundan daha iyi bir şekilde hizmet edemezsin. Görmüyor musun?” Palladio’nun omuzlarını şaşırtıcı bir şekilde kuvvetlice tuttu. “Tanrı’nın bizzat kendisiyle anlaşma içine gireceksin.”

Palladio genç bir duvar ustasıyken, taşın fosiller bulunduğunu hatırladı. Her gün en az bir tane, mermerin içine gizlenmiş fosilleşmiş deniz canlılarından bulurdu. Ve şimdi her yönden pusuya düşürülen oydu. İş onu alıkoyuyor, tam olarak bir taşın içine hapsediyordu.

Dükün gözlerindeki adanmışlığı fark etti. Sebastiano Venier'in reddedilemeyeceğini biliyordu. Dükün gözlerinin yaşlı bir adama ait olduğunu nasıl söyleyebilirdi ki? İnancın mavi alevi gibi, Aziz Sebastian'ın ateşi gibi parlıyordu gözleri. Reddetmeye cesareti olsaydı bile bu sefer sonu hapisane olurdu. Palladio sessiz bir uysallık içinde başıyla dükü onayladı.

Reddedilmeyi zaten beklemeyen dük, kardinalini çağırdı. “Kardinal, Sinyor Palladio’yu evine götür. İhtiyacı olan her şeye sahip olmalı. Ayrıca,” dedi tam kardinal Palladio’yu büyük kapıdan geçirirken, “şimdi bana *gerçek* bir doktor bul.”

Birinci Bölüm

İstanbul, 983 Hicri Takvim

Bir ay önce

Timurhan Murat'ın kızı Feyra Adalet, o sabah görünüşüne biraz daha dikkat etti.

Babası çoktan evden çıkmıştı, bu yüzden her zaman yaptığı gibi *babasının* kıyafetlerini giyememişti. O zamanlarda İstanbul'daki fakir ailelerde kadın ve erkekler aynı kıyafetleri giyerdi. Zaten giysiler birbirine benzerdi ve insanlarda sadece güzel bir takım ve iyi bir çift ayakkabı alacak kadar para olurdu. Feyra ve babası yoksul değildi. Yunus Murat'ın oğlu Timurhan iyi bir mevkide, durumu iyi olan bir kaptandı, ama Feyra âdetleri yerine getirmeye devam ediyordu ki bu onun saklanması da yardımcı oluyordu.

Bugün Feyra'nın babasının erkenden gitmesi gereken bir görevi vardı. Feyra pencerenin kafesini açtığında, güneşin şehrin üzerine daha yeni doğmakta olduğunu gördü. Sevdigi kubbelerle minareler, mercan rengi gökyüzünü delen koyu birer siluet gibi görünüyordu. Feyra tuz kokusunu içine çekti.

İstanbul'un kokusu.

Denize baktığında şafakta zar zor seçilen gümüş renkli ışığı gördü, arkasında ne olduğunu merak etti. Bir an için başka bir

ülkeye, denize alışkın olan babasının anlattığı hikâyelerdeki yerlere gitmek için can attı.

Ancak Feyra düşler kurarak zamanını boşa harcıyordu. Başını manzaradan çevirip duvarda asılı olan dikdörtgen gümüş aynaya baktı. Kenarları minedendi, mükemmel bir görüntü vermesi için cilalanmış metal oymalar belli belirsiz bozulmuştu. Bu aynayı babası doğu denizlerinden geçerek doğu ülkelelerinin birinden getirmişti ve bebekliğinden beri odasında asılı duruyordu. Çocukken ayna onun için merak kaynağıydı; ona gözlerinin rengini, suratını garip şekillere soktuğunda yüzünün neye benzediğini, dilini çıkardığında ne kadar ileriye gidebildiğini gösterirdi. Şimdiyse Feyra artık yetişkin bir kadın olmuştu ve ayna da onun en yakın arkadaşıydı.

Feyra dikkatli bir şekilde aynadaki yansımasına bakıp erkeklerin ne gördüğünü anlamaya çalıştı. Erkeklerin sokakta ona baktığını ilk gördüğünde saçını örtmeye başlamıştı. Sonra dudaklarına baktılar, bu yüzden o da yüzünün yarısını kapatan *yaşmak* adlı örtüyü taktı. Hatta ilgileri başka yöne kaysın diye kenarlarında altın rengi pulların olduğu yaşmağı seçmişti. O da işe yaramayınca ince bir kumaştan yapılan, bir karış uzunluğunda, gözün üstünden örtülen bir peçe olan *ormisi*'yi taktı. Fakat yine istediği sonucu alamamıştı. Sonunda erkeklerin gözüne hoş gelen şeyin vücudu olduğunu tahmin etti. Büyümekte olan göğüslerini acıyana kadar sımsıkı sarmaya başladı. Ancak erkekler hâlâ dik dik ona bakıyorlardı. Peki, *neden* bakıyorlardı?

Feyra, Osmanlı şairlerinin düşüncelerini onaylamadığını bilecek kadar çok âşıkların şiir ve kasidelerini okumuştı. Diğer taraftan babasıyla arkadaşlarının aşağıda yiyip içerken söylediği ve kendisinin de yatağındaiken duyduğu o müstehcen şarkılardaki genç kızlara da benzemiyordu.

Feyra büyük ama bir kedininki gibi belli belirsiz çekikliği olan, şarkılarda övgüler yağdırılacak kadar cezp edici bal rengindeki gözlerini hesaba katmamıştı. Küçük, düzgün, hokka gibi bir burnu vardı. Teni kahvenin tonlarında olsa da erkeklerin adına şiirler yazacağı kadar esmer değildi. Omuzlarına düşen gür ve bukleli saçları ne ipek gibiydi ne de şairler için yeterince düz. Üstelik rengi de onlar için uygun değildi. Bir kuzgunun kanatlarının siyahıyla karşılaştırılamayacak kadar kahverengi bukleleri vardı. Hepsinden daha tuhafı, üstdudağının altdudağına göre daha büyük olduğu dolgun ve kırmızı dudaklarıydı ki en destansı beyitte bile böyle bir dudak gül goncasıyla karşılaştırılamazdı.

Ona göre fiziksel özellikleri tek tek veya tümünden sıradan, hatta tuhaftı, ancak bu özelliklerinin kendisinin anlamadığı ve kesinlikle hoş karşılamadığı garip bir gücü vardı. Kılık değiştirmesi bile fayda etmiyordu. Gözlerini kapatırsa dudaklarına, saçlarını kapatırsa endamına bakıyorlardı. Ancak Feyra hâlâ ısrarla deniyordu. Çünkü her gün kılık değiştirmek için katlandığı zahmet, kendisini açık etmesinin sonuçlarının yanında bir hiçti.

Aynaya bakarken Feyra, çenesini hafifçe yukarı kaldırdı ve bu görüntü onu cesaretlendirdi. Bugün olabileceğinin en iyisi olacak biçimde kadınsı kıyafetler giymeliydi.

Üzerinde sadece iç gösteren ipekten yapılmış iç çamaşırı olan Feyra, uzun ve krem rengi bandajı alıp koltukaltına sıkıştırdı ve bir uçtan bir uca göğsünü defalarca sardı. Göğüsleri artık acımaya başladığında nefesi kesildi ve garip bir şekilde mutlu oldu.

Şimdi sıra elbiseye gelmişti. Feyra'nın babası ona dünyanın dört bir yanından altın ve gümüş renginde satan, sırmalı,

ipekten elbiselerle Şam ipeği getirmişti ama hepsi pencerenin altındaki gemici sandığında el değmemiş bir şekilde duruyordu. Bunların yerine esnaf pazarından *barami* denilen sade bir elbise almıştı. Bu elbise katsız bir şekilde yere kadar iniyor, hatlarını kapatıyordu. *Barami*'nin üzerine de beline kadar düğmelediği *ferace*'sini giydi.

Ardından saçlarını tarayıp ördü ve örgüsünü başının üst kısmına bir taç misali doladı. Ne kadar sıkı tutturursa tuttur-sun, günün sonunda başörtüsünden dışarı çıkan saçlarıyla uğ-raşırdı. Saçının üstüne yünden ince bir peçe geçirdi ve alnının çevresindeki saçları örgüden bir iple peçenin altına doğru top-ladı. Yüzünün etrafına düşen tutamları gül suyuyla ıslattıktan sonra tek bir tane bile kalmayınca kadar peçenin içine soktu.

Başına, çenesinin altından iliklediği dört köşeli *hotoz* baş-lığını taktı ve tüm yüzünü kaplayan kare yemenisini üstüne geçirdi. Sonra aldığı sade bir tülü boynuna birkaç kez dola-dı. Tekrar aynaya baktı. Fazlasıyla sarmalanmıştı ve artık ta-nınmaz haldeydi. Kıyafetleri kum ve tarçın rengindeydi. Bu giysilerle şehirdeki insanlar arasına karışabiliyor, böylece kim olduğunu gizleyebiliyordu. Üzerindeki gösterişli tek renk, de-riden yapılmış, burnu kalkık sarı çarıklarıydı. Bilekten bağ-lamalı çarıkları kullanışlıydı, çalışırken sürekli karşı karşıya geldiği suyu ve zararlı sıvıları geçirmiyordu.

Feyra sonunda giyinmiş ve hiç takı takmamıştı. Yeterince altına sahipti aslında, düşünceli bir babanın alacağı kadar in-ciği boncuğu vardı. Halhalla gösterişli takılar da ilgisini çeki-yordu, fakat takılar onun iş yapmasını engelliyordu.

Feyra son dokunuşlarını yaptı. Bu ne modaya uymak ne de statü içindi, sadece işine yarar bir ayrıntıydı; bir dizi camla küçük şeyi düzlediği, deri kılıflarını piring tokayla tutturduğu

geniş ve çirkin bir kemer. Bu kemer onun kendi buluşuydu ve onu uzun *ferace* 'sinin altına kayışla bağlayarak şişeleri belinde kolayca saklayabiliyordu. Üstelik bu şekilde tıknaz ve yaşlı bir kadın gibi görünüyordu.

İşi bittiğinde güneş tamamen doğmuş, gökyüzü aydınlanmıştı. Sevdiği şehre bir daha bakmak için kendine zaman tanıdı. Gün ışığında şehrin her ayrıntısı belli oluyordu. Pırıldayan körfezin kıvrımındaki evlerle camiler, eşsiz kıyı şeridinde adeta taşlarla süslenmiş bir gerdan gibi duruyordu. Güneş gibi parlayan altın kubbesinde sultanın şahinlerinin kaçıştığı Ayasofya Camisi, Boğaziçi'nde sinip bekleyen bir gözcü gibiydi. Feyra bir anlık özlemini unuttu, artık denizin nereye kadar uzandığını bilmek istemiyordu. Onun yerine bu şehri hiçbir zaman terk etmeyeceğine yemin etti.

Ayasofya'nın minarelerinden, müezzinin okuduğu tatlı ve dokunaklı ezanı duydu. Sabah ezanıydı bu. Feyra dönüp patır kütür merdivenleri inerek koşmaya başladı.

Çok ama çok geç kalmıştı.

İkinci Bölüm

Sokaklar hâlâ soğuktu, gölgelere henüz güneş vurmu-yordu.

Bu, normalde Feyra için günün en güzel kısmı olurdu. Aylaklık etmek, elinde çamaşır sepetiyle koya giden çamaşırcı kadınları selamlamak ya da kahvaltı için simitle salep veya her köşeden çıkan mavi ve sarı el arabalarından tarçınlı ek-mekle çay almak onu memnun ederdi. Bunları kendi parasıyla almak da onu mutlu ederdi, çünkü o çalışan, profesyonel bir kadındı. Fakat acelesi olduğundan bugün guruldayan karnını göz ardı etmek zorundaydı.

Her zaman olduğu gibi Sultanahmet'ten denizin maviliğini görebildiği harem dairesine çıkmaya başladı. Bugün her sabah yaptığı gibi manzaranın tadını doyasıya çıkarmak için dönme-di. Dolayısıyla Boğaziçi'nin kobalt mavisi sularını yarıp geçe-rek yelken açmış olan Cenova savaş gemisini fark etmemişti.

Feyra önüne bakarak Mese Yolu'ndan* geçip Topkapı Sarayı'na doğru yürüdü. Harem dairesinin bulunduğu

* Bizans İmparatorluğu'nda kullanılan protokol yoludur. Bugünkü Divanyolu Caddesi'ne verilen isim. (Ed. N.)

mükemmel yarınada Haliç, Marmara Denizi ve Boğaziçi'nin kesiştiği yerde bir çıkıntı oluştuyordu. Burası kendi halinde küçük bir şehir sayılırdı. Ziyaretçilerin ilk durak noktası olan Saltanat Kapısı'nın önemini vurgularcasına güçlü bir mimarisi vardı, ihtişamını hissettiriyordu. Kapının girişindeki iki kulenin ortasında, eski padişahın manzum kitabesinin altında, elinde parşömen tutan bir muhafız vardı. Saraydaki birçok güvenlik noktasından ilki burasıydı.

Feyra bu adamı tanııyordu ve burada olmasını da bekle-miyordu. Muhtemelen bu sabah muhafız koğuşundan kurayla seçilmişti ve padişahın hicri takvimdeki her gün için ayrılmış üç yüz elli dört muhafızından biriydi. Bir adam yılda iki kez nöbet tutamazdı ve hiçbirisi hangi gün nöbet tutacağını bilmez-di. Böylece bu adamlara rüşvet verilmesinin veya bir şeye zorlanmalarının önüne geçilirdi.

“Adınız?”

“Timurhan Murat'ın kızı Feyra Adalet.”

“Neden buraya geldiniz?”

“Ben Nur Banu Valide Sultan'ın *kira* 'sıyım.” Derin bir nefes aldı. “Ve harem hekimiyim.”

Adamı izlemeye başladı. Muhafız tam da tahmin ettiği gibi davranıyordu. Ona haremdeki kadınlarla dış dünya arasında bağlantı sağlayan *kira* olduğunu söylediğinde adam, sadece başını parşömenden kaldırıp ona bakmıştı. Bazen o günün muhafızı saraydaki, İstanbul'daki, hatta Osmanlı'daki en güçlü kadın olan Nur Banu Valide Sultan'ın adı zikredildiğinde dudağını büker ya da kaşını havaya kaldırırdı. Ama istisnasız hepsi, hekimim dediği zaman aynı şaşkınlıkla tepki verirdi.

Feyra daha yirmi bir yaşında olmasına rağmen yıllardır ilaç dağıtıp küçük çaplı tıbbi yatırımlar yapıyordu. On üç yaşındayken

sarayın ana bölümündeki saray hekiminden ilaçları alıp hareme götürürdü. Erkeklerin hareme ne kadar yaklaşabileceğinin sınırını çizen Şadırvanlı Sofa'da hekimle buluşurdu. O yaştayken görevi sadece hekimbaşının çinilerle döşenmiş orta avluda çınlayan talimatlarını dikkatle dinlemektir. Talimatları adamın sesinin yankısıyla yarışırca tekrarlar, başıyla selamlayıp cariyeler koridorundan hareme giderdi.

Büyüdüğünde Feyra'yı saray dışına, Kapalı Çarşı'ya şifalı bitkilerle karışım almak için göndermeye başladılar. Feyra farklı şişelerle paketleri alıp Topkapı'ya dönerken çarşının kalabalık yollarında gezinir, burnuna gelen acı ve tatlı hoş kokuları içine çekirdi. İlaçların yapımına dikkatini vermeye ve hızlıca öğrenmeye başlamıştı. Yıllar geçip hekimbaşı eski gücünü yitirince aralarındaki ilişki değişmiş ve Feyra hekimin söylediği miktarları ayarlamaya başlamıştı. Bazen farklı bitkilerden yararlanıyordu, bazen de hekimbaşının yazdığı bazı ilaçları tamamen değiştiriyordu. Haremdeki kadınlar hiç bu kadar sağlıklı olmamıştı. Feyra çoktan kadınları nasıl tedavi edeceğini öğrenmişti ama hâlâ nezaket icabı orta avluya yaptığı yürüyüşlerini sürdürüyordu. Bunamaya başlayan hekimbaşı sarayın ana bölümüyle ve padişahla ilgileniyor, Feyra'ya da haremdeki iki yüzden fazla kadının rahatsızlığı konusunda güveniyordu. Hatta iki yıl önce ona, eski padişahın onayıyla Feyra'nın şimdi bile gururla taşıdığı hekim unvanını vermişti. Hekimbaşı orta avluya artık neredeyse hiç gelmiyordu, bu yüzden Feyra onu Şadırvanlı Sofa'da kendisini beklerken gördüğünde çok şaşırılmıştı.

Telaşlı görünüyor, ellerini ovuşturuyordu. Bir zamanlar bu inanılmaz mekânda upuzun duran adam, şimdi yaşlı ve kısa görünüyordu. Adı Hacı Musa'ydı ve cerrahi yöntemleriyle tıp

konusundaki yazıları dünyaca saygı görüyordu. Şimdilerdeyse geniş keimeraltı onu zayıf, yeşil, mavi ve beyaz rengindeki ıslak Kütahya çinisi de cildini solgun gösteriyordu. Fıskiyenin sesi adamın titrek sesini bastırdığından Feyra hekimin dediği şeyi tekrar etmesini söyledi.

“Affedersiniz, üstadım?”

“Nur Banu Sultan,” dedi hekimbaşı huysuz bir şekilde çıkan sesini çeşmeden dolayı yükselterek. “O hasta. O kadar hasta ki beni ikinci avludan çağırdılar.” Titreyen işaretparmağını kaldırıp Feyra’nın peçesinin önüne doğru salladı. “Beni dinle, Feyra. Nur Banu’nun padişahın annesi olduğunu unutma. Bundan daha haşmetli birini tedavi edemezsin.”

Feyra sabırsızlanıyordu. Çok geç kalmıştı. Hacı Musa’nın neden bu kadar tedirgin olduğunu anlayamamıştı, ne de olsa Feyra onun gözdelerini daha önce pek çok kez iyileştirmişti. On üç yaşındayken yaptığı gibi başıyla hekimbaşını selamladı. Sonra ona olan sadakatini gösterip eğilerek gitmek istediğini belli etti.

Hekimbaşı bunu hemen fark etti. “Bana haber ver. Bekliyor olacağım. Sultanımız çok yaşa.”

Feyra doğruldu. “O benim gözlerimin nuru, kalbimin efendisidir.”

Çoktan ezberlediği bu cevabı verirken kadınların bulunduğu bölüme dönmüştü bile. Feyra acele ederken hekimbaşının sanki sultanın huzurunda onu selamlıyormuşçasına sarığını düzelttiğinin farkındaydı. Yeni padişahın ünü yeterince korku vericiydi. Eğer annesine bir şey olursa, öfkesinden ortalığı kasıp kavururdu. Feyra, Hacı Musa’nın kellesinin gitmesinden korktuğunu biliyordu ve günbatımında da hekimin kafasının yerinde olmasını umdu.

Feyra iç avluya geçip haremın kapısına doğru ilerledi. Burada sorgulanmıyordu. Siyahi iki harem ağası kapıyı açtı ve Feyra ikisini de zar zor tanıdı. Bir zamanlar cariyelerin altın yağmuru-na tutulduğu Altınyol'da ilerledi ve Nur Banu'nun odasına geçmek için başka bir kapıyı daha açtı. Mavi İznik çinisiyle döşenmiş geniş ve havadar odada çeşmenin olduğu küçük bir avluya üzerinde yatağın olduğu bir platform vardı. Kapının eşliğinden Nur Banu'nun ağlama sesini duyabiliyordu.

Kapıda Nur Banu'nun nedimesi olan Kelebek'le karşılaştı. "Sultanımız çok yaşıyor, Feyra."

Tüm güzelliğine rağmen sade bir kadın olan Kelebek belli ki paniklemişti, ama hâlâ resmi davranıyordu. Feyra fazlasıyla tedirgin olduğu için ona aynı resmiyette cevap veremezdi. Aslında Nur Banu'nun durumu için henüz endişelenmiyordu. Valide Sultan kendisine şişkinlik ve acı veren mide rahatsızlığından sürekli mustarıptı. Feyra'nın hazırladığı ilaç sorunu bir saat içinde hallederdi. Feyra'nın korktuğu şey kendi yavaşlığının onu bu hale sokmasıydı. Komodinde içi dondurulmuş meyvelerle dolu olan gümüş bir tabak görünce karnı guruldaydı, hiçbir şey yemediğini hatırlamıştı. Tabaktan sarkan yeşil üzümler onu cezp ediyordu. Bir tane almak için uzandığında, yataktan bir inilti sesi geldi ve Feyra elini tabaktan geri çekti. "Beni mi sordu?"

"Hayır. Cecilia Baffo'yu soruyor."

"Cecilia Baffo kim?"

"Bilmiyoruz. Hiçbirimiz bilmiyoruz." Kelebek, sultanın yanında duran cariyeleri eliyle işaret etti. Beyaz elbiseler içindeki beş genç ve güzel kadın dudaklarını ısırarak yere bakıyordu. Eğitimsiz ve okuma yazma bilmeyen cariyeler bir şeylerin ters gittiğinin farkındaydı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kötü bir şey olacağını hisseden Feyra, platformdan çıkıp Valide Sultan'ın yatağının tülenden nakışlı perdesini çekti.

Padişahın annesi yatakta kıvrılmış, yatıyordu. Gözleri yarı kapalıydı. Yüzünün rengi solmuştu. Belirginleşen damarları adeta boğazında düğümlenmiş, sanki boynunda adamotu yetişiyormuş gibi siyah ve mavi renklere bürünmüştü. Normalde dolgun ve pembe olan yanakları çökmüş, gözlerinin altı morarmıştı. Siyah saçları terden nemlenip alınına yapışmıştı. Nur Banu ellili yaşlarında, etine dolgun bir kadındı. Teni her zaman yabancılarıinki gibi soluk renkte olsa da şu anda, taşlarla bezeli elbisesinin altındaki derisi mor ve benekliydı. Vücudundaki etler diri durması gerekirken pörsüyüp sarkmıştı. Nur Banu'nun ağlaması kesilmişti. Belli ki uykuya dalmıştı.

Feyra, Valide Sultan'ın bileğini tuttu. Kıpırdanıyor, inliyor, konuşuyor, başka bir aksanla sesleniyordu, "Cecilia Baffo. Cecilia Baffo."

Nur Banu'nun sesi normalde alçak ve ahenkli çıkardı, ama şimdi çıkan ses bir karganın gaklamasını andırıyordu. Kan oturan gözleri yarı açık olsa da Feyra'yı tanımış gibi bir hali vardı. Sayıkladığı kızın adını söyleyip Feyra'nın elini tuttu. Sadece Feyra'nın bildiği dilde konuşuyordu. Bu, Nur Banu'nun anadiliydi. Toynak sesi gibi kıvrak ve hareketli bir dildi, her kelime kulağa *a* veya *o* harfiyle bitiyor gibi geliyordu. Valide Sultan'ın Fenike dili dediği bu dili Feyra'ya o küçük bir kız çocuğuyken babasıyla saraya geldiği zamanlarda öğretmişti. Bu, aralarındaki sırları sakladıkları dil olmuş, Valide Sultan en önemli ve özel işlerini anlatmak için bu dili kullanmıştı. Böylece Feyra da bu dili konuşabiliyordu. "Ona anlatmalısın. Anlat ona Feyra, sadece sen anlat."

Feyra anladığını sandı. Korkarak Kelebek'e döndü. "Hekime söylemeliyiz ve padişaha haber salmalıyız."

"Hayır!" Valide Sultan doğrularak aniden ayıldı, korku içindeydi. "Cecilia Baffo. Cecilia Baffo. Mahşerin dört atlısı. Gidiyorlar. Gidiyorlar. *Gel ve gör.*" Nur Banu'nun nefesi kokuyordu ve çenesinden yeşil renkli salyalar damlamıştı. Feyra onu sakinleştirip susturdu. Bir kez daha uykuya dalana dek bir çocukmuşçasına sultanın yanağını okşadı.

Feyra geri çekilip perdeyi ardından kapattı. Kelebek'i el işaretiyle yanına çağırdı. "Cecilia Baffo," diye mırıldandı Feyra. "Kim bu kadın? Ve mahşerin dört atlısı da ne?"

Kelebek omuz silkti. "Sultanım buraya yıllar önce kendisini kaçırarak korsan gemisi tarafından getirildi. Bahsettiği o dört kişi kendisini kaçırarak olabilir mi?"

"Belki de. Ama o isim ne peki? Cecilia Baffo kim?"

"Bilmiyorum!" Kelebek'in sesi endişesinden dolayı tiz çıkmıştı.

Feyra düşünüyordu. "Sultanımın gününün nasıl geçtiğini bana gündeğumundan başlayarak tam olarak anlat."

Kelebek parmaklarını birbirine geçirdi. "Uyandı ve ziyaretçisi olacağı için ona taşlarla süslü geceliğini giydirmemizi emretti."

Feyra gözlerini kıstı. Bu Valide Sultan'ın protokolüne aykırı bir durum değildi. Ne de olsa dul bir kadındı ve sevgilisi olabilirdi. Öte yandan Feyra, Nur Banu'nun, eşi Sultan Selim'in iki yıl önceki ölümünden bu yana biriyle birlikte olduğunu hiç duymamıştı. "Kim, bir adam mı?"

"Hayır. Sabah Cenova gemisi kalkmadan önce Cenova Düşesi ile kahvaltı yapacağını söylemişti."

"Gemi kalktı mı?"

“Birkaç dakika önce.”

“Cecilia Baffo,” dedi Feyra sesli düşünerek. “Bu yabancı kökenli bir isim. Ceneviz ismi olabilir. Düşesin adı ne? Bunu biri öğrenebilir mi?”

“Nasıl olacak Feyra?” Kelebek, kriz zamanlarında hep olduğu gibi o eski, köylü haline geri dönmüştü.

Feyra bir anda onun bu tavrı karşısında sabırsızlandı. “Sor birine.” dedi kendini kaybederek. “Kızlar ağasına sor.”

Kelebek’in gözleri korkudan iri iri açıldı. Cariyelerle haremde sorumlu tutulan, hadım edilmiş siyahi kızlar ağası, sultanın haremdeki yardımcısıydı ve bu duvarlar arasındaki adaleti sağlayan kişiydi. Şimdiki kızlar ağası olan Beyazıt iki metre uzunluğunda, kapkara tenli korkunç bir adamdı. Eğer bir cariyeye padişahı memnun etmezse ya da padişahın isteklerini fazla bulursa, bir çuvalın içine konulur ve bizzat Beyazıt tarafından Adalet Kulesi’nden Boğaz’ın sularına atılırdı. Çuval suyla dolup dibe batarken kızlar bir araya getirilerek kurbanın çığlıkları dinletilir ve itaatsizliğin sonuçlarını görmeye zorlanırlardı. Kızlar ağasının adı geçer geçmez Kelebek, geriye doğru bir adım attı. “Ona soramam, Feyra.”

Feyra terslercesine iç geçirdi. O da ağadan Kelebek kadar korkuyordu fakat Valide Sultan’a olacaklardan daha da ürküyordu. Odadan çıkıp cariyeler avlusundan geçti. Güneş tamamen doğmuştu. Kızlar ağasının dairesine döndüğünde gölgeler içinde kalan mermer sütunlar koyulaşmıştı. Güneş ışınları tepede asılı olan demir fenerlerin içinden süzülüp baklava deseni oluşturuyordu. Bu görüntü Feyra’nın gözlerini kamaştırdı. Kapıyı çalıp kızlar ağasının odasına girdiğinde önce hiçbir şey göremedi.

Yavaş yavaş Feyra’nın gözü odaya alısmıştı. İki tarafında

mermer suyolu olan uzun bir odadaydı. Suyolunu aydınlatan loş ışık huzmesi taş tavana oyulan yıldızlardan süzülüyor, güneş ışınları şekilli elışı kâğıtları misali yerde geometrik şekiller bırakıyordu. Feyra sanki ışık izlerinden oluşmuş gibi duran yolun ortasına adımını attı. Odada kendisini yalnız hissetti. Beyazıt'ın simsiyah teni oturduğu sandalyenin karasıyla aynı renkteydi. Konuştukça ağzından minik dumanlar çıkardığı nargilesini içiyordu. Başının üzerinde toplanmış olan dumanlar yıldız şekilli ışınların altında parlıyordu.

“Timurhan'ın kızı Feyra mısın sen? Benden ne istiyorsun?”

Beyazıt onu gördüğü için kızmışa benzemiyordu. “Kızlar ağası, Nur Banu Sultan'la kahvaltı yapan Cenova Düşesi'nin adı nedir?”

İşte o an Feyra, ağaya tam anlamıyla bakabilmişti. Yaslanmış vaziyette bile cüsseli duruyordu. Kol kasları şişkindi. Nargilesini ağzına götürürken kolundaki altın şeritler etini sıkıştırıyor, yıldız şeklindeki ışık kel kafasını aydınlatıyordu. “Adı Prospera Centurione Fattinanti.” Sesi cüsseli bir adama göre oğlan çocuğu misali çok tiz çıkıyordu. Daha ergen olmadan önce hadım edilmişti. Sesi ve fiziği arasındaki çelişki korkutucu olma özelliğini bir nebze bile azaltmıyordu. Ağzındaki dumanı tekrar üfledi. “Bitti mi?”

“Evet, kızlar ağası.” Feyra gidecekken kendisinin bile tahmin etmediği bir cesaretle tekrar arkasına, ağaya döndü. “Hepsi bu değil, hayır. Cecilia Baffo kim?”

Ağanın gözleri istemsiz bir aşinalık ifadesiyle açıldığında Feyra, ağanın ay gibi beyaz olan iki göz akını gördü. Bir an için korktu ama sonra gözleri yine eski haline döndü. “Bilmiyorum. Şimdi beni rahat bırak. Sultanımız çok yaşasın.”

“O benim gözümün nuru, kalbimin efendisidir.”

Feyra karanlığı arkasında bırakıp aydınlık avluya çıktı. Döndüğünde öğreneceği şey konusunda isteksizdi ama Valide Sultan'ın odasına da güneş doğmuş gibi görünüyordu. Kelebek gülümsüyor, cariyeler bülbül gibi şakıyordu. Ortamın havası belirgin bir şekilde değişmişti. “*Gel ve gör,*” dedi Kelebek.

Feyra yatağın tül perdelerini bir kez daha araladı. Nur Banu yastıklarına yaslanmıştı, boğazında düğümlenen damarlar yok olmuştu. Gözleri parlıyordu, yanakları da al aldı. Gözlerine her zamanki gibi sürme çekilmiş, yaldızcının verdiği tavsiye-ye uyularak her günkü gibi fırçayla boyanmıştı. Valide Sultan, Feyra'yı selamlayınca Feyra rahatladı. Yatakta yanına oturdu. Bu samimiyet sadece ona mahsustu. Nur Banu'nun bileğini tekrar tuttu. Bu sefer nabızı daha kuvvetli ve düzenli atıyordu. Feyra parmaklarını sultanının eline doğru götürdü. Nur Banu ona gülümsüyordu. “Feyra? Sorun ne?”

“Sultanım nasılsınız?”

Nur Banu aniden neşe içinde güldü. Normalde Feyra bu sesi severdi, ama bugün çıkan seste bir terslik vardı ve kanundan çıkan ahenksiz tonlara benziyordu. “Ben mi? Daha iyi olamazdım. Yazı malzemelerimi getir, Feyra. Sonra kahvaltımı getirt ve harem ağasına filikamı hazır etmesini söyle. Bugün Pera'ya gidelim mi? Hava açık ve güneşli. Hekimlik işlerinden zaman ayırabilir misin?”

Feyra sultanın dediğini kabul edercesine başım eğse de endişeliydi. Nur Banu'daki değişim o kadar ani olmuştu ki Feyra, bu kısa ve ölümcül hastalığı kendi kendine uydurduğuna inanmaya başlamıştı. Ama Kelebek ve cariyeler de oradaydı. Tereddüt etti. “Sultanım, bir saat önce buraya geldiğimde, hissizdiniz. Bakışlarınız korku vericiydi. Uyuyup uyanıyor ve sürekli ağlıyordunuz.”

Nur Banu dolgun ve nazik yüzündeki sorgularcasına ifadeyle ona bakıyordu. “Feyra, sen neden bahsediyorsun?”

“Hatırlamıyor musunuz?”

Valide Sultan’ı yakından incelediğinde Feyra yeniden korkmaya başladı. Parlak gözleri pırlanta gibi ışıltıyordu. Yanaklarındaki kurşuni renk gitmişti. Siyah saçları yüzünün çevresinde hale gibi duruyordu. O anı hiç hatırlamıyordu.

Feyra arkasını dönüp etrafına bakındı. Platformdan indiğinde gözüne oymalı masadaki dondurulmuş masum meyveler çarptı. Nedimeyi yanına çağırdı. “Kelebek,” diye kulağına fısıldadı. “Sultanım bu sabah bir şey yiyip içti mi?”

“Henüz değil. Ama daha erken... Düşesin getirdiği meyve dışında bir şey yemedi.”

“Öncesinde biri meyveyi tattı mı?”

Kelebek’in gözleri üzüm kadar yuvarlak ve yeşildi. “Neden? Hayır, Feyra. Sen burada değildin ama sorun olmayacağını düşündüm. Bu düşesten gelen bir hediye. O, sultanımın güzel bir arkadaşı!”

Feyra dolu olan meyve tabağına yaklaştı. Ayakları korkudan adeta ağırlaşmıştı. Gümüş tabağın içinde buzlar birikmiş, eridikçe de hafifçe çatlamıştı. Gözleri tekrar üzümlere takıldı. Harika görünüyor, tabağın kenarından sarkıyorlardı. Hepsisi yuvarlaktı ve nemden parlıyordu. Bir kez daha bu meyvenin çok fazla renk barındırdığını düşündü.

Salkımdan bir üzüm koparıp tırnağıyla ortasını yarıdı. Pencereye doğru yürüyüp kopardığı üzümü güneşe doğru tuttu. Üzümün açık yeşil kısmında, çekirdeğin olması gereken yerde siyah bir pıhtı vardı. Pıhtıyı çıkarıp pencere pervazındaki çini işlemenin üstüne koydu. Sonra ilaçlarını koyduğu kemerinden gözüne tam uyan pirinç çerçeveli camgözü çıkardı. Pıhtıya

dikkatle baktıktan sonra siyah lekeyi ezdi. Pıhtı dağılır dağılmaz her parçasının, yıldız anasonu şeklinde olduğunu fark etti. Midesi altüst oldu.

Bu bir zehirdi.

Bu öylesine bir zehir değildi ve daha önce sadece bir kez gördüğü bir türe benziyordu. Hacı Musa bir keresinde hediye olarak gelen İngiliz birası sürahisinde zehir bularak eski padişahın canına kastedilmesini önlemişti. Hekimbaşı, Feyra'ya Şam'daki dağlarda bulunan Bartholomew ağacının meyvesindeki yıldız şeklindeki çekirdekleri göstermiş ve dikkat etmesini söylemişti. Bu tatsız, kokusuz ve panzehiri olmayan en ölümcül zehir türüydü. Zehirlenen kişi yarım saat içinde etkilerini görmeye başlar, sonrasındaysa tekrar sağlığına kavuşmuş gibi görünürdü. Bu durum, zehir organları iyice ele geçirdikçe kötüleşir, karaciğer ve gözlerle dolar, iç organları adeta püre haline getirirdi.

Bu güçlü zehirden etkilenen Feyra, padişahın ayağı sakat doğanına avucunu açıp ona sporların bir kısmını uzatmıştı. Doğan açgözlülükle hepsini kapmıştı. Ardından Feyra, Topkapı'nın taş zeminine oturup kuşu izlemeye başlamıştı. Yarım saat içinde yere düşen doğan yuvarlanıp kanatlarını çırpıttıktan sonra acı içinde ötmüştü. Feyra serinkanlılıkla kuşa olanları izlerken doğan mucizevi bir şekilde iyileşmişti. İlerleyen saatlerde doğan iyi ve capcanlı görünüyordu, hatta ayağı bile artık sakat değilmiş gibi duruyordu. Ancak Feyra ayağa kalkar kalkmaz kuş tekrar yere düşmüştü ve rengi kararmıştı. Onu kaldırıp boynunu ovana kadar gözlerinin rengi değişmiş, nefes darlığı çekmeye başlamıştı bile. Kuş kucağında yatıyordu. Sıcaktı ve ilginç bir şekilde hafifti de. Başı sallanıyordu. Feyra bir an için endişelenmişti. Bu doğan, Ayasofya'nın kub-

belerinin üzerinde artık uçamayacaktı. Sonrasında cesaretini toplayıp kuşu kesmişti. Kemerinden çıkardığı neşterle kaldırımın üzerinde kuşun siyah iç organlarını incelemişti. Organları yarılıp ezilmişti ve birbirinden ayırt edilemeyecek haldeydi.

Feyra anında kafasını çalıştırmaya başladı. Bildiği bütün tedavileri, kemerinde taşıdığı her şeyi aklından geçirdi. Hiçbir şey fayda etmeyecekti. Eğer sultan üzümleri yerken burada olsaydım bir şeyler yapabilirdim, diye düşündü. Küçük cam şişelerinin birinde yağ damlası vardı ve bu madde çiğnendiğinde anlık ve şiddetli kusmayı tetikliyor, mideyi temizliyordu. Ama öyle bile olsa, belirtiler ortaya çıktığında artık her şey için çok geç olmuş olacaktı. Feyra ayrıca Kelebek'in ona dediği şeyi de düşünüyordu. Eğer Nur Banu'nun *kıra* 'sı olarak o an orada bulunsaydı, üzümlerden yiyecekti ve şimdi o da ölmeyi bekliyor olacaktı.

Bir an için düşündü. Sultanı için artık geç kalınmıştı. Şimdi kurtarabileceği kişilere yoğunlaşmalıydı. Cariyelerin hepsi güzel ve bakireydi. Hepsi sultan için değerliydi ve bir başlarına kalacaklardı. "Hepiniz bizi yalnız bırakın," diye tersledi hepsini Feyra ve kızların kapıdan çıkışlarını izledi.

Yirmi beş yaşındaki sade görünüşlü Kelebek, odadan çıkmamıştı. Feyra onun içten içe gözlerinin dolduğunu, son ağlayışının bir çığlıkla son bulacağını görebiliyordu. Feyra hızlı adımlarla sabah güneşinin aydınlattığı pencerenin oradaki tel işi altın kutunun olduğu yere doğru yürüdü. Başörtüsünü çıkarıp tek bir parçası görünmeyinceye kadar kutuyu defalarca örtüyle sardı ve kızın eline tutuşturdu. "Kelebek, bu kutuyu ve..." derken arka cebini kurcaladı, "şu üç dirhemi al. Pera'ya giden gemiye bin. Babanın evi neredeydi?"

“Kutuyu Pera’da sat ve bir katır alıp oraya doğru yola koyul. Edirne’ye kadar git ve asla durma. Baban sana köyden bir kısmet bulsun, evlen onunla. Senin Topkapı’daki zamanın artık doldu.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Valide Sultan ölecek ve sen ona zehirli bir meyve verdin.”

Kelebek titremeye başlamıştı. “Nasıl... ama ben... ben *bilmiyordum* ki...” Başını bir o yana bir bu yana sallıyor, sızlanıyordu. Sanki denilenleri anlamaya çalışıyordu. “Sen yapamaz mısın? Bir yol... Onu iyileştirmek için kemerinde taşıdığın bir şeyin yok mu?” Feyra’nın kemerindeki tüm hastalıklara deva olan küçük tıpalı şişelerinde ne Kelebek için ne de cariyeler için mucize bir ilaç bulunuyordu. Feyra kızın gözlerinin içine bakıp başını olumsuz anlamda iki yana salladı.

Bu kadarı yeterdi. Kelebek kutuyu alıp hızla hareket etti.

Feyra yatağa çıkan merdivenleri tırmanıp perdesini açtı. Korkusu onu hırçınlaştırmıştı. “Cecilia Baffo kim?” diye sordu.

Nakışlı yastıklarının üzerinde dinlenen Nur Banu Sultan tekrar güldü, ama bu sefer sesi gergin ve titrek çıkmıştı. “Gerçekten hiçbir fikrim yok, Feyra. Şimdi lütfen yazı malzemelerimi getir.” Ancak Feyra yerinden kımıldamadı. Sultanı, hasta olduğunun farkında değildi. Yatağında iki büküm olduğu o korkunç anları hatırlamıyordu. Öte yandan Cecilia Baffo’nun kim olduğunu gayet iyi biliyordu.

Feyra yatağa oturup Nur Banu Sultan’ın gözlerinin tam içine baktı. Çok net ve biraz da yüksek sesle konuşmaya başladı. “Beni dinleyin, sultanım. Düşesin getirdiği üzümlerde Bartholomew ağacının çekirdeklerinden oluşan bir zehir vardı. Yarım saat önce o üzümden yediğinizde, ölüm kapınızı çalmışçasına

hastalandınız. Sonrasındaysa hızlı bir şekilde kendinizi iyi hissetmeye başladınız. Yüzünüze renk geldi, gözleriniz ışıldamaya başladı. Size ne olduğunu hatırlamıyorsunuz. Vücudunuz şu anda zehirle mücadele ediyor ve zehrin uyuşturucu etkisiyle keyfiniz yerine geliyor. Bir saat içinde kendinizi hiç olmadığınız kadar iyi hissedeceksiniz. Emilimi yavaşlatması için size keçi sütü ve kuru ekmek getirmelerini söyledim. Ama kısa süre sonra kendinizi daha da kötü hissedeceksiniz ve konuşamayacak hale geleceksiniz. Şimdi bunları bildiğinize göre, söylemek istediğiniz herhangi bir şey var mı? Bana anlatmak istediğiniz bir şey? Oğlunuza diyeceğiniz bir şey, ailenize bırakacağınız miras veya definle ilgili bir talimatınız var mı? Ya da,” dedi manalı bir şekilde, “Cecilia Baffo’nun kim olduğunu söyleyecek misiniz?”

Valide Sultan yastıkların üzerinde doğruldu. Gözleri parlıyordu. “Keçi sütü ve kuru ekmeğin iğrenç bir şey olduğunu söyleyecektim. Bu güzel günde ölümden konuşmak ne saçma şey! Kahvaltı yapacağım Feyra ve Ceneviz Düşesi benim arkadaşşımdır. Bu saçmalığı daha fazla duymak istemiyorum.”

Feyra başıyla onayladı. “Şu anda bana inanmadığınızı biliyorum ve sizi anlıyorum. Keyfiniz yerinde, sağlıklısınız fakat bu böyle devam etmeyecek. Ayrıca bunun çaresi de yok. Zehir tatsızdır ve etki etmesi biraz zaman alır. O yüzden çeşnicibaşı dakik davransaydı bile...” dedi utangaç bir şekilde mırıldanarak, “sizi kurtaramazdı. Etkili bir zehir olduğu için bununla başa çıkılamaz. Sanırım işte bu yüzden Cenevizliler bunu kullanmayı uygun gördüler. Şimdi sizi yalnız bırakmak ve benim anlatamadığımı size bedeninizin anlatmasını beklemek zorundayım.”

Nur Banu Sultan bağırarak için ağzını açtı ama Feyra buna

odadan hızla çıkarak Nur Banu'nun öfkeli seslenişlerini geride bıraktı.

Feyra, sessizliğe gömülmüş iç bahçelerden geçerek Semahane'ye, dini ritüellerin yerine getirildiği yere girdi. Asma kata çıktı çünkü kadınların ritüellere katılması yasaktı. Süslenmiş kemerin altında kendine bir yer seçip arkasından ipek perdeyi çekti. Düşünmesi için zamana ve boş bir yere ihtiyacı vardı.

Korkuluklardan aşağı doğru baktı. Mevleviler, yani dervişler sema ediyorlardı. Dokuz Mevlevi postnişlerinin etrafında dönerken beyaz etekleri kusursuz bir daire oluşturuyordu. Uzun, kahverengi sikkeleri hareketsiz gibi duruyordu. Döndükçe niyaz ediyorlardı. Ayakları Semahane'nin çinili zemininde sessizce dönüyor, yağmurun çıkardığı ses misali aheste aheste tıkırdıyordu.

Feyra kendinden geçmişti. Dönerken dervişlerin attığı her adım gibi düşünceler de beynine hücum ediyordu. Mevlevilerin kıyafetlerinin anlamını biliyordu. Beyaz tennureleri* ölümün rengini, uzunca fese benzeyen kahverengi sikkeleriye mezar taşını simgeliyordu. Görünüşleri onları ahirete, diğer dünyaya yakınlaştırıyordu. *Ölüm için beyaz ve mezar taşı için kahverengi*, diye düşündü. Dervişler ölüm habercisiydi. Nur Banu yakında beyaz kefene sarılacak ve başında bir taşla yeraltı türbesine gömülecekti.

Feyra'nın bacakları kaskatı kesilmişti ve korkuluğa dayadığı kolları acıyordu. Şimdi ona ne olacaktı? Valide Sultan'dan önce zehirli meyveyi tatmakta geç kaldığı için hapse mi atılacaktı? Çünkü Nur Banu'nun derdine çare bulamamış mıydı? O da Kelebek gibi kaçmalı mıydı yoksa? Peki, ya babası ne

* Mevlevi dervişlerinin giydiği kolsuz, yakasız, yırtmaçlı, beli kırmalı, uzun ve geniş giysi. (Ed. N.)

olacaktı? Babası padişaha kızı için yalvarabilir miydi? Ya da babasıyla beraber mi kaçmalıydı? Babası onu daha bu sabah merak ettiği denizaşırı yerlere götürür müydü?

Feyra'nın aklına birdenbire bir anı geldi. Anısı çok canlıydı, o üzüm ve sultanı gibi fazlasıyla renkliydi. Babasının kapısının önünde daha altı yaşında bir çocukken tozun içinde arkadaşlarıyla oynayışını dün gibi hatırlıyordu. Oğlanlardan birinin topacı vardı ve onu sonsuza dek sürecekmışçesine döndürüyordu. Feyra bunda bir büyü görmüştü. Topaç orada öylece hareket etmeden duruyor, sanki ilahi bir güç onu tutuyordu. En sonunda hareketsizliği sarsıntıya dönüşüyor, ardından yalpalayarak çocukların ayaklarının arasına kayıyordu. Feyra topacı eline alıp hilesinin ne olduğunu anlayıncaya dek döndürmeye başlamıştı. Gözlerini ayırmadadan kendi etrafında dönen topaca baktı. O da, topaç da hareketsiz duruyordu. Bir şeyin fazlasıyla dönmesinin onu sabit duruyormuş gibi göstermesi durumuna hayran kalmıştı. Diğer çocuklar sıkılmış, başka oyun arayışına girerek ortadan kaybolmuştu ama Feyra izlemeye, heyecan içinde ve korkarak beklemeye devam etmişti.

Şimdi, on dört yıl sonra bu korku tohumlarının nereden geldiğini anlamıştı. Bu zamana kadar topacın düşmesini bekliyordu. Bunu istese de bir yandan korkuyordu. Küçük bir ipin topacı sonsuza dek döndürmesini umsa da bunun olmayacağını biliyordu. Birinin düşmesini bekleyerek dervişleri izlemeye devam etti. Ta ki arkasındaki perdenin açıldığını duyuncaya kadar. Arkasını döndüğünde kesin cariyelerden birini görecekti ve Feyra konuşmaya daha başlamadan önce, “*Gel ve gör,*” diyecekti.

Kendini zorlayarak ayağa kalktığı anda bir kez daha dervişlere baktı.

Hâlâ dönüyorlardı. Düşense Nur Banu olmuştu.

Üçüncü Bölüm

“Ben Cecilia Baffo’yum.”

Feyra, Nur Banu’nun yatağına oturmuştu. Valide Sultan zayıf görünüyordu ve solgun tenini daha önce hiç bu kadar siyah görmemişti. Damarları alacalı bir renge bürünmüştü. Zehir onu etkisi altına almıştı artık. Feyra, sultanının hezeyan içinde olduğunu düşünse de Nur Banu hâlâ ayıktı ve net bir şekilde konuşuyordu. Feyra kafa karışıklığı içinde başını salladı.

“Ne demek istiyorsunuz?”

Valide Sultan doğrulmaya çalıştı. “Benim hakkımda ne biliyorsun?”

Feyra, Kelebek’ten duyduğu şeyleri tekrar etti. “Korsanlar tarafından kaçırılıp buraya, rahmetli Sultan Selim’e getirildiniz. Mekânı cennet olsun.” Feyra, Osmanlı atlılarının tüm dünyaya korku saçtığını, muharebelerde üstün geldiğini ve yamaçlardan düşmanlarının üzerine giderek ölüm perileri gibi uluduğunu biliyordu.

“Korsanlar tarafından kaçırıldı.” Nur Banu belli belirsiz gülümsedi. “Evet, bu benim efsanem: Korsanlar tarafından kaçırıldım.”

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://www.kitapci.com>

kaçırıldım, ama bu benim hikâyemin ne yarısı ne çeyreği ne de en ufak bir parçası.”

“Her şeyi bildiğimi düşünüyordum,” dedi Feyra şaşırmış bir şekilde. Çünkü yıllarca pek çok sır paylaşmışlardı.

“Benimle kendi dilimizde konuş.”

Feyra, sultanının Fenike dilini kastettiğini biliyordu. Eğer ikisi bu dilde konuşacaksa, Feyra büyük bir sırrı öğrenmek üzereydi. Vereceği sır, oğlu ve varisinin, yani şimdiki padişahın, sancaktan çağırılincaya dek eşi Selim’in ölümünü tüm dünyadan üç gün boyunca saklamasından daha büyüktü. Feyra’nın sultanına hazineden para aktarmada yarım etmesinden, para kutularını Nur Banu adına cami inşa eden Mimar Sinan’a vermesinden daha mühimdi bu sır. Hatta oğlunun ihtiyatsız politikalarına karşı durmak veya zayıflatmak için Nur Banu’yla dünyadaki farklı milletlerden olan müttefikleri arasında görüşme ayarlamasından bile büyüktü.

“Fenike dili bana zor geliyor.”

“Feyra. Fenike değil. *Venedik*.”

Küçük bir kızken yanlış işittiği bu kelime artık aralarında bir şifre haline gelmiş, Feyra için adeta açılan bir harita gibi olmuştu. Feyra’nın ağzı da açık kalmıştı.

Nur Banu derin bir iç geçirdi. “Evet, ben Venedikliyim. Herkesin bu gerçeği unutmasını hoş gördüm. Hatta kendim bile unutacaktım neredeyse. Ama diğer hayatımda Nicholò Venier’in kızı Cecilia Baffo’yum.”

“*Venier* mi?” diye telaffuz etti Feyra, İstanbul’da lanet edilen bu ismi.

Nur Banu imalı ses tonunu anlamıştı. “Evet. Amcam İnebahtı’nda komutan ve Venedik Dükü Sebastiano Venier’dir.” Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Hiç şüphesiz halk bunu unutmuştu. Yüzyıllardır Venedikliler, Osmanlıların düşmanıydı. Osmanlıların altınlarını almışlar, kadınlarına tecavüz etmişler, hatta padişahlarının mezarlarına büyük saygısızlıkta bulunmuşlardı. II. Mehmet'in kavuğu, içinde saçlarıyla beraber Venedikli yağmacılar tarafından mezarından çalınmıştı. En kötüsü de bu yağmacılar içinde en çok hakarete uğrayan Venedik savaş gemisinin lideri Sebastiano Venier'di. Dükün itibarı sokak köşelerinde satılan kitapçıklarla günden güne ayaklar altına alınıyor, resimleri sokak aralarında yakılıyordu. Birkaç yıl önce Osmanlı donanmasını İnebahtı Deniz Muharebesi'nde yendiği için Osmanlı padişahı ve halkı gece gündüz intikam için yanıp tutuşuyordu.

“Evet. Yakın zaman içinde oğlumun bana karşı hiçbir sevgi beslemediğini göreceksin. Benim politikamın Venedik lehine olduğunu, eski evime sevgi beslediğimi düşünüyor ve haklı da.” Valide Sultan farklı bir manzara görmüşçesine pencereden dışarı baktı. “Ah Feyra, denizin üzerinde süzülen bir şehir gördün mü hiç? Çömelmiş gibi duran kubbeler yerine mızrak gibi yükselen kuleler gördün mü? Kavissiz, dümdüz bir bıçağa hiç denk geldin mi? Mücevher gibi parlayan bir cam ya da taşları dantel gibi ince işlenen bir saray gördün mü? İşte, şimdi oğlum Venedik'e en kötü komplosunu kuruyor ve bunu sadece sen önleyebilirsin.”

“Ben mi?”

“Evet, Feyra. Sen benim dünyayla iletişimimi sağlıyorsun, ama bu dünya bu şehirden büyük. Sana bugüne kadarki en zor işi vereceğim.”

“Neden ben?”

“Bunu anlamam için benim geçmişimi bilmen gerekiyor. Ben Nicholas Venier ve Violante Baffo'nun kızı Cecilia Baffo

olarak doğdum. Babam Paros Lordu'ydu ve Yunanistan kıyılarındaki Kiklad Adaları denilen küçük adaları Venedik Cumhuriyeti yönetimi altında idare ediyordu. Venedik'te yaşamama rağmen bizim hesabımıza göre 1555-962 yazında babamla o adalarda kalıyordum.”

Yirmi bir yıl önce, diye düşündü Feyra. O daha doğmadan önce... “Ve sizi oradan kaçırdılar?”

“Bir anlamda evet. Paros'taki sarayımızda nişanımı kutlamak için harika bir maskeli balo düzenlenmişti. Çok zengin olan Ridolfo Falieri'yle nişanlanacaktım ve o gece âşık olmuştum.”

“O zaman o iyi bir adamdı?”

“Tam tersine. Yaşlı, acımasız ve ihtiyarlığından dolayı kırış kırış olmuş bir adamdı. Bu birliktelik tamamen hanedanlıkla ilgiliydi. Ve hayır, *ona* âşık olmamıştım. Maskeli baloda padişahın himayesinde olan genç bir kaptan vardı. Gemisi tedarik sağlamak için adaya demir atmıştı. Bir saat içinde kendimi ona vermiştim. Mürettebatı korsanlardan oluşuyordu. Babamın atlarını alarak kıyıya varmıştık ama onunla isteyerek gitmiştim. Ridolfo'yla arama denizi koymak istemişim. Öte yandan kaptanın bensiz denize açılmasına da katlanamazdım.”

Feyra yatak örtüsünü parmaklarının arasında katladı. “Âşık olduğunuz kişi babamdı.” Bu bir soru değil, doğrudan bir ifadedeydi.

“Babandı,” diye onayladı Nur Banu. Feyra'ya yakından baktı. “Ve İstanbul'a vardığımızda ben hamileydim.”

Feyra sakın bir şekilde duruyordu. Sultanının konuşurken zorluk çektiğini görebiliyor, kelimeleri kötü telaffuz edişini fark edebiliyordu. Zorla nefes alıyordu. Hikâyenin sonraki kısmını duymalıydı.

“Ah, Feyra, ben senin kadar dikkatli değildim. Nasıl giyindiğini, acılarını belli etmediğini görebiliyorum. Tedbirli değildim ben. Sultanahmet’te güzel Venedik elbiselerimle, büyüyen aşkımla ve çocuğumla geziyordum. Yüzüm açık, saçlarım lüle lüleydi. O zamanlar güzeldim, Feyra. Kömür karası saçlarım, bembeyaz bir tenim, deniz mavisi gözlerim vardı. Bir gün çarşıdan dönerken yanımdan Sultan Selim’in içinde olduğu bir at arabası geçti. Rüzgârın etkisiyle açılan perdenin ardından Sultan Selim’le bir an için göz göze geldik. Bu kadarı da yetmişti. Gece olmadan hareme geldim. Bana Nur Banu Afife adını vermişlerdi. Artık Cecilia Baffo değildim.”

“Babam ne yaptı?”

Cecilia belli belirsiz gülümsedi. “Öfkelenip çılgılık attı. Saraya geldi ve çıplak elleriyle kapıları kırdı. Sevgilisinin ve karnındaki çocuğunun geri verilmesini istedi. Ardından muhafızlar tarafından padişahın huzuruna çıkarıldı ve ona doğan çocuk erkek olursa öldürüleceği söylendi. Çünkü benden olan bir çocuk yasal varis olmayı talep edemeyeceği için yaşayamazdı. Padişah çocuk doğana kadar benimle cinsel ilişkiye girmede. Benim bunu istememi bekledi. Çocuğumu beklerken geçen o birkaç ay çok kötüydü, Feyra.”

“Ama çocuk kızdı, değil mi?”

Feyra, Cecilia’nın başını yavaşça evet dercesine sallamasından dolayı başka bir onaylamaya ihtiyaç duymadı. Bir anda her şey açıklığa kavuşmuştu. Hatırladığı kadarıyla Feyra’nın her gün hareme yaptığı ziyaretler, sultanının ona bugüne kadar sesini hiç yükseltmeyişi, Nur Banu’nun anadilini okumayı, yazmayı ve konuşmayı ona öğretmesi, tıp bilgisini öğrenmesi için onu cesaretlendirmesi hep bu yüzdendi.

“Babanın buna razı olmasının karşılığında ona rütbe ve

mevkinin yanı sıra şehirde huzur içinde büyütmesi için kızı da verildi. Senin hayatın iki şey karşılığında bağışlanmıştı. Baban padişaha ve tüm varislerine tamamen sadık kalacaktı ve beni bir daha görmeye çalışmayacaktı. Ve o günden bugüne kadar onu hiç görmedim, Feyra.” Nur Banu gözlerini cama çevirmişti. “Venedik’le İnebahtı’da savaşırken baban amiraldi. Dük olan amcam da Venediklilerin tarafındaydı. Tam bu pencereden, Feyra, gözlerimi kısarak iki donanmanın karşı karşıya geldiği Patras Boğazları’nı hayal ettim. Kocam Selim’in emriyle sevgilim Timurhan ve amcam Sebastiano ateş ve topraklarla birbiriyle savaştı.”

Feyra onu duyabilmek için eğildi.

“Zamanla tekrar mutlu oldum. Padişahımı sevmeye başladım. Bu gençlik ateşiyle babana beslediğim türden bir sevgi değil, ona artan saygım ve arkadaşlığımın eseri idi. Fakat onunla oğlum geceyle gündüz kadar farklıydı, oğlumun aksine o iyi ve nazik bir adamdı. Kendimi vazgeçilmez kılmayı öğrenmiş, cariyelikten gözdeliğe, gözdelikten kadınlığa, kadınlıktan sultanlığa yükselmiştim. Zamanla etki mi göstererek Venedik lehine bir politikayı desteklemeye başlamıştım. Ama kocam öldüğünde senin de bildiğin gibi her şey sona ermişti. Murat’ın verasetini sağlamak için ne kadar çok uğraştığımızı sen de çok iyi hatırlarsın, Feyra. Şimdi sana neden güvendiğimi ve başkasının bana yardım etmesini niçin istemediğimi biliyorsun. Öte yandan Murat’ın rakiplerinin tahta geçmesine izin versem daha iyi olacakmış. Çünkü benim oğlum tam bir şeytan ve Venedik’e, dolayısıyla bana da olan nefreti onu tüketti.”

Feyra yatağa çıkıp kulağını sultanının kuru ve çatlak dudaklarına doğru götürdü. Valide Sultan şişen kolunu Feyra’ya

doladı ve belli belirsiz gülümsedi. Sanki bu samimiyet ona büyük bir mutluluk vermiş gibiydi.

“Bana acıma. Bunca yıldır bir tesellim vardı ki o da günle-rimi aydınlatan bir çocuğumun olması. Oğlum gerçekte senin kim olduğunu bilmiyor, sende bir yıl sonra doğmuştu ve yar-dımcılarım bu sırrı çok iyi bir şekilde sakladı. Seni yakınımda tutabiliyor, büyümeni izleyebiliyordum. Sen çok zeki, cesur ve kibarsın. Her gün sende Timurhan’ı görüyorum.” Eski aş-kından bahsetmek sultanı biraz da olsa canlandırmıştı, sesi daha yüksek çıkıyordu. “Bunlardan ona bahsetmeyeceğine dair bana söz ver. Bunu babana söylememen çok önemli çün-kü o, oğlumun neden olacağı trajidede bir piyon.” Şişen elini gayret sarf ederek havaya kaldırdı ve Feyra’nın yanağını tuttu. “Eğer bir dilek hakkım olsaydı, daha az güzel olmanı isterdim. Senin için en iyisi şehirden ayrılmak.”

Feyra korkudan titrediğini hissetti. “Neden gitmek zorun-dayım?”

“Oğlum Venedik’e karşı en şeytani planını hazırlıyor...” Nur Banu’nun Feyra’nın yanağını tuttuğu eli titremeye başla-dı. Feyra endişeyle parmaklarını onun bileğine doğru götürdü. Öfke, sultanının en büyük düşmanıydı. Sinirlendikçe kan akışı hızlanıyor, ruh hali değişiyordu. Zehir şu anda organlarına do-luşuyor olmalıydı.

“Sakin bir biçimde devam et.”

Nur Banu bileğini çekip ellerini ovuşturmaya başladı. Fakat hayır, ellerini ovuşturmuyor, şişmiş parmaklarından her zaman taktığı kristal yüzüğünü çıkarmaya çalışıyordu. “Al bunu,” dedi, gözleri kapanıyordu ve sözcükleri ağzında yuvarlamaya başlamıştı. “Dük olan amcama söyle, ona söyle. Ve eğer bir sığınağa ihtiyacın olursa, kapısında altın bir çap

ölçerin olduğu bir ev var. Orada Cumartesi adlı bir adam yaşıyor. O sana yardım edecektir.”

Feyra bakmadan yüzüğü aldı. Dükün adını duyduğu andan itibaren dediklerini neredeyse dinlememişti. Dirseklerinden destek alarak doğruldu. Korkudan terlemişti. “Ona ne söyleyeceğim?”

Ama Nur Banu’nun gözleri boş bir şekilde bakıyordu.

“Yüzüğü *nereye* götüreceğim?”

Cecilia Baffo’nun gözleri kapanmadan önce son bir kez daha açıldı. Gözleri kapalı bir şekilde konuşuyordu artık. “Venedik’e tabii ki.”

Feyra eğilip yanağını sultanının dudaklarına değdirdi. Ona hâlâ *anne* diyemiyordu. Valide Sultan kesik kesik de olsa devamlı nefes alıyordu. O hâlâ yaşıyordu ancak Feyra, onu uyandırmanın bir faydasının olmayacağını biliyordu. Yaşayacağı şok yorgun kalbine fazla gelebilirdi.

Feyra pencereden Venedik’e uzanan denize baktı. Güneş tepedeydi. Gemiler boğazın ağzında yığılmıştı. Bir tür simya lacivert deniz suyunu altın rengine dönüştürmüş gibiydi. Küçük siyah gemilerden kimisi ışığı kırıyor, bazı gemiler Pera’dan gelen sesi taşıyor, bazılarıysa uzak kıyılara açılmak için hazırlanıyordu. Ne kadar insafsızca, diye düşündü Feyra. Burada bir insanın hayatı son bulurken nasıl alım satım yapıyor, insanlar hâlâ nasıl ipeğe ve tuza ihtiyaç duyabiliyordu?

Feyra ölüm döşeğinde olanların yanında pek çok kez bulunmuştu ve Osmanlı hikâyecileri bu konuyla ilgili ne anlatırsa anlatsın, ölen kişinin diyecek bir şeyi olduğunda son sözleri

nadiren net bir şekilde duyulur, ardından kişi son nefesini verirdi. Feyra'nın tek ve son umudu, zehre teslim olmadan önce Nur Banu'nun bir kez daha kendini toplamasıydı. Ancak Nur Banu'nun bu kadar aklının başında olmasını beklemiyordu. Feyra annesiyle kendisinin hikâyesini öğrenebileceği kadar zamanı olduğu için şükrediyordu. Fakat şimdi sultanının ondan ne isteyeceğini ve yüzüğün ne manaya geldiğini duymalıydı.

Sabah ışıklarının altında yüzüğü parmağının etrafında çevirdi. Bu çok güzel, ince işçilikle yapılmış bir yüzüktü. Kristali berraktı ve üzerinde bir çeşit renklendirilmiş desen vardı. İşte o an, o renklerin bir desen olmadığını anladı. Bunlar küçük birer attı ve yüzüğün üzerinde adeta dörtlüğe gidiyorlardı. Dikkatle atlara baktı. Hepsi çok güzel bir şekilde resmedilmişti. İğne ucu büyüklüğündeki bir aletle berrak kristal üzerine sıralandırılmış olmalıydılar. Her bir at farklı bir renkteydi. Bir tanesi siyah, biri kırmızı, bir başkası beyaz ve diğeri de safraya yeşili rengindeydi. Semahanedeyken babasıyla beraber kaçma ihtimalini düşünmesinin üzerinden daha bir saat bile geçmemişti. Şimdiyse Feyra hastasını bırakamayacağını biliyordu. Her şeyi bilmeliydi. Neyse ki uzun bir süre beklemek zorunda kalmadı.

"Feyra, Feyra..." Fısıltıdan daha yüksek bir sesteki bu.

Feyra kollarını yaşlı kadına tekrar doladı. "Gel ve gör." Nefesi, ölüm Nur Banu'nun ağzından sürünerek çıkıyormuşçasına pis kokuyordu. "Geliyorlar!"

"Kim?" diye sordu Feyra.

"Dört Atlı."

Belli ki Nur Banu'nun kafası karışmıştı. Feyra'ya verdiği yüzükle ve belki de onu Paros'tan kaçırarak dört atıyla bırakan

bağlantı kuruyordu. Feyra onu sakinleştirircesine konuştu. “Hayır, hayır, gelmiyorlar.”

“Evet, evet... Onları görüyorum! Ölümü beraberinde getiriyorlar!” Sultanın deniz mavisi gözleri boşluğa bakıyordu.

“Hayır, gelmiyorlar,” dedi Feyra onu temin etmeye çalışırcasına, “Pera’ya giden yolu boylu boyunca görebiliyorum ve o yolda sadece birkaç tane gemi var. Odada da kapımızın önünde de kimse yok.”

“*Bana* gelmiyorlar,” diye karşı çıktı ölmekte olan kadın. “Venedik’e doğru gidiyorlar! Kıyametin son dalgası Venedik’e ilerliyor. Beyaz atlarla dalgalara karşı dörtnala koşuyorlar ama atlardan sadece biri beyaz. Diğerleri farklı renklerde.”

Feyra tekrar yüzüğe, onun ince oymalarına baktı. Atlardan biri beyazla işlenmişti. “*Atlardan sadece biri beyaz. Diğerleri farklı renklerde.*” Belki de sultanı saçmalamıyordu.

“Ne demeye çalışıyorlar? Bu atlar beraberinde ne getiriyor?”

“*Gel ve gör, gel ve gör, gel ve gör.*”

Feyra yaklaşabildiği kadar sultanına yaklaştı. “Buradayım, sultanım.”

Nur Banu bir anda doğruldu ve zehir tarafından kuşatılmış olan bedenini örttü. “*“Kuzu üçüncü mührü açtığında, üçüncü canlının, ‘Gel!’ dediğini duydum. Baktım ki bir siyah at ve binicisinin elinde bir terazi. O anda sanki dört canlının arasından gelen bir ses duydum. Şöyle diyordu: ‘Bir ölçek buğday bir dinara ve üç ölçek arpa bir dinara. Zeytinyağı ile şarabı ziyan etmeyin.’”*

Sultan yastıklara yaslandı. Sesi bir kez daha fısıltıya dönüşmüştü. “Yazıyor. Kitap’ta yazıyor.”

Feyra telaşlanmıştı. Valide Sultan’ın akıllı gitmişti, kelimelerini boşa harcıyordu. Çok yakında konuşamayacak hale

gelecekti ve nefesini şarapla zeytinyağı gibi boş laflarla mı harcıyordu?

“Ne kitabı?”

“Yıllardır okumadım. Burada okumama izin vermiyorlar. Bahsettiğim Kitap, kutsal bir kitaptır. Kıyametin son dalgasından bahseder. *Gel ve gör, gel ve gör.*”

Nur Banu’nun gözleri boşluğa bakıyordu ve Feyra, Valide Sultan’ın zamanının dolmak üzere olduğunu biliyordu. Başka bir şekilde soru sormaya çalıştı. “Ne yapabilirim?”

“İlk atı, siyah olanı Timurhan sürüyor, gemisinde. Onunla git, onu durdur. Onun peşi sıra kırmızı olan geliyor. Üçüncü at, fatih, yani beyaz olan geldiğinde Venedik diye bir yer olmayacak. Sonrasında soluk at tüm sömürgelerin kralı olacak, çünkü o en fenasıdır, herkesin korktuğu adamdır.”

“Suluk at kim?”

“Ölüm.”

Bu tek kelime sessiz odada yankılandı. Bu sona gelindiğini gösterir gibiydi. Son kelimeydi. Ama hemen sonra Valide Sultan yastıktaki başını çevirdi ve Feyra’nın gözlerinin içine baktı. Çok normal bir şekilde konuşmaya başladı. “Ölecek miyim?”

Feyra’nın boğazı düğümlendi. Kocaman siyah bir taş, sanki sesini kesiyordu fakat o sultanına hiç yalan söylememişti. “Evet.”

Nur Banu küçük bir kız gibi, sanki Feyra annesiymiş de o, onun kızıymış gibi alçak ve korku dolu bir ses tonuyla, “Canım acıyacak mı?” diye sordu.

Feyra, zehir ağacının çekirdekleriyle beslediği doğanı, zehirden iki-üç saat sonrasında kuşun geldiği hali düşündü. Nur Banu’nun nasıl görüneceğini, bir saat içinde organlarının nasıl

doğaninki gibi acıyacağını hayal etti. Annesine söylediği son sözün bir yalandan ibaret olmasıysa çok acıydı. “Hayır,” dedi. “Hiçbir şey hissetmeyeceksiniz.”

Bir saat içinde Feyra, sultanın öldüğünden emin oldu.

Valide Sultan’ın gözleri açıktı ve boşluğa bakıyordu. Bedeni çürük bir meyve misali alacalı bir siyahlıktaydı. Feyra, sultanının deniz kadar, bu deniz kadar ve hatta anavatanı Venedik’teki kadar mavi olan gözlerini kapattı ve odadan parmaklarının üzerine basa basa çıktı.

Feyra, hekimi bulmanın zamanı geldiğini biliyordu. Sendeleterek Şadırvanlı Sofa’ya döndü. En son burada bulunduğunda dünyası değişmişti. Şimdiyse tüm geleceği belirsizdi ve birkaç saat içinde hem annesine kavuşmuş hem de onu kaybetmişti.

Ağalardan birini hekimi bulması için göndermişti ve hekim geldiğinde zavallı sultanından sadece biraz daha iyi görünüyordu. Rengi solmuştu, titriyordu. Sarığı hafiften yana kaymıştı. Feyra ona minnet duydu. “Üstadım, söyleyeceklerimi sanırım siz çoktan öğrendiniz.”

Hacı Musa ona cehennemden çıkmış gibi bakıyordu. “Feyra, sana söylemem lazım. Baban tehlikede. Denize açılmasına izin verme.”

“Babam mı? Ama ben size şeyi söylemeye geldim...” derken duraksadı, “sultanımız vefat etti. Bilmiyor muydunuz?”

Hekim sanki onu duymuyordu. “Diyeceğimi dedim. Babanın denize açılmasına izin verme. Gemideki yükü tehlikeli. Bu onu öldürecek.”

Feyra donup kalmıştı. “Yükü mü? Babamın yükü ne?” Acı kaybından ve kafa karışıklığından paramparça olmuştu. Dolambaçlı laflardan artık usanmıştı. Bu onu öfkeliendiriyordu. “Bana ne olduğunu hemen açıkça söyleyin.”

Feyra’nın üstadı ve akıl hocası olan yüce Hacı Musa gözle görülür bir şekilde Feyra’nın önünde çökmüştü. Geriye çekildi. “Şimdiden çok fazla şey söyledim.” Ağzını kapattığı elleri titriyordu. “Sultanımız ölüyor mu demiştin?”

“Çoktan öldü.”

Hacı Musa tepki vermedi. Bu havadis önemsiz bir ayrındıymışçasına kendisini hiç ilgilendirmiyor gibiydi. “O zaman Feyra, şimdi evine dön. Öldüğü anlaşıldığında burada olma. Ve babanı uzaklara götür. *Denize açılmasına izin verme.*”

“Bekle!”

Hacı Musa çoktan yürümeye başlamıştı bile. “Diyeceğimi dedim. Söylediklerimin bu kadarı yüzünden bile kellemi alabilirler. Daha fazlasını söylersem, eminim ölü bir adam olurum.”

Feyra üstadının hızla ilerleyişini izledi. Onu bir daha asla göremeyeceğini biliyordu.

Ne yapacağını bilmez bir halde sessiz avlulardan geçerek sarayın kapılarına doğru ilerledi. Annesi ona Timurhan’la beraber gitmesini söylemişti. Akıl hocasıysa babasının denizlere açılmasına katıyen izin vermemesini buyurmuştu. İkisi de babasının gemisindeki yükten bahsediyordu. Nur Banu buna siyah at demişti ve Hacı Musa bu yükün babasını öldüreceği konusunda Feyra’yı uyarıştı. Feyra bir anda kendini çok

genç hissetti. Tek istediği çocukken yaptığı gibi Timurhan'ın kucağına tırmanmak, sakalını çekiştirmek ve üzerine atlayıp ne yapmaları gerektiğini sormaktı.

Padişahın odasının önünden geçerken sesinin uğultusunu duyabiliyordu. Genç kadın, sanki Murat odasından çıkıp annesinin ölümüne izin vermesinden dolayı Feyra'nın canını alacakmışçasına adımlarını hızlandırdı. Biraz daha dikkatli dinleseydi ve bu kadar acele etmeseydi başka bir erkeğin sesini de duyabilecekti.

Üstelik diğer sesin sahibini tanıyabilirdi. Padişah, Feyra'nın babasıyla konuşuyordu.

Dördüncü Bölüm

Sultan III. Murat ilerlemek istediği için tahta çıkmıştı. Tahtta hak iddia etmek için Manisa'dan döndüğünde, babasının diğer eşlerinden doğma beş küçük kardeşinin boğdurulmasını emretmişti. Halefiyetin getirdiği kurallar gayet açıktı ve şimdi on dokuz yaşında, genç, güçlü, rakipsiz olan Murat, hırsını ortaya koymaya hazırdı.

Az önce ilginç bir görüşme gerçekleştirdiği kızlar ağasına göre, Murat'ın annesinin şimdiye kadar ölmüş olması gerekiyordu. III. Murat onu kement gibi sıkı bu ayak bağından sonunda kurtulmuştu ve annesinin müdahalelerine artık katlanmak zorunda değildi.

Cenevizlilere bu işi yaptırmanın da yolunu bulmuştu. Elleri bu sefer kana bulanmamıştı. Kardeşlerini sindirmesi halk arasında bilinen bir durumdu ve onun gibi güçlü bir liderden, herkes tarafından sevilen biri olan annesini de öldürmesi bekleniyordu. Ancak bunu yapsaydı çok ileri gitmiş olurdu. Cenevizlileri suçlamak mükemmel bir çözümdü. Annesinin nedimesini bu ihmalden dolayı boğdurtacaktı. Ona göre Galata Kulesi ve azınlık mahalleleri

olmak üzere şehrinde çok fazla yerde egemen olan Cenevizlileri de alenen suçlayacaktı. Onurlu bir şekilde annesinin yasını tutmakla kalmayıp, aynı zamanda yabancılara karşı hakkaniyetli bir kışkırtma içinde olacaktı. Ve böyle bir nefret, cesaretle oluşturulan dış politikasını daha da güçlendirmeye hizmet edecekti.

Padişah tahtına oturdu ve kabul salonunun zeminini kaplayan mermere işlenmiş, bilinen dünya haritasının üzerinde itaatkâr bir şekilde duran adama dikkatli bir biçimde baktı. Adam gereğine uygun bir şekilde tam denizi gösteren yerin üzerinde duruyordu.

Bu adam zamanında babası Selim'le onun tüm varislerine sadakat yemini etmişti. Bir zamanlar amiral olan bu zat, şimdi sulh zamanında sadece bir deniz kaptanıydı. Ancak bu eski dost tekrar amiral olmanın kıyısmdaydı. Bu düşünce sultana kendini daha büyük hissettiriyordu, bu histen haz duyuyordu ve aynı zamanda gücü de beraberinde getiriyordu. Bu yaşlı deniz kurdu son kez savaşıacaktı. Sultan III. Murat alacaklarını istemek üzereydi.

Kaptana talimatlarını verirken konuşmaları sırasında Timurhan'ın, bir daha dönemeyeceğini anlayacağı anı *tam olarak* saptayabileceğini düşündü. Çocukluğundan bu yana taslağı çıkarılmış Osmanlı İmparatorluğu'nun sularını ve ötesini geçen kaptan, şimdi son yolculuğuna çıkacaktı. Murat içinde bulunduğu bu anın tadını çıkarıyordu. Bu büyük resmin sadece bir parçasıydı. Odadaki altınlar, devasa mermer harita, bir emriyle hadım edilmiş, dilsiz ve sağır olan ak ağalar... Giydiği kaftan, etrafındaki saray duvarları, bir sözüyle hemen sahip olduğu kadınlarla dolu olan harem... En güzeli de bir adamın hayatına son verme gücüne sahip olmasıydı.

Karşısmdakiinden de bunu kabul etmesini beklerdi ki deniz kaptanı da beklenileni yapmıştı.

Yunus Murat'ın oğlu Timurhan bu görev için biçilmiş kaftandı. Kimse denizleri onun kadar iyi bilemezdi, İnebahtı emektarıydı ve en büyük deniz muharebelerinde Venedik ve dükünden nefret edecek kadar çok vahşet görmüştü. Bağlı olduğu tek bir kişi vardı ki Murat da bu görevi üstüne almaktan dolayı oldukça mutluluk duyardı.

“Başarılı hekimimiz görevini yerine getirdi ve şehrin dışındaki ibadethanelerin birinde bir delil buldu. Ak ağalar bu gece limana gönderilmek üzere sizin yükünüzü hazırlayacaklar. İnebahtı'da ele geçirdiğimiz Venedik gemilerinden biriyle denize açılacaksınız. Geminin adı *Il Cavaliere*.”

Sultanın sesinden onun da orada bulunduğunu zannedebildiniz. Aslında bu geminin esir alınmasıyla sonuçlanan çarpışmada yalnızca Timurhan bulunuyordu. *Korsan gemisi*. Bu isim kaptana olduğu kadar Murat'a da çok şey ifade ediyordu. Annesinin geçmişini bütün detaylarıyla bilen sultan bu adı gülünç bulmuştu. Rastlantıları ve mutlu tesadüfleri severdi. Bunlar kendisine Allah'ın onunla olduğunu hissettirirdi. “Gemiye Venedik'e götürüp bekleyeceksin.”

Tahtından kalkıp sessizce geminin rotasını altın çarıklarıyla gösterdiği haritanın üzerinde yürüdü. Mermerdeki Venedik'i gösteren kısma yaklaştığında, sanki şehrin üzerine yürürmüş gibi ayağını tamamen üstüne koydu. Tüm şehrin ayağının altında olması onu memnun etmişti. “Lagünün ağzına vardığında...” derken tam o noktada durdu, “fırtınanın çıkmasını bekle. Sen Venedik gemisindeyken şiddetli fırtınanın altında fark edilmeden karantinaya alınan adaya geçme şansın olacaktır.” Haritadaki, açıklamasında *Vigna Murada* yazan küçük

kara parçasını gösterdi. “Burada güvende olmanı sağlayacaklar, eğer seni kırk güne kadar yakalarlarsa her şey mahvolur. Denizciler imarethanede tutuluyor ve yükler de tüm bulaşıcı hastalıklardan arınması için yıkanıp tütsüleniyor. Sana şunu söylemem lazım. İşler sarpa sararsa, tehlikeli girişimimiz son bulur. Yüğü dükün sarayının hemen önündeki San Marco Limanı’na götür. Yükünü bırakacağın yer...” dedi çarığının ucuyla tam olarak göstererek, “burası.”

Padişah, Timurhan’ın hiç itiraz etmeyeceğinden emin olmak için yeterince beklemişti. Deniz kaptanı bir sokak köpeği misali onu itaatkâr bir biçimde izlemişti. “Sonrasındaysa Giudecca isimli bu adanın rüzgârdan korunan tarafına doğru ilerleyeceksin. Santa Croce denilen bu yerde güvenli bir ev bulacaksın.” Sultan, Timurhan’m bu kutsal adın önemini anlamayacağından emindi, ama ne olur ne olmaz düşüncesiyle kelimelerin bir kısmını kendine sakladı. “Burada seni koruyacak, yardımına yetişecek, sana barınak ve yiyecek sağlayacak kişileri bulacaksın. Ardından da Osmanlı topraklarına güvenli bir şekilde dönebileceksin.” Sultan bu yalanı gayet umursamaz bir tavırla söylemişti.

Yerdeki haritaya bakan deniz kaptanı sessizdi. Sultan huzuruna çıkanların bu sessizliğine alışkındı, ama bu seferki o kadar uzun sürmüştü ki padişah bundan rahatsız oldu. Kendisinin olmasa da babasının emrinde defalarca çalışmış olmasına karşın bu adamın, gözünün korkutulduğunu düşündü. Bundan memnun olmuştu. Kahrolası annesi her zaman ona, babasıyla geceyle gündüz kadar farklı olduklarını söylerdi. *Tabii ki* bu adam kendisinden korkuyordu. O babası Selim gibi zayıf, kibar, merhametli ve ayyaş bir adam değildi. “Konuşabilirsin,” dedi kaptana asil bir şekilde.

Yunus Murat'ın oğlu Timurhan aslında sultandan korkmuyordu. Onu saldırgan bir züppe olarak görüyordu ve babası kadar etekleri öpülesi bir insan olduğunu düşünmüyordu. Sessizdi, çünkü hazırladığı son oyunu için kaderle uzlaşmaya çalışıyordu.

Timurhan kaybetmeye alışkındı. Sevip sevildiği bir kadın bulmuş, sultanın babası yüzünden kaybetmişti. Kendini denizciliğe adanmış, İnebahtı'da üne kavuşmuş, ardından donanmasını kaybetmişti. Hayatında tutunacak tek dalı Feyra'ydı ve şimdi onu da kaybedecekti. Bu ironi onu etkilemiyordu. Doğduğunda kızını eve götürüp şehirde huzur içinde büyütmesinin karşılığında Selim'le varislerine bağlılık yemini etmişti. İşte, onu buralara, bu odaya kadar getiren bu yeminden dolayı şimdi, Feyra'dan sonsuza dek ayrı kalacağı bir görevi kabul etmesi bekleniyordu. En sonunda konuşmaya başlayarak içini yiyip bitiren suali sordu.

"Siz ki gözümün nuru, kalbimin efendisi sultanım, Feyra'ya ne olacak?"

"Ah, senin akıllı kızın. Evet, oldukça akıllı bir kız," dedi sultan, kızlar ağasıyla yaptığı konuşmayı hatırlayarak. "Yapmaması gereken şeyleri o çoktan öğrendi zaten."

Timurhan, sanki bir darbeyi engellemek istercesine ellerini tutuyordu. "Efendim, onun çok bilgili bir kız olduğunu biliyorum ama merhametinize sığınarak onun annenizin hizmetinde kalmasına..."

Sultan sözünü kesti. "Annem bu savaşta tarafını belirledi, dolayısıyla annemin artık kızına ihtiyacı olmayacak."

"Ama..."

"Sakin ol. Kızının hekimlik konusundaki bilgilerini küçümseyecek değilim, buna sadece saygı duyarım. Hayır, zeki

bir eş bir servettir. Ama onun çok güzel bir kadın olduğu gerçeği de var. Onun kendi kimliğini gizlemek için çok çaba sarf ettiğinin farkındayım.”

Timurhan سوالini bu kez korkuyla sordu. “Ne diyorsunuz?”

“İmparatorluğuma yaptığın hizmetler dolayısıyla onunla bizzat kendim ilgileneceğim. Onu haremime *gözdem* olarak almaya, ona bu unvanı bahşetmeye karar verdim.”

Timurhan kapana kısılmıştı. Feyra’nın onun üvey kız kardeşi olduğunu, mütevazı bir deniz kaptanın zamanında Murat’ın annesiyle cinsel ilişkiye girdiğini nasıl söyleyebilirdi? Padişah onun canını oracıkta alır ve Feyra da muhtemelen öldürülürdü. Başını eğip bu onuru kabul ederek ölüme gittiği bu göreve çıkıp Feyra’nın sağ ve iyi olacağını, ama her gün ağabeyi tarafından sıkboğaz edileceğini kabul mü etmeliydi?

Bu seçim gerçek anlamda bir tercih değildi. Başını eğdi.

Sultan onun kapıya doğru gidişini gülümseyerek izledi. Timurhan, padişahı pek çok insan gibi hafife almıştı. Feyra bilmemesi gereken bir şeyi öğrenen tek kişi değildi.

Murat, Feyra’nın kendi kız kardeşi olduğunu biliyor ama umursamıyordu.

Timurhan, Topkapı Sarayı’nın içinden geçti. Buralarda bir daha yürüyemeyeceğinin farkındaydı. Haremin önünden geçerken her zamanki gibi *onun* da orada olup olmadığını merak etti. Kapılar ona her zaman kapalıydı ve siyahi hadımlar tarafından korunuyordu.

Ama bugün hariç.

Dış ve iç kapılar ardına kadar açılmıştı. Sanki davetsiz

gelen biriymiş gibi kapıların ardındaki küçük iç bahçeyle oradan başka bir yere açılan kapıya baktı. İç kapıların ardında bir kadın yastığa yaslanmış, hareketsiz duruyordu. Rengi atmıştı, belli ki ölmüştü. Ama o baktığı sırada kadın gözlerini, o deniz mavisi gözlerini açtı.

Bir anda yirmi bir yıl öncesine gitti Timurhan. Onu Paros'taki baloda büyüleyen de bu gözlerdi. O gözler kendisini esir etmiş, onu uzaklara götürmesine ikna etmişti. Timurhan onu İstanbul'a kaçırmıştı. Şimdi o gözlere tekrar ama son kez bakıyordu. O an bir başlangıca değil, bir sona tanık olduğunu fark etti. Ardından arkasını döndü.

Beşinci Bölüm

Epey sonra Feyra, o akşam ne yediklerini hatırlayamayacaktı.

Hazırladığı çeşitli yemekleri masaya taşımıştı. Güneş battığında pirinç fenerleri yakmış, bıçak ve kâseleri yerleştirmişti. Ağzına küçük küçük lokmalar götürse de tadını almıyordu.

Yemeği hazırlarken defalarca konuyu ona nasıl getireceğini düşünmüştü. Babasına her şeyi anlatarak ölen annesinin güvenini kaybedebilirdi. Ya da verdiği tavsiyeyi kendine saklayıp hiçbir şey söylemeyebilirdi. Masada babasını karşısına ne zaman alacağına hâlâ karar verememişti. Emin olduğu tek şey İstanbul'dan ayrılmayacağıydı. Annesi öldüğüne ve babası da buradan ayrıldığına göre bu şehir onun tek varlığıydı.

Feyra, Timurhan'ı dikkatle inceledi. Şaşkına dönmüş bir hali vardı. Denizde geçirdiği kırk yılda esmerleşen ve yanan yüzüne baktı. Belli bir yere kadar yağlanmış olan sakalı şimdi beyazlarla bezenmişti. Kehribar rengi gözleri aynı kendi gözlerinin rengindeydi. Timurhan eve geldiğinde, her zaman oturduğu yere, kafesten pencerenin önündeki cilalanmış masanın başına oturdu. Pencereden süzlülen ışık çarpılar oluşturarak

babasına vuruyordu. Timurhan sessizdi, Feyra gibi o da pek bir şey yememişti.

Feyra babasına saygı duyuyordu. Tüm iyi kız evlatlar gibi o da babasının sözünü dinliyordu. Babasına çok düşkün olmasa da onu seviyordu. Ama ondan biraz da olsa korkuyordu.

Sert bir duruşu vardı babasının. Kızının dışarı çıkarken dikkatli bir şekilde giyinmesini onaylıyordu. Feyra ona karşı geldiğinde onu fena halde azarlıyordu. Ancak Feyra bunun için ona kin beslemiyordu. Hangi baba kızını azarlamazdı ki hem? Feyra, takdirini kazanacak bir şey yaptığındaysa babası onu öpüyordu. Ancak son zamanlarda hemen fark edilmeyen küçük bir değişiklik olmuştu. Yemek sırasında ara sıra bir görüşünü dile getirdiğinde ya da çalışmalarından babasına söz ettiğinde, suların akışının belli belirsiz bir şekilde değiştiğini, aksi yöne doğru gittiğini fark etmişti. Babasının gözlerinde saygı duyduğunu gösteren bir ifade görmeye başlamıştı ve bunun da ötesinde az da olsa korku görüyordu o gözlerde.

Feyra'nın yeni gücünün kaynağı bilgisiydi. Timurhan bir ya da iki kez hekimlik konusunda onun fikrini almıştı ve bazen mürettebatıyla beraberken bile kızını dinliyordu. Feyra'ya geçen gece akşam yemeğindeyken enfeksiyon kapmış birinin bakımı ve ciddi bir hastalığı olan birinin, yanında başka insanlar varken hastalığın nasıl kontrol altına alınabileceğiyle ilgili birkaç soru sormuştu. Ama bunu gönülsüzce yapmıştı. Feyra onun bu değişimden hoşlanmadığını görebiliyordu. Babası sanki bir şeyi kaybetmiş gibi hissediyordu.

Feyra babasına, annesinin güvenini boşa çıkarmayacak ve ne yapacağına karar vermesi konusunda yardımcı olacak bir şey söylemeye karar verdi. "Sultanım öldü."

Kelimeler sessizlikte ikisinin arasında adeta bir bilye gibi gidip geldi.

Babasının gözlerinde sanki bir an için bir parıltı oldu. “Üzgünüm,” dedi.

Feyra, babasının bu lafından onun durumu daha önceden öğrendiğini anladı. Bunun da ötesinde gerçekten üzgündü ve hâlâ ona âşıktı. Bu kadarı artık yeterdi. Masadaki tabağı güm-bürtüyle yere düşüren Feyra, babasının ayaklarının dibinde diz çöktü. “Baba, ne yapmalıyım? En son saçma sapan tuhaf şeyler söylüyordu. Yarın oraya dönmeli miyim?”

Timurhan elleriyle kızının yüzünü kavradı. “Feyra, ben yarın sefere çıkıyorum ve sen hareme dönmek zorundasın. Hem de sultanın gözdesi olarak.” Göz göze gelemiyordu kıızıyla.

Feyra’nın kan beynine sıçramıştı. Bin türlü duygu kafasında dolanıyordu ve bu duyguların en ağır basanıysa öfkeydi. Yetişkin bir birey oluncaya kadar her gün gösterdiği onca çaba meğerse boşunaydı.

Sultan, peçesinin ardını da görmüştü.

Annesinin geçmişini tekrar yaşamak yeterince korkunç olurdu ama Feyra’nın kaderi daha beterti. Üvey ağabeyiyle evlenecekti. Bu hem kadınlığa hem de doğaya aykırı bir durumdu. Yanağını tutan eli kavradı. “Hayır, baba,” dedi kesin bir şekilde ve yalvarırcasına sesini alçalttı. “Bunun olmasına izin vermezsin, değil mi?”

Babası rahatlayarak kızının gözlerinin içine baktı. Timurhan artık sorunun cevabını biliyordu. Sultana bağlılık yemini biricik kızının karşılığında vermişti. Feyra’yı her türlü kaybedecekse, sadakatin veya hayatının ne önemi vardı? Bu aptal ayak işini yapmayacaktı. Feyra’yı ve içinde yük olmadan gemiyi alacak, denize açılacak, sultanın onu takip edemeyeceği herhangi bir yere gidecekti.

Belki de Paros'a giderlerdi. Orası onun için hep cennet olmuştu. Güzel Cecilia Baffo'nun ardından denize indiği o sıcak geceyi hatırlarken hâlâ limon ağaçlarının kokusunu duyuyordu. O gece Cecilia'nın ondan daha hızlı oluşu onu heyecanlandırmıştı. Şimdiyse arkasını dönüşünü, ona gülüşünü, korku içindeki maceraperest halini ve sıırsıklam âşık oluşunu hatırlıyordu.

Eliyle kavradığı yüze baktı. Bu eşsiz çehreyi nadiren peçesiz görüyordu. Annesine çok benzeyen Feyra onun gibi değildi. Kızının elini tutunca Cecilia'nın yüzüğünü fark etti. Soracak, anlatacak çok şeyi vardı kızına ama zaman yoktu. "Oraya gitmene izin veremem. Eşyalarını topla. Günbatımından önce, hemen şimdi gitmeliyiz."

Feyra ayağa kalkıp mantosunu getirdi ve ilaçlarını koyduğu kemerini tokayla mantosuna tutturdu. Hemen hazırlanmıştı. "Hazırım," dedi. Bu gece örtünmesine, itina isteyen ama hiçbir yararı olmayan kılık değıştirme işlemlerine gerek yoktu. Babasına baktı ve ender rastlanan bir şekilde birbirlerine gülümsediler.

Timurhan kapıyı açtığında gülümsemeleri yüzlerinden siliniverdi.

Kapının ardında ışığı kesen heybetli cüssesiyle kızlar ağası bulunuyordu.

"Yunus Murat Kaptan," dedi yüksek sesle. "Mürettebatınızın sizi beklediği gemiye kadar size eşlik edeceğim. Hanımefendi..." diyerek Feyra'ya döndü, "siz istirahat edin. Yardımcılarım kapıda nöbet tutacak ve gün doğduğunda sizi hareme götürecekler."

Feyra'nın elveda demekten başka şansı yoktu. Yanağını babasının yanağına öyle bir bastırdı ki ikisinin gözyaşları

birbirine karıştı. Kızlar ağası köşeyi dönünceye dek çaresizce defalarca el salladı. Feyra, babası gözden kaybolana kadar dimdik durmaya çalıştı. Ardından kapının önündeki kaldırıma yığıldı.

Bir zamanlar topacıyla oynadığı kaldırıma...

Altıncı Bölüm

Feyra karanlıkta uzanmış, kristal yüzüğü elinde çeviriyordu.

Artık kararsızlıktan dolayı işkence çekmiyor, tam olarak ne yapacağını iyi biliyordu. Sadece zamanın gelmesini bekliyordu. Harekete geçinceye kadar bekleyip kalp atışlarını sayarcasına yüzüğü parmağında çevirip durdu.

Yüzük sadece dört saattir onda olmasına rağmen şimdiden onu kendinden bir parçaymış gibi görüyordu. Yüzüğün üzerindeki kristal şeridin her çeyrek dönüşünde en üste başka bir at geliyordu; siyah at, beyaz at, kırmızı at, soluk at. O an annesiyle benzer huyları olup olmadığını merak etti.

Annesi.

Nur Banu'ya anne demese de onu hep annesi olarak görmüştü. Şoku atlattığında onun için yas tutacaktı. Evet, aralarındaki ilişkiye farklı bir açıdan bakmasına gerek yoktu. Ona sevgi ve saygı göstermiş, karşılığını da almıştı. Bir kız evladın beklediği kucaklamalardan, cesaretlendirmelerden, birlikte geçirdikleri saatlerden fazlasını almıştı. Söylenmemiş cümleler için kendine eziyet etmeyecekti Feyra. Korkunç geçen o

son dakikalarda söylenmesi gereken ne varsa söylenmiş, yirmi yıllık sırlar ortalığa dökülmüştü. Feyra'nın tek pişmanlığı, annesinin atlılarla ilgili daha fazla şey anlatamamış olmasıydı. Babasının Venedik'e götürmesi gereken siyah attan, kendisinin ne yapması gerektiğinden bahsedememişti.

En sonunda sokak sessizleşti. Zamanı gelmişti.

Feyra sessiz bir kedi misali ayağa kalktı. Hiç soyunmadığı için tekrar giyinmesine gerek yoktu. Yine de hotoz başlığının altına yüzünü tamamen kaplayan örtüyü taktı. Şimdi güzelliğini değil, kimliğini saklıyordu.

Daha o sabah önünde durduğu pencere kanadını ve tel işlemeli kafesleri usulca açtı. Kızlar ağası evin arka tarafına muhafız dikmenin gerekli olmadığını düşünmüştü. Komşuların geceleri keçilerini kilitlediği binanın çatısının üzerine yavaşça adımını attı. Kör olası hayvanlar melemeye başladı ve aşağıdaki karanlık patikaya adımını atmadan önce, bir anlık korkuyla hayvanların kokusunu istemsizce içine çekti. Köşeye doğru emeklediğinde sokağın تنها olduğunu fark edip olabildiğince hızlı bir şekilde limana koşmaya başladı. Kalbi ağzında atarken ahşap teknelerle güvertelerden oluşan yığını gördü. Ay ışığının altında gemi direkleri kaçışını engellemek istercesine düşmanın sancak direği gibi duruyordu. Babasının hangi gemiyi alacağını nereden bilecekti? Her bir sefer için babasına farklı bir gemi tahsis ediliyordu. Ya babası çoktan gittiyse?

Feyra ümitsizlik içinde limanda geziniyor, kaptanların zafer sonrası aptalca böbürlenmelerinin eseri olarak gemilerine verdikleri gösterişli isimleri okuyordu. Herhangi bir gemiye kaçak yolcu olarak binip içindeki mürettebatla birlikte kaderinin onu sürüklediği yerde şansını mı denemeli, yoksa kimseye görünmeden eve dönüp kendi yatağında uyanmasının ardından

hareme mi götürülmeliydi? Feyra erkekleri tanımıyor değildi. Babasının koruması olmadan, bir gemide garip adamların arasında tek kadın olarak başına neler gelebileceğini biliyordu. Ama bu haremde kendisini bekleyen kaderinden daha mı kötü olurdu? Yirmi yaşında olmasına rağmen bir erkeğin oyuncağı olacaktı. Ancak bu adam Feyra'nın ağabeyiydi. Bu bir tercih meselesi bile değildi aslında.

Tam geri dönecekken diğerlerinden farklı görünen bir geminin üzerinde altın harflerle yazılmış bir isim gördü. Düzgün gemi kaburgası ve süslü üst güvertesiyle yabancı bir gemi gibi duruyordu ve altın harflerle işlenmiş olan isimse *Il Cavaliere*'ydi. Nur Banu ona harfleri de öğretmeyi ihmal etmemişti. Bu Venedik dilinde "atlı" demekti.

Feyra varillerin arkasına gizlenip izlemeye koyuldu. Gemiye çıkış tahtası inmişti ve dizi dizi sıralanan meşaleler, liman duvarıyla gelip gidenleri aydınlatıyordu. Babasının mürettebatından iki denizciyi izledi. Rıhtımdan aldıkları çeşitli malzeme ve erzakı gemiye taşıyıp duruyorlardı. Kendini onlara tanıtip onu kaptan köşküne götürmelerini söylemeyi düşündü, ama babasının yanında kızlar ağasının olduğunu bildiği için kendine engel oldu.

Onun yerine denizcileri ve bir ileri bir geri giderken aralarında oluşan uyumu seyretti. Çocukluğundan beri gemiler onun için bir oyun alanıydı ve o zamanlar gemide saklanacak pek çok yer keşfeder, bulduğu varil ve kutulardan oluşan yükler ilgisini çekerdi. Gemi ambarına genelde limandaki ambar kapağından ulaşıldı, fakat bunun gibi bir gemiyi daha önce hiç görmemişti. Bu Venedik tüccar gemisinin rampa kapıları sağ taraftan yukarıya doğru açılıyordu. Demek ki yükler gemiye direkt limandan, şu anda kapalı olan çifte

kapıdan yükleniyordu. Ayrıca kapı su çizgisinin üzerindeydi ve su geçirmez yazısıyla mühürlenmişti.

Feyra haremde cariyeleri tedavi ederken bir sorunun çözümü genelde en basit olanıdır demeyi severdi. O zaman çözüm, işte buradaydı. Tek yapması gereken beklemek, rampaya bir gölge misali gizlice çıkmak ve geminin karanlığından içeri adımını atmaktı.

Mağara gibi karanlık olan alana adımını attı ve tahıl çuvalarının arkasına yuvarlanıp beklemeye koyuldu. Bir saat içinde üzerine bir sürü çuval daha atıldığı için Feyra aralarında sıkışmış ve ter içinde kalmıştı. Uzun zamandır taktığı, üzerine kendisine arkadaşlık eden ilaçlarını dizdiği kemeri artık vücudunun bir parçası haline gelmiş, kemer beliyle kemiklerine batmaya başlamıştı. Kemerindeki şişelerden birinin kırılması durumunda, cam parçalarının derisini keseceğini ve daha da kötüsü ilaçların tenine nüfuz etmesi halinde neler olabileceğini düşündü. İlaçların içeriğindeki bileşenler doğru miktarda kullanıldığında tedavi edici özellikte olmasına karşın, yanlış ölçüler ölümcül bir etki bırakabilirdi.

Bunun da ötesinde sert branda yüzünü eziyordu. İçine başka bir korku daha düştü. Burada boğulabilirdi. Denizciler yokken ağırlığını başka yöne verip kendine hava alacak kadar bir alan bıraktı. Raftan sarkan tek bir fener ışığında, sefer için gerekli malzemelerin gemi ambarının tek bir kısmına yığılmasından dolayı üzerindeki baskının arttığını fark etti. Ambarın baş tarafındaki köşede tülbentten bir perde vardı. Perdeyle diğer eşyaların arasındaysa pürüzlü, boş bir zemin bulunuyordu.

Feyra sonunda vücudunun üzerindeki korkunç baskıyı hafifletebilmiş, etrafına bakınmaya başlamıştı. Loş ışığın altında çuvalarla varillere bakıp bir işaret arıyordu. Gözleri, babasının

götürmek zorunda olduğu ölümcül yükü aradı. Atla ilgili veya siyah olan herhangi bir şeye bakınıyordu. Garip olan başka bir şey daha vardı; yığılan yükler kaliteli peynirlerle et ve undan oluşuyordu. Bunlar, normal bir gemide bulunan kurutulmuş et ve gevreklerden oldukça farklıydı. Elini arka tarafa doğru uzatıp çuvalları ittirdi. Parmaklarıyla çuvalı ittirdikçe brandanın altındaki tahıllar hışırtılı sesler çıkarıyordu.

Denizcilerin hareketlerini izlerken Feyra olabildiğince sessiz kalmaya çalışıyor, hatta nefesini bile tutmaya gayret ediyordu. Ancak görünüşe bakılırsa bu yeterli değildi. Liman işçilerinden biri kucağındaki varili yerleştirdikten sonra doğruldu. Bir elini havaya kaldırıp parmaklarıyla işaret ederek arkadaşını susturdu.

“Ne oldu?” diye sordu ikinci adam, diğeri gibi varili yere koyarak.

“Bir ses duydum,” dedi sessizce dikkat kesilerek. “Şu yığından.” Feyra’nın arkasında bulunan varilleri işaret etti. Feyra’nın kalbi sanki ağzında atıyordu. Parmak uçlarından akan ter tahılların üzerine düşüyordu.

“Sadece bir fare,” dedi ikinci adam. “Duyduğun şey bundan ibaret.”

“Sadece bir fare mi? Kulağını iyi aç. Kaptanın emirlerini duymadın mı? *Gemide hayvan olmayacak*. Gemide kedi dahi bulunmayacak. O yüzden bu fareyi bulmamız gerek.”

“Neden hayvan olmayacakmış?”

“*Bilmiyorum*. Yükle alakalı bir durum bu.”

“Pekâlâ. Bakmak zorundaysak bakalım ama asıl yük, henüz gemiye yüklenmedi.”

Adamlar o kadar tehlikeli bir şekilde yanına yaklaşmıştı ki Feyra, keskin bir keçi kokusu aldı. Denizcilerden biri

belli ki gündüzleri sığır çobanlığı yapıyordu. Gözleri kulaklarına göre daha keskin olan ikinci adam, doğruca Feyra'ya bakıyordu. "Onu buldum! Buraya gel seni kaçak!"

Feyra korkuyla geri çekildi ama adam kocaman, siyah, yağ gibi kaygan ve korkudan ciyaklayan bir fareyi havaya kaldırdı. Denizci farenin boynunu sıkınca derin bir sessizlik oldu. Farenin uzun bedenini bir çuval misali omzuna atıp kulağı keskin olan arkadaşıyla beraber dışarı çıktı.

Feyra büyük bir rahatlamayla arkasına yaslandı. Kalbi yerinden çıkacak gibiydi.

Ardından gelen gümbürtü, ayak sesi ve küfür dolu sözler Feyra'yı alarma geçirdi. Denizcilerin yüklemesi gereken bir yükü daha vardı ve bu ağır olanıydı. Adamlar yükle manevra yaparken onları izledi. Dört adam omuzlarının üzerindeki şeyi bir tabut misali taşıyordu.

Bu bir sandukaydı.

Tabutu taşıyanların tümü örtünmüştü. Feyra taşıdıkları şeye saygı gösterdiklerini sanmıştı ancak tavır ve lafları bunun aksini kanıtlıyordu. Tabutu taşıyanlar yükü büyük bir güçlkle yere bıraktı. Öyle bir inleyip küfür ediyorlardı ki taşıdıkları şeyin bir ceset olmadığı konusunda sanki Feyra'yı ikna ediyorlardı. Sanduka ya gümüşten ya da kurşun ve kalay karışımından yapılmıştı. Bazı kısımları gri renkte parlıyordu. Her tarafı rengini ortaya çıkaran süslemelerle bezenmişti. Homurdanmalar ve verilen emirler eşliğinde yük tülbent perdeye kadar getirildi. Perde çekili haldeydi. Sanduka öteye götürülerek gümbürtüyle kalasların üzerine kondu.

Taşıyıcılar aceleyle geri çekildi ve meşaleyi de beraberlerinde götürdüler. Yokluklarında bir anda derin bir sessizlik oluştu. Feyra kapalı perdenin ardından gelen, derviş eteği kadar beyaz ışığı hâlâ görebiliyordu.

Eskisi gibiydi ama farklıydı da.

O an Feyra, perdenin arkasındaki sandukadan kaynaklanan açık bir tehdit hissetti. Nedense bu, o gün içinde yaşadığı en korkunç ve rahatsız edici durumdu. Ölüm rengine olan perdeye, ardından da kendisiyle sandukanın arasında kalan büyük ve geniş boşluğa baktı. Sessizliği dinledi. Sükûnet bir anda ve sert bir şekilde iskeleden geri çekilmekte olan kızlar ağasının yüksek sesiyle bozuldu.

Ardından büyük bir kıpırdanma eşliğinde yüksek bir ses geldi. Kocaman bir ipin suda çıkardığı ses duyuldu. Gemi demirlendiği yerden hızla kalkarken Feyra'nın burnuna yanık kenevir kokusu geldi, midesi altüst oldu. Artık geri dönüş yoktu.

Feyra, denizdeydi.

Yedinci Bölüm

Yolculuğun ilk saatlerinde Feyra, durabildiği kadar sabit durmaya çalıştı.

Geminin yalpalaması Feyra'nın işine geldi, istese de hareket edemeyeceğini düşünüyordu. Daha önce hiç deniz yolculuğu yapmamıştı. En fazla Nur Banu'nun altın kaplamalı filikasında keyifli gezintilere çıkmış, fakat boğazın altın koyundan öteye gitmemişti. Bu ahenk, denizin yükselip alçalması ona kelimenin tam anlamıyla garip geliyordu.

Geminin gövde kısmı alçalınca kendini hafiflemiş hissederken, her yükselişinde sırtı çuvallara öyle bir baskı yapıyordu ki ilaçlarını koyduğu kemeri ona acı veriyordu. Kendini rahatsız ve paniğe kapılmış hissediyor, hareket etmeyi artık katlanılamaz bir şey gibi görüyordu. Geminin hareketlerini beklemekse tahammül edilemez bir hal almıştı. Denge kavramını yitirmek midelerini altüst etmişti. Feyra ilk defa, babasının uzun yolculuklardan döndüğünde büründüğü halin nedenini anlamıştı. Eve geldikten birkaç gün sonra hep solgun ve hasta olmasına, yüzünün aldığı yeşil ve kemik beyazı renge, ellerinin titremesine, bir odayı

sarsılmadan ve dengesini kaybetmeden geçememesine şaşmamak lazımdı.

Babasının da defalarca söylediği gibi, “Denize alışmak nasıl zaman alıyorsa, karaya alışmak da bir o kadar zaman alır.” Feyra nefes alışlarını düzene sokmaya çalışıyordu. O arada da geminin hareketlerine uyum sağlamak için duruş şeklinde küçük değişiklikler yapmayı öğrenmişti. İlk defa ata bindiği zamanı hatırladı. Nur Banu’nun binicilik öğretmeni Feyra’ya tırısla beraber yükselip alçalmayı öğretmişti. Böylece düzgün bir şekilde at sürebilmek için bedeni dengede kalıyordu. Kendine yabancı olan bu yerde de aynı şey geçerliydi işte.

Bir süre sonra oturabilmiş, ağır çuvalları da kenara ittirebilmişti. Ardından sessizce yüklerin ortasına yerleşti. Altında çadır bezinden yapılan bir şilte vardı. Bir yanında geminin pupası, sert kavisli ve üst üste binen kalaslar, diğer yanıdaysa bir dizi varil bulunuyordu. Varillerin kıvrımlı belleri arasında oluşan boşluktan hem uzaktaki perdeyi görebiliyor hem de variller sayesinde saklanabiliyordu. Feyra ambardaki yüklere bakarak kendisini günlerce, hatta belki de haftalarca bulamayacaklarını hesapladı, saklandığı yerle ambar ağzının arasında pek çok çuval, yük ve varil duruyordu. Denizciler ilk önce oradaki yiyecekleri alacaktı.

Feyra belli bir zamana kadar kendini saklaması gerektiğinin kaçınılmaz olduğunu biliyordu. Babasının evdeki harita ve planlarında belli bir noktayı işaretlediğini görürdü. Küçük bir kızken onun büyük parşömenlerini masaya açışını, gümüş çap ölçerini çıkarıp sefer için izleyecekleri yolu işaretlemesini seyrederdi. Feyra babasının elindeki çap ölçerin adeta ayakları yerine iğneleri olan küçük bir adam misali denizleri aşmasını izlerdi. Gezintisinin belli bir noktasında durur, bir dansçı gibi

bir ayağı havada asılı kalırdı bu küçük adamın. Ardından Timurhan sert bir şekilde parşömenin bir noktasına bastırır, çap ölçeri bir kenara koyar ve muntazam bir çarpı işaretiyle belli bir yeri işaretlerdi. “Burası,” derdi, “geri dönüşü olmayan noktadır.”

Geri dönüşü olmayan noktadan sonra artık geri dönüle-meyeceğini, yapabileceği tek şeyin devam etmek olduğunu o zamanlarda olduğu gibi şimdi de anlıyordu. Bu, deniz yolculuğundaki en önemli işaretti. Eğer yiyecekler azalmışsa, savaş çıkarsa ya da korsanlar devreye girerse, bir geminin hâlâ geri dönme şansının olup olmadığı ya da yoluna devam edip etmemesi gerektiğini bilmek önemliydi. Eğer Feyra, Venedik yolunun yarısına kadar saklanabilirse, gemiyi ters istikamete götüremezlerdi. Böylelikle bir şekilde gemide kalır, babasının kaderi her neyse, o da bu kaderi onunla beraber paylaşırdı.

Cürüfların çatlaklarından gün ışığı içeriye sızıyordu. Feyra en büyük çatlağa gözünü dayadığında rüzgârın oluşturduğu görüntü ve tuz kokusuyla baş başa kaldı. Sular artık lacivert ve safir mavisi değildi. Ejderha yeşiline bürünen deniz derin ve tehlikeliydi, üstelik bir canavar misali huzursuzdu. Burada deniz bile değişmişti. Feyra bugüne kadar bildiği her şeyi ardında bırakmıştı. Bir anda babasının yanında olmasını her şeyden çok istedi.

Gözyaşları denizin tuzuyla karışınca bir anda ağırlaşan gözkapaklarını titreştirerek hepsini defetti. Bir hekim olarak kendi kendine dinlenmesi yönünde bir kez daha öğüt verdi. Gün ağardığından beri uyanıktı. Son uykusunun üzerinden bir gün geçmişti. Uykuya daldığındaysa bilinçli olarak son düşündüğü şey ambarı geçip beyaz perdeyi çekmek oldu.

Böylece ardındaki o kötü şeyi görebilecekti.

Feyra uyandığında feci şekilde susamış olduğunu fark etti, ama ilk önce ağrıyan başını kaldırmaya çalıştı. Güçbela yerinden doğrularak oturdu. Ardından deniz midesini bulandırdı. Bugün bedeninde bir sorun vardı.

Her yeri alev alev yanıyor, gözleri bir noktaya odaklanamıyordu. Başı da çatlayacak gibiydi. Bir şeyler içmek zorundaydı. Bir an için bulanık ve uzakta olan varilin üzerindeki yağmur suyunun görüntüsünü hatırladı. Büyük bir çabayla sağ elini çuvala doğru uzattı ve güçlkle yanında duran varile uzandı. Parmaklarını varilin kayışında gezdirerek elini bereketli küçük havuzcuğa daldırdı. Parmaklarını dudaklarına götürdü ve üzerindeki damlaları emdi.

Parmaklarına uzaktan bakınca damlaların siyah olduğunu fark etti. Çatlaklardan gemiye sızan gümüş renkli sabah ışığında, tüy kalemle mürekkep kullanmışçasına ellerinin lekenip karardığını gördü. Varilin içinde zift olmalıydı. Feyra, parmaklarını tekrar yalamasına karşın ellerinin aldığı renk değişmemişti.

Aslında katran gibi kararan şey bizzat parmaklarıydı.

Feyra kangrenin belirtilerine aşinaydı ama ilerlemesine neden olacak ne yarası ne de sakatlığı vardı. Artık elini yüzünün önüne götüremiyordu. Elini bırakırken koltukaltında keskin bir acı hissetti. Diğer elini göğsünün üzerine götürdü ve o an koltukaltını ellediğindeyse mantar büyüklüğünde bir şişlik hissetti.

Feyra'nın ateşler içindeki vücudu korkudan buz kesti. Ümitsiz bir şekilde yumruyu muayene ediyordu. Kendine her dokunduğunda bıçak değmişçesine canı acıyordu. Bazı

cariyelerde gördüğü göğüs yarası gibi bir yara onda da mı vardı? Hayır. Bu olamazdı, bildiği kadarıyla bir gecede tümör oluşmazdı. Hem yumrunun tehdit teşkil eden özelliği onun acı verici olmamasıydı.

Peki ya, neydi o zaman bu? Feyra hastalık sırasında koltuk-altlarının, kasıkların ve boğazın şiştiğini biliyordu. Salgılar o bölgelerde yağmur damlası misali toplanırdı, fakat bunun gibi bir şeyi hiç tecrübe etmemişti. Dengesini kaybederek arkaya doğru düştü. Yaşadığı şok onu güçsüzleştirmişti. Bedeni alev alev yanmaya devam ediyordu. Bütün vücudu terden sırlıklam olmuştu adeta. O andan itibaren çok az şeyi anımsayabilmeye başladı.

Bilinci çok fazla yerinde değildi. Birkaç gündür belirgin bir şekilde hareketlilik vardı, insanlar gelip gidiyordu. Her gece ambara, rafa asmak üzere bir fener getiriliyor, sabahında da aynı fener geri götürülüyordu. Feyra böylece serdümen yükleri görebiliyordu. Lakin artık bu değişiklikleri fark edemeyecek bir haldeydi ve bu hareketin ne sıklıkla olduğunu, kaç gün geçtiğini artık takip edemiyordu.

Bazen kendini çığlık atarken, konuşurken, bir şeyler gevelerken, hatta şarkı söylerken yakalıyordu. Önceleri ambar ağzı açıldığında sessiz kalmasının gerektiğinin bilincindeydi ve ağrıyan çenesini kapatıyordu. Zaman geçtikçe bu bilinç bile onu terk etmiş, umursamamaya başlamıştı. Şimdiyse sadece birileri tarafından bulunmayı, kendisine yardım edilmesini, tedavi edilmeyi ve babasına götürülmeyi istiyordu. Yiyecekler azalıp kendisi bulunana kadar orada yalnız başına ölme ve çürüme korkusuyla yaşıyordu.

Kendine acıdığı için gözünden akan yaşlar kulaklarına doluyordu. Yalnız başına geçirdiği bunca zamandan ve bir yakıp bir donduran ateşten sonra artık ölmeyi dilemeye başlamıştı.

Sihhatli olmanın nasıl bir his olduğunu artık hatırlayamıyordu bile. Sağlık onun için bir daha asla ziyaret edemeyeceği başka bir ülke gibiydi. İyileşmeyi istemek onun için çok büyük bir dilekti. Ölmek daha basit geliyordu. Sonunda geri dönüşü olmayan o noktaya varmıştı. Gözlerini kapadı ve son bir kez daha akıntıya kapılmayı diledi.

Feyra kendini büyük, havadar ve beyaz mozaiklerle kaplı bir odada yalnız başına buldu. Odanın tam ortasında cam gibi berrak bir tabut bulunuyordu. Ona doğru yürüyüp çömeldi. Üzerine eğildiğinde Sultan Selim buzların içinde, ölü bir biçimde yatıyordu. Gözlerini yukarı dikmişti ve teni soluk maviydi. Feyra ellerini buzun üstüne koyduğunda, elleri nemlenip üşüdü aniden. Donuyordu. Kendi ellerini ısıtmalıydı. Ayağa kalkıp pencere eşiğinin bulunduğu yere geldi. Orada altın bir kutu bulunuyordu. Kutu güneşin altında sanki ona göz kırpyordu. Kutuyu eline aldığı anda kendini dışarıda buldu.

Yakıcı güneş elinde tuttuğu kutuyu ısıtıyordu. Artık onu daha fazla taşıyamıyordu. Yine de Anadolu Yakası'ndaki, büyük bir caminin* yükseldiği Üsküdar'a çıktı. Kendini *mimar* ararken buldu. *O mimar*. Çünkü ona kutuyu, Mimar Sinan'ın bizzat kendisine vermesini söylemişlerdi.

Mimar bulmak zorundaydı. Yeni ve keskin beyaz taşla uğraşan her duvar ustasına onu soruyordu. Adamlar adeta cüppeleri etrafında dönüyor, Feyra da bir bir onların sakallı çehresine bakıyordu. Ümitsizdi. Kutuyu elden çıkarmak zorundaydı, altın kaplaması elini yakıyordu artık. Yanıyordu Feyra. *Mimar neredeydi?*

Sonunda bir kapının önüne gelmişti. Sütun baştabanları

* 1583 yılında Mimar Sinan tarafından yapılan, Valide-i Atik Cami veya Eski Valide Cami. (Ed. N.)

ap lerle oyulmuştu. Bu ap ölçerler babasınınki gibi gümüşten değil, altından yapılmıştı ve oymalıydı. Bunlar duvar ustalarının çap lerleriydi. Kapı açıldığında babacan tavırlı, sakallı yaşlı adamı gördü. “Cumartesi günü aranan adam sen misin?” diye sordu Feyra. Adam başını salladı ve Feyra da kutuyu rahatlıkla onun nasırlı, taş tozundan rengi dönen ellerinin içine yerleştirdi. Mimar, Feyra’nın önünde eğildi. “Valide Sultan’a camisinin çok güzel bir kubbesinin olacağını söyleyin,” dedi adam. Ardından Feyra yarımada ya doğru tekrar koşmaya başladı. Kapalı arşı ve Beltan’dan geçerek Topkapı’ya ilerledi. Sarayın i bahçelerinden ilerleyip Valide Sultan’ın odasına vardı. Yatağın beyaz perdelerini çektiğinde onu l olarak buldu. şişmiş, gözlerini yukarı dikmiş ve yatak örtüsünün üzerinde rmşt. Feyra, Valide Sultan’ın deniz mavisi gözlerini kapatmak için uzandı. Ancak o rüyasında annesinin gözlerini kapatırken kendi gözleri, acı gerçeğe uyanmıştı.

Feyra l gibi kuruyan ağzının içinde dilini dolandırdı ve oturabilmek için kendini zorladı. Hâlâ gszld, terliyordu ama hastalığın o kötücül etkisi geçmişti. Parmaklarına baktığında normal rengine dönmüş olduklarını gördü. Akşam olmuştu artık. Geminin çatlakları karanlıktı ve rafta asılı duran, gıcırtilı sesler çıkaran, gemiyle beraber mide bulandırıcı kavisler çizip sallanarak garip gölgeler oluşturan fener geri getirilmışti.

Peçesi ve hotoz başlığı ortalıkta yoktu. Derme atma yatağında kıvrılıp terlerken onları kaybetmişti. İlaç kemeri sağlam bir şekilde duruyor, fakat mahvolmuş olan diyaframını sıkıştırıyordu. Feyra iki kez gözlerini kırpıştırdıktan sonra ağrıyan başını hareket ettirdi. Arkasını görmek için kafasını

çevirdiğinde, kalın ve tuzlu bir ip şeklini alan saçları omzuna düştü. Vücudunun ağırlığını altında duran, terden rengi kararmış çuvallara verdi. Koltukaltındaki şişliğin bulunduğu yerde çirkin ve siyah bir leke vardı. Yara patlamış, içindeki siyah sıvı beze bulaşmıştı. Sol kolunu havaya kaldırdığında elbisesinin de lekелendiğini fark etti. Bunun ne demek olduğu üstüne düşünemedi bile, dikkatini o anda bir sese verdi.

Bilincinin hâlâ yerinde olmadığını düşündü.

Karganın gaklaması misali çıkan sesi tekrar duydu.

Aniden tüyleri diken diken oldu. Üçüncü kez çıkan sesle birlikte Feyra, kelimeyi ve ne anlama geldiğini anlamıştı. Gerilmiş bir şekilde bekledi. İttiği çuvallarla varillerin arasında onu bulacakları için kendine acıyordu. Fakat yırtıcı kuş gaklamaya devam ediyor, o tek bir kelimeyi tekrar ediyordu.

Feyra güçsüz bir şekilde kollarıyla çuvallara abandı ve büyük bir çabayla kendini hapishanesinden kurtardı. Önünde duran şeyleri gördüğünde şaşkına döndü. Ambar ağzı kapalıydı ve orada bir başınaydı. Yürümeyi yeni öğrenen bir çocuk misali ayağa kalkıp ileri doğru yürüdü. Bacaklarının güçsüzlüğü ve geminin sallanması ilerlemesine engel oluyordu. Kumda yürürcesine yavaş yavaş, adım adım ilerledi. Bir çap ölçer gibi kendisiyle perde arasındaki mesafeyi işaretlemeğe çalışıyordu.

Yolu yarılamıştı.

Uzandığı beyaz perdeyi korku içinde çekti. Tam o esnada gemi de zamanında bir kaptanın buraya Venedikli bir prensesi getirdiği Mora Yarımadası diye bilinen adaya varmıştı.

Yani geri dönüşü olmayan noktaya gelmişti.

Feyra sandukaya baktığında haklı olduğunu anladı. Ses sandukanın içinden geliyordu. Bir anda güçten düşen bede-

ninin dayanacak hali kalmamıştı. Dizleri bükülünce bacaklarının üzerine düştü. Tıpkı rüyasında buzlar içinde yatan Sultan'ın önünde diz çökmesi gibi, sandukanın önünde dizlerinin üzerine çöktü.

“Kızım?” diye bir ses duydu.

“Evet, sanduka?”

Sekizinci Bölüm

Feyra tekrar konuşmaya başladı. Ağzının içi kupkuruydu. “Sen kimsin?”

“Ben Ölüm’üm.”

Kendini boğulmuş gibi hissediyordu. Bir an çıkan ateşinin onu öldürdüğünü ve şimdi başka bir dünyada olduğunu sandı.

“Benden ne istiyorsun?”

“Başka bir ruh daha istiyorum.”

Korkudan dili tutulan Feyra, konuşan sandukaya bakarak olanı biteni anlamaya çalışıyordu. Şu anda sandukaya çok yaklaşmıştı. Bunun gibi bir şeyi daha önce de gördüğünden emindi. Tahmin ettiği gibi bu sanduka kurşun ve kalay karışımından yapılmıştı ve çok güzel bir biçimde mücevher rengiyle emayelenmişti. Aynı buna benzeyen bir sandukayı, Sultan Selim, Ayasofya’nın büyük kubbесinin hemen altında yatarken de görmüştü. Yaslı tebaası sıralanmış bir halde ona son defa bakıyordu.

Bu küf kokulu gemi ambarındaysa durum farklıydı. Tabut ihtişamlı olmanın aksine korkunçtu ve dışkı kokusu yayıyordu. Gümüş perçinlerine mersin ağacı merhemi sürülmüştü.

Feyra bu şifalı otun güçlü bir zehir içerdiğinin farkındaydı. Ayasofya'da ölen sultanın yüzü kristalin ardından rahatça seçilebiliyordu. Bundaki camsa çıkarılmış, yerine mat bir tül-bent yerleştirilmişti. Bu tülbentin dokuması havanın çok rahat bir şekilde içeriye nüfuz etmesini sağlayacak kadar genişti. Tülbent belirli aralıklarla havaya kalkıp iniyor, davul zarı gibi titreşiyordu.

Bir şey hâlâ nefes alıyordu.

İçindeki şey adının aksine canlıydı.

Sandukadan iç geçirme sesi geldi ve tülbent kabarak yelken gibi şişti. "Seni ürkütmek istememiştim. Sadece bir arkadaşım, bir yoldaşım olsun istiyordum. Dört gündür burada kapalı kaldım. Yalnızım." Derinden gelen bir erkek sesiydi bu. Piposunu tüttüren babası gibi hırıltılı sesler çıkarıyordu. Daha az korkmaya başladı Feyra.

"Konuşmalarını ve söylediğin şarkıyı dinledim. Yunanistan kıyılarına ulaşıldığını belli eden deniz kızlarından biri sanmıştım seni. Çünkü şimdiye kadar o sularda olmamız gerekiyor." Demek ki Ölüm, denizde olduğunu biliyordu. "Şimdiyse senin bir insan olduğunu biliyorum. Benim gibi senin de acı çektiğini kulaklarımla duydum. Burada olduğun için senin adına üzülsem de kendi adıma seviniyorum."

Feyra istemsiz bir acıma duygusuyla elini sandukanın üzerine koydu. Üzerindeki metalin soğuk olmasını bekliyordu. Fakat metal, içinden ateş çıkacakmışçasına sıcaktı.

"Hikâyen ne senin?"

"Önce benim sana bir soru sormam lazım. Hünkârımız Sultan Murat'a sadık mısın?"

Feyra'nın bu soruya vereceği yüzlerce cevap vardı. *O bir katil. O benim ağabeyim. O benim onun karısı olmamı isteyen*

kişi. Bunları demek yerine kaideyi bozmadı. “O benim gözümün nuru, kalbimin efendisidir,” diye cevap verdi dikkatli bir biçimde.

“Ama *sadık* mısın? Eğer bunu bilmezsem sana anlatacaklarımı söyleyemem.”

Ölüm onunla anlaşma yapıyordu. Feyra İran hikâyelerini okuduğundan usulün ne olduğunu anlamıştı; mahrem hikâyelerin karşılıklı olarak anlatılması güven duygusunun bir göstergesiydi. Esir tutulan bir prenses onu tutsak eden zalim kişiyle pazarlık yapmak zorundaydı. Topkapı’nın kütüphanesindeki tezhiplerde, muazzam örtüsünün içinde bağdaş kurmuş bir halde oturan esmer genç kızın, elleri havada ve parmakları yelpaze gibi açılmış bir şekilde korkunç bir canavarla konuştuğunu görmüştü.

Kadınlara özgü bu kumarın daha önce Ölüm’le oynandığını hiç okumamasına rağmen Feyra neyin gerekli olduğunu biliyordu. Ölüm ona bir sırrım söylemeden önce Feyra’nın bir sırrını vermesi gerekiyordu. Bu oyun, bu gerçekdışı durumun bir parçasıymışçasına Osmanlı hikâyecileri gibi bağdaş kurarak öyküsünü anlatmaya başladı.

“Zilkade ayının yirmi birinde, 982 yılında hünkârımızın annesinin, yani Nur Banu’nun *kira*’sı olarak görevlendirildim. Padişahımızın babası Sultan Selim öldüğünde, mekânı cennet olsun, Sultan Murat, Manisa’da saraydan uzaktaydı ve orada vali olarak görevliydi. Murat’ın kıskanç kardeşlerinin tahtı ondan almaya kalkışacağını bilen sultanım Nur Banu, kocasının ölümünü saklamaya karar verdi. Beni bu işle görevlendirdi ve senin yattığın bu tabuta benzer buzdan bir sandukayı büyük bir ustalıkla yaptırdım. O yazın sıcağında onun ölü bedenini bu şekilde muhafaza ettik. Birkaç gün sonraysa

onu aynı şekilde insanların arasına bile çıkardık. Hatta altın tahtında at yarışlarını yönetmesi için yarış alanına bile götürdük. Bu şekilde onu hâlâ yaşıyormuş gibi gösterdik. Selim on iki gün boyunca buzdan tabutunda yaşadı. Allah ona, on iki gün boyunca bu şekilde kalabilmeyi nasip etti, ta ki Murat, İstanbul'a dönünceye kadar. Murat tahta çıkınca Nur Banu, Valide Sultan unvanını aldı. Selim gümüş bir tabutun içine alındı ve herkesin onu görüp yas tutması için Ayasofya'ya götürüldü. Hünkârımızın tahtını koruma şerefine bana verildiği söylenebilir belki de. Ve bunu hiç kimseye anlatmamıştım.”

Feyra anlattıklarının ardından gelen sessizliğin bitmesini bekledi. Efsaneye göre genç kız, bunun üzerine ya ahirete gider ya da karşılığında ona başka bir hikâyeye anlatılırdı.

“Bu eylülün yedisinde, 983 yılında,” dediğini duydu sandukadaki sesin ve rahatladı, “uzun bir yolculuktan eve dönerken dağlarda ölümcül bir hastalığa tutuldum. Bana yardım edebilecek bir tek çoban vardı. Çoban beni bir çitin üzerine yatırdı ve hekimlik konusunda uzman imamların bulunduğu ibadethaneye kadar sürükledi. Bana baktılar ama kendime ait bir oda verip ölüme terk ettiler. Lakin bir gün ateşler içinde yatarken uyandığımda, yanımda sultanın doktorunu, Hacı Musa'yı buldum.” Feyra üstadının adını duyunca şaşkına döndü. Sesteki memnuniyet dolu ifade de dikkatinden kaçmamıştı. Ölüm bu konuyla belli ki gurur duyuyordu. “Hacı Musa bana geldi ve sultan için bir görevi yerine getirip getiremeyeceğimi sordu. Korkuyordu. Bunu gözlerinden okuyordum. Önce onun sultandan korktuğunu zannettim, fakat aslında benden korktuğu ortaya çıktı. Bende ki hastalıktan. Yani vebadan.”

Feyra donakaldı. 747 yılında İstanbul'a yayılan o korkunç salgını elbette biliyordu. Binlerce kişi hayatını kaybetmişti.

Asırlardır ortalıkta olmayan bu hastalık belli ki geri dönmüştü. “Kara ölüm mü?” diye fısıldadı Feyra.

“Veba, kara ölüm. Bunun birçok adı var. Hastalık yıllardır şehre gelmese de hakkındaki hikâyeleri biliyordum. Öleceğimi biliyordum. Hekim de biliyordu. Eşime altın vereceği, oğullarımı terfi ettireceği, kızıma mutlu bir izdivaç sunacağı yönünde bana sözler verdi. Benim hakkımdaki her şeyi biliyor gibiydi. Bir zamanlar İnebahtı’da olduğumu biliyordu.”

Feyra biraz öne eğildi. Demek ki Ölüm de babası gibi okyanusları tanıyordu.

“Eğer sultanın planını yerine getirmeyi kabul edersem, eski düşmanımızı tek başına yenebileceğimi söyledi. Önüme şu seçenekleri sundu: Ya o ibadethanede ölüp gidecektim ve ailem bana ne olduğunu bilmeden yoksulluk içinde yaşayacaktı ya da efsanelerdeki kahramanlardan olacaktım. Adım parşömenlere yazılacak, şarkılarda geçecek, ailem de bereket içinde yaşayıp gidecekti. Başka şansım yoktu.”

Ölüm ağırlığını başka yöne verirken Feyra, tabuttan gelen gümbürtü ve hışırtı seslerini duydu.

“Bana biraz su verebilir misin? Anlatırken dilim damağım kurudu. Yanında bir kap var. Denizciler bazen hatırlar, bazen de unuturlar.”

Feyra yanına bakınca keski gibi kıvrık bir ağızlığı olan su kabını gördü. Bu aynı harem cariyelerinin kendilerini yıkamak için kullandığı taslara benziyordu. Kabı tülbente doğru uzatıp suyu içine akıttı. Tülbentin altındaki o korkunç yüzü sadece hayal edebiliyor olsa da Ölüm’ün, kendisine yardım eli uzatıldığı için dudaklarını memnuniyetle şapırdatışını duyabiliyordu.

“Beni bir sedyeye koydular ve koyun yanındaki buz

deposuna götürdüler. Şehrin duvarlarının oldukça ötesinden götürdükleri için yolculuk uzun zaman aldı. Bir daha hekimi göremedim fakat sultanın siyah kıyafetli, sarıklı ve yüzleri maskeli adamları benimle ilgilendi. Onların asker mi, yoksa keşiş mi olduğunu bir türlü anlayamadım. Çünkü görevleriyle savaşlardan konuştukları kadar cennetle kurbanlarından da bahsediyorlardı.”

Bahsettiği kişiler sultanın askerlerinin seçkin sınıfını oluşturan yeniçerilerdi. Hristiyan çocuklar daha çok küçükken devşirilerek İslam’la tanıştırılırlardı. Sonradan benimsedikleri bu dine, Müslüman olarak doğanlardan bile daha sadık olmuşlardı. Ancak Feyra sessizliğini korudu ve Ölüm’ün konuşmasına izin verdi.

“Askerler beni bu tabutun içine yerleştirdi. Kalçamın altında ihtiyacımı gidermek için koydukları yünden bir yastık var. Ellerimin hemen yanındaysa beslenmem için koydukları kurutulmuş et bulunuyor ve bazen de su veriyorlar. Gördüğün üzere bu sanduka oldukça büyük. Hareket edebiliyor, dönebiliyorum ama üzerime kapak yerleştirdiklerinde yaşadığım korkuyu senden saklamayacağım. Buradan asla çıkmayacağımı düşünmüştüm, lakin bana son bir kez daha gün ışığına çıkacağım söylendi. Eğer hayatta kalabilirsem yolculuğumuzun sonunda tabutumdan çıkıp, insan içine karışarak bendeki şeyi oradaki, Venedik’teki insanlara bulaştıracam.” Şehrin adını isteksizce söylemişti. Sanki bu isim ona acı veriyor gibiydi.

Feyra anlatılanları ümitsizlik içinde dinledi. Bu, Nur Banu’nun ona söylemeye çalıştığı şeyleri teyit ediyordu. Sultan böylesi korkunç bir entrikayı gerçekten planlamıştı. Feyra iç organlarında yanma hissediyordu ve midesi ağzına

gelmişti. Hastalığının geri geldiğini düşünse de onu rahatsız eden şeyin, bir insanın tüm bir şehre yapmak istediği tiksindirici ahlaksızlıktan kaynaklandığını biliyordu. Kınadığını sesine yansıtmamaya çalıştı. “Peki ya, o kadar uzun yaşamazsan?”

“Asker, eğer ölürsem cesedimin denize atılacağını söyledi,” diye cevap verdi. “Sonra da benim yerime başka bir adam tabutuma yatacak, örtüme sarınacak, mikrobumu kendine bulaştırdıktan sonra vebayı şehre o taşıyacak.”

Olan biteni anlayınca Feyra’nın tüyleri ürperdi. “O zaman bu adam gemide?”

“Öyle. Ve eğer o da ölürse sultanın başka bir askeri onun yerini alacak. Bu gemideki her kişi hastalığı Venedik’e taşıma konusunda yemin etti. Hepimiz ölüme makûmuz, kızım. Sen de öyle.”

Feyra’nın korkulan yerini meraka bıraktı. “Peki ya, bu anlamsız fedakârlıklar neden? Bunun için neden bir adam tutuluyor?”

“Hekim vebanın İstanbul’a, Jüstinyen döneminde Pelusium şehrinden ipek balyasıyla getirildiğini söyledi. Sultan da bu şekilde yapabiliirdi, fakat o emin olmak istedi. Bu yüzden hekim vebayı taşımanın en iyi yolunun bir kurbanın bedeniyle olabileceği konusunda sultana öneri götürdü. Yani sana benim adım Ölüm dediğimde gerçekleri söylüyordum. Gerçek adımı sana söyleyemem, çünkü sultana, gözümün nuru ve kalbimin efendisine söz verdim. Plan başarılı olsun ya da olmasın, hastalığın kaynağı sır olarak kalmalı. Asker, Hristiyan devletler denizlerinden neyin geçtiğini anlarsa halkımızın suçlanacağını ve tıpkı eski günlerdeki gibi İstanbul’a karşı bir savaş açılacağını söyledi.”

Feyra işte o an Hacı Musa’nın, Şadırvanlı Sofa’da veda-

laşması sırasında neden bu kadar korktuğunu, Nur Banu'nun ölümüne neden aldırış etmediğini anladı. Yaptığı uyarılar şu anda bir anlam kazanmıştı. Hayat kurtarmaya yemin eden bir hekim, binlerce kişinin yaşamına mal olacak böylesi haysiyetsiz bir plana göz yumamazdı. Sonunda Feyra korkusunu dile getirdi, artık bu durumu kınadığını belli etmeden duramıyordu. “Ama ya Venedik'teki *insanlar*, vatandaşlar?”

“Onlara ne olmuş?” diye cevap geldi tabuttan. “Hekim haklıydı. Ben İnebahtı'daydım. Venedik'in itleri gemilerimizi ateşe verdi. Gemilerin, bütün o denizcilerin yanışını izledim ben, kızım. Adeta cehennemden bir kesitti. Hayır. Yapacağım şeyden memnunum. Bunu kabul ettim. Halimden memnunum.”

İki gün içinde Feyra güçlenmişti. Bir mucizenin gerçekleştiğine ve hastalığından bir şekilde kurtulduğuna inanmaya başlıyordu. Ölüm'e bundan bahsetmedi, çünkü bu kadar hızlı bir iyileşmenin sonucunda ona umut vermek istemiyor, tedbirli davranıyordu. Arkadaşlıkları gece gündüz pekişiyordu. Serdümen geldiğinde saklanıp bekliyor, gidince beyaz perdeyi açıp Ölüm'le konuşuyordu.

Adeta hiç konuşmadan anlaşılmış gibi bir daha görevden ve Ölüm'ün taşıdığı hastalıktan bahsetmemişlerdi. Evlerinden, Kapalı Çarşı'dan, Pera'daki panayırdan, Boğaz'daki tekne yarışı gibi ikisinin de bildiği yer ve konulardan konuşmuşlardı. Ölüm gücünü topladığında kendi gezilerinden bahsediyordu ki Feyra onu babasına benzetmişti. Ona efsanevi siyah atı ya da farklı renkte olan başka bir atı bilip bilmediğini de ihtiyatlı bir biçimde sormuştu, ama bilmiyordu. Cumartesi adında

bir adamı tanıyıp tanımadığını bile sormuştu. Hem Osmanlıca hem de Venedik dilinden kelimeler seçmeye çalışmıştı. Ancak Venedik adını duyar duymaz Ölüm'ün, küçümseyici bir şekilde tükürmeye çalıştığını fark etmişti. O anda üzerindeki tülbent küçük bir yara gibi kararmış, Feyra da Ölüm'ü kendi haline bırakmıştı.

Feyra bilerek adamın ailesiyle ilgili bir konu açmıyordu. Öyle veya böyle onun öleceğini biliyordu ve kızının mutfakta örgü örerken şarkı söylemesini, boğalarını boyunduruğa koşturdukları sırada oğlunun yaptığı şakaları ya da eşinin, sakalını okşayıp her sabah namaza giderken onu öpmesini düşünmeye dayanamıyordu. Sadece son günlerini rahat bir şekilde geçirmesi için elinden geleni yapmaya çalışıyordu. Çünkü hastalığı onu yiyip bitirirken kendi pisliğiyle orada hapsolmuş halini hayal edemiyordu.

Bir hafta önce akşam yemeğinde babasının, ona bir hastayı gemide nasıl karantina altına alması gerektiğiyle ilgili sorusunu da şimdi anlıyordu. Ona perdeyi tavsiye eden, tülbent örtü fikrini veren, mersin ağacıyla tutturulan küçük perde çiti babasına söyleyen Feyra'nın ta kendisiydi.

Ölüm'ü bu sandukaya koyan aslında oydu.

“Kızım?”

“Evet Ölüm?”

“Cenneti hiç hayal ettin mi? Sence nasıl bir yere benziyordur?”

Feyra bir an için düşündü. Haremde bu soru ona daha önce de sorulmuştu. Ölüm döşeğindekiler hep bir adım sonrasını düşünürdü. Cennet ona vaat edilen yerdi ve onun ölümcül

hapishanesinden öteye gitme fikrine kapılmasına şaşırmasıydı.

Ancak Feyra ne diyeceğini bilmiyordu. Ona çiçeklerle kaplı bir çayırda yaşayacağını, ballı içecekler içeceğini ve mücevherlerden yapılmış bir giysi giyeceğini söyleyebilirdi. Fakat o iyiye, kötüye, Peygamber'e ve Allah'a inanan biriydi. O yüzden bunları söyleyemezdi. Vicdanı rahat bir şekilde bütün şehri yok edeceği için karşılığını alacağını söyledi ona. Kulağa hoş gelen bir yalanı ya da hoş olmayan bir gerçeği dile getirmekten kurtulmuştu. O sırada yukarıdan, uzaklardan, güvertenin üstünden, yelkenlerden, hatta gemi direğinden gelen bir sesleniş duydu.

"Kara göründü!"

Dokuzuncu Bölüm

“Ölüm?”
“Evet kızım?”

“Durduk mu?”

“Evet, demir attılar. Yakınlarda olmalıyız.”

“Neden durduk?”

“Fırtınanın çıkmasını bekliyorlar. Asker bunu da söylemişti. Fırtına çıktığında şehre yaklaşıcağız ve o vakit ben de son oyunumu oynayacağım.”

Feyra fırtınanın çıkmasından endişe duymaya başlamıştı. Çünkü kendisine sorması gereken tüyler ürpertici bir soru vardı. Böyle bir şeye niyet etmek her insan için çok kötü bir şey olsa da bu durum, onun tabiatına aykırıydı. Bu yalnızca tabutun içindeki adamın artık onun bir arkadaşı olmasından kaynaklanmıyordu. Feyra öldürmeye değil, iyileştirmeye yemin eden bir hekim, bir şifacıydı. Ortaya çıkıp babasını aramak için can atsa da bunu, işini halledinceye kadar yapamazdı. Ne

de olsa bir can bir candı. Üstelik binlerce insan, o bir canla kurtulacaktı.

Zamanı gelmişti. Sabahın erken vakitlerinde duyulan gök gürültüsü Feyra'yı kaburgalarına kadar titretmişti, dişleri takırdıyordu. Ardından gelen şiddetli şimşeğin yaydığı ışık o kadar parlaktı ki cürufların çatlaklarından giren ışık, ambarı bir anlığına fazlasıyla aydınlatmıştı. O anda Feyra aşağılardan gelen sarsıntıyı hissetti ve çapa çekilirken zincirin tıkırtılarını duydu. Ambarın diğer tarafındaki koca çapa, içeri girmeye çalışan bir canavar gibi gıcırtılı sesler çıkarıyordu ve gemi hareket etmeye başlamıştı.

Yukarıdan denizcilerin sesini, sımsıkı çekilen iplerin gıcirtısını, yelkenlerin şişerken çıkardığı gürültüyü duyuyordu. Feyra öne doğru kuvvetli bir biçimde sürüklendiğini hissediyordu ve *Il Cavaliere* adlı bu gemi tekrar yola koyulmuş, son hızla ilerliyordu.

Bu son birkaç gün içinde Feyra kendini Ölüm'den bir nebze olsun geri çekmişti. Öncelikle onun durumunun kötüye gittiğini anlamıştı. Nefes darlığı çekiyordu ve konuşmaları karman çorman olmuştu. Önüne çıkan yol Feyra için iyice netleşince, onunla oturmaya tahammül edememişti. O ne yapması gerektiğini biliyordu.

Gemi hızlandığında Feyra sallanarak ve geminin bu dalgalı denizdeki yeni hareketine karşı koymaya çalışarak ambarı geçti ve son kez beyaz perdeyi çekti. Rüzgârla denizin şiddetinin yanında, gemi kaburgasının itiraz edencesine çıkardığı seslerin aksine, sandukada ürkütücü bir sessizlik hâkimdi. Belki de adam çoktan ölmüştü. En azından Feyra öyle olmasını umut etmişti.

Ağır tabutun arkasına geçip elinden geldiği kadar kuvvetli

bir biçimde itmeye başladı. Gücünü neredeyse geri kazanmıştı ve yiyecekleri her gün dikkatli bir biçimde tüketiyordu, ama sandukayı bir karış bile oynatamamıştı. En sonunda doğanın gücünün ona yardım etmesini bekledi. Gemi öyle bir yalpaladı ki Feyra tabutu dik bir şekilde ittirebilmeyi başardı. Zeminin eğikliği ona karşı koyduğu sırada kalaylı kısmına omzunu dayayarak tabutun geri kaymasını önledi.

Sonunda amacına ulaşarak tabutu rampa kapılarına dayamayı başardı. Ardından ağır bir ipin halkalı kısmını eline alıp, gemi bordasında kendini sağlama almak için ipi beline doladı. Sonra mandalları açarak kapıları araladı.

Kapılar sarsıntının şiddetiyle anında geri çarpmış, kollarına vurmuştu. Feyra onları ittiriyor, büyük bir kuvvetle kapının sadece birini tutup açmaya çalışıyordu. Gözleri ışıktan adeta kör olmuş, ciğerlerine fazlasıyla hava dolmuştu. Soğuk zindanından sonra dışarıdaki hayat onu kendine getirmişti.

Şiddetli fırtına ağır halatları bir kırbaç misali lombozlara savuruyordu. Denizin tuzu dondurucu soğukla beraber Feyra'yı sıırıslıklam etti. Korkuyla aşağıya baktı. İşte, şimdi ejderin pençelerinin arasındaydı adeta. Deniz de tabut gibi kalaylanmıştı sanki ve o kadar kabarmıştı ki kâh kasvetli bir çukura düşüyor, kâh beyaz bir dağın tepesine çıkıyor gibiydi.

İyice ıslanmış olan iplere yapışıp kaldığında meşalelerle aydınlatılan ve etrafına duvarlar örülen küçük adayı neredeyse fark etmedi bile. Gemi adanın yanından hızla geçerken bir ses duydu. Tabutu biraz ittirdiğinde arkada kalan kısmı gemiden dışarı çıkmıştı. Duyduğu, acı çığlıklar atan fırtınadan başka bir sesti.

Bu Ölüm'ün sesiydi.

Adam, Feyra'nın ne yapacağını anlamıştı ve tabutunun

içinde çığlık atıyordu. Ölüm'ün çaresizce haykırışının yanında Feyra, yukarıdan gelen başka bir ses daha duyduğunu düşündü o an.

“Hayır, kızım, hayır! Bırak beni! Zaferimi kazanmalıyım. Ailem, aileme ne olacak? Sana yalvarıyorum! Eğer görevimi yerine getiremezsem ailem ödüllendirilmeyecek!”

Ölüm'ün dediklerini duymamaya çalıştı ve omuzlarını tabutun başına dayayarak son kez ittirmeye çalıştı, fakat umutsuzca söylenen her kelimeyi duyuyordu. “Çiftliğimin yanındaki başka bir çiftliği almayı isteyen bir oğlum var benim! Adı Davut ve daha on yedi yaşında! Deniz adında bir kızım var. Yirmi yaşında ve evlenmek istiyor ama bir çeyizi bile yok! Eşim, Zarafa... aşkım... Allah'ım beni onlara karşı mahcup etme!”

İşte, Feyra o zaman onun sadece bir insan olduğunu anladı. Ona siyah at diyebilirler veya Ölüm adını takabilirlerdi, fakat o sadece ölüme mahkûm edilen bir faniydi ve Feyra'yla yaşıt bir kızı vardı. Rüzgâr, Feyra'nın gözyaşlarını daha dökülmeden alıp götürse de vahşice tabutu itmeye devam ediyordu. Sonunda geri çekildi.

Tabut geminin ucunda sallanarak bir ileri bir geri gidip dengede kalmaya çalışıyordu. Feyra bunları korku dolu gözlerle izlerken tabut bir anda devrilme noktasına gelip, kabaran sulara düşmeye hazırlandı.

Sonrasındaysa karmaşa hâkimdi. Arkasında kalan ambar ağzı ardına kadar açıldı ve bir dizi denizci ambara inmeye başladı. Bir anda tuttuğu ip arkadan kollarına dolandı ve o sırada biri hızla yanından geçip hâlâ düşmeyen sandukanın üzerine atladı. Tabut tıngırtı eşliğinde geri çekildi.

Denizciler tabutu içeri taşıdığı sırada Feyra gevşemeye

çalıştı. Mücadele etmek ona zarardan başka bir şey getirme-yecekti. İlk baktığında bu adamların hiçbirini tanıımıyormuş hissine kapıldı. Bu kişiler babasının tayfasından değildi. Yeniçerilerin siyah elbiselerinden giymişler, üstlerini de siyah örtülerle kapatmışlardı.

Sanduka güvenliğe alınınca Feyra, tabutun yerinde kendini buldu. Onu denizle burun buruna gelene kadar ittirmişlerdi. Tabut için planladığı şeyin şimdi kendi kaderi olduğunu biliyordu. Onu derinlere itecek olan son darbeyi bekliyordu. Ama tam o anda bir ses duydu. "Hayır!"

Kimin bağırdığını duymak için arkasına döndü. Kendini tabutun üstüne atan adam Feyra gibi sıırıslıklam bir halde ayakta dikiliyordu. Başındaki örtüsü rüzgâra kapılıp gitmiş, siyah saçları yüzüne düşmüştü.

"Onu öldüremezsiniz," dedi Feyra'yı tutan adama. Gözleri sert sert bakıyordu, emir verir gibi konuşuyordu. "O kaptanın kızı."

İşte, o an o adamı tanıdı. Onun hakkında çok az bilgisi vardı. Adı Takat Turan'dı ve babasıyla sık sık sefere çıkardı. Timurhan'dan ziyade Feyra'nın yaşlarındaydı. İnebahtı'nın onun ilk savaşı olduğunu biliyordu ve babası Takat'ın hayatını kurtarmıştı. Eğer Feyra'yı ölümün elinden sırf bunun için kurtaracaksa Feyra bu durumu lehine kullanabilirdi.

Nasıl görüldüğünü güçbela hatırlıyordu. Deniz tuzu onu altüst etmiş, iç gömleği ve pantolonu çamurlanmıştı. Sırıslıklam olmuş, giysileri üzerine yapışmıştı. Zamanında cariyelerin davetkâr bakışları üzerinde nasıl çalıştığını ve onların aynanın karşısında nasıl yapmacık bir şekilde gülümsediğini izlemişti. Feyra'mn öyle maharetleri yoktu ama bütün gücünü peçesinin ardında saklıyordu. Elinden geldiğince bakışlarıyla

yalvarmaya çalıştı. “Lütfen,” dedi sadece Takat Turan’a bakarak, “beni babama götürün.”

Takat, Feyra’yı tutan adama baktı. “Dediğini yap,” dedi keskin bir şekilde.

Adam omuz silkti. “Pekâlâ. Kızı kaptana götüreceğim. En sonunda yine bu noktaya geri döneceğiz.”

Feyra arkasındaki ambar kapaklarının kapatıldığını ve emniyet altında olduğunu hissetti. Kendi isteğiyle güverteye çıktı ve kör edici ışıkla bir kez daha karşılaştı. Ana güvertenin arka tarafındaki büyük sıgmaca kapılarının kış bölümüne yaka paça götürülerek kaptanın odasına getirildi.

Sancak tarafındaki gece kamarasına vardıklarında Feyra, babasının onu gördüğünde ne diyeceğini düşündü. Kamaranın kapısı kilitli olduğundan onu tekrar görmeye daha da bir can atıyor, neden kilit altında olduğunu da düşünmeden edemiyordu. Ama kapı açılıp küçük odaya doğru ittirildiğinde bunun nedenini anladı.

Timurhan’ın rengi atmış, terler içinde karyolasında yatıyordu. Kalbinin üzerinde kenetlediği parmakları kapkaraydı.

Onuncu Bölüm

Kapı ardından kapatıldığında Feyra, karyolanın önünde dizlerinin üstüne çökmüştü. Kapının kilitlendiğini duymamıştı bile.

Sallanan demir çubukların iplerine ilştirilen güverte kirisindeki karyola, eğildiğinde Feyra'yı neredeyse düşürecekti. Bu yatak bir statü göstergesiydi. Şeklini koruması için kenarlarına ahşap takılan, güneşten koruma ve mahremiyet sağlayan kumaş perdeli denizci hamağından daha büyüktü. Ama sallanan yatak babasını, beşikteki bir çocuk gibi gösteriyordu. Timurhan keten örtüsünün üzerinde dönerken bir an için Feyra'nın gözüne küçücük görünmüştü. Sanki Feyra anne, o ise bir bebektir.

Feyra, Timurhan'ın kararan elini eline aldı ve babasına hekim gözüyle bakmak için kendini zorladı. Rengi solmuştu, alevler içinde yanıyor, nefes darlığı çekiyordu. Babasının iç gömleğinin içine elini soktuğunda koltukaltılardaki, gerçeği açığa çıkaran o şişlikleri buldu. Babası onu dokunuşundan tanıdı. Bir anda gözleri iri iri açılarak belli belirsiz gülümsemi. Kuruyan ve çatlayan dudaklarını açarak kızının adını

söylemeye çalıştı. Bunun üstüne kızının burada oluşunun ne manaya geldiğini fark edince gülümsemesi kedere dönüştü. Acıyla dolu o ifade Feyra'nın kalbini dağladı, babasına sınıksıkı sarılıp onun ateş basmış yanaklarını öptü. "Üzülme," dedi Feyra. "Bu hastalığa ben de yakalandım ve atlattım. Sen de iyileşeceksin."

Buna kendisi de inanmaya çalışıyordu. İşte *bu* yüzden onu dalgalara atmamışlardı. "Aynı noktaya döneceğiz," denmesinin sebebi *buydu*. Feyra'nın denizde ya da bu mikroplu odada can vermesi, yeniçeriler için fark etmiyordu. Vebayı bir kez daha atlatabilirdi. Bunu bu kez babasının hatırına yapacaktı.

Güçbela geminin sarsıntısına karşı koyarak ayağa kalkıp kamarayı inceledi. Yerde, fayans görünümünü verilmeye çalışılarak boyanmış Hint keçeleri vardı. Bölmelerde resimlerle fotoğraflar asılıydı. İçeride kışın ısınmak için kömür sobası bile bulunuyordu. Öte yandan odanın havasını yumuşatan yoğurt otu aromasıyla tütsü kokusunu, çürük kokusu bastırıyordu. Tüm bu konfor şu anda babasına hiçbir şey ifade etmiyordu.

Feyra kamaranın karşı tarafında bulunan masada kristal bir su sürahisiyle şarap şişesi buldu. Kirden arınması için suyun içine hemen şaraptan birkaç damla damlattı. Üzüm şarabı, kristal sürahinin içinde kandan bir bulut görüntüsü oluşturmuştu. Ardından masanın rafından mürekkep süngerini aldı. Lekelenmiş olan kayıt defterini yırtıp, süngerini suya daldırarak babasının yanma götürdü. Süngerini babasının aralanmış dudaklarının içine doğru, ağzını ıslatana kadar sıktı. Damlalar onu öksürttü. Bu da iyiye işaretti. Son olarak da süngerle babasının yüzüyle kaşlarını sildi. Gösterdiği ilgi, belli ki Timurhan'ı rahatlatmıştı, rengi daha iyi görünüyordu.

Bir önceki hapisshanesine nazaran bu odada pek çok doğal ışık kaynağı vardı. İskele tarafındaki lombarlar, yukarıdaki kış tarafında bulunan ızgara ve geminin sancak tarafındaki yuvarlak camlar odayı aydınlatıyordu. Pencereleler o kadar iyi bir şekilde kaplanmıştı ki şiddetli fırtınanın sesini neredeyse duymuyordu bile, ama yağmur damlları lombarları dövmeye başlamıştı. Yuvarlak pencerelelerin her biri sanki birer darbukaya dönüşmüşü. Babasına baktı. Dışarıda kopan fırtınadan bihaberdi ve ateşler içinde kendi savaşını veriyordu. Derin olmayan bir uykuya dalmıştı. Feyra artık beklemekten başka çok da bir şey yapamazdı.

Kaptanın masasında ekseni etrafında dönen tahtadan yapılmış bir küre vardı. Sanki ilahi bir güç onu üflüyor ve her yandan gelen güçler birliği bugüne hükmediyor gibiydi. Boş şarap şişesi tahta zemin üzerinde denizin etkisiyle bir ileri bir geri gidiyordu. Belli bir süre sonra Feyra, buna daha fazla dayanamadı ve şişeyi masanın kenarına yerleştirdi.

Kaptanın sandalyesine oturup, nefesinin oluşturduğu buharı silerek yuvarlak pencereden dışarı baktı. Gördüğü şey, ölüp diğer dünyaya göç etseydim ne olurdu diye ikinci kez düşünmesine sebep oldu. Önünde sisten bir filigran yükseliyordu. Suyun üzerinde parlayan, beyaz kulesi göğe değen bir kale vardı. Kıyı boyunca fildişi renginde saraylar dizilmişti. Yağan sağanak bile bu garip görüntünün önüne geçemiyordu. Ucu bucağı olmayan bir yerdi burası ve liman, taştan kemerlerle sütunların bulunduğu geniş bir alana açılıyordu. Yüksek bir kuleyle altın renginde kubbeli bir kilise vardı. Kilisenin renkleri yağmurun etkisiyle pırıl pırıl parlıyor, alanın kenarlarına sular birikiyordu.

Feyra bu görüntüyü izlerken gemi, mermer işçiliğiyle

işlenmiş upuzun iki sütunun yanından geçti. Tıkırtıyla zincirin hareket edişini duydu. Bir kez daha demir atılıyordu. Gözlerini kısarak dışarıda kopan tufana baktı. Sütunlardan birinin üzerine bir aziz, diğerineyse çocukluğundan beri korkması gerektiği öğretilen bir canavar yerleştirilmişti: Bu bir kanatlı aslandı.

Feyra, Venedik'teydi.

Arkasındaki karyoladan bir ses geldi. Döndüğünde babasının dirsekleri üzerinde doğrulmaya çalıştığını gördü. Ölüm döşeginde olsa bile gerçek bir denizci olan babası da demirin sesini duymuş, zamanın geldiğini anlamıştı. "Feyra," dedi güçbela, "Ölüm yaklaşıyor..."

Babasının anlatmaya çalıştığı şeyi ondan daha iyi biliyordu. Feyra başını evet dercesine sallayarak pencereye döndü ve iskele tahtasının inişini izlemeye koyuldu. Görüş alanı dar olsa da ikiz sütunların ötesindeki suyla berraklaşan meydana bakmaya çalıştı. Sele rağmen pek çok insan hâlâ meydandaydı ve soğukkanlılıkla suda oluşan gölgelerin üzerine basarak geçiyor, bu tür seller olağan bir şeymiş gibi davranıyordu.

Diğer cama doğru ilerledi. Güverteye bakarken sandukanın taşınıp, iskele tahtasına bırakıldığı sırada çıkan gıcırtyla gürültüyü duydu. Feyra korkuyla perçinlerin gevşetilmesini izliyordu. Mersin ağacının yaprakları kıskanç rüzgâr tarafından yerlerinden sökülüyordu. Yeniçeriler geri çekilerek yarım daire oluşturmuş bir halde beklemeye başladılar. Başlarında artık örtüleri yoktu. Elbiseleri, şarap rengi pelerinlerinin altında kalmıştı. Tabutun içindeki şey yeni doğan bir sığa gibi titreyerek zorla yerinden doğrulduğu sırada, yeniçeriler hem şaşkın hem de korku doluydu.

Ölüm ilk önce oturdu. Ardından titreyen kollarından destek alarak kalktı. Ölümcül bir şey olduğu aşikârdı. Örtüsü sargı-

bezi misali parçalanmış, lime lime olmuştu. Birisi ona havada uçarak üzerine kara bir bulut gibi çöken bir pelerin attı. Ölüm el yordamıyla pelerini aradı ve sargılanmış kafasının üstündeki siyah başlığının üzerine geçirdi. Tam arkasında göğeyükselen ve altınla süslenen kanatlı aslan bulunuyordu. Çirkin yaratık nefes nefese bir şekilde hareket etmeye başladı. Nefes almaya çalıştıkça kötü haldeki kemikli sırtı, sanki aslanın kanatlarına can veriyordu.

Ölüm, örtünmüş ve siyahlar içindeydi.

İskele tahtasında bir an için ayakta kaldı. Ardından rampa ve arkasından gelen rüzgâr dolayısıyla sendeledi. Tersane tarafına geldiğinde Ölüm, dizlerinin üzerine çökmüştü, kalkmaya çalışıyor ama beceremiyordu.

Feyra izlemeye devam ediyordu. Bu zavallı görüntüye karşı kafasını çevirmek istese de gözleri dolmuştu. Adama acıyordu; şimdiye kadar suda boğulmuş olmasını ya da ağır pelerini ıslatan sel sularıyla beraber tekrar denizin içine çekilmesini diledi.

Ölüm insanüstü bir gayretle ayağa kalkıp, koruyucu sütunların arasında sendeledi. Sırtındaki pelerini garip bir şekilde düştüğünde, o uçsuz bucaksız meydanda ruh gibi kalmıştı. Ne bir yansıması ne de gölgesi vardı. Rüzgârda havalanan siyah, büyük pelerini, ölen adama hain bir görüntü veriyordu. O Azrail'in ta kendisiydi.

Feyra bu üç direkli savaş gemisinin, korkunç ejderhalı pelerinin, kanatlı aslanın ve kitabın planın bir parçası olduğunu biliyordu. İnsanlar Venedik gemisiyle amiral pelerini giyen hastalıklı adamı görecekti, ardından da yardım için ona koşacaktı. Daha şimdiden birkaç kişi ona doğru koşmaktaydı.

Lombarı yumruklamaya başladı Feyra. Bağırıyordu ama

cam sımsıkı kapatılmıştı. Fırtına ve savaşa karşı korumalı olan pencere çatlamamıştı bile. Eklemlerinin ağrıyıp sesinin kısılmasına rağmen bunların bir faydası yoktu. Kapıya koşup mandalı yerinden oynatmaya çalıştı, fakat bunun da bir yararının olmayacağını biliyordu. Yukarı baktı. Ümitsizlik içinde kış güvertesindeki ızgaraları yerinden oynatmaya çalıştı. Aldığı şarap şişesiyle çaresizce lombara vurdu. Fakat şişe elinde kırılmış, parçaları da etini kesmişti.

Parmaklarındaki acı tatlı kanı yaladığı sırada Feyra, eteğinin dibinde çocuğuyla duran bir kadın gördü. Anne çocuğa doğru eğilip, yağmurdan burnunun üzerine kayan, kenarları kalkık şapkasını düzeltti. Oğlan, kadının eteklerine adeta yapışmış, orada bırakılmayı reddediyordu. Sonra beraber peletrinli adamın yanına doğru yürümeye başladılar.

Feyra artık bağırmasa da kadınla içinden konuşuyordu: *“Lütfen, lütfen, lütfen geri dön. Çocuğunu al. Yoluna devam et.”* Fakat annesiyle çocuğu yavaş yavaş yürüyerek Ölüm’ün yanına gidip, ona yardım eli uzattılar. Ölüm’ün siyah eli, pelelerinin altından çıkıp kadının beyaz eline dokunduğu an, sanki zaman ağır çekimde ilerliyor gibiydi.

Artık her şey bitmişti.

Feyra, başlığın altındaki yüzü gördüğünde kadının irkildiğini fark etti. Anne beyaz elini geri çekip oğlunu sarmaladı. Ölüm’ün eline dokunduğu eliyle çocuğun yüzünü, kendi elbisesine doğru bastırıyordu. Birkaç insan daha o tarafa doğru koşmaya başladı. Bir kısmıysa ağır ağır, ters giden şeyin ne olduğunu anlamak için diz seviyesindeki suya doğru geliyordu.

Feyra babasına baktı. Olayların devamını görmesine gerek yoktu. Ne olduğunu babasına anlatmamıştı. Timurhan olup biteni kızının yüzünden okuyordu. Yenilmiş bir şekilde tekrar

kendini karyolasına attı. Çapa geri çekildiğinde gemi tekrar sallanmaya başlayarak döndü. Rüzgâr yelkenleri şişirmiş, rıhtım uzaklaşmaya başlamıştı.

Feyra'nın lombardan gördüğü görüntü giderek küçülüyordu. Gemi uzaklaştıkça Ölüm'ün etrafında toplanan talihsiz kalabalık da gözünün önünden kayboluyordu. İzlediği kalabalık, zehir ağacının siyah çekirdekleri gibi küçücük görünüyordu artık.

On Birinci Bölüm

Feyra babasının yanına dönmüştü. Endişelendiği tek kişi artık oydu.

Diğer düşüncelerini bir kenara bırakmıştı. Venedik'ten nefret ettirilerek yetiştirilse de o genç anneyle çocuğuna, Ölüm'e yardıma gelen diğer insanlara acımdan başka bir şey yapamıyordu. Dahası *annesini* hayal kırıklığına uğratmıştı Feyra. Venedik Dükü'nü olacaklar için uyarmayı başaramamıştı. Ama düşünmeye vakit bulunca yeteri kadar pişman olacaktı. Şimdiki göreviyse babasını iyileştirip onu eve geri götürmekti.

Gemi korkunç yükünü teslim etmiş, geri dönüyor, şehirden olabildiğince hızlı bir şekilde uzaklaşıyordu. Feyra, babasını iyi haberleriyle rahatlatmak için yanına çömeldi. Bir an için Timurhan'ın öldüğünü düşündüyse de babası, elini tutar tutmaz uyanmış, biraz da öksürmüştü. Feyra umutlu bir ifadeyle ona gülümsedi, çünkü öksürük ciğerlerin pis havayı dışarı atma biçimiydi. "Baba, neşelen. Eve dönüyoruz. Yakında yine Boğaz'da ve sarayda olacağız. Ayasofya'nın kubbesi güneşin altında altın gibi parlayacak."

Babası başını yavaşça hayır dercesine salladı. “*Giudecca*,” diye fısıldadı. Sesi bir karganın gaklamasından farksızdı.

Bu Feyra’nın bilmediği bir kelimeydi fakat vebanın deli saçması sözler sayıklattığını biliyordu. Babasının eline dokunurken Timurhan bir anda kızının elini kavradı. “Güvenli bir ev,” diye devam etti. “Sultan söz vermişti.”

Feyra başını olumlu anlamda salladı. Gülümsemesine rağmen sultanın böyle bir hükme varacağına inanamıyordu. *Il Cavaliere* adlı gemide bulunan herkes onun nazarında Ölüm gibi gözden çıkarılabilirdi ve gemide geçirdikleri her dakika onları daha da tehlikeye sokuyordu.

Feyra aklında bu mutsuz düşüncelerle pencereye yaklaştı. Uzaklaştıkça Venedik’in gözlerinin önünde küçülmesini izlemek istiyordu. Böylece tüm bu hüznü şeyler geride kalmış olacaktı. Bu şehir onun için hiçbir güzellik taşımıyordu. Şehrin kötü kaderinin bir parçası olmaksızın Feyra için en korkutucu olanıydı. Evine döndüğünde bir daha asla İstanbul’dan ayrılmayacağına dair yemin etti kendi kendine. Buraya kesinlikle geri dönmeyecekti. Şehrin adından bile nefret ediyordu. O ismin içindeki yılan gibi tıslayan harfler, Feyra’yı bir bıçakmışçasına kesiyordu. Kanatlı aslana da bir daha bakmak istemiyordu. O bir canavardı ve onun olmadığı her toprak parçası, Feyra için artık kutsaldı.

Gemi denizi yarıp geçmek yerine, sulara uzanan kara parçasının etrafını dönerek şehrin kuzeyine doğru ilerlemeye başladı. Orada, büyük meydanda gördüğü türden gösterişli birkaç ev vardı. Evlerin tuğlaları daha basit, kaba, kahverengi ve tavuk yumurtası gibi çilli idi. Etrafta çimlerle kaplı boş araziler ve harabeler de bulunuyordu. Yıkık dökük yapıların silüeti,

ufukta eksik bir diş gibi boşluklar oluştuyordu. Gemi bu bakir bölgeye ilerliyordu işte.

Feyra demir atıldığı zamanları, yalpalama ve durma vakitlerini fark etmeye başlasa da hâlâ anlayamıyordu. Neden şimdi durmuşlardı ki? Neden bir an önce eve gitmiyorlardı? Burada daha başka ne işleri vardı?

Tekrar babasının yanına oturup elini tuttu. Yağmur dinmiş, etraf sessizleşmişti.

Çok sessizdi.

Gecenin sessizliği kamaranın kilidinin döndüğünü duyacak kadar yoğundu hatta. Ayağa kalktı. Korkuyordu. Kapı açıldığında yarım düzine yeniçeri içeri girdi. Hepsi siyah maskelelerini tekrar takmıştı.

Kimse konuşmuyordu, bir adam onu kolundan tutup kenara itti. Diğer dördü babasının yatağının köşelerindeki ipleri ellerine alıp, metal sesi eşliğinde palalarını çekti. Bir an için onu oracıkta infaz edeceklerini düşündü fakat dörtlü, ipleri tutup düzgün bir şekilde kesti. Ardından yatağı çöp misali kapıya taşıdılar.

Feyra kendini telkin ediyordu. O adamlar gemi kurallarına uyan sadık kişilerdi. Timurhan, iş yapamaz hale geldiyse bile hâlâ onların kaptanıydı. Feyra'yı esir alan adam onu çekiştirince, "Babamı nereye götürüyorsunuz?" diye sordu. Ama siyah maskenin ardından hiç cevap gelmemişti.

Bir süre sonra karaya adım attığında nerede olduklarını görebildi. Kara parçasının bocasında, rüzgârdan korunaklı olan yerdeydiler. Gemi taşlardan oluşan harabenin arkasına saklanmıştı. Burada kemerli pencerelerle ayrılmış bir duvar vardı. Ötedeyse ortasında bir kuyunun bulunduğu alçak duvarlı boş bir arazi bulunuyordu. Etrafta sadece öten küçük kargalarla

çaylaklar vardı. Kemerli pencerenin üst kısmında yer alan, zamanla yaldızları dökülmüş harfler dikkat çekiyordu ama bu tayfada, orada yazılanı anlayacak tek kişi Feyra'ydı.

Santa Croce.

Eskimiş taştan yapılma paslı bir haç, yıkık dökük bir duvarın üzerine kondurulmuştu. Tayfa bu işareti gördüğünde kafa kafaya verip konuşmaya başladı.

Feyra ıssız, tahta rıhtımdaki siyalara bürünen grubun yanına yaklaştı.

“Burası Peygamberlerinin, yani İsa'nın yeri,” dedi bir tanesi.

“Sınırı geçemeyiz, orası bize göre değil,” diye onayladı diğeri.

“Sultanımız bir hata yapmış olmalı. Burada bizim için güvenli bir ev yok.”

“Gözümün nuru, kalbimin efendisi olan sultanımız hata yapmaz,” dedi net ve cınlayan bir ses.

“Şuraya bir bak. Etrafı pisleten kuşlar dışında kimse yaşamıyor burada. Tanrıları burayı çoktan terk etmiş.”

“Burada kalamayız.”

“Hayır, biz karar verinceye kadar bu harabe bizim için en azından sığınak olacak.”

Babasını beraberlerinde götürdükleri sırada Feyra da onları izledi. Kızının, babasını rahat ettirmesine izin vermişlerdi. Kenarlarından taşınan iyi bir yatakta olduğu için şanslıydı Timurhan ve muhtemelen taşındığının farkında bile değildi. Babasının örtüsünden bir parça yırtıp, eski bahçenin ortasındaki kuyuya doğru yürümeye başladı. Ağaç kökleriyle otlarla bezenmiş, zaman içinde çatlamış taşların üzerinde takılarak ilerliyordu.

Daha yeni dinen şiddetli yağmura rağmen su seviyesi oldukça aşağıdaydı. Öyle ki suya yansıyan bulutlu gökyüzünü

zor görüyordu. Önündeki çanağın yanında eski, paslanmış bir zincirle halat makarası duruyordu ama kova yoktu. Bu yüzden su çekme fikrini bir kenara bıraktı. Bezi kuyuya daldırmak yerine tekrar iskeleye götürdü ve deniz suyuyla ıslattı. Bu, babasının susuzluğunu gidermeyecekse de en azından ateşini alacaktı.

Tekrar harabe kemerden geçerken yarım daire oluşturan yeniçerileri gördü. Elindeki bezden akan damlalar ayağını ıslatıyordu. Bir anda korkarak durdu.

Kara gözlerini adamların gözlerine dikti. Yeniçerilerin hiçbirisi onunla göz göze gelmedi. Sonunda biri konuşmaya başladı. “Geri dön,” dedi. “Gemiye gidiyoruz.”

“Ama...” Feyra eski kilisenin içini gösterircesine elini uzattı. Avucunda hâlâ damlalar akıtan bez bulunuyordu. “Babam,” dedi sanki adamlar birer ahmakmış gibi. Sanki dediğini anlamayacaklarmış gibi.

“O kalacak.”

Aslında anlamayan kendisiydi. Onu terk edeceklerdi. Timurhan hastalığa yakalanmıştı ve kaptanlarını geri götürmeyeceklerdi. “O zaman benim onunla kalmam gerek.”

“Hayır. Sen bizimle geliyorsun.”

“Aynen öyle,” dedi bir diğeri. “Eğer ölmek zorundaysak son günlerimi güzel geçirmek isterim.” O an ilk sırada duran adam ona doğru baktı. Yeniçeri, Feyra’nın peçesiz yüzünü ve üzerine yapışan ıslak kıyafetler içindeki bedenini baştan aşağı süzüyordu.

Demek Feyra, İstanbul’a dönüş yolunda bu adamların oynacağı olacaktı. Onun onurunu savunacak tek bir kişi bile yoktu etrafta üstelik. Babası hissiz bir halde yanında yatıyordu, öyle ki yağmur damlalarının yüzüne vuruşunu dahi

hissetmiyordu. Feyra eve gitmek için sabırsızlanıyordu, ama bu şekilde değildi. Ardından diğerlerinden biraz uzakta olan adam konuşmaya başladı.

“Planlandığı gibi ben babanla kalacağım.”

Açıklamasıyla diğer arkadaşlarını susturmuştu. Nihayet biri sesini yükselterek kuşku içinde konuştu. “Neden? Burada güvenli bir ev falan yok. Burada kalmak intihardan farksız.”

“Ben yemin ettiğim gibi sultanımın emirlerini sonuna kadar yerine getireceğim, çünkü o benim gözümün nuru, kalbimin efendisidir. Ve sultanıma olduğu kadar kaptanıma da itaat ederim. Çünkü o da sultanın hizmetinde olan biri ve İnebahtı’da beni bundan daha vahim bir haldeyken kurtardı.”

Adam sol elini sadece baş ve işaretparmağı dışarıda kalacak şekilde kaldırdı.

İşte, o an Feyra, bu maskeli adamın kendisini denize atılmanın eşiğindeyken kurtaran kişi, yani Takat Turan olduğunu anladı. Ve yine o an babasının ona anlattığı hikâyeyi hatırladı.

Feyra babasından bahsi geçen gelmiş geçmiş en büyük deniz muharebesini anlatmasını istediğinde Timurhan, savaş gemilerinin çarpışmasından veya amirallerin yürekliliğinden bahsetmemişti. Ona bir çocuğun anısını anlatmıştı sadece. Feyra’dan yaşça büyük olmayan bu çocuk, gemiye Venedikliler tarafından getirilen barutları taşımak için alınmıştı. Timurhan o gün delikanlıyı Venedik hançeriyle küpeşteye adeta yapışmış halde bulmuştu. Ters bir şekilde fırlatılan hançer çocuğun elini tahtaya çivilemişti, delikanlı elini oynatamıyordu. Timurhan kendi palasıyla onun üç parmağını kesmiş, kanlar içindeki oğlanı üst güverteye götürerek tehlikeden kurtarmıştı. Babası, Feyra’ya çocuğun hiç ağlamadığını, gemideki hekimin, parmaklarını dağlayışını sabırlı bir

sessizlik içinde izlediğini, ama Venedik kuvvetleri püskürtülür püskürtülmez Venedik hançerini hatıra olarak saklamak istediğini söylemişti.

Feyra o çocuğun cesaretinden, yetişkin olduktan sonra da hiçbir şey kaybetmediğini görebiliyordu. Ayrıca Takat'm gözleri tarifsiz bir şekilde parlıyordu.

Ona karşı çıkan arkadaşı öne atıldı. "Sen delisin!"

Ama Takat duruşunu hiç bozmadı. "Eğer kaptanımın bana ihtiyacı varsa, o ölünceye kadar ona hizmet edeceğim."

Böyle zor zamanlarda ve bu karanlık meydanda, böylesine bir sadakatle karşılaşmak, Feyra'yı duygulandırdı. Feyra kendini onun ayaklarına kapanarak rezil edecekti ki Takat konuşmaya devam etti.

"Ve dahası siz sultanımızın, gözümün nuru, kalbimin efendisinin emirlerini unutuyorsunuz. Hiçbirinizin kaderinde geri dönmek yok ki! Unutmayın, bizim buradaki görevimiz henüz bitmedi. Biz daha büyük bir savaşın parçasıyız. Bu daha başlangıç."

Feyra adamın gözlerinde gerçek sadakati, hatta daha fazlasını görüyordu. Bu kuşatılmış şehre daha ne yapacaklarını düşünürken diğer asker, Takat'la tartışmaya başladı.

"Sen aklını kaybetmişsin! Şehrin komutanlarının bizi ne kadar zamanda bulacaklarını hiç düşündün mü? Onların o şeytani işkencelerinden haberin var mı? Onlarınkinin yanında Bizanslıları ki hiç kahr."

Takat Turan o tür işkenceler ona vız gelirmişçesine omuz silkti. "O zaman gelsinler. Sultanın deyişiyle eğer vücudumdan kaburgalarımı ayırır, gözlerimi oyar, boğazımdan dilimi koparırlarsa, işte, o zaman cennete giderim. Orada tekrar yürür, görür ve konuşur, Allah'a hamd ederim."

Diğer adamlar rahatsız olmuş bir biçimde yönlerini değiştirip kendi aralarında fısıldaştılar. Sonunda konuşmayı başlatan adam, “Canın nasıl isterse,” deyip Feyra’ya doğru yürüdü, fakat karşısında siyah örtüler içindeki Takat Turan’ı buldu o an.

“Kız da benimle kalacak.” Yavaş ve ılımlı bir ses tonuyla konuşuyordu.

“Ne?” dedi diğeri tükürükler saçarak. “Neden kızı da kendine saklıyorsun zampara köpek?”

“Böyle düşünmek senin ayıbın. Ben Allah’a ve sultanımıza hizmet ediyorum. Namusum bir kadına bunu yapmama izin vermez.”

Onu suçlayan adam darbe almışçasına geriye doğru adım attı. Takat Turan sakinliğini bozmadan Feyra’yla konuştu. “Hanımefendi, babanızın yanına gidin ve olabildiğince onun yanında kalın.”

Takat’ın korumacı bedeninin ardından usulca geçen Feyra, hissiz bir şekilde yatağında yatan babasının yanına çömeldi. Bir anda fazlasıyla yorgun düştüğünü hissetti. Kaderini bir başkasının yönlendirmesini istiyordu artık. Yere uzanıp havada dolanan yağmur bulutlarına bakarak, siyah taşları çınlatan öfkeli sesleri dinledi.

“İsterseniz kızı alabilirsiniz. Babasının yanına yattığını görüyorsunuz işte. Kaptanı kimin gemiden taşıyacağını belirlemek için kura çektiğinizi de biliyorum. Amacımdan dolayı Allah’ın beni koruyacağını da *biliyorum*. Aynı şeyi siz de kendinize söyleyebilir misiniz? Eğer öyleyse gelin ve ölüm döşeginde olan bir babanın kızını yanından alın.”

Feyra uzansa neredeyse dokunacak kadar yakın olduğu bulutları izleyerek bekledi.

“Sonra ne olacak?” diye konuşmaya başladı tekrar Takat. “Hanginiz onu gemiye götürecek ve yatağına alacak? Size de onun gibi veba bulaşacak.”

Bir tanesi bile öne çıkıp Feyra’ya el sürmeye kalkışmadı. Feyra da o sırada kafasını kaldırmaya cesaret etti. Bir kısmı yönünü değiştirirken, diğerleri de gözlerini yere dikmişti. Belirsizlik içinde bir şeyler geveleyip kızaran suratlarıyla bina-
dan geri çekildiler. Ölmek üzere olan adamı ve iki genci hara-
benin içinde bıraktılar.

Feyra kemer altındaki yoldan bakarak çapayla halatların çekilişini, ardından geminin rıhtımdan aceleyle uzaklaşmasını izlerken Takat’a döndü.

“Teşekkür ederim.”

Yavaşça başını eğdi adam. “Her borç zamanı geldiğinde ödenir.” Takat’ın babasına olan borcunu kastettiğini anlayarak bundan memnun oldu Feyra. Ona gülümsedi ve o an, daha önce babasının yanında peçesiz bir şekilde hiçbir adama gülümsemediğini fark etti.

Adam, Feyra’nın gülümseyişine karşılık vermeyip denizde uzaklaşan gemiyi adeta çerçeveleyen büyük kapının kemeri-
ne baktı. Boynuna kadar inen maskesini çıkardığında Feyra, adamın yüzünü görebildi. Siyah sakalı düzgünce kesilmiş ve yağlanmıştı. Yoğun sakalın çevrelediği dudakları dikkat çeki-
ciydi. Geminin ötesine, hatta ufuk çizgisine bakar gibi bir hali vardı. İçten içe ona güveniyordu Feyra.

“Şimdi ne yapmamız gerekiyor?” diye sordu.

Takat Turan bir an için düşündü. “Baban için bir yer bulmalıyız.” Harabeye göz gezdiriyordu. “Bak. Çatısı olan bir yer var. Orası ya bekçi evi ya da onun gibi bir yer. Babanı taşımanda sana yardım edeceğim.”

Timurhan'ı büyük bir gayretle kâh taşıyıp kâh sürükleyerek eski bekçi evine götürdüklerinde Feyra'nın kasları geri liyordu. Barakanın içinde muhtemelen zamanında kapıcının oturduğu küçük bir sandalyeyle üzerinde çoktan ışığı sönmüş bir fenerin durduğu bir raf bulunuyordu. Ayrıca saçakların altında, yuvalarını paylaşmamak için itiraz edercesine bağır an sığırcıkların yuvası vardı.

Feyra babasının yüzüne dokundu ama cevap alamadı. Kesik kesik nefes alıyordu ve parmakları hiç olmadığı kadar siyahtı. Takat'ın babasına baktığını gördüğünde, sesli düşünmese de onun düşüncelerini okuyabildi. Gözünü kimsesiz kulübeye, ardından da gökyüzüne çevirdi. "Yanımda bir şeyler var," dedi, "ama yetecek kadar değil. Gece çökmeden biraz daha yemek temin etmeliyim."

Feyra, Takat'ın yemekleri çalmak zorunda olduğunu bilse de bu durumu umursamadı. Kazınan midesini artık görmezden gelemeyecekti. Adam tam gitmek için döndüğünde Feyra, onu durdurmak için kolunu tuttu.

"Bekle," dedi. "Bu şekilde gidemezsin. Buranın insanlarına yabancı görünüyorsun. Örtünü de üzerinden çıkar."

Takat örtüsü olmadan daha az korkutucu ve daha genç görünüyordu. Rüzgâr saçlarını yüzüne düşürüyordu. "Şimdi git."

Siyahlar içindeki adam, bir zamanlar San Sebastian'ın kılıcını sapladığı yerdeki kapıdan döndü. "İyi saklan," dedi. "Tekrar görüşeceğiz."

Feyra köşeden dönene dek onu seyretti. Omzunun üzerinden *Il Cavaliere*'yi görebiliyordu. Gemi çoktan uzaklaşmış, burnunu İstanbul'a çevirmişti.

İlerleyen saatlerde Feyra, küf kokan karanlığa sinerek sırtını siyah taşa vermişti.

Hiç bu kadar üşümemişti. İki kez ada insanlarının geçişine tanık olmuştu. Yağmurdan korunmak için ellerindeki sepetleri başlarının üzerinde taşıyan, iki şişman çamaşırcı kadını görmek için taşların arasından bakmıştı, sonrasındaysa köpeğiyle yürüyen bir balıkçı görmüştü. Kulübeye gelen küçük köpek, Timurhan'm hareketsiz ayağını kokladığında onu kovmuş, sesini duyduğu köpeğin sahibi gidene kadar da Feyra nefesini tutmuştu. Burnuna terk edilen kapının ardından balık kokusu geliyordu, kokular onu Balık Pazarı'ndaki günlerine götürüyordu adeta. Alacakaranlıkta, balıkçının omzuna attığı balıkların parlayışını görmek için taşların arasından bakmaya devam ediyordu. Karnı tekrar guruldadı. Balığın gözleri, bağırsakları, kılçıkları olmak üzere her yerini silip süpürecek kadar acıkmıştı.

Gece çöktüğünde gerçeği anladı. Takat Turan geri dönme-yecekti.

Hava çok karardığı için ayağa kalktı, eski kulübe boyunca yürüyerek ada sahiline vardı. Bir aya, bir de parmağındaki kristal yüzüğe baktı. Ön yüzündeki siyah atı görünce çevirmeye başladı, bu sefer de kırmızı at ortaya çıkmıştı. Siyah atm ilerlemesini önleyememişti. Cumartesi adlı kişiyi asla bulamayacaktı. Diğer taraftan kapısının üzerinde altın çap ölçer bulunan o eve ne gidebilecek ne de büyük amcası olan dükle tanışabilecekti. Bu ona Osmanlı efsanesi gibi geliyordu artık. Hem çok eski zamanlarda kalmış hem de imkânsız.

Denizin öte tarafındaki şehri izlemeye koyuldu. İnsanlar mum ve yağ lambalarını yakmaya başladığında, pencereler bir bir aydınlanarak takımyıldızı gibi bir görüntü oluşturunuyordu.

Feyra insanların ince mumlarını yakıp yataklarına taşıdığı sırada o evlerde bir kocanın, eşinin hastalıklı yüzünü fark edeceğini biliyordu. Ya da bir annenin, oğluna iyi geceler öpücüğü verirken yavrusunun yanaklarındaki normal olmayan ateşi hissedeceğini. Şafak, veba kâbusunu da beraberinde getirecekti.

İKİNCİ KISIM

Kuş Adam

On İkinci Bölüm

Doktor Annibale Cason, o gün dış görünüşüne daha bir önem vermişti. Miracoli semtinde, memleketi olan Venedik'te doktor olmuştu. Yeni bir statü kazanmıştı. Onu giydirmeleri için tuttuğu hizmetkârları bile vardı, ama yerinde duramıyor, uşağının çalışmasına bir türlü izin vermiyordu. Onu bebek gibi giydirmelerine alışkın değildi. Üstünü çekiştiriyor, eğilip bükülüyor, düğmelerini tekrar tekrar ilikliyordu. En sonunda adama dışarı çıkmasını söyleyip, boy aynasının karşısına geçerek yalnız başına kaldı. Bugünkü giysileri sadece onun statüsünü temsil etmiyordu, aynı zamanda mesleği için hazırlanan bir kıyafetti. Bu bir doktor önlüğüydü ve bunu kendi kendine giymek istiyordu, çünkü bu önlük onun hayatını kurtarabilirdi.

Günlük kullandığı ve uzun zamandır giydiği esnek, deri pantolonunun üzerine önlüğünü geçirdi. Bu kıyafeti normalde balıkçılar göle girdiklerinde giyorlardı. Hem deniz suyunu içine geçirmiyor hem de zehirli sıvılardan koruyordu. Pelerinin altına giydiği bu kıyafet, bacaklarıyla kasıklarını mikrop kapmaktan koruyacaktı.

Annibale, sonrasında siyah uzun paltosunu savurarak omuzlarına yerleştirdi. Düğmelerini ilikledi ve ensesinde kalan uzun, dalgalı saçlarını paltonun altından çıkardı. Saçlarını uzun tutmasının bir sebebi vardı. Padua'daki öğretmenleri ona, derinin mikroba en az maruz kalması gereken yer olduğunu, hastalığı taşıyan şeyin hava olduğunu söylemişti. Paltosunun yakalarını yukarıya kaldırdı. Böylece boynuyla ensesi de saçlarıyla kapandı. Pelerini ayaklarına değiyordu ve baştan aşağıya koyun yağıyla kaplanmıştı. Böylece vebayı uzak tutup kıvrımlarında hapsedecek, ardından da gece ardıçla beraber yakılacaktı. Bu yağ, öksürükle bulaşan mikropları önlemek ve tükürükle diğer vücut sıvılarının pelerine yapışmasını engellemek için kullanılıyordu ki vebanın öksürükle bulaştığı biliniyordu.

Ardından Annibale, mesleğinin sembolü olan çirkin bir maskeyle yakışıklı yüzünü kapattı. Kuş gagası görünümünde olan bu maskeyi, çalıştığı yedi yıl boyunca takmıştı. Annibale bu maskenin kökenlerinin, kuşlardan bulaşan hastalığa dayandığını biliyordu. Kuşun gagasına benzeyen bu maske, takan kişiyi hastadaki mikroptan uzak tutuyordu. Doktor maskenin altında kayıtsız bir tavırla nefes alıyordu. Artık Padua'nın avlularına egemen değildi. Nefes alırken burnuna tarçın ve potas kokuları doluyordu. Maskenin gagasına sert aromalı kokular yerleştirilmişti. Böylece pis havanın, gömülmemiş cesetlerin ve bugün karşılaşmayı beklediği nice kokunun ona ulaşmasına imkân yoktu. Maskede ayrıca kırmızı camdan yapılan göz mercekleri de vardı, takan kişiyi kötülüklerden uzak tuttuğuna inanılıyordu.

En sonunda Annibale geniş kenarlı siyah şapkasını taktı ve beyaz maskesini, alın kısmını kapatacak şekilde düzeltti.

Hastalığı kapmaktan korkmuyordu. Ancak vebaya yakalanırsa kimseyi tedavi edemezdi. Daha başlamadan durmaya da niyeti yoktu.

Aynanın önünden çekilmeden önce duvarda asılı duran tahta sopayı aldı. Bu sopayı aile üyelerini yönlendirmek veya hastayı birebir muayene ya da tedavi etmek için kullanıyordu. Ayrıca bir *doktor* bu sopayı sallayarak kendi etrafında bir daire oluşturup, kimsenin yaklaşmamasını sözsüz olarak da belli edebiliyordu. Annibale iyi görünmek için sopayı bir kılıç gibi tuttu. Ama görüntüsü onu yeterince ikna etmedi. Döpiyesi üzerinde çok eski ve emanet gibi duruyordu. Sanki terzinin ve maskecilerin elinden yeni çıkmış, fiyatı da hâlâ üzerinde gibiydi.

Bir an için kendine bir başkasının gözünden baktı. Kıyamet alameti gibi duruyordu. Veba doktorlarının kıyafetlerinin ikinci bir işlevi de kendilerine bakanları korkutmak, onları tehdit etmek ve yakında çok ama çok kötü bir şeyin başlarına geleceğini belli etmektir. Gagalı maske özellikle ölümü hatırlatıyordu zaten.

Sıradan bir günde maskeyi takmak onu memnun ediyordu, çünkü güzel yüz hatları böylece kapanmış oluyordu. Annibale her şeyde olduğu gibi kendini de Padua Tıp Okulu'nda, kavanoz içine konulan yaratıklara verilen bilimsel bir isim gibi hissediyordu. Dört kedi kavanoza konuyor, böylece hangisinin daha sivri dişli, hangisinin cılız veya hangisinin en uzun bacağına sahip olduğu görülebiliyordu. Kendisinin *ilk insanlar* için çok iyi bir örnek oluşturduğunun farkındaydı. Bir Venedikli için fazlasıyla uzun ve kaslıydı. Uzun ve ince bacakları, siyah saçları vardı. Yüzüyse kendisi için tam bir muammaydı. Kendini dikkat çekici bulmazdı, aksine sıradan

olduğunu düşünürdü. Kara gözlerinin üstünde yay gibi kaşları vardı. İnce, düz bir burna ve dolgun dudaklara sahipti. Yine de anlamadığı bir gariplik söz konusuydu. Bu özelliklerinden dolayı kadınlar, ona sanki onu yiyecekmiş gibi bakıyorlardı. Annibale düzeni seviyordu ve yüz hatlarına yapacak bir şeyi olmadığı için onları gizlemeyi tercih ediyordu.

Aslına bakılacak olursa Annibale, gagalı maskeyi takmadığı zamanlar için de kendine bir maske edinmişti. Sert bir tavır takınırdı. Bu ona görkemli ve kibirli bir duruş kazandırıyor, yalnızca kadınları değil, erkekleri de kendisinden uzak tutmasını sağlıyordu. Konuştuğu zamanlardaysa hastalık derecesinde sinirli bir tavır sergiliyordu. Aptallara tahammülü yoktu ve asabi olmasıyla tanınıyordu.

Doktor Annibale Cason hakkındaki asıl gerçekse onun iyi bir doktor oluşuydu. Çünkü o kimin yaşadığı veya kimin öldüğüyle ilgilenmezdi. Annesi onu daha bebekken terk edip, kendisini iyi bir şekilde büyüten teyzelerinin de hepsi öldükten sonra doktorun artık kimseyle duygusal bir bağı kalmamıştı. Sık sık evlenme teklifleri almasına karşın hiç evlenmemişti. Hastalık kavramını kendine görev edinmişti. Hastadan çok hastalığın kendisiyle ilgileniyordu. Bu yüzden de tedavide oldukça başarılıydı. Üniversitedeyken onun, efsanevi canavarın insanda can bulmuş hali olduğuna inanılıyordu. Bir bebeğin ölümünü acıma duygusu olmadan öylece izleyebilirdi.

Arkadaşları bu konuda onun hakkını yiyordu. Annibale o kadar da kalpsiz değildi. Elinde sopası olmadığı zamanlarda da insanlarla arasına mesafe koyuyordu sadece. Az sayıda arkadaşı vardı ve bu ona yetiyordu. Kalbine yakın tuttuğu bu kişiler gerçek Annibale'yi tanıyan insanlardı. Sayıları az olsa da daha fazlasına ihtiyacı yoktu.

Padua zengin bir şehirdi. Genç doktorların halka sunulduğu son senesinde, pek çok zengin kadını tedavi etmek zorunda kalmıştı. Eğitim gördüğü bu şehirde taktığı bu korkunç maske, yakışıklı yüzünden etkilenen kadınların arsızlığından, yanağına kadar yaklaşma çabalarından, onların deli gibi çarpan kalplerine kulağını dayama taleplerinden onu uzak tutmuştu. Bugünse memleketine tekrar dönmüştü ve maske bu sefer gerçek bir tıbbi amaca hizmet edecekti.

Annibale şansının yaver gitmesine inanamıyordu. Doğma büyüme Venedikliydi. Şu anda veba çanlarının çaldığı Santa Maria dei Miracoli Kilisesi'nde vaftiz edilmişti. Padua'dan döndüğü gün, Tanrı'nın tüm şehri cezalandırmasından önce, geceyi ailesinin evindeki yatağında geçirmişti. En azından şimdi, döneminin en iyi öğrencilerinden olduğu tıp okulundaki yedi yıllık donanımını ortaya koyabilecekti. Kütüphanedeki kitaplarda okuduğu tüm o bitki özlerini, botanik bahçelerinde geçirdiği o sabahlarda ve ahşap amfide sevgili hocasının, sabıkali kişilerin kadavralarını parçalara ayırışını izlediği o günlerde edindiği bilgileri, artık kullanmaya başlayabilecekti.

Artık hazırды. Hizmetliye odayı terk etmesini nasıl söylediye, aynadaki görüntüsünü de o şekilde terk etti. Aşçısına akşam için talimat verip küçük bir adım atarak evinden ayrıldı. Kendini savaşa giden bir şövalye gibi hissediyordu. Kaderi onu, gelmiş geçmiş en korkunç düşmanı ile karşılaştırmıştı. Şimdi onunla boy ölçüşecekti. Doktor Annibale Cason vebayla savaşmaya hazırды.

Annibale, *Calli*'den geçerken rakibinin, savaş alanını ele geçirmek için hiç vakit kaybetmediğini anladı. Pek çok sayıda kızıl haç kapılara asılmıştı. Her köşede kireç kutusu vardı. Bacalardan mersin dumanı çıkıyor, ona kara ölümün bu kadar kısa süre içinde şehre yerleştiğini söylüyordu adeta.

Santa Maria Nova bölgesine vardığında üstüyle buluştu. *Annibale* aynı kendisi gibi giyinen Doktor *Valnetti*'yi tanımakta hiç zorluk çekmedi. Bu doktorun maskesi biraz farklıydı aslında. Altı bölgenin altı doktorunun taktığı maskelere kıyasla kırmızı çerçeveli siyah göz merceği vardı. Bu onun daha bilge ve birikimli olduğunun göstergesiydi. *Annibale* yeni gözlük icadı üzerinde çok düşünse de bu siyah dairelerin, Doktor *Valnetti*'ye komik bir görüntü verdiği kanısındaydı.

Doktor *Valnetti* çokbilmiş bir tavırla oradan oraya koştu-ruyordu. Diğer beş doktorla birlikte kendisine dük tarafından bir unvan verilmişti ama o her nasılsa kibirli bir hava içine girmişti. Doktor, *Annibale*'nin eldivenli elini sıktı.

Annibale kibarca üstünün ne yaptığını gözlemliyordu. Balıkların derilerini karıştırıp, alanın ortasındaki sarı ateşin üzerinde tutuyor, ardından da mezgıt kokusu eşliğinde onları sonbahar yaprakları misali istifin içine yerleştiriyordu.

Annibale daha yakından baktığında bu, kendisine teyzelerinin yaptığı bir İtalyan yemeğini hatırlattı. Kaldırımındaki istifin içinden bir adet balık derisi aldı. Deride bacaklar da mevcuttu. İnanmadığını belirten bir tavırla üstüne döndü. "Kurbağa derisi mi? Gerçekten mi?"

Annibale saygılı olmaya çalışıyordu. Hak edene hak ettiği şekilde davranmak konusunda elinden geleni yapardı. Ama şimdi o alışlagelen aşağılayıcı tavrını ses tonuna da yansıtmadan edememişti.

“Her kurbağanın derisi değil. İlginçtir ki bunlar bulunması oldukça zor türler,” dedi doktor umursamaz bir şekilde. “Ancak Venedik’te çok sayıda kurbağa var. Kanallar bunlarla dolmuş. Biz de bunlarla yetiniyoruz o yüzden. Bu tür derilerin geçen seferki veba salgınında işe yaradığı ispatlanmıştı.” Dediği şeyin yüzyıl önce yaşandığını görmezden geliyordu. “Bunlar vücudun ana damarlarını temizlemekte etkili gibi görününüyor.”

Annibale kırmızı göz merceklerinin ardındaki gözlerini kıstı. “Ana damarların içindeki *kan* demek istediniz herhalde.”

“Evet, evet,” diye onayladı Valnetti. “Öyle demek istedim.” Aceleci bir tavırla, “Bunları kendi bölgede bölüştür. Bulabildiğin kadar bulgu bulmaya çalış. Günbatımında burada seninle buluşacağım,” diyerek bir dizi kurbağa derisini Annibale’nin eline tutuşturdu. Annibale onları güçbela tutuyordu, çünkü hâlâ kor gibi sıcaklardı. Valnetti onu sırtından tuttu. “Venedik’e gelen bir doktor olduğunu duyunca şaşırdığımızı söylemeliyim. Padua’dan birinin gelmesini beklemiyordum. Çoğu doktor arkasına bile bakmadan buradan kaçmak istiyor.”

Annibale omuz silkti ve bir kurbağa derisi daha elinden kaydı. “Başka bir yerde yaşamaktansa ölmeyi tercih ederim.”

Valnetti maskesinin ardından kahkaha attı. “O noktaya da gelinebilir.”

Annibale kendini belli belirsiz bir şekilde rahatsız hissetti. Yüzyıllardır doktorlar, kanın değil de havanın damarlarda dolaştığına inanmıştı. Annibale bu ihtimali kuşku olmaktan çıkarmaya yardımcı olmuştu. Geçen sene bir köpekten insana kan nakli yapılmasına yardım etmiş, köpeğin kanı bir insanın açık damarlarına nakledilmişti. Kana bulanmış adamın da, köpeğin de öldüğü gerçeğini bir kenara bırakarak bu gerçeği

Valnetti'ye anlatabilirdi. Öte yandan nefesini boşa harcamak istemiyordu. Onun yerine elindeki derileri havaya kaldırarak, "Bu mudur şimdi? Kurbağa derileri, öyle mi?" diye sordu.

"Şimdilik böyle. Tabii ki kendimce başka tedavi türleri de üretiyorum, ama bugün bu konuda elinden geleni yap. Başka bir sorun var mı, Cason?"

Annibale arkasını döndü. Valnetti'nin yüzündeki ifadeyi görmediği için memnundu. "Bunu Padua'nın teorileriyle karıştırma. Bunlar basit insanlar, bizim gibi arif kişiler değil." Ardından doktor dumanın içinde bir sihirbaz gibi kayboldu.

San Canzian Caddesi'nden döner dönmez Annibale'nin yaptığı ilk şey, elindeki kurbağa derilerini en yakındaki kireç kutusuna atmak oldu.

Günün sonunda Santa Maria Nova'ya tekrar döndüğünde veba, Annibale Cason'u yeniyordu.

Annibale bu mücadelenin şartlarının bu kadar adeletsiz olmasını beklemiyordu. Sadece hastalıkla değil, her şeyle savaş içindeydi. Ailevi duygularla, hasta çocuklarını bırakmayan annelerle, kocasının yanından ayrılmayan eşlerle mücadele ediyordu. Hastalık hızla yayılıyordu. Tıbbi kurumlarla da mücadele etmesi gerekiyordu. Valnetti'nin de içinde olduğu Sağlık Konseyi, 1464'teki salgında kullanılan tedavi yöntemlerinin aynısını kullanmakta ısrar ediyordu. En kötüsü de bizzat bu şehirle mücadele etmesiydi.

Venedik'in sarayları, istedikleri zaman şehre inebilen hizmetlilerle doluydu. Böylece hastalığı, nefesleri ve elbiseleriyle çarşı, tuhafiye ve terzilere taşıyorlardı. Daha sefil durumda olan evlerdeki aileler ise aynı odada, aynı mikroplu havayı soluyordu.

Hasta kişilerin kapısını işaretleyen adamlar bile bu mik-

robu evden eve, insandan insana taşıyordu. Özgürce dolaşan kedi ve köpekler de öyleydi. Aslında hepsi öldürülmeliydi. Büyük evlerin şımarık süs köpekleri, hastalığı onları kucaklayan herkese bulaştırıyordu. Yoksul semtlerde çöple beslenen, içinde hastalık olan evlere girip çıkan başıboş köpekleri de perişan haldeki ev sahipleri fark etmiyordu.

Daha fenası dilenciler kızıl haçların olduğu evlerden cesetleri çalıyordu. Onları sokaklara taşıyıp ailelerinden biriymiş gibi gösteriyor, acılarına ortak olmaları için para dileniyorlardı. Annibale cesedin ne kadar genç olursa, o kadar para ettiğini anlamıştı.

Aralıksız çalınan çanların da bir işe yaramadığını fark etmişti. Akşam geç saatte Sağlık Konseyi'nden gün boyu veba çanının çalınacağına dair bildiri gelmişti. Miracoli'yle San Canzian'dan gelen kesintisiz melodiler, insanın sinirlerini altüst ediyor, sağlıklı insanlara korku salıyordu. Bu doktorlar için de rahatsız edici bir durumdu. Annibale hastalarını hiç bu kadar başından savmamıştı. Bu onun yalvarışlara, akıl almaz bir kayba uğrayarak ağlayan ailelere verdiği bir cevap şekliydi. Onlara yardım edemiyordu. Aksine kendine duyduğu öfkeyi onlardan çıkarıyordu.

Annibale daha hızlı çalışmaya başladı. Bugünün onu ne kadar etkilediğini idrak etmek istemiyordu. Padua'da ölü doğan bir bebek görüp bundan etkilenmediği doğruydu, ama bugün Annibale bile kibrini bir yana bırakarak şaşkına dönmüştü. Yıllarca okullarda öğrendikleri hiçbir işine yaramıyordu.

Valnetti'yle tekrar buluşacağı zaman geldiğinde alacakaranlık çökmüştü. Annibale onu karşılamak için caddeden geçtiğinde yürüyüşü yavaşlamış, adımları ağırlaşmıştı. Sanki demir ayakkabı ve mahmuz giymiş gibiydi. İki katı yaşındaki

üstü, kendisine doğru hafif bir adım atmıştı ve beklenenin aksine neşeli görünüyordu. “Zor bir gündü, biliyorum,” dedi doktor, Annibale konuşmaya başlamadan önce. “Ama yarın daha iyi olacak, çünkü sıkı bir çalışma sonucu istediklerimi elde ettim.” Eldivenli parmaklarıyla maskesinin gagasını planlı bir şekilde tuttu. Ardından paltosunu savurarak ardında sakladığı şeyi ortaya çıkardı.

Valnetti’nin arkasında kırmızı ahşaptan, dört tekerlekli ve tutacağı olan bir el arabası vardı. Yanındaki gülünç bir karikatüre benzeyen doktor da beceriksizce el arabasını boyuyordu. El arabası küçük cam şişelerin etkisiyle tıkırtılı sesler çıkarıyordu. Annibale eldiven taktığı eliyle şişelerin birini alıp ışığa doğru tuttu. Salladığındaysa kristal şişenin yanlarına yeşil sıvılar yapıştı. “Bu ne?”

“Dört Hırsız Sirkesi,” diye cevap verdi doktor gururla. “Marsilya Sirkesi olarak da bilinir. Benim formülüm. Araştırmalarım doğrultusunda tarifini biraz değiştirdim. Bunu bilmemene şaşırdım. Kara ölümün tedavisinde eskiden beri kullanılır. Padua’da size ne öğretiyorlar? Benim zamanımda Salerno’da bunu ilk derste öğrenmiştik.” Doktor Valnetti, Annibale’yi bilgilendirmek zorunda olduğu için iç geçirdi ve hikâyesini şarkı söylercesine anlatmaya başladı. “Marsilya’daki dört hırsız vebalı insanların evine girip, onları yatağında boğduktan sonra hanelerini yağmalamaktan suçlu bulunmuş. Bu yüzden kazığa bağlanarak yakılmaya mahkûm edilmişler, ama yargıçlar hırsızlara veba bulaşmaması karşısında şaşırp kalmış. Suçlular vebaya karşı bağışıklıkları olduğunu itiraf etmiş ve gizli panzehirlerini açıklamışlar. Bu sirkeye de onların adı verilmiş. Yargıçlar bileşimin içeriği karşılığında canlarını bağışlamaya söz vermiş.”

“Hırsızlara ne olmuş peki?”

“Asılmışlar,” dedi doktor kısa keserek, “ama hikâyenin önemli olan kısmı bu değil ki.”

“Hayır. Hayır. Değildir tabii.” Bu, Annibale’nin ilgisini çekmişti. “Peki, içeriği neymiş?”

“Bildiklerini unut,” dedi Valnetti ciddi bir biçimde. “Bunları not almak isteyebilirsin. Normalde bunu başka bir doktorla paylaşmam, fakat bu bölgedeki ölüm oranını azaltmada diğer doktorlardan daha başarılı olmak zorundaysak beraber çalışmalıyız, değil mi?” Annibale’ye yaklaşıp elbisesinin kolundan bir tomar kâğıt çıkardı. Tomarı üstünkörü bölüp bir kısmını ona verdi. “Ölüm beyannameleri,” dedi Valnetti. “Korkarım ki evrak işleri yapacaksın. Kaybettiğimiz her kişi için bu kâğıtları doldurmak zorundasın. Fakir olan kişilerinkini bile.” Burnunu çekti. “Kazanacağımız ödülün düke bahsedilmeyecek ve bu kesinlikle aramızda kalacak. Altı bölge kıyaslandığında, San Marco’da daha az kişinin öleceğine dair diğer beş doktorla bahse girdim. Şimdi dinle.”

Annibale beyannameleri nazik bir biçimde kaldırıp defteriyle kalemini çıkardı. Üstünden öğrenebileceği çok az şeyin olduğunu düşünüyordu. Belli ki Valnetti de hastalarını önemsemiyordu. Annibale, ölüm ile savaşmayı, kimin daha güçlü olduğunu görmeyi seviyordu. Bu bir fark yaratır mıydı? Mağlup olmuş bir şekilde Valnetti’nin işaretlediği bileşenleri, siyah eldivenli parmaklarıyla yazmaya başladı.

“Biberiye, adaçayı, sedef otu, nane, lavanta, ağır kökü, hindistancevizi. Ve tabii çoğu hastalığın tedavisinde kullanılan kutsal üçlü: Sarımsak, tarçın ve sarımsak dişi. Beyaz sirke, kâfur. Ve elbette en etkili maddeler ki pahalı olduklarını söylemeye gerek yok, pelin otu ile yavşan.”

“*Artemisia absinthum* ve *artemisia pontica*,” diye Latincelelerini ekledi Annibale. Tüm bunlar aldığı eğitimin yalnızca ufak, önemsiz birer parçasıydı.

“Bu bitkileri sirkenin içinde on gün demyeleceksin,” dedi Valnetti sanki lafı bölünmemişçesine, “sonra bezin içine geçir. Bunların hepsini anladın mı?”

“Evet, evet,” diye yalan söyledi Annibale. Uzun zaman önce not almayı bırakmıştı. Bu iksir, tesiri olmayan bir teselli ilacıydı. Rasgele seçilen bu bitki ve yağlar bir insanı ne öldürür ne de tedavi ederdi. Kuşku içinde üstüne baktı. “Bu şişeleri her eve dağıtmam mı gerekiyor?”

“Yüce İsa, sevgili dostum, hayır!” diye bağırdı doktor. “Her biri bir duka altını değerinde. Sadece alabilecek güçte olanlara verilecek. İki duka alabilirsen daha iyi olur tabii. Ama sen ağırdan al. Çıraklar iksir üzerinde çalışıyor ve yarına kadar daha fazlasını yapamazlar.” Sesini alçaltıp Annibale’ye o kadar yakınlaştı ki gagaları tokuştu. “Sana bir ipucu, eğer vebalı bir bebeği olan anne görürsen, sana *ne kadar* para istersen verir.”

Annibale dinlemeyi bıraktı. Kırmızı el arabasının yanında duran, üstü başı boya içindeki doktora baktı. Her iki yanına da çizdiği süslü, kırmızı daireler onun ne kadar sağlıklı olduğunu gösteriyordu. Tıpkı bir soytarı gibiydi. *Commedia dell’arte*’deki kanca burunlu Pulcinella’ya benziyordu. Daha da fenası, ölenlerden ve ölmekte olan insanlardan para koparan bir akbabaydı. Marsilya’nın dört hırsızından farksızdı. Valnetti’nin, el arabasının tutacağını eline tutuşturduğunu hissetti.

“El arabasını kolaylıkla sürebilirsin, bak. *Her biri için bir duka*, unutma, daha azı değil. Masraflarım karşılanmalı. Bunun tamamını sat. Şu anda elimizde olan bir tek bunlar var. Sonra doğru yatağına dön. Cason? Cason? Nereye gidiyorsun?”

Midesi bulanann Annibale, el arabasının tutacağını bırakarak uzaklaştı. Bunun için eğitim görmemişti o. Fondamenta Nuove’ye doğru yol aldı. Faust’un ruhu cehennemden öksürmüş gibi etrafını mersin dumanı kaplamıştı. Rıhtıma vardığında nefes alabilmişti. Maskesini çıkarıp terleten, bunaltıcı havaya doğru fırlattı. Üzerine sinen dumanın kokusunu uzaklaştırmak için kıyafetlerini silkeledi. Tuzlu deniz kokusunu içine çekip sorgulamaya başladı.

İnsanlar ölüme terk edilmese ne olurdu? Yanan mersin dumanında boğulmak yerine *bu* havayı soluyabilseler nasıl olurdu? Keşke hasta insanları uzağa götürebilse ve onları büyüçlükle, hurafelerle değil de istediği şekilde, akademik hayatını adadığı tıbbi yöntemlerle tedavi edebilseydi.

Korkularını güçlü bir nefesle içinden atmaya çalıştı. Mağlup mu olmuştu? Veba ateşinden yükselen sarı sisin göle sindiği ufukta hava temizdi. Deniz çizgisi adaların üzerinde belirginleşiyordu. Cam ada, dantel ada... Ötesindeyse karantina hastaneleri vardı.

Annibale’nin aklının ufuklarındaysa belli belirsiz bir görüş, inanca dönüşüyordu.

On Üçüncü Bölüm

Feyra, Venedik'teki ilk sabahına uyandığında babasının çoktan ölmüş olduğunu düşündü.

Kalbi korkudan delicesine atarken yattığı yerde öylece kalakalmıştı. Bakmaya korkuyordu. Babasına dönük olan vücudunun ön kısmı sıcakken, arka kısmı soğuk ve kaskatı kesilmişti. Sıcaklık ona umut veriyordu.

Yattığı yerden kalkıp gerindi. Kırık saçaklardaki sığırcıklar çoktan uyanmış, günü selamlıyordu. Dışarı çıktığında dünyanın tersine döndüğünü fark etti. Güneş parlıyordu. Yağmur ve fırtına yok olmuştu. Duvardaki taşlar kristalleri ve fosilleriyle kendilerini ortaya çıkarmıştı ve hepsi parlıyordu. Otlara renk gelmiş, çiyin etkisiyle pırıl pırıl olmuşlardı. Feyra'nın içi açılmıştı. Babası hâlâ yaşıyor olabilirdi.

Harabenin ortasındaki kuyuya gitti. Bugün halat makarasını çalıştıracak zamanı yoktu. Kovası olmadığı için babasının örtüsünü bir olta yemi misali kuyuya uzattı. Örtüyü derinliklere daldırıp geri çektiğinde üzerinden damlalar akıyordu. Örtü kuruyuncaya dek damlaları emdi. Dünkü yağıştan dolayı su, beklemediği bir şekilde taze ve temizdi. Örtüyü tekrar suda

bekletti ve babasının yanına döndü. İçine hapsettiği suyu babasının ağzına götürdü. Kaskatı kesilen çenesini suyu yutsun diye eliyle kapattı.

Ardından kemerli yola oturup ilaçların olduğu kemerini çıkardı, günlerce kemerin sürttüğü belini ovaladı. Deri kemeri kucağına serip, bakmaya başladı. Kılıflı olan şişeler zarar görmemişti. Bir tane tıpa kayıptı ve sedefotunu da kaybetmişti. Bu onun için çok büyük bir zarar sayılmazdı, çünkü her yerde bulunabilen bir bitkiydi. Biraz düşününce farkına vardı. Sedefotu İstanbul'da her yerde bulunuyordu, o ise şu anda farklı bir yerdeydi.

Küçük kutuların içindeki kurutulmuş bitkiler, deniz suyuyla ıslanmış ve ağaların içtiği nargile misali nemlenmişti. Elinde basit limon otundan toz haline getirilmiş taşlara kadar pek çok bileşim bulunuyordu. Asma yaprağına sarılı yağlı amberi bile vardı. Yıllardan beri titizlikle topladığı yüzden fazla ilacı, şişeleri ve kutuları aldı.

Feyra son bir gayretle babasını kurtarmaya karar verdi. Bileşim şeklinde olan ilaç kullanma fikrinden, yani *mürekkebatan* vazgeçti. Çünkü bu düşmanı onunla nasıl tedavi edeceğini bilmiyordu. Onun yerine *müfredatı* uygulamaya, yani basit bitkilerle basit bir ilaç hazırlamaya karar verdi. Timurhan'a her ilacı sırasıyla verecekti. Çanlar çaldığı zaman araya bir saatlik boşluklar koyacak, aynı zamanda güçlü bir zehir etkisi gösteren bileşenleri bir kenara bırakacaktı. İşe kırmızı civa sülfürle başladı. Bu, az miktarda kullanıldığında kanı mükemmel bir şekilde arındırırdı. Sultanahmet'teki gümüşçüsünden aldığı gümüş kaşıklığı deri kabından çıkardı. Boy boy sıralanmış olan kaşıklar bir halkaya tutturulmuştu. Kaşıkları bir yelpaze misali açıp

içinden en küçüğünü seçti. Seçtiği şişenin içindeki ilaçtan, küçük bir damlayı kaşığa koyarak Timurhan'ın aralanmış dudaklarının arasından döktü.

Şimdiyse beklemekten başka bir çaresi yoktu. Kendisine de bakması gerektiğinin farkındaydı. Takat'ın bıraktığı ekmekten iri bir parça koparıp yavaşça kendini yemeye zorladı. Açlığını bastırdıktan sonra harabeyi gezerek kaybettiği sedefotunu aramaya koyuldu. Dizlerinin üzerine çöküp çimenlerin içini el yordamıyla aramaya başladı. Çiy onu ferahlatıyor, aynı zamanda da kirlenmiş olan tırnak içlerini temizliyordu. Taşların etrafında türeyen otların arasına, taşlıkların arasında sıkışan dayanıklı çiçeklere, eski bir bahçeden kalma bitkilere dikkatle baktı.

Güneşin doğmasıyla yapraklarla çiçeklerin taçyaprakları açılmıştı. Etrafa yaydıkları binlerce kokuyu içine çekti. Yetenekli bir şifacı olan Feyra, yaprakların şekilleriyle taçyapraklarının renk ve sayılarını inceledi. Bu bitkilerin bazılarını tanıyor, bazılarınıysa bilmiyordu. Kuyunun yanında her yerde yetişen, büyümekte olan bir tür sedefotu buldu.

Neşe içinde çığlık atıp tüysü yapıdaki bitkiyi incelemek için dizlerinin üzerine çöktü. Mavi-yeşil renginde yapraklarıyla sarı bir çiçeği vardı. Suyla dolan toprak üzerinde dururken Feyra'nın dizleri ıslanmıştı. Çiçeğin yapraklarını yana yatırıp değerli meyvesini kopardı. Bitkinin yuvarlak uçlu çanağında pek çok tohum bulunuyordu. Sevinç içinde aramaya devam etti. Muhtemelen bahçenin ötesindeki harabe yapıdan kopup, yere düşmüş bir bindirmeliğin taşlı köşesinde, gerçek bir ganimet bulmuştu. Gölgesinde yetişen bir dizi kurbağaotu vardı. Parmakları sert köklerini kavradığı sırada daha somut bir ganimete ulaştı. Bu yuvarlak ve metal madeni paraydı.

Parayı, mat yaldızları ortaya çıkıncaya dek ovdu. Ardından ağzına götürerek ısırdı.

Bu bir altındı.

Madeni parayı bir de kemerli pencereden gelen alacalı ışığın altında inceledi. Bir yüzünde kollarını uzatmış sakallı bir adam vardı. Feyra bu adamı tanıyordu. O İsa Peygamber'di ve sembolü haçtı. Diğer yüzündeyse başka bir adama doğru eğilen bir insan vardı. Çömelen adam garip bir şapka takmıştı, başının üzerinde de bir çember bulunuyordu. Taç takan bu adam ona, Ölüm'ün arasından geçtiği ikiz kulelerin üzerindeki heykeli anımsattı. Ama çömelen adamın kim olduğu tam bir muammaydı.

Feyra bir an için soğuk metal parçasını elini yakıyormuşçasına tuttu. Ardından da göğüslerine taktığı bandın arasına sıkıca yerleştirdi. Eline geçen bu şeyin değerinin ne olduğuna dair en ufak bir fikri yoktu, fakat babasına ekmek, hatta belki de biraz içecek ve et alacağı kesindi. Bu düşünce ağzını sulandırdı.

Çan sesi Feyra'yı kendine getirmiş, babasının yanına dönmüştü. İlacının ikinci dozunu verme zamanıydı ve şansına şükretti. Yara, çıban ve darbelere karşı çok iyi geldiği bilinen kurbağaotunu kaynatmayı deneyecekti bu sefer.

Işıktan mı, bilmiyordu ama tedaviden sonra babası gözüne daha bir iyi göründü. Başını eğip imamların dediklerini tam olarak hatırlamaya çalışarak ona dua etti.

Osmanlı tıbbının esas kurallarından biri *mizan*, yani dengeydi. Denge sağlık için çok mühim bir şey olup, bedenle ruh arasında denklik oluştururdu. Biri bile olmazsa kişi iyileşmezdi. Beden bir bütün olarak tedavi edilmeliydi. Bunu aklında tutarak duasını bitirdi ve dikkatini kendine verdi. Kendi

kokusu onu rahatsız ediyordu ve saçında bitler geziniyordu. Kuyuya inmeyi düşündü, ama deniz suyunun bedeniyle kıyafetlerini daha iyi temizleyeceğine karar verdi.

Babasının hareketsiz duran bedeninin üzerinden örtüsünü alıp terk edilen deniz kıyısına gitti. Battaniyenin altında soyunarak kendini suya attı. Kızgın güneşe rağmen soğuk nefesini kesmişti. Bir eliyle payandaya tutunuyor, diğer eliyle de kum ve tuzun yardımıyla mineraller canını yakıncaya dek vücudunu ovalıyordu. Ardından öne eğilip başının tamamını suya soktu. Kemerinden çıkardığı çay ağacı yaprağıyla saç derisindeki bitleri almaya çalışıyor, ıslak ipe kıvrarak saçının suyunu sıkıyordu. Titreyerek elinden geldiğince parmaklarıyla saçını tarıyor, tırnaklarına gelen bitleri kırıyordu. Sonra cariyelerin yaptığı gibi saçını örüp, saç tellerini içe doğru kıvrarak balıksırtı şeklini verdi.

İşi bitince elbiseleriyle başörtüsünü suya daldırıp suyunu sıktı. Ardından da elindeki ıslak bohçayla hızla koşarak korunaklı alana döndü. Beline elbise gibi bağladığı örtüyü, saç bandını ve iç gömleğini kuyu başına astı ve paslanmış süslü kemerinin üzerinde başörtüsünü katladı.

Bekçi evine dönüp örtüyü babasının yanına götürdü. Bunun Timurhan'ın ateşinin inmesine yardımcı olacağını düşünüyordu. Yattığı yerin yanına titreyerek oturdu. Olabildiğince kıvrılarak bacaklarını kendine doğru çekti. Dizinin üzerine koyduğu çenesi titriyordu. Bir saat kadar babasının yanında titreyip durdu. Tekrar giyinmek için olabildiğince bekledi. Hâlâ sıırılsıklam halde olan kıyafetlerini giydiğinde neredeyse ağlayacaktı. Gömleğini başından geçirdiği sırada duyduğu çan sesleriyle irkildi. İlk ses adadaki kiliseden geliyordu. Sonra diğeri çalmaya başladı. Suyun öte tarafındaki kiliseler de

bu sese karşılık verdi. Bir, iki derken hepsi beraber çalmaya başladı. Bu bir alarm mıydı? Bulunmak üzere miydiler?

Çanların tınısından irkilen Feyra, zaman kavramını yitirmişti ve günün geri kalanını ta ki güneşin son ışıkları kayboluncaya dek karışık ve düzensiz bitkiler ile birbirine karışan dualarla geçirmişti. Feyra, babasının durumunun kötüye gittiğini biliyordu. Panikledi. Onun için son çarenin ne olabileceğini düşünmeye başladı.

Güneş gibi cesareti de yok olmadan önce kemerinden, kaşıklarını yapan demircinin işlediği bıçak gibi keskin neşterini aldı. Ardından babasının gömleğini ortasına kadar yırtıp solundaki bir şişliği kesti. Bir anda aklına gelen bir fikirle ikinci şişliğe de neşterini vurup, içinden çıkan siyah kanı şişelerinden birine doldurdu. Ardından kemerinden melisaotunu çıkararak temizlenmiş yaraların üzerine sürdü.

Loş ışığın altında babasının yüzüne doğru eğilip, yaptığı ameliyata verdiği tepkiye baktı. Burnuna melisaotu kokusu geldi. Besbelli babası da bu kokuyu almış olacaktı ki mucizevi bir şekilde gözlerini açtı.

“Kadın bir maske takmış,” dedi oldukça net bir şekilde. Sanki konuşmasına kaldığı yerden devam ediyordu.

Feyra nazikçe yanma çömelip babasının kolunu ellerinin arasına aldı. Narin etini hamur gibi eliyle yoğuruyordu. “Kim, benim *canım* babam, kim?”

“Ucunda sapı olan bir maske takmıştı, çok güzeldi. Gümüş ve incilerle işlenmişti. Atm başıydı, hatırlıyorum. Efsanelerdeki tek boynuzlu atlara benziyordu. Az da olsa Venedik dilini biliyordum, ama genelde beden diliyle anlaşıyorduk. Sanki sessiz tiyatro oynuyorduk. Gölge oyununu hatırlar mısın?”

Feyra başıyla onaylayıp babasının elini sıktı. Timurhan bir

keresinde onu Beyoğlu'ndaki *Karagöz* oyununa götürmüştü. Cılız ve kıvrımlı şekillerdeki sultan ve carie silüetleri yandan görünecek şekilde, sanki gerçeklermiş gibi hareket ve dans ettirilirdi.

“Ona ata binmeyi sever misin diye sordum. Elini göğsüne götürüp bunun kendisi için bir tutku olduğunu söyledi. Bana cam işçiliğiyle işlenmiş yüzüğünü gösterdi. Bunu ona biricik amcası vermişti. Amcası düktü. Sonra ata binmiştik. Orada limon ağaçları vardı. Yanlarından geçerken bizi sanki onaylıyorlardı. Atlar toynaklarıyla meyveleri eziyordu. Hâlâ kokularını alabiliyorum, Feyra. Şu anda kokularım duyuyorum.”

Feyra ona doğru gülümsedi. Limon otunu kokladığını biliyordu. Umutlanmıştı, babasının düzeleceğini ve yaptığı ameliyatın işe yaradığını anladı.

Ancak ne yazık ki babası öldü.

Feyra bir kez daha kuyu ve deniz arasında tercih yapmak zorunda kaldı. Bu seferki seçimi daha kötü bir amaç içindi. Başka bir Tanrı'yla kutsanmış bir toprağa babasını gömmek istemiyordu ve başka bir yeri kazma riskini alamazdı. Babasının ruhunun başka bir denizde şad olmasını da istemiyordu. Bu okyanus ona bir zamanlar ev sahipliği yapmış olsa da düşman sularında cesedinin şişmesine ve düşman kıyılarına vurmasına içi el vermiyordu. Kuyuyu seçti, çünkü Peygamber'in buyurduğu gibi babası hemen defnedilmiş olacaktı. Öte yandan çevresi kutsal olmayan bir taşla örülü kalacaktı. Harabe terk edilmişti. Bu unutulmuş olan kuyudan kimse su çekmeye kalkışmayacağı için bir tehlike görmüyordu. Ve belki bir gün,

Allah izin verirse Feyra buraya gelip babasının kemiklerini alacak ve kendi topraklarına götürerek onu rahat ettirecekti.

Yatağı iplerinden çekmesine imkân yoktu. Bu yüzden Timurhan'ı örtüsünün içine sardı. Örtü bir kefen gibi üzerine sarılı olduğu için şükretti. Böylece babasının yüzüne bakmak zorunda kalmamıştı.

Güçten düştüğü için onu kuyuya getirmesi bir saatten fazla zamanını aldı. Son bir gayretle babasını iplerinden büyük bir balıkmışçasına çekti. Taş çanağın üzerine getirdi ve düşmesine izin vermeden önce onu sıkıcakucakladı. Feyra gözlerini kapadı, sadece zincirin gevşemesini ve Timurhan'ın suya düştüğünde çıkardığı sesleri duydu. Sonra aşağıya baktı. Kefenlenmiş bedeni sanki ayakta duruyordu. Ardından yağmurla dolan kuyu suyu onu içine çekti.

Suyun kabarışını ve tekrar eski haline gelişini izledi. Parmağındaki yüzüğü yokladı. Bir an için onu da babasının ardından kuyuya atmak istedi. Böylece babası annesine ait olan bir şeye sahip olmuş olacaktı. Ama babası şu anda cennetteydi, kendisiyse burada. Bu yüzük onu ailesine ve annesine, en garibi de düke bağlayan tek şeydi.

Bir anda kafasında her şey netleşti. Bu yüzük onun çıkış yoluydu. Düke gidebilirdi. Vebanın kapısına kadar gelmesine engel olamamıştı, fakat yüzüğü gösterip kaybolan biricik yeğeninin, Cecilia Baffo'nun anılarını canlandırabilir, ardından da Osmanlı topraklarına dönmek için ona yalvarabilirdi.

Tekrar yüzüne peçesini taktı. Babasının son saatlerini geçirdiği, çiyle kaplı çimenlere elini soktuğu, kurbağaotuyla madeni para bulduğu bu yerden ayrılmaya artık hazırdı. Ama son kez etrafına baktığında iskeleden gelen su sesini işitti.

Feyra girişe koşup dümen evinin kemerinden içeri baktı.

Sepet işi bir kayık iskeleyle yanaşıyordu, uzun elbiseler içindeki bir adam kıyıya adımını attı. Halatını direğe bağlamaya çalışıyordu.

Feyra hemen bekçi evine saklandı. Nefes nefeseydi. Adamın kemerli kapıdan geçişini izliyordu. Biraz topallayarak yürüyordu. Daha yakından baktığında yaşından ve kilosundan yola çıkarak onun bir gut hastası olduğunu tahmin etti. Aralarında bir kol mesafesi kadar uzaklık kalınca, adamın hırıltılı sesler çıkararak nefes aldığını duydu. Ya çocukken ciğerlerinden rahatsızlanmış ya da zamanında pis hava teneffüs etmek zorunda kaldığı bir yerde çalışmıştı. Feyra bir sonraki hamlesinin ne olacağını düşünmemişti, çünkü adamın rengârek bir kadi-feden yapılmış olan kıyafetini görebiliyordu. O da dört kenarlı siyah bir şapka takmıştı. İstanbul'da fes takmak bir statü göstergesiydi. Adam bunu, buralarda çok görülen bir şeymiş gibi takmıştı. Temiz yüzlüydü. Gözleri sevecen bakıyordu ve beyaz sakalı vardı. Kendini gösterip adamın dilinde kendini tanıtmaya yeltendi, ama bir şey onu engelledi. O yüzden adamın harabenin çevresinde dolanışını izledi sadece. Nefesini tutmuş, kuyudan uzak durması için dua ediyordu. Duaları kabul olmuştu. Adamın orayla ilgilendiği yoktu zaten. Onun yerine bir oraya bir buraya gidip gelmeye başlamıştı. İçinden sayı sayıyormuş gibi bir hali vardı. Arada bir duruyor, tablasını ve taş kalemını çıkararak bir şeyler yazıyordu. Dediği bir şeyi çok net bir biçimde duymuş olsa da bu, Feyra için bir anlam ifade etmiyordu. "Kırk adım için on altı."

Bir saatten daha fazla bir süre boyunca tuhaf bir şekilde

alandaki yürüdü ve ardından küçük toprak parçasını kazımak için çömeldi. Sanki o da bir derman arıyordu. Bulduğu şeyi çantasına yerleştirip oradan ayrılmadan önce, çimende bulduğu bir tuğlayı güneşe doğru tutarak üzerine bir kere vurdu. Sonra onu da çantasına attı.

Feyra adamın teknesine geri dönüşünü izliyordu. Adamdan kendisini şehre götürmesini istemeyi tekrar düşündü, fakat bir şey onu yine engelledi. Adam uzaklaşırken Feyra rahatlamasının pişmanlığa karıştığı bir hisle iç geçirdi.

Feyra'yı henüz kimse bulamamıştı ama şimdi, evinden ayrı kaldığı bu kadar zaman içinde ilk kez gerçekten yapayalnız kalmıştı.

On Dördüncü Bölüm

Doktor Annibale Cason, memleketi olan Venedik'te geçirdiği ikinci gününde aynanın karşısında saatlerini harcamamış, özenli bir şekilde giyinmemişti. Aynaya asılı halde bıraktığı maskesi, sahibinin odadan ayrılışını izliyordu.

Cason ne evden dışarı çıkmış ne de seher vaktinde Santa Maria Nova'daki, Doktor Valnetti'yle buluşmaya gitmişti. Çünkü dün akşamki başkaldırısından sonra özellikle talimat almıştı. O yüzden bunları yapmak yerine, geceliğiyle merdivenleri inmiş, yedi yıldır boynunda taşıdığı zincirden küçük anahtarını çıkarmıştı.

Altın zincirin ucunda asılı duran altın anahtar, yatağın sıcaklığıyla ısınmıştı. Sağ kalan son teyzesi de öldüğünde, daha on dört yaşında bir çocukken Padua'ya gittiğinden bu yana, anahtarını kalbine yakın bir yerde taşıyordu. Hiç tanımadığı babasının mirası ve Cason Ailesi'nin hazinesi ona verilmişti.

Annibale elindeki mumla birlikte şarap mahzenine inerken çıplak ayakları, taşların üzerine basmaktan üşümüştü. Şarap fiçilerinden mayalanma sırasında sesler geliyor, Annibale'nin mahzene girmesiyle birlikte oda sıcaklığının değişmesine

adeta tepki gösteriyorlardı. Çocukken bu odaya indiğinde, burayı hayaletli zannederdi. O zamanlarda olduğu gibi şimdi de kanaldaki suların, dışarıdaki taşları yalayışını duyabiliyordu. Çünkü Cason Ailesi'nin şarabını ve tuzunu sakladığı yüz yıllık mahzen denizin altında bulunuyordu.

Annibale, Cason Ailesi'nin tek varisiydi.

Burada güvenli bir şekilde saklanabilirdi. Hem mahzen-deyken hizmetliler de bu sandığı göremezdi.

Annibale yıllarca aile mirası konusunda dikkatli olmuştu. Arkadaşlarının yaptığı gibi altınlarını boşa harcamamış, bunlarla yeri göğü inletmemiş, bu parayla sadece okul harcını ödemiş, yatak ve gemi masraflarını karşılamıştı. Yedi yılın sonunda da kendine doktor elbisesi satın almıştı. Dördüncü Valpolicella varilini sola kaydırdığında, ardındaki ağzına kadar dolu olan küçük sandığı buldu.

Elinde tuttuğu mumu yere bıraktı. Damlalar çevresinde bir havuz misali birikerek ince mumu adeta içine çekiyordu. Nemli taşlara değen mum yağıysa yılan tıslaması gibi sesler çıkarıyordu. Annibale sandığı açmak için boynundaki anahtarı zincirinden çıkarmadan öne doğru eğildi. Onu boynundan asla çıkarmayacağına dair yemin etmişti. Anahtarı kilit yuvasına yerleştirip meşe kasanın kapağını açtı. Sandığın pirinç şeritleri madeni bir ses eşliğinde arkaya doğru eğildi.

Kutu, duka olarak bilinen küçük altın paralarla doluydu, düzinelerceydi. Hepsi de sandığın gizli bölmesine yerleştirilen küçük tepsinin üzerinde duruyordu. Tepsinin altındaysa daha büyük bir hazine, yani altın duka külçeleri bulunuyordu. Eline bir duka altını alıp iki tarafına da dikkatle baktı. Bir yüzünde *corno* şapkalı dükün, Aziz Mark'm önünde eğilmiş bir resmi, diğer yüzündeyse İsa bulunuyordu. Parayı elinde ısınıncaya

dek tuttuktan sonra, diğerlerinin olduğu tepsiye geri bıraktı. Bu kadarı amacı için fazlasıyla yeterliydi.

Sandığın kapağından bir adet deri kese çıkarıp içine dört tane altın koydu. Bir avuç dolusu Venedik altınını da ceplerine bölüştürdükten sonra sandığı kilitledi. Çok geçmeden şarap fiçilerinin altında yuvarlanan, pirinçten yapılmış eski bir kadeh buldu ve onu, ince pamuklu geceliğiyle mum ışığının altında yeniden ısıltı kazanıncaya dek parlattı. Annibale kadehi de beraberinde götürdü. Venedik'teyken cebinde rüşvet bulundurmak her zaman akıllıca bir seçimdi.

Tekrar merdivenlerden yukarı çıkıp hızla giyindi ve yanındaki kutuyla beraber evden ayrıldı. Ama bu sefer evden ayrılışının nedeni farklıydı. Annibale ölüme karşı ilk taarruzunu kaybetmiş olabilirdi, ama savaş daha bitmemişti.

Fondamenta Nuove'de kayık bulmak hiç de zor bir şey değildi. Gezintiler gibi alım satım da şimdilik askıya alınmıştı. Kayıkçı ve gondolcular rıhtımda boş boş geziniyordu. İyi bir kürekçiye benzeyen şişman birini seçti. Annibale'nin talimatlarını duyan adam, önce kaşını kaldırmışsa da bir altınla çenesini kapamıştı.

Kayıkçıyla adalara doğru yol alırken bir akşam önceki sert duruşu aklına geldi. Padua'da geçirdiği yıllar denize olan alışkanlığını köreltmemişti. Hâlâ doğuştan gelen bir kabiliyetle tekne de sabit bir şekilde durabiliyordu. Tekrar maskesini taktı. Gemi başı süsü gibi ayakta duruyor, sadece, ama sadece ileri bakıyordu. Dost canlısı kayıkçı da kukla gibi duran bu adamın ağzından artık laf alamıyordu.

Annibale, Murano Adası'nın uzaklaşmasını izledi. Oradaki cam ocakları şu anda sessizliğe gömülmüştü. Burano'daki dantel işçileriye artık renkli evlerinin önünde oturmuyordu.

Torcello'da katedral çanları ağır ağır ve efkârlı bir biçimde çalıyor, bu şekilde ölümlerin sayısını belirtiyor ve doktora vebanın bu kıyılara kadar ulaştığını söylüyordu. Ama kayık karantina yerine ulaştığında huzuru buldu. Annibale, kayıkçıya Vigna Murada'ya, yani karantina adasına gitmesini söylemişti.

Yakınlaşınca Annibale ağaçlarla örtülü boş araziye ve duvarlarla çevrili yapıyı görebildi. Kayıkhaneye son bulan uzun bir mendirek vardı. Nereye geldiklerini fark eden kürekçi, aniden küreklerini bağladı ve kabanının yakalarını ağzına doğru kaldırdı. Kayıkhanede, neredeyse bir insan uzunluğunda eski bir kızıl haç vardı.

"İstersen burada bekle," diye tersledi Annibale, kayıkçının kanal boyunca gitmek istemediğini anlamıştı. Kesesinin ve pirinç kadehinin hâlâ kolunun altında olup olmadığını kontrol ettikten sonra da kayıktan atladı. Cason, hazinesini pelerininin altında saklamaya devam ediyordu. Kayıkçıya bir tane daha altın verdi ve soğuk bir tavırla beklemesini emretti.

Mendireğin başında, duvara yakın kısmında bir bekçi evi vardı. Kapısı sıkı sıkıya kapanmış gibi görünüyordu. Dışındaysa biri yaşlı, biri genç olmak üzere iki kişi oturur vaziyette gölde balık tutuyordu. Beyaz sakallı adam doktorun geldiğini görmüştü, ama genç olan cam gibi gözleriyle boşluğa bakıyordu. Dudaklarından kucığına kadar akan salyası adeta bir misinaya benziyordu. Ayaklarını suya doğru sarkıtmıştı. Kolları ve gövdesi kısaydı. Sadece kafası normal ebattaydı, ama bodur vücuduna göre o da kocaman duruyordu. Kafatasının garip bir şekli vardı. Annibale onun doğum sırasında sakat kaldığını tahmin etti. Onun gibi pek çok cüce görmüştü. Bunların çoğu doğum sırasında boğulurdu. Geri kalan kısmıysa tiyatrolarda aktör olarak görevlendirilirdi. Çünkü bazıları konuşabildikleri

gibi şarkı da söyleyebiliyordu. Annibale böyle birini daha önce Padua kıyısında görmüştü. Dük onu antika bir kabinin içinde tutar ve edepsiz öykülerin nasıl anlatılacağını öğretirdi. Ama bu belli ki zekâ geriliği olanlarındandı. Cason, çocuğu görmezden gelerek yaşlı adamla konuşmaya başladı.

“Ben Sağlık Konseyi’nden Doktor Annibale,” diye yalan söyledi. “Buranın gözcüsü sen misin?”

Yaşlı adam omuz silkti. “Bir zamanlar öyleydim, *dottore*, ta ki veba gelene kadar. Sonra herkes pılsını pırtısını toplayıp gitti. Denizcilik Konseyi, her şey tekrar eski haline dönünceye dek buraya gemi giriş çıkışını yasakladı. En son gemi korkunç bir fırtınanın çıktığı salı günü geldi. Adı *Cavaliere* olan bir savaş gemisiydi. Gemiye doğru bağırdık, meşale salladık ama durmadı.”

“Anladım, anladım,” dedi Annibale sonu gelmeyen bu muhabbeti kesmek için. “Demek herkes gitti? Mareşaller ve kırk adam da mı? Peki ya, *bastazi* ve onların ailesi?”

“Evet, *dottore*. Hepsi gitti ve o zamandan beri sizin tek-neniz dışında buraya yanaşan bir tek, konseyden mektup getiren sandal oldu, *signore*. Şimdi mektupları yakıyorlar tabii. Bu sabah bir mektup aldım ve o kadar sararmıştı ki zorla okudum...”

“Tabii,” diye araya girdi Annibale. “Demek hepsi gitti, öyle mi?”

“Herkes, *dottore*. Sopalarını aldıkları gibi Treporti’ye git-tiler. Ben ve çocuk hariç herkes gitti.” Beyaz sakallı adam çenesini yukarı kaldırdı. “Ben gözcüyüm ve girişi koruyacağım. Biz burada yaşıyoruz, *dottore*, oğlum değişikliğin farkında bile değil.”

Anakaraya kaçtılar. Annibale kendi kendine başını sall-

dığında maskesi yüzünün önünde adeta geniş bir yay çizdi. Bu mantıklıydı. Zenginler hep Veneto'daki villalarına gider, fakirlerse Treporti'ye kaçardı. İnatla balık tutan, muhabbeti belli ki hiç anlamamış olan cüceye baktı. "Buraya bakmama izin verir misin?"

"Tabii, *dottore*. Sizi götüreyim. Haydi," diye çocuğa bağırdı yaşlı adam. Baba oğul oltalarını bıraktı ve bu garip üç adam, bekçi evine doğru beraber yürüdü. Beyaz sakallı sürekli konuşuyor, küçük çocuksa onun adımlarına yetişmeye çalışıyordu. Kapıya geldiklerinde adam anahtarlığını çıkardı. Ana kapı alçak bir kemere doğru açılıyor, öte tarafı Annibale'ye ümit veren bir görüntü sunuyordu. Ama öncesinde yapması gereken bir iş vardı. Cason duvarın solunda kalan küçük kapıyı işaret etti.

"Burası sizin eviniz mi?"

"Fakirhanemiz, *dottore*, fakirhanemiz." Yaşlı adam Annibale'yi, bir saraya davet edermişçesine abartılı jestlerle onu içeri aldı, ama bu bekçi evinde masa, sandalye ve yanan bir ocaktan başka bir şey yoktu. "Vigna Murada'da evlendiğim zaman gözcü olmuştum. O gün San Matteo Günü'ydü. Yirmi yıl önceydi. Buraya eşimle geldim, fakat oğlumuz doğduğunda ona sadece bir kez baktı ve gitti. Oğlumuz vaftiz edildiği gün bizi terk etti."

Annibale, çocuğa ve göl kadar sakın olan gri gözlerine baktı. "Adlarınız ne sizin?"

"Ben Bocca Trapani, bu da Salve." Bocca bir Hristiyan adı değildi. Ancak doktor, bu ismin ona sürekli konuştuğu için takılmış olabileceğini düşündü. O kadar çok konuşuyordu ki sanki oğlunun suskunluğunu telafi etmek istiyordu. Salve ismi de genelde engelli çocuklara verilirdi. Bu kelime zaten

“iyileşmek” ya da “kurtarmak” anlamına geliyordu. Gözcü dindar biri olmalıydı. Annibale’ninse aklında bir fikir vardı.

Elbisesinin büyük kol boşluğundan kadehle keseyi çıkar-
dı ve nazikçe masanın üzerine bırakarak baba oğlu izlemeye
koyuldu. Çocuk hemen ocak başının gölgesine çekilip oradan
ona doğru bakmaya başladı. “Şimdi beni iyi dinle,” dedi Anni-
bale. “Bu benim ailemin hazinesi.” Eldiven geçirdiği elleriyle
keseyi işaret ediyordu. “Ben dükün işini hallederken siz iki
beyefendiye bunu emanet edebilir miyim? Ve bu da...” der-
ken pirinç kadehin çıkıntısına vurdu, çıkardığı ses yankı yap-
mıştı, “çok eski bir kadehtir. Bazıları...” sesini iyice alçalttı,
“İsa’nın bu kadehten içtiğini söyler.”

Yaşlı adam değersiz kadehe yan yan bakıyordu.

“Çanlar çaldığında geri döneceğim.” Ve Annibale duman-
lı evi arkasında bırakarak kemerden geçip Vigna Murada’ya
doğru ilerledi.

Buranın kullanışlı bir mekân olmasını umuyordu, ama yemye-
şil bir çimenlik, masmavi gökyüzüne el sallayan yaldız yap-
raklı, beyaz dut ağaçlarının olduğu alandan başka bir şey yok-
tu. Hem burada hem de orada zamanında bir binanın olduğunu
gösteren kısa sütunlarla büyük taşlar vardı. İstinat duvarının
öte tarafında taştan yapılan düşkünler evi, köşede de küçük
bir kilise bulunuyordu. Büyük çatılı binanın yukarı doğru olan
kemerlerindeyse Venediklilerin *Tezon* dedikleri yer vardı.

Buranın adını daha önce duymuştu. Şimdiyse adanın
eski halini ancak hayal edebiliyor, insanlarla dolu olduğu
zamanı gözünde canlandırabiliyordu. Önce tayfa karaya çıkar,

çukurların içinden geçerci. Sonra gemideki malları çıkarıp Tezon'a yığarlardı. Yığının içindeki emsalsiz sembolleri ve yük bilgilerini duvara işaretlerlerdi. Ardından tayfa kırk gün boyunca düşkünler evine, esas adıyla *karantinaya* alınırđı. Sağlıklı ve zinde kalmaları sağlanır, kâfir değillerse onlardan kiliseye de gitmeleri beklenirdi. Sağlıklarını korumayı başarırlarsa da gitmelerine ve Venedik'e girmelerine izin verilirdi. Karaya çıkıp mallarını bu şekilde satabilirlerdi.

Annibale, Konsey'den bütün tüccarlara malumat verilmesi yönünde emir geldiğini biliyordu. Çünkü karantina altına alman adalarda yasadışı alım satım yapılması çok yaygınlaşmıştı. Kasalara konulup tütsülendikten ve havalandırıldıktan sonra tekrar ortaya çıkan mallar, bazen aynı kalitede ve sayıda olmuyordu. Annibale, Bocca'nın bunca yıl ne kadar para kazandığını merak ediyordu. Eh, zaten yakında gözcünün ne kadar dürüst olduğunu anlayacaktı.

Annibale büyük kemerlerden geçerek Tezon'un göbeğine geldi. Gözleri karanlığa alıştıktan sonra büyük ve boş alanı görebildi. İnsandan ve amaçtan yoksun bir yerdi burası. Geçmiş ile ilgili hiçbir şey söylemiyordu. Etrafta sadece boş fiçılar ve bir iki tane de kırk kutu vardı. Ama kapılar hikâyesini yansıtıyordu. Her yerde kötü bir şekilde yazılmış yazıtlar ve çizimler göze çarpıyordu. Bazıları Venedik dilinde, bazılarıysa Osmanlıcaydı. Bazı hiyerogliflerse ona hiç tanıdık gelmiyordu. İşaretler kırmızıyla yapılmıştı. Eğer burası bir hapishaneyse, bu yazıların kanla yazıldığını tahmin edebilirdi. Yazının birine iyice yaklaştı ve üzerinde elini gezdirdikten sonra eldivenini kokladı. Yazılar demir oksitle, yani yükün değerini artırmak için kullanılan aynı maddeyle işlenmişti. Kırk gün boyunca karantinada kalmaya zorlanan

bazı denizciler, artistik yeteneklerini burada geliştirmişlerdi. Baktığı yerde bir gondol, diğer taraftaysa mükemmel bir şekilde çizilmiş kalyon vardı. Öte tarafta bir şövalyeyle sarıklı bir padişah bulunuyordu.

Büyük odanın uç tarafına baktı. Bütün duvar bölmeleri heykel için oyulmuştu. Buralara onlarca döşek sığdırabilirdi. Tek yapması gereken açık kemerleri dışarıdan gelecek olan hastalığa karşı kapatmaktı.

Annibale dışarı çıkarak büyük sınır duvarına, Murada'ya, yani adanın eski adını aldığı yere tırmandı. Duvar boşluğu boyunca gözcü kuleleri vardı. Mareşaller burada durur, gemileri gözlemlerdi. Birine tırmanıp etrafına baktığında, duvarların ötesinde ağaçlarla kaplı ve el değmemiş bir yerin olduğunu keşfetti. Çevresinde defne ağaçlarıyla beraber karaçalıların bulunduğu bekçi yolu da buradan görünüyordu. Onun da ilerisinde alabalık ve çamaşırhane için ideal olan bataklıkla kaplı tuzlu zeminler vardı. Ufuktaysa dün gece gözüne bu ada kadar küçük görünen, sivri uçlu bir taş şeklini alan ve denizkulağının ortasına kendini adeta bırakmış olan Venedik kadar küçük bir ada dikkat çekiyordu.

Annibale taş merdivenleri tırmandı. Tezon'un etrafında dolanarak yeterli ebatlarda olan bir kuyu buldu. Başında süslü bir yağmur kanalı da vardı. Bu şekilde tasarlanan kuyular yedi kat kayadan yapılır ve kanalla haznesinin arasına kum döşenirdi. Böylece su temiz ve serin bir şekilde çekilebilirdi. Taştan çanağa her yerde görülen kanatlı aslan işlenmişti, ama aslanın tuttuğu kitap kapalıydı.

Annibale bakmak için eğildiğinde bir anda dikkati dağıldı. Bunun gibi tasvirlerde genelde aslanın pençesinde tuttuğu kitap açık olur ve üzerinde Aziz Mark'ın, "Sulh seninle

olsun vaizim, Mark,” anlamına gelen “*Pax tibi, Marce, Evangelista meus,*” sözü bulunurdu. Kapalı kitabın ne anlama geldiğini merak etmişti. Belki de bir şey mühürlenmişti veya saklanıyordu.

Dizlerinin üzerine çömeldi ve yumuşak zeminde bir delik açtı. Kuyunun hemen yanına kutusunu gömdü ve görünmesin diye üzerini iyice örttü. Ama bir an için arkasındaki aslanın onu izlediğini bile düşündü.

Ayağa kalktığı anda gri bir kedi, mancınıktan fırlamışçasına boş araziye hızla atladı. Yavaşladıktan sonra Annibale’ye sokuldu ve onu okşamaya için eline dokundu. Hayvan hayal kırıklığına uğramıştı.

Doktor düşkünler için yapılan evler boyunca yürüdü ve boş evlerden birinin içine baktığında iki odasının ve ocağının olduğunu gördü. İyi ışık alıyordu ve havalandırması da vardı. Burada muhtemelen yüzden fazla ailenin evi bulunuyordu. Köşedeki harabe dışında bütün evler iyi durumdaydı. Annibale bu evin topla tahrip edildiğini düşündü, çünkü Cumhuriyet’in katı karantina kanunlarına göre hazırda tutulan her gemi adaya çağrılmazdı.

İki evin birleştiği yerde üzerinde haç olan küçük bir kilise vardı. Annibale oraya doğru yürüdü ve arkasından onu takip eden kediyle beraber içine girdi. İbadet için vakti yoktu. Dindar biri olarak yetiştirilse de Padua’da bilimi, Tanrı’ya karşı gösteren kişilerce yapılan gizli derslerden alıntılanan bazı radikal ifadeler kulağına çalınmıştı. Bazen içten içe onların ne demek istediğini anlayabiliyordu.

Sahanlığın ortasına gelip etrafında döndü. Orada, Murano camından yapılan iyi bir pencere vardı. Şekilli ve renkli çerçevesine dört geminin, Venedik’in kırmızı ve altın renkli bay-

raklarının arasından, etraflarında kıvrımlı dalgalar bırakarak geçerkenki görüntüsü işlenmişti. Ancak onun haricinde birkaç sert bankla mihrapta bulunan kırmızı tahta haçtan başka bir şey yoktu burada. Ne bir kadeh ne de bir kitap vardı. Belli ki Tanrı burayı terk edeli çok olmuştu. Haçın etrafına kuşlar yuva yapmıştı.

Fakat birisinin yerleri süpürdüğü belliydi. Çünkü tozun içindeki çalı süpürgesini görebiliyordu. Beyaz lekeden de anlaşılacağı gibi oturağın üzerindeki kuş pisliği de ovalanmıştı. Annibale bu küçük bilgiyi kendine saklayarak aklına kazıdı.

Dışarı çıktığında sütun baştabanına baktı. Altın harflerle *San Bartolomeo* yazıyordu. *Aziz Bartholomew*. Bu kilise için iyi bir isim olsa da bir hastane için çok daha iyi bir isim olabilirdi.

Bekçi evine geri döndü. Yaşlı adam bir mucize gerçekleştirmesini beklercesine basit kadehi izliyordu. Engelli çocuksa hâlâ şöminenin gölgesinde oyalanıyor, babasını seyrediyordu.

Annibale deri kesesini aldı. Kese eskisinden daha hafifti. “Teşekkür ederim,” dedi. “Ve zahmetleriniz için size bu kadehi hediye edeceğim. Bu sizi kutsasın ve evladına şifa versin. İsa da engellilere yardım etmez miydi hem? Ama altın paralarımı tabii ki geri alacağım.” Doktor Annibale, kırmızı ve keskin gözleriyle babaya baktı.

Bocca da para gibi yuvarlak gözleriyle ona bakıyordu. Annibale onun gözlerinde bir anlık pişmanlık belirtisi görünce, kiliseyi kimin süpürdüğünü anladı. Kesesinin içine parmaklarını soktu. İçinde dört değil, üç tane duka vardı.

“Bekleyin,” dedi Bocca utançtan iki büklüm olarak. Kirli avucunu açtı. “Burada bir duka var. Ben... bunu... yerde buldum. Keseyi koyduğunuzda içinden düşmüş olmalı.”

Annibale hemen atıldı ve eldivenli parmaklarıyla parayı geri aldı. Maskesinin ardından adamın irkildiğini görebiliyordu. “Bak sen, teşekkür ederim, Bocca. Dürüst insanlar zor bulunuyor. Dürüst olmana karşılık sana az ele geçen bir fırsat sunacağım. Sağlık Konseyi tarafından, bu adaya veba hastanesi yapmak için görevlendirildim. Yardımlarını bekliyorum. O yüzden burada kalıp benim için çalışabilirsin.”

Bocca dizlerinin üzerine çöktü ve Annibale’nin eldivenli ellerini öptü. “Ah, evet, *dottore*, kalmamıza izin verin. İhtiyacınız olan her türlü yardımı yaparız.”

Annibale yaptığı kurnazlıktan dolayı memnun olmuştu. Adada yirmi yıldır yaşayan Bocca’ya ihtiyacı vardı. O ve engelli çocuğu ona sadık kalacak, söylediklerini sorgulamayacaktı.

“İyi o zaman. Yarın döneceğim. Siz de bu sırada bu kapılardan kimsenin geçmediğinden emin olun. Bugünden itibaren bu ada *Lazzaretto Novo* olarak bilinecek.”

Annibale kabanını savurarak kapıdan geçti. Yaptığı işten dolayı memnundu.

Kayığa döndüğü sırada gri kedi onu hâlâ takip ediyordu. Suntalara kadar arkasından gelmişti. Annibale kediye durdurduğunda umutla doktorun bacaklarına sarıldı. Doktor onu ensesinden tuttu. Adasının kurallarından biri de burada ne kedinin ne de köpeğin olmasıydı. Kedi elinde sallanırken onu havaya kaldırdı ve boğulması için denize bırakmadan önce hayvanın yüzüne baktı.

Bu bir hataydı. Kırmızı göz merceklelerinin ardındaki

gözleri, ona sonsuz bir güven duyan bir çift yeşil gözle buluşmuştu. Küfrederek kediyi kayığa attı. Kayıkçı da şaşırdı. Onu Fondamenta Nove'ye kadar götürmüş ve orada serbest bırakmıştı.

Çektiği acıların karşılığı olarak adeta asil bir şekilde tırmanmıştı.

On Beşinci Bölüm

Feyra planladığından daha geç bir vakitte adadan ayrılmak için yola koyulmuş, yaşlı ve garip adamın yaptığı ziyaret geç kalmasına neden olmuştu.

Güneş çoktan batmaya başlamış, loş ışık suyu gümüşü bir renge boyamıştı. Denizin ötesindeki şehir giderek kararıyordu.

Harabeyi terk edip kıyı şeridi boyunca yürümeye başladığı sırada, peçesiyle ilaçlarını koyduğu kemerini takmasına rağmen kendini savunmasız hissediyordu. Göğsündeki banttan yabancı parayı çıkarıp elinin içinde defalarca çevirdi. Derin bir nefes aldı. Büsbütün yalnız kaldığı bir gerçektir, ama hâlâ akıllı ve bilgisi yerindeydi. Hem de altın parası vardı. Bu kadarı yeterliydi. Öyle olmak zorundaydı.

Evlerin bir araya toplandığı yerleşim alanının karşısından, adanın şehir tarafındaki yürüyüş yolunda ilerlemeye devam etti. Yaklaştığında siyah, hilal şeklindeki bir teknenin adaya şehir arasında kalan gümüş renkli kanaldan geçtiğini gördü. Kayıkçı renkli bir direği olan iskeleye doğru gidiyordu. Kalbi hızla atmaya başladı, tam da o adamdan sonra oraya varmıştı. Yolcularını dışarı çıkardı ve Feyra iki kadın yolcunun sisten

etkilenmemek için yüzüne eşarp bağladığını fark etti. Belki de kendi peçesi ve garip kıyafetlerini kapatacak şekilde üzerine pelerin gibi sardığı babasının örtüsü tuhaf karşılanmazdı.

Kayıkçı şimdi rıhtıma geçmiş, Feyra'nın bilmediği bir kelimeyi uzatarak ve kederli bir şekilde tekrar ediyordu. "*Traghetto! Traghetto!*" Feyra cesaretini toplayarak adamın yanına gitti. Kayıkçı elini uzattığında ona altın parasını verdi. Adam şaşırılmış bir şekilde bir paraya, bir de ona baktı. Sonra da Feyra'nın anlamadığı bir şeyler geveledi.

Panikleyen Feyra, parayı ve adamın kendisini işaret ediyordu. Kayıkçı gözlerini kısarak omuz silkti ve tekrar ona elini uzattı. Feyra dikkatli bir biçimde, "Sadece bu kadar var," dedi.

Adam bu sefer ona daha sevecen bir şekilde baktı. "Bu fazla bile. Elini uzat."

Feyra elini uzattı ve adam ona kayığa binmesinde yardımcı oldu. O, hayatı boyunca elini tuttuğu ikinci adam olmuştu.

Gün sona ermek üzereydi ve Feyra kayıkta yapayalnızdı. Akşam karanlığında İstanbul'dan Pera'ya giden pek çok işçi gibi, buradaki insanların da Venedik'ten kendi adalarına döndüğünü tahmin etti. Bu kayığın Boğaz'daki sandallar gibi oturma yerleri yoktu. Kayık kıyıya doğru menavra yapınca Feyra, düşmek üzere olduğu için tekrar adamın elini tutmak zorunda kaldı. Üzerinde örtü olmasına rağmen donuyordu. Suyun yaptığı hareketten dolayı midesi bulandı. Dengesini korumaya çalışmaktan artık yorgun düşmüştü. Kayıkçı elindeki uzun küreğiyle kayığı ustaca idare ediyor, ilerledikçe ılık çalışıyordu. İyice yakınlaştığı şehri izlemek Feyra'yı rahatlatıyordu. Bir an için kayıktan inmemeyi her şeyden çok istedi.

Görünüşe göre artık karaya yanaşmak zorundaydılar. Ölüm'ün adımını attığı yerden oldukça uzaklaşmışlardı. İstanbul'da geçirdiği zaman içinde en güçlü adamların, en büyük evlerde oturduğunu öğrenmişti. Dükü bulmak için iki gün önce *Il Cavaliere*'nin demir attığı yeri de bulması gerekiyordu.

Kayık iskeleye yanaştığında adam kıyıya atladı ve elini ona doğru uzattı. Feyra teşekkür edencesine başını salladı. Kayıkçı da ona tekrar nazik bakışlarla karşılık verdi. Elini çektiğindeyse paranın tekrar kendi avucunda olduğunu fark etti. İtiraz etmek için arkasını döndü, ama adam ısıklık çalmaya devam ederek tekrar yola koyulmuştu bile.

Kayıkçıya şükrederek parayı eski yerine sıkıştırdı ve iyimser bir ruh haliyle kararan caddelere doğru ilerlemeye başladı. Karaya ayak basmıştı ve yabancı olsa bile dünyada hâlâ kibar insanlar vardı.

Fakat kararan ışıkla beraber iyimserliği de yok oldu. Burası cehennemden bir kareydi. Ona saatlerce sürmüş gibi gelen bir zaman diliminde aynı yerde yürüyüp durmuştu. Taş duvarlardan korkunç sesler geliyordu. Sokaktaki fener ışığı suyun etkisiyle kırılıyor ve korkunç gölgeler ortaya çıkarıyordu. Etrafındaki sis yönünü bulmasını iyice zorlaştırıyordu. İnsanların her köşe başında yaktığı ateşin çıkardığı keskin, sarı duman denizin doğal sisini de artırıyor, bu da onu öksürtüyordu. Şimdiden nefesi kesilmiş, boğucu dumanın etkisiyle adeta kapana sıkışmıştı. İstanbul'daki alçak evlerin aksine buradaki uzun, ince binaların ve dar geçitlerin arasında Feyra, kendini kuşatılmış gibi hissediyordu. İsa Peygamber ile annesinin mabedi ise her köşe başında mumlarla aydınlatılmış ve duvarlara eski kırmızı haçlar asılmıştı. Yine de inançsız

fahişeler aynı kapıların önünde salınıyordu. Göğüsleri açıkta olan kadınların gelene geçene pis pis baktığına iki kez tanık olmuştu. Afallamış bir şekilde gözlerini öte yana çevirince kemerli yolun gölgesinde, sarılan iki gölgenin daha korkunç olan görüntüsünü gördü. Feyra haremde büyümüşü ve gördüğü bu manzaranın pek iffetli olmadığını biliyordu. Sultan kendi zevklerini en azından kapalı kapılar ardında yaşıyordu. İstanbul'da halkın içinde zina yapan biri taşlanırdı bile.

Daha fenasıysa görmüş olduğu garip yaratıklardı. Kuşlar, garip varlıklar ve iblisler iç bayıltan sisin içinden belli belirsiz görünüyordu. Delirmediğini, gördüklerinin boyalı maskeler takan insanlar olduğunu anlamak biraz zamanını almıştı. Çocukluğundan beri Venediklilerin yarı insan yarı yaratık olduğuna dair efsaneler duyardı. Bunun gerçek olamayacağını biliyordu fakat cehennemden bir kare olan bu şehrin, girdaplı sisine kanıp buna neredeyse inanacaktı. Yaratıklar çarpık burunlarının altından boş ve oyuk gözlerle onu süzüyordu. Bunların en başındaysa kanatlı aslan geliyordu. O her yerdeydi. Her tabeladan ve bayraktan onu izliyordu. Her suyun altından o çıkıyor ve adeta onu tehdit ediyordu.

Feyra artık korkudan mı, yoksa soğuktan mı titrediğini anlamıyordu, çünkü elbiselerini kısa zaman önce suya batırdığından hiçbirisi hâlâ tam anlamıyla kurumamıştı ve siyah tek-nede tuzlu deniz suyuna maruz kaldığı için daha da ıslanmıştı. Sokak sokak gezerken çoğunlukla çıkmaz sokağa varıyordu. Ta ki en büyüğüne gelinceye kadar yüzlerce küçük köprüden geçmişti. Bu ahşap köprü hastalıklı insanlarla kaynıyordu. Ne var ki bu onu amacına daha da yaklaştırmıştı. Karanlıkta sivri uçlu kuleyi tekrar görmüş, kesin olarak yol haritasını çizmişti.

Feyra az önce üzerinden geçtiği, şehrin merkezine bir yılan

gibi kıvrılan, gümüş renkli, uzun ve büyük kanalın yanında kalabildiği kadar kalmaya karar verdi. Köprüyü geçince de kanalda kaybettiği son saatlerinin boşuna olduğunu anladı. Gün doğana dek orada gezinebilir, böylece o kuleyi hiç bulamayabilirdi. Çünkü bu kule suyoluyla bulunduğu bölgeden ayrılan bambaşka bir adadaydı. Ama suyu takip ederek kısa bir mesafenin ardından geniş meydana ulaştı. Kuleyi tekrar görebiliyordu artık ve oradaki altın renkli kiliseyi de hatırladı.

Kalabalık meydanı geçtikten sonra daha önceden fark etmediği başka bir felaketle karşılaştı. Çirkin gri kuşlar ayaklarının etrafına toplanmış, adım atmasına engel oluyordu. İrkildiklerindeyse kanat çırparak yüzüne doğru uçmuş, pis kanatlarıyla başörtüsünü savurmuşlardı. Koşup kaçmamak için kendine hâkim olmak zorundaydı.

Sonunda kuleye ulaşan Feyra, dükkân belki de burada yaşıyor dur diye düşündü. Memleketindeki Topkapı Sarayı en uzun kuleye sahip olmasıyla bilinirdi ve sultan da tam orada yaşırdı. Ama bu kulenin duvarları siyah ve penceresizdi. Tepesindeyse çınlayan ama görülmeyen çanları vardı. Altın renkli kilise yıldızları ve resimleriyle fazlasıyla ihtişamlı dursa da burası bir ibadethaneydi. Solundaysa beyaz ve büyük bir saray bulunuyordu.

Başında ikiz heykel bulunan büyük merdivenin etrafında toplanan kalabalığın olduğu taş sokağa gözünü karartarak adımını attı ve insanların içine karıştı. Tepedeki heybetli kapılar açıktı. İçeriden ellerinde meşale ve ekmek dolu tepsiler olan bir sıra hizmetçi çıkıyordu. İnsanlar ekmekleri hemen kapmaya başlamıştı. Lezzetli mayanın kokusunu aldığı zaman Feyra, midesinin kazındığını hissetti. Dükkân, insanlarına yardım edecek kadar merhametli bir insan olmalı diye düşündü. Yere

düşen bir parça ekmeği hemen kaptı ve sığağıyla ağzına attı. Ekmeğin tadı o kadar güzeldi ki gözleri doldu. Gücünü kazanınca şansını denemek istemiş ve merdivenleri tırmanarak en tepeye çıkmıştı. Orada onu mızraklı iki nöbetçi bekliyordu. Olabildiğince net bir şekilde, “Dükü görmek istiyorum,” dedi.

Nöbetçilerden biri onu baştan aşağı süzdü. “Tabii, *sinyora*. Hemen onu buraya getireceğim. Beklerken şarap da alır mısınız?”

İki adam da kahkahalara boğulunca Feyra, nazik bir şekilde geri çekildi. Nöbetçilerin mızraklarının arasında yarattığı boşluktan duvara gömülü ve ağzı mektup kutusu deliği genişliğinde açık olan taştan bir aslan başı görmüştü. Sanki o aslan da ona gülüyordu. Çaresiz bir biçimde çabalamaya devam etti. “Lütfen, onu şimdi görmek zorundayım.”

Nöbetçiler bu sefer daha da sesli gülmeye başlamışlardı. Aşağıdaki kalabalığın bir anlık sessizliğini fırsat bilip, ümitsizce bağırmaya başladı. “İstanbul’un Valide Sultanı’ndan bir haberim var!”

Nöbetçiler bir anda gülmeyi kesti ve Feyra da yaptığı hatanın farkına vardı.

Annesinin Venedik’te kullandığı adı söylemesi gerekiyordu.

Sultan kelimesi bile onlara yetmişti.

Bir anda korkarak merdivenleri dikkatle ve yavaşça inmeye başladı. Sanki oradan kaçmak bu büyüü bozacaktı. “Sen...” diye konuşmaya başladı nöbetçilerden biri, olanı biteni anlamış gibi.

“O Türk!” diye bağırdı diğer adam.

“*Osmanlı* topraklarından mı geliyorsun sen?”

Feyra başını hayır dercesine sallayıp iyice geri çekildi. Aşağıda

duran kalabalıksa bir anda sessizleşmiş, taş merdivende oynanan tiyatroyu izlemeye başlamıştı. Feyra'nın ayağı takıldı. Sırtüstü düştüğü sırada sarı çarıklarından birini kaybetti ve dört basamağı yuvarlanarak indi. Göğsüne ağır girmiş, bir anlık acıyla nefesi kesilmişti. Basamakların ortasında kalan, meşalenin verdiği aydınlıkta parlak bir şekilde kendini belli eden, ucu kalkık, sarı Müslüman ayakkabısı bariz bir şekilde belli oluyordu.

"Bakın, sarı ayakkabı!" diye bağırdı kalabalıktan gelen bir ses.

"O bir *Muselman*!"

Feyra ayağa kalkıp koşmaya başladı.

İnsanlar örtüsünü yırtıyor, peçesine saldırıyor ve üstünü parçalıyordu. Onu yakalayıp nöbetçilere teslim etmek istiyorlardı. Feyra ise umutsuzca kaçıyor, insanların ona taktığı sıfatlara ve küfürlere kulak tıkamaya çalışıyordu. Osmanlılara karşı böyle iğneleyici sözlerle ve nefrete daha önce hiç tanık olmamıştı. Peçesi tükürükten sırlıslıkla olmuştu. Düştüğü sırada kemerindeki cam şişe kırıldığı için belı kanıyordu. İnsanlar sanki onu değil de bir hayvanı kovalıyordu. Üzerine değen elleri savurdu ve kendini kurtardı.

Meydana doğru koştugu sırada yukarıya bakma fırsatı yakaladı. Onu ürküten bir görüntüyle karşı karşıyaydı. Tunç rengineki dört at, açık ağızları köpürerek ve bacakları sağa sola sallanarak ibadethanenin geçidinden çıkıyordu.

Dört at çoktan buraya gelmişti.

Feyra, kalabalıktan ziyade bu atlardan korkmuş, hızını iki katma çıkarmıştı. Onu ürküten sokaklar ve yollar şimdi onun dostu olmuştu. O ilerledikçe insanlar da arkasından onu takip etmeye devam ediyordu. Geride kalan iki nöbetçi, ağır zırhları

* *h. Müslüman*. (Ed. N.)

yüzünden zorluk çekiyor ve çıkardıkları sesler onları ele veriyordu. Feyra nereye gittiğini bilmez bir halde gecenin karanlığında onlarca, hatta yüzlerce köprüden geçerek ilerliyordu. Bir veya iki kez zırhların sesini duydu. Bu seslerin yakınından mı, yoksa uzağından mı geldiği belli değildi. Suların yaptığı yankı ile ayaklarının altında çatırdayan taşlar onu yanıltıyordu. Issız bir kanala geldiğinde peşindekilerin hemen karşısındaki köprüde olduklarını gördü. Yüreği hoplayan Feyra, nöbetçilerle göz göze geldi. İşte, şimdi Feyra kötü bir durumdaydı, çünkü adamlar ona hangi yoldan ulaşabileceğini bilirken, o yakayı onlardan nasıl kurtaracağını bilmiyordu.

Kanayan belini tutarak hangi yoldan gideceğini seçtiyse de tercihinde başarısız olmuştu. Kendini tekrar çıkışı olmayan bir yerde bulmuştu. Önünde geçmek için oldukça derin, üzerinden atlamak içinse çok geniş olan bir su yolu vardı. Çaresizce arkasını dönüp küçük meydana daldı. Bu kötü şehir sonunda onu alt etmişti. Meydanın üç adet kör noktası ve sadece bir tane çıkışı vardı. O çıkış da geldiği taraftaki yoldu zaten. Arkasındaki zırh sesleri giderek yaklaşıyordu.

Feyra daha fazla koşamıyordu. Yorgun bir şekilde yere yığıldı ve muhafızların onu yakalamasını bekledi. Gözlerini kapadı. Peçesinin nemli kısımları her nefes alıp verişinde inip kalkıyordu. Kısa bir süreliğine dua etti. Sona geldiğini düşünüyordu.

Gözlerini açtığında aradığı cevabı meydanın karşısında kendisine doğru parlarken buldu. Kapı girişinin tepesinde ters bir V şekli göze çarpıyordu. Bu simge ona tanıdık geliyordu ve aynı zamanda onun için önemliydi. Feyra ayağa kalkıp, sisin içinden geçerek meydanın karşı tarafına yürüdü. Meşe odunundan yapılan kapıların eşliğine geldiğindeyse durdu.

Yanılmamıştı. Kapının üzerinde taştan yapılmış, yaldızlı bir pergel vardı.

Kapısının üzerinde altın bir pergel olan ev.

Birden onu kovalayan kişilerle silahlarının sesini duydu. Adamların ayak seslerine ahenk oluşturacak şekilde ümitsizce kapıyı yumrukladı. Çünkü peşindekilerin ne kadar yakınında olduklarını bilmiyordu. Kapı açıldığında karşısında bir adam belirdi. Ak düşen saçları birbirine karışmıştı. Küçük ağzını kocaman açmıştı, mürekkeple lekelenen elinde tuttuğu gözlüğüse aşağı sarkıyordu.

“Cumartesi adında bir adam,” dedi soluk soluğa. “Cumartesi adında bir adamı arıyorum.”

“Bahsettiğin kişi benim,” dedi adam, “ama burada dilene-mezsın.”

Adam kapıyı kapatmaya yeltendi fakat Feyra, tek kalan sarı çarığını kapı boşluğuna acı içinde sıkıştırdı. “*Lütfen*,” dedi. Parmağındaki yüzüğü zorla çıkarıp Venedik dilindeki doğru kelimeleri hatırlamaya çalıştı. “Bu yüzük için. Arkadaşınız Cecilia Baffo hatırına.”

Ayağındaki korkunç baskı azaldı. Merak içindeki adam bir yüzüğe, bir de ona baktı. Sonra hızla ve adeta bir kuş gibi sokağın sağını, solunu kontrol etti. Ardından Feyra’nın kolundan çektiği gibi onu kapıdan içeri soktu.

Feyra loş mum ışığının altında hiçbir şey göremiyor, sadece ardındaki kapının kapanış sesini duyabiliyordu.

Artık güvendeydi.

On Altıncı Bölüm

“Cecilia Baffo,” dedi Cumartesi adlı adam. “Beni affedin. Bu ismi yıllardır duymamıştım.”

Feyra yemek yemeyi keserek adama baktı. Gözlüğün ardında iyice büyük duran gözleri uzaklara dalmıştı. Adam ona bakmak için döndü. Mum ışığı gözlüğünün camına adeta altın para görüntüsü verince Feyra, adamın gözlerini görememeye başladı. Adamın ince dudakları gülümsüyordu ama. “Yemek iyi mi?”

Feyra başını evet dercesine salladı. Ağzı o kadar doluydu ki konuşamıyordu. Adam ona “mutfaktan çalınan” bir tabak getirmişti. Bir parça ekmek, peynir ve kuru balık parçaları vardı. Feyra hepsini olabildiğince hızlı bir şekilde midesine indirdi. Yavaş ve çiğneyerek yemek yenmesi gerektiğini bilse de bunu umursamıyordu. Sarayda yetişmesine rağmen bu yediği en iyi yemekti.

Küçük ve sade bir yatak odasıındaydılar. Odada tekerlekli bir yatak ve sandalye, duvardaysa bir haç vardı. Çarmıhın üzerindeki Peygamber’in başı dikenli tacla çevrelenmişti. Boynu bükük bir şekilde duruyor, ölüyordu. Feyra yemeğini yemek

için sırtını adama dönerek yatağa oturdu. O kadar yorgun, aç ve üşümüştü ki kendini, şeytanla bile aynı odaya kapatabilirdi.

Şimdi doymuş olmanın vermiş olduğu sıcaklıkla rahatlamış, tuhaf adamı incelemeye koyulmuştu. Üzerinde yelek, gömlek, kısa bir pantolon, ayaklarındaysa uzun bir çift çorapla deri ayakkabı vardı. Saçları, onları sürekli kurcalayıp dağıttığı için elektriklenmişti. Kil renginde kirli sakalı olan adamın yanakları çökmüştü. Uzun, ince elleri mürekkeple kaplanmıştı. Kuru ve pul pul olan derisi soyuluyordu. Gergin bir şekilde kaşındığı kırmızı bir yarası vardı. Sanki yerinde duramıyormuşçasına gözlüğünü çıkarıp takıyor, hop oturup hop kalkıyordu. Konuşmaya başladığındaysa kelimeler ağzından hızla dökülüyor, kuşa benzeyen hareketlerine bir de heyecanlı tavrı ekleniyordu.

“Cecilia Baffo’yu tanıyorum,” dedi. “Uzun zaman önce, o genç bir kızken ben onun resim hocasıydım. Giudecca Adası’nda Dük Nicolo Venier için çalışıyordum.” Adım atmaya bırakmıştı. “Orayı biliyor musun?”

Giudecca. “Bilirim,” dedi Feyra usulca.

“Dük Nicolo sahip olduğu tek evladını, genç leydilere yakışan tüm sanat dallarını öğreterek yetiştirmek istiyordu. Bu şekilde kızı bir gün umutlarını boşa çıkarmayarak iyi bir evlilik yapacaktı. Ben fazlasıyla yetenekli ve genç bir ressamdım. Kızıyla yaşıttık. Ona tutulmuştum. Onun, benim ona baktığım gibi bana bakacağını hiç düşünmemiştim, ama bir süre sonra onun ilgisini üzerimde *hissetmişim.*”

Feyra adama farklı bir gözle baktı. Elektriklenen beyaz saçlarını siyah olarak ve sakalını da tıraş edilmiş bir şekilde hayal etti. Onun bir zamanlar yakışıklı bir adam olduğunu tahmin edebiliyordu.

“Cecilia, mirasa konmuştu.” Adam başını kıza doğru çevirdi. “Sadece zenginlik anlamında değil, güzellik açısından da. Bu kadar güzel bir şeyi hayatımda görmemiştim. Simsiyah saçları, mavi gözleri ve incecik bir beli vardı.” Konuşurken küçük pencerenin önünde eğilip bükülüyor, huzursuzca kıpırdanıyordu. Sanki yüzlerce yıldır sisin ardında kalmıştı ve o pencereden başka bir mekânla zamana doğru bakıyordu. “Ben cumartesi günü doğdum. Venedik’te o gün doğan kişilerin Tanrı tarafından kutsandığına inanılır ve o günün adı bebeklere verilir. Benim babam da benimle aynı günde doğmuş ve ona da bu isim verilmiş. Yani ben Zabato Zabatini adıyla iki kat kutsanmış oldum. Hayatım boyunca, bu şansımın kendini bir şekilde göstermesini bekledim. Biz ne çok zengin ne de fakir bir aileydik. Ama Cecilia ile olduğum zamanlarda adımın sonunda bana şans getirdiğine inanmıştım.” Feyra’ya döndü. “Onun güzelliğinin yanında aciz kalıyordum ben. Ve bir gün ders odasında sarmaş dolaş bir şekilde yakalanmıştık.”

Feyra’nın gözleri iri iri açıldı. İlk defa annesini genç bir kız olarak hayal etti. Dik başlı, güzel ve gücünü kullanan bu Cecilia Baffo’yu hiç tanımamıştı. Genç bir resim öğretmeni ni öylesine baştan çıkaran bir kadın, bir saat içinde tanıştığı bir deniz kaptanı ile beraber kaçmıştı. Ve ilk defa annesinin davranışını sorguluyordu. Annesi, babasından ve Sultan Selim’den önce kendini bu adama mı adamıştı? Zabato’ya bu soruyu nasıl soracağını bilmiyordu. Sormak da istemiyordu.

Ama o suali kendiliğinden yanıtlamıştı. “Sadece bir öpücüktü. Ama Nicolo Venier sinirlenmişti. Kızının bekâretini elinden alacağımdan, kendisinin bu evlilik armağanını ve onun akrabalık hayallerini mahvedeceğimden korkmuştu. Beni kovdu ve Cecilia’yı da derhal Paros’taki yazlık saraya

gönderdi. Orada da hemen evlilik görüşmelerine başladı. Sanırım orada Osmanlılar tarafından kaçırıldı Cecilia.”

Feyra bu hikâyenin devamını çok iyi biliyordu ve annesinin yaktığı bu ateşi, karşısındaki garip ve zayıf adamın kolay kolay söndüremeyeceğini de gayet iyi anlıyordu.

“Ve şimdi o ölmüş.”

“İki hafta önce. İstanbul’da.”

Zabato tekrar yerine oturdu. “Demek doğruymuş,” diye iç geçirdi. “Korsanlar tarafından kaçırıldığını duymuştum.”

Feyra başını onaylarcasına salladı. “Benim babam. O bir kaptandı. Onu Osmanlı topraklarına babam getirmiş.”

Adamın siyah kaşları aniden havaya kalktı. “Ve onu sultana mı vermiş?”

“Evet.”

Zabato direkt olarak kıza baktı. “Cecilia mutlu muydu?”

Feyra düşündü. “Evet.” Ve dediği şeye inanıyordu. Cecilia, padişahla olan karıkoca ilişkisinde mutluluğu bulmuştu ve Bizans siyasetinde keskin zekâsını kullanarak kendine çıkış yolu yaratmıştı. Beş parasız bir ressamın veya bir Osmanlı kaptanının karısı olan Cecilia olmaktan ziyade, Nur Banu ismiyle muhtemelen daha mutlu biri haline gelmişti.

Babasının adı geçince daha başka anlatacak neyi olduğunu hatırladı. “Ben onun kızıyım.”

Zabato o akşam ilk defa sabit bir şekilde durmuştu. Kızın suratına baktı ve ince peçenin altındaki yüz hatlarını inceledi. “Evet,” dedi normal konuşma şeklinden daha yavaş bir şekilde. “Evet, onun kızısın.”

Ardından Feyra tereddüt ederek de olsa hikâyesinin geri kalanını anlattı. Annesinin ve babasının sonunun nasıl geldiğinden, geminin kayboluşundan, hatta Takat Turan’dan bile

bahsetti. Ona kristal yüzüğünü gösterdiğindeyse adamın yüzüğü tanıdığına şahit olmuştu.

Zabato gözlerinde biriken yaşları savurmak istercesine başını iki yana salladı ve tekrar ayağa kalktı. “Paros’tayken ona yazdım. O sultanın yanındayken bile yazdım hatta. Mektuplarımı tüccarlarımız ve elçimiz aracılığıyla gönderiyordum. En son yazdığım mektupta ona bu evdeki durumumu ve artık sadık bir hizmetçisi olduğumu söyledim, ama mektuplarımı alıp almadığını hiç öğrenemedim.”

Feyra bundan şüphe duymuyordu. “Almış olmalı.”

Adam bir, iki, hatta üç kere evet dercesine başını salladı. “Evet. Evet. Evet. Şimdi burada olduğuna göre Zabato Zabatini’nin sana sağlayacağı tüm yardımlardan faydalana-caksın. Sana nasıl seslenmeliyim?” Elini uzattı.

Feyra adamın eline bakıyor, ne yapacağını bilemiyordu. Kısa bir süreliğine ona uzatılan eli tuttu ve kendini gösterdi. “Ben Timurhan Murat’ın kızı Feyra Adalet’im.”

Zabato elini bırakarak başını olumsuz anlamda salladı. “Bu olmaz. Eğer burada saklanacaksan, aslın bilinmemeli. Osmanlılar burada hiç sevilmedi ve İnebahtı günlerinden bu yana duyulan nefret hiç olmadığı kadar arttı.”

Feyra babasının ne yaptığı öğrenilirse, bu durumun daha da kötü olacağını düşünüyordu.

“Sana bir Venedik adı vermeliyiz,” dedi Zabato.

“Cecilia olur mu?”

Zabato başını eğdi. “Tabii. Soyadın olarak da benimkini al. Zabatini. Böylelikle ev halkına senin benim yeğenim olduğunu söylerim.”

“Burada kalabilir miyim?”

Omuz silkti. “Başka nerede kalacaksın ki?”

“Dükü görmek istiyorum. Eve dönmemde bana yardım etmek zorunda.”

“İstanbul’a mı? Hayır. Hayır ve yine hayır!”

Feyra buz kesti. “Neden?”

“Veba artık bizim misafirimiz olduğu için Venedik’e ne gelen ne de giden gemi var. Denizcilik Konseyi böyle emir verdi. Salgının bitmesini beklemek zorundasın.”

Feyra sesini çıkarmadan bunu sineye çekti. Burada bir mahkûm olarak ne kadar kalmak zorundaydı? “Peki ya dük? Onu görebilir miyim?”

Zabato kibar bir şekilde konuşmaya başladı. “Dükle tanışmadım ama Sebastiano Venier benim eski efendimin kardeşidir. Ben *Nicolo* Venier için çalışmıştım, fakat o beni otuz yıl önce kapısından geri çevirmişti. Şansım da aşkımla beraber son bulmuştu. O günden beri işten işe sürükleniyorum.” Feyra’nın yüzünün düştüğünü görünce, dirseklerini dizlerine koyup mürekkepli ellerini birleştirerek ona doğru eğildi. “Bu akşam bir hizmetçimiz öldü. O yüzden kapıya ben baktım.”

“Vebadan mı?” Feyra nefesini tutmuştu. Eğer hastalık bu eve çoktan girdiyse, bu kibar adamla beraber tüm ev halkı artık muhtemelen ölüme mahkûmdu.

“Hayır. Anakaradaki ailesinin yanma kaçtı.” Tekrar ayağa kalktı ve sandalyenin arkasında asılı duran krem rengi elbiseleri gösterdi. “Bunlar onun kıyafetleri. Şimdi dinlen. Tan vak-tinde de bunları giyersin.” Elbiseleri yatağa bırakmıştı.

Feyra ona yabancı gelen kumaşların üzerinde elini gezdirdi ve adama baktı. “Peçe de takabilir miyim?”

Zabato Zabatini başını hayır dercesine salladı. “Hayır. Peçe seni hemen ele verir.” Adam, kızın gözlerindeki ifadeyi ve yorgunluğu fark etti. Tekrar onu eski haline

getirmek istedi. "Hizmetçimizin kıyafetini olduğu kadar aylığını da artık sen almalısın. Haftalık bir Venedik altını alacaksın. Yatağın olacak ve yemek de var. Bu sırada seni düke veya evine göndermek için bir yol bulmaya çalışacağız."

Feyra ona teşekkür etmek istese de verebileceği hiçbir şeyi yoktu. Bu yüzden elinde kalan tek şeyi ona verdi. "Ellerin," dedi. "Bununla ovala." Kemerinden bir kutu merhem çıkardı. Adam elinekinde gözlüğünün ardından kuşkuyla bakıyordu. "Kâfur ve ağaç sakızı bileşimi. Her gece sür. Ve sabahları da limon suyu iç."

Adam bir ellerine, bir de kıza baktı. Ardından belli belirsiz gülümsedi. "Şimdi dinlen. Sabah seni çağırıp yapman gerekenleri anlatacağım."

Zabato tam gidecekken Feyra sorusunu sormak için hatırlamaya çalıştığı kelimeleri buldu. "Bunu neden yapıyorsun?"

Adam kapı aralığından baktı. Gülüşü soldu. "Cecilia benimle oynuyor, vakit öldürüyordu. Benim içinse o bundan fazlasıydı. Anlayacağın üzere ona âşıktım."

Feyra sabah olunca uyanıp kapının çalmasını beklemeden giyinmişti.

Zabato Zabatini eşikte duruyordu. "İyi uyudun mu?"

"Evet."

Yatağında bit yoktu ve yumuşaktı. Gemi yalpalamasından ve babasının sağlığına dair endişe duymaktan da uzaklaşmıştı artık. Rüya görmeden saatlerce deliksiz uyumuştı gerçekten. Loş ışıklı koridorda odadan olabildiğince uzak bir şekilde

ayakta dikiliyordu. “Sana bir bakayım.” Feyra, adamın şehvetten uzak nazik bakışlarını üzerinde hissetti.

Hizmetli kıyafetinin içinde kendini rahatsız hissediyordu. Kumaşların kendisi yumuşak olsa da elbisenin eski sahibinin bıraktığı keskin ter kokusu burnuna geliyordu. Elbisenin duruşuysa çirkindi. Odasında ayna yoktu ama Feyra, kıyafetin pek çok hatasını kendi de görebiliyordu. Gerdanı ortaya çıkmıştı. Yakası göğüslerine kadar açıktı. Göğüslerine bant takmasının imkânı yoktu bu sefer, çünkü elbisenin üst kısmı sımsıkı bir korseyle desteklenmişti. Bu da göğüslerini kocaman gösteriyordu. Kollarının üst kısmı dardı ve dirseğinde dantelli manşetler vardı ve kolu dökümlüydü. Bu da bileklerini açıkta bırakıyordu. Elbisenin jüponla desteklenen büyük eteklerinin ölçüsü neredeyse küçük odayı dolduracak büyüklükteydi. Uzunluğuyorsa baldırlarına kadardı ve çorap giydiği bacaklarını adeta sergiliyordu. Feyra belli ki eski hizmetçiden uzundu. Bu yüzden korse daha aşağıda kalıyor, kolları kısa geliyor ve eteği de daha yukarıda duruyordu. Etekliğinin altına taktığı büyük kemeri elbisesini daha da kalçasına yakınlaştırıyordu ve beli daha da ince duruyordu. Başına takması gereken yumuşak dantelden bir başlığı da vardı. Feyra saçını örüp başlığın altına tutturmuş ve siyah buklelerini içine içine sokmuştu. Bu da ensesini ve omuzlarını ortaya çıkarmıştı. Kıyafeti onu yakmaktan başka bir işe yaramıyordu. Sarı çarıkları yerine, sandalyenin altında duran deri çizmeleri ayağına geçirmişti. Ayakkabı ona biraz küçük geliyordu, topukları da alçaktı ama derisi beklemediği bir şekilde yumuşaktı. Kirlenmiş ve tek eşi kalan sarı çarığını yatağın altına koydu. Bu, onun asıl kıyafetinden kalan tek hatıraydı.

Feyra ayağa kalkıp Cumartesi adlı adama kendini gösterdi.

Kendini soğuk, rahatsız ve çıplak hissediyordu ama Zabato, onun bu görünüşünden memnun kalmış gibiydi.

“Tam bir Venedikli hizmetçi,” dedi ve eliyle işaret etti. “Gel, sana görevlerini anlatacağım. Kimseyle konuşma. Aksanın seni ele veriyor. Ev halkına, konuşmakta sıkıntı yaşadığını söyledim. Hele ki efendimizle hiç konuşma. Özellikle Osmanlılarla ilgili bir alıp veremediği yok, ama şu anda çok ağır bir işi var ve gece gündüz onunla uğraşıyor. Ancak zaman içinde ve senin de izniyle onun sana güvenmesini sağlarız, çünkü o dükü *tanıyor*. Bizzat hem de.”

Feyra’nın kafası karıştı. “Efendimiz mi? Sen buranın efendisi değil misin?”

Adam garip bir şekilde ve burnundan çıkardığı bir sesle güldü. “Hayır. Şansımın annenle beraber son bulduğunu sana söylemiştim. Zor zamanlar geçirdim ve giderek bir başkasının hizmetçisi olacak duruma geldim. Gel.”

Feyra odadan çıkıp dar merdivenlerden inerek adamı izledi. Birazdan sessiz olmak zorunda kalacaktı. Bu yüzden son sorusunu sordu. “Efendinin adı ne?”

Merdiven dar ve dönemeçliydi. Bu nedenle Zabato ona omzunun üzerinden bakarak cevap verdi. “Adı Andrea Palladio.”

Feyra’nın kaçmasına engel olamayan iki nöbetçi, dükün sarayının derinliklerinde bir yerdeki penceresi olmayan bir odada dikiliyordu. Koyu renkli ahşap masasında, onları tam karşısına alacak şekilde oturan sarışın adam, nöbetçilere bir sürü soru soruyordu, ama ses tonu o kadar yumuşaktı ki adamlar bekledikleri kırbaçlı sondan kurtulabileceklerini düşünmeye

başlamıştı. Masanın diğer tarafındaysa elinde tüy kalemi, başında dört köşeli kâtip şapkası olan daha ufak bir adam bulunuyordu. Nöbetçilerden daha yaşlı olanı kaçığı tarif etmeye başladığında kâtip kâğıda yazmaya başladı.

“Kız esmerdi.”

“Ten rengi mi, yoksa saç mı?”

“İkisi de *signore*.”

“Bir Venedikliden daha mı esmerdi?”

“Çoğu Venedikliye göre öyle, eminim, *signore*,” dedi genç olanı. “Ama kıyafetlerini hesaba katmazsak gerçekten de Güneyli olabilir.”

“Ayırt edici bir özelliği yok mu?”

Nöbetçiler birbirine baktı.

“Onda *farklı* olan herhangi bir özellik. Elbisesi dışında yani. Sarı çarıklarını yazdık.”

“Şey, *signore*, kız... nasıl desem... insanlar onun peçesini yırttıklarında...”

“Alımlıydı,” diye ağzından kaçırdı ikinci adam.

Kısa ve derin bir sessizlik oluştu. “Bana onun *güzel* olduğunu söylüyorsunuz yani.”

“Evet, *signore*.”

“Demek *güzel bir Osmanlı kızı* aradığımızı söylüyorsunuz?”

Yaşlı ve daha zeki olan nöbetçi korkmaya başlamıştı. Engizitörün ses tonundaki bir şey ona kamçının verdiği acıyı tekrar düşündürmüştü. “Şey, galiba,” dedi, “hazır siz bahsetmişken, kızın ten rengi esmerdi, hatta bayağı karaydı.” Yanındaki arkadaşına bakıyordu.

“Doğru,” diye onayladı diğer adam. “Ve burnu da biraz büyükçe...”

“Kanca gibiydi!” diye cümlesini tamamladı büyük olan nöbetçi zafer kazanmışçasına. “Kâfirin ayakkabıları gibi burnu da aşağı doğru eğikti.”

Sarışın adam başını onaylarcasına salladı. Kâtip de hiç olmadığı kadar hızlı bir biçimde çizmeye devam ediyordu. Adamın işi bittiğinde, engizitör çizimi nöbetçilere doğru çevirdi.

“Bunun,” dedi, sesi tekrar yumuşamıştı, “o kızı andırdığını söyleyebilir misiniz?”

Nöbetçiler resme göz attılar. Kâğıtta çirkin, kanca burunlu, peçelere sarınan esmer tenli bir kadın vardı. Kızın burnu gondol şeklindeki ayakkabılarına bakıyordu adeta. İki nöbetçi de şevkle başını salladı.

Engizitör yüzüklü parmaklarıyla resmi aldı ve yaşlı olan adama verdi. “Bunu Campo San Vio’daki parşömencilere bizzat götür,” diye emretti. “Bu resmin akşama kadar her köşe başına asılmasını sağla.”

On Yedinci Bölüm

Şafağın ilk ışıklarıyla kuş şeklinde maske takan bir adam, Miracoli'nin sessiz caddelerinde ilerliyor, kabanı kaldırımı süpürüyordu.

Üzerinde kırmızı bir haç olan kapının önünde durup sopasıyla kapıyı çaldı. Pelerin ve başlık giymiş bir aile sessizce, tek sıra haline gelip adamı takip etmeye başladılar.

Başka bir kapıya daha gitti ve orada da aynı olay yaşandı. Kısa zaman sonra onu takip eden bir kalabalık oluştu. Beraberce sokaklardan geçiyorlar, sayı olarak giderek artıyorlardı.

Miracoli Kilisesi'ne geldiklerinde Annibale, sopasını havaya kaldırdı ve tek sıra halindeki insanlar durdu. Vaftiz edildiği kiliseden içeri girdi, ama ne diz çöktü ne de içerideki mermer mucizelere baktı. Onun yerine, rahibelerin kaldığı yere giden taş kemerin merdivenlerinden çıktı. Kafesli pencerelerden aşağıda onu bekleyen aileleri görebiliyordu. Bir anda panikledi. Ama artık harekete geçmişti ve zorluklara rağmen başladığı işi tamamlamak zorundaydı.

Kavisten geçip karşı tarafta duran küçük kapıya giderek olabildiğince saygılı bir biçimde sopasının kulpuyla kapıya vurdu. Beyaz atkı takmış olan siyah kıyafetler içindeki

yaşlıca bir rahibe kapıyı açtı. Bu kadın dün kendisiyle uzunca bir konuşma yaptığı, Miracoli'nin Manastır Başkanı *La Badessa*'ydi. "Hazır mısınız, Bayan Badessa?"

Kadın ciddi bir tavırla başını evet dercesine salladı. "Evet. Hazırız."

"Emin misiniz?"

Belli belirsiz gülümsedi kadın. "Bizler papazın buyruğunda olan kişileriz, *dottore*. Aileler gidiyorsa, biz de gideriz."

Annibale arkasına döndü. Badessa ve diğer rahibeler merdivenlerde onu arkasından takip etti. Badessa mermer mihrabın önünde diz çökünce doktor onu bekledi. İçinde Kutsal Ekmek bulunan duvar kasasını kapayıp kilitledi. Kadın eğildikten sonra altın haçın önünde duran iki kutsal yağı yaktı ve haçı mermerin üstüne bıraktı. Koridordan geçerek diğer rahibelerin yanına döndüğü sırada, Badessa yatay bir şekilde duran haça doğru saygıyla eğilmemişti. Bir gece önce rahip ölmüştü ve şu an için burası artık bir kilise değil, mermerden güzel bir müzeydi. Tanrı burayı terk etmişti ve Miracoli rahibeleri de gitmeliydi.

Dışarıda duran Annibale, çocukları kaçıran fareli köyün kavalcısı misali yolu açtı. Büyüyen bu kalabalık gördükleri ilgiden hoşlanmıştı. O sırada içine umutları şişelediği el arabasını süren Doktor Valnetti, el arabasının kırmızı kulpunu bırakarak Annibale'nin arkasından koşmaya başladı. Annibale Cason maskesinin ardından dişlerini sıkıyordu. Bu anın geleceğini tahmin etmişti.

"Annibale? Bu insanları nereye götürüyorsun?"

"Yeni hastaneme."

"Ne... Neredeki hastanene?" Valnetti'nin dili dolaşmıştı. Annibale ise sakindi.

“Bunlar benim hastalarım.” Valnetti’nin sesi iyice yükseldi.

“Benim de hastalarım.”

“Bunu yapamazsın Cason.”

“Ama yapıyorum işte.”

“İyi de neden?”

“Tedavi yöntemlerimiz farklı. Ben seninkini denedim ve şimdi de kendiminkini deneyeceğim.”

Valnetti dil dökmeye başladı. “Uzlaşabiliriz.”

“Sanmıyorum.” Annibale sert bir şekilde Valnetti’nin yanından geçti, ama Valnetti onu kolundan tutarak engelledi.

“Ailemin Cenovalı olduğunu biliyorsun.”

“Yani?”

“Orada bir efsane vardır.” Valnetti, Annibale’ye yetişmeye çalışıyor, bir yandan da hızlı ve yüksek sesle konuşuyordu. “Çok da çocuk yaşta sayılmayan ve çobanlık yapan Nicholas, Tanrı’yı görür ve binlerce çocuğu Müslümanlarla savaşmaları için Alplerin diğer tarafına götürür.” Doktor, Annibale’nin önüne geçmek için bir yandan koşuyordu. “Kalabalık içindeki tüm o çocuklar Cenova’ya varır. Nicholas denizin ortadan iki-ye yarılacağına inanır ve çocuk haçlılar da kıyıda oturarak bu anın gelmesini bekler.” Annibale’yi uzattığı eliyle durdurdu ve siyah paltosunu göğsünün üzerinden kavradı. Maskesinin gagası, Annibale’nin gagasıyla çarpışuyordu. “Nicholas öngörülü biri değildi, Cason, sadece küçük bir çocuktu.”

Annibale onu ittirip sessizce yürümeye devam etti. Valnetti öylece yolda kalakaldı. Cason’u takip eden insanlardan bazıları da yanından geçerken ona çarpıyordu. Valnetti o insanlardan teker teker medet ummaya çalışsa da hiçbir cevap alamadı. Onların Fondamenta Nuove’ye varıncaya kadar Annibale’yi takip etmekten başka çaresi yoktu.

Cason aileleri bekleyen kayıklara yerleştirirken, Valnetti izlemekten başka bir şey yapamıyordu. Genç doktor en büyük kayığa atladığında Valnetti giderayak son vuruşunu yaptı.

“Seni Sağlık Konseyi’nden atıracam,” diye onu uyardı.

Annibale omuz silkti. “Bu yasal bir yükümlülüktür.”

Valnetti maskesinin altında homurdandı. “Ne zamandan beri?”

Annibale’nin bunu düşünmesine bile gerek yoktu. Ayağıyla tekneyi iskeleden ittirdi.

“Şu andan itibaren,” dedi.

Küçük filonun başında gemi başı süsü gibi duran Annibale, diğer yolcularla beraber yaşayabileceği en kötü durumu yaşamıştı. Lazzaretto Novo’ya vardıklarında Bocca’nın, kendisine bir hafta önce verdiği talimatları yerine getirdiğini gördü. Kızıl haç kayıkhanelen silinmiş, sıkıntı veren o işaret artık çıkarılmıştı. Rihtıma mangal monte edilmiş. Böylelikle yandığında gemiler orada duracak, karanlık olduğundaysa kayıklar yanına yaklaşamayacaktı. Bocca kapı eşiğine derin olmayan bir çukur açmış ve Annibale’nin emri üzerine içine potas doldurmuştu. Bu şekilde ziyaretçilerin ayakları onlar içeri girmeden önce ve çıkarken temizlenmiş olacaktı.

Annibale diğer kayıklara beklemelerini söyleyip çaresiz hastalarını kapıdan geçirmeye başladı. Sedyede olan hastalar, daha iyi durumdaki insanlar tarafından taşınıyordu. Bazılarıysa hâlâ yürüyebiliyor, bir kısmıysa koltuk değnekleriyle veya arkadaşlarından destek alıp tökezleyerek ilerliyordu. Annibale onları Tezon’un içine kadar getirdi. Onları

yataklarına yerleştirerek her birine su verdi. Ardından büyük kapılar kapandı.

Sonra teknelere geri dönüp aileleri teker teker içeri aldı ve onları düşkünler evine yerleştirdi. Sevdikleri insanları ne kadar ziyaret etmek isteseler de Tezon'a girmeyecekleri konusunda onlara katı talimatlar verdi. Sadece iki ev boş kalmıştı: Biri kilisenin yanındaki küçük harabe ve diğeri de kendisi için ayırdığı *torresin*'in bitişiğindeki köşede kalan ev. Çocuklar beyaz dut ağacının altında oynarken Annibale, Tezon'dan ayrıldı.

Ancak önce küçük kilisenin içine doğru baktı. Orada çömelmiş biri vardı. Annibale geri çekildi. Kadının ibadetini bozmak istemiyordu ama Badessa, ona doğru dönüp ayağa kalktı. "İçeri girin," dedi.

Doktor çekinerek ilerledi ve başındaki geniş kenarlı şapkasını çıkardı. Geriye sadece gagası kalmıştı. "Maskemi mazur görün," dedi Annibale, kadına. "Bu benim güvenliğimden ziyade sizin için daha önemli." Saygısızlık etmemek için mihraba doğru değil de Badessa'ya doğru eğilmişti. "Sizi rahatsız etmek istemezdim."

Kadın boğumlu ellerini iki yana açtı. "Devamı gelmeyecek hiçbir şeyi söylemiyorum ben." Parmağıyla çatı kirişini gösterdi. "Muhabbetimiz bir ömür boyu sürecek, bugün bitmeyecektir." Büyük kalçasının üzerini örten elbisesini düzelitti. "Burada ne yapıyorsunuz, *dottore*?"

Doktor eline batan kıymığı çıkarıp maskesinin ardından kederli bir şekilde gülümsedi. "İşin gerçeğ-i şu ki bunu ben de bilmiyorum."

Kadın da gülümsedi. "Sanırım ben biliyorum. Çok büyük bir işe koyulmak üzeresiniz." Kilise oturaklarından birine

oturdu ve onu yanına çağırdı. “Dün yanıma geldiğinizde ve zavallı Peder Orlando’yla ilgilendiğinizde bana, Tanrı’nın Haçlı Seferi’nden sonra cüzzam ve diğer *tedavisi olmayan* hastalıklar verdiği kişilerle ilgilenmesi gereken, Miracoli rahibelerini hatırlattınız. İlk hastalanan kişiler dertlerinin dermanı olmadığını biliyordu. İlk rahibeler de bilmiyordu tabii. Ama onlar mucizeye inanmıştı.” Kadın, doktora baktı. “Kafanızdaki düşünce beni daha mütevazı bir hale getirdi. Bu yüzden diğer rahibeler ve ben sizinle geldik. Biz mucize sunan bir işin içindeydik. Ve galiba hâlâ da öyleyiz.”

Annibale hiçbir şey söylemeden dinliyordu.

Badessa boynunda asılı duran basit tahta haçı tuttu. “Oğlum, Valnetti’nin dediklerini duydum ve insanların anlattıkları bu hikâye doğru. Nicholas ve çocuk haçlılar kıyıda oturup muzicenin gerçekleşmesini *beklediler*. Ama daha önemli bir hikâye daha var. Anlatılanların en önemlisi hatta. Bir zamanlar bir adam insanları vaat edilmiş topraklara götürmek ister. Yoluna okyanus çıkar. Ama o adam oturup suların ikiye ayrılmasını beklemez. Elindeki şeyi toprağa vurarak okyanusun ayrılmasını *ister*.” Badessa ayağa kalktı. Renkli pencere camının yansımaları, üzerindeki basit kıyafeti de renklendirmişti. Kadın arkasını dönerek doktora baktı. “Ve başarıır *dottore*. Başarıır.”

Bu küçük ada günlerdir bir arı kovanı misali hareketliydi. Miracoli rahibeleri, Tezon’un kemerlerini dal ve harçla doldurarak harikulade bir iş çıkarmışlardı. Salve denen çocuk, hastalığına rağmen basit talimatları anlayabiliyor, çok büyük

yardımlarda bulunuyordu. Hatta doğrusunu söylemek gerekirse, Bocca'dan daha çok yardımcı oluyordu. Miracoli ailelerinin arasında engelli biri de bulunuyordu. Adam işleri yürütürken, sıhhatli olmalarıyla ve gerçekçi kurallarıyla tanınan Miracoli rahibeleriye ellerini pis işlere bulaştırmıyorlardı.

Annibale, rahibeleri suyun öte tarafında bulunan ve henüz hastalığın ulaşmadığı Treporti'deki pazardan iyi çarşaf lar almaları için gönderdi. Bocca ve Salve her sabah kuyudan temiz su çekmek ve gölde balık tutmakla görevlendirilmişti. Ayrıca havuzlarda alabalık ve iplerde istiridye yetiştirilecekti. Rahibe Ana olarak anılan iriyarı bir kadın, kümes hayvanı yetiştirmekte yetenekliydi. Omzunda taşırken viyaklayan iki tavuğu ve hindiyi getirip bez kaplı kayığa dizmişti. Annibale yiyeceklerini körpe hayvanlardan sağlayabilirse, mikroplu havadan etkilenmeyeceklerine inanıyordu.

Arasında bir öğretmenin de olduğu ailelerden biri, küçük kilisede erkek çocukları için eğitim vermeye başlamıştı. Rahibelerse nöbetleşe olarak kilise geleneklerini sürdürüyor, Bocca'mn asla boş geçmediği günlük hizmetleri ailelere sağlıyorlardı. Annibale çok nadir orada bulunuyordu. Bocca, Rahibe Badessa'ya, Annibale'nin kendisine vermiş olduğu kâseyi kutsal ekmeğin içine konulması için büyük bir gururla bağışlamıştı. Böylece şarap mahzeninden çıkan basit bir pirinç kâse, San Bartolomeo Kilisesi'nin en iyi kutsal emaneti haline gelmişti.

Annibale bu küçük düşler ülkesinin her detayını yönetiyordu. Rahibeler kuyunun ötesindeki suyu çekilmiş olan toprağa bitki ekmeye başlamışlar ve Annibale onlar için Padua'daki botanik bahçelerini resimlemişti. İlaçlarını böylece yetiştirerek elde edecek ve merhemleri bu alanda hazırlanmış olacaktı.

Eşler, sevdikleri için döşek dikiyor, doktorun verdiği talimat üzerine içini sedef otu ve fundayla dolduruyordu. Annibale de bunları hastanenin yerlerine sıra sıra diziyordu. Hastalar Tezon'da, aileleriye düşkünler evinde kalıyor; iki grup asla bir araya gelmiyordu. Korunaklı kıyafetleri olan doktor dışında kimse Tezon'dan düşkünler evine geçemiyordu. Tüm bunlar taş aslanın koruduğu kuyunun yanına saklanan ve giderek içi boşalan Cason hazinesinden karşılanıyordu.

Annibale her gün çalışmasına ara verdiği sırada, duvarın güneydoğu tarafındaki kulesine tırmanıyor ve oradan denizin öte tarafındaki Venedik'e bakıyordu. Rüzgâr doğru yönden estiğinde, şehrin veba çanlarının ölen kişiler için aralıksız olarak çaldığını duyabiliyordu. Her bölgenin altı doktoru da savaşı kaybediyordu. Gözlüğünün ardından baktığı Venedik, ona ateşler içindeymiş gibi geliyordu.

Annibale işinin riskli olduğunu farkındaydı. El koyduğu bu adanın devletin malı olduğunu biliyordu ve sadece yöntemlerinin onaylanıp Konsey'in ona izin vermesini umut ediyordu. Valnetti, kendisine karşı çıkılmasından hoşlanmamıştı. Onun çoktan Sağlık Konseyi'ne, Annibale'nin davranışını bildirmeye gittiğinden şüpheleniyordu. Ve her gün kırmızı göz merceklerinin ardından baktığı gül rengi denizi izliyor ve birisinin gelip onu durdurmasını bekliyordu.

On Sekizinci Bölüm

Cecilia Zabatini altın pergelli evde hizmetçilik yaptığı yaşama hemen alışmıştı.

Kısa bir süre içinde bu uzun binanın çok sayıdaki merdiven boşluğuyla geçidini öğrenmeye başlamıştı. Arka odaların karanlığına ve ön tarafta bulunan salonların kör eden aydınlığına alışmıştı. Kemerler ve sırlı pencereler güneşin ışıklarını içeri alıyor ve baş döndüren gökkuşağı renkleri odaların içinde kırılıyordu. Evin yanında, ortasında kuyu bulunan sessiz bir alan vardı. Burada, misafirlerin giriş için kullandığı taraf kapının üzerinde bulunan çap ölçerle belirlenmişti. Parlayan kanala ve hareketli trafiğe bakan ön taraftaysa su bendi kapısı bulunuyordu. Arka tarafta da üç büyük evle çevrelenen küçük ve pis bir avlu vardı. Avlu, tüm evlerin çöplerini döktüğü bir çukur haline gelmişti. Çok kötü bir kokusu vardı ve yeni hizmetçi avlunun pisliğinden dolayı, oradan olabildiğince uzak durmaya çalışıyordu.

Ev halkı bu uzun ve sessiz kızı benimsemişti. Zeki ve yardımseverdi. Daha ne yapması gerektiği söylenmeden, yapması gereken işi anlayıp hallediyordu. Feyra'ya hem

onun hatırı hem konuşmada çektiği sıkıntı yüzünden hem de amcası Zabato'nun hatırı için iyi davranıyorlardı. Çünkü ev halkı, Zabato'yu sevip sayıyordu, o efendilerinin biricik arkadaşıydı. İki uşaksa bu yeni hizmetçiye farklı nedenlerden dolayı da kibar davranmaya başlamıştı. Çünkü Feyra her ne kadar bunu gizlemeye çalışsa da bir aptal bile kızın ne kadar güzel olduğunu görebilirdi.

Corona Cucina lakaplı, mutfağın kraliçesi olmakla böbürlenlen aşçı, kendi krallığındaki iş fırsatını çok az bir farkla kaçırmış biriydi. Kadın, uşakların Feyra'ya olan bakışlarını fark ettiğinde harekete geçmeye karar verdi. Feyra'nın aşağıya indiği ilk sabah Feyra'yı çenesinden tutmuştu. "*Gesumaria*, evladım, beyefendilere göğüslerini açarak fahişelerin *ponte delle tette* köprüsündeki yaptığı iş için biçilmiş kaftan gibi görünüyorsun! Boynunu örtmen için sana dantelle etek vereyim ben."

Aşçı, Feyra'yı bodrum kattaki Feyra'nımkine benzemeyen odalardan birine götürdü ve dolabının içine bakınmaya başladı. Şükürler olsun ki ona uzun ve bileklerine kadar gelen bir etek bulmuştu. "İşte, burada..." Corona Cucina, Feyra'nın omuzlarına bir de şal bağlamıştı. Tombul eliyle düğümü tutuyor, bir yandan da küçük çekmecedeki bir şeyler arıyordu. "Buralarda bir yerlerde eski bir broş olduğuna emini... ah, buradaymış... bu, şalı tutturmana yardımcı olur."

Kibar aşçı, broşun iğnesini düğümün içinden geçirerek elbiseyi yakaya tutturdu. Feyra göğsüne baktı. Bu broş teneke bir haça benziyordu ve ucunda küçük bir figür asılıydı.

Çoban olan bu Peygamber'in sembolünü taşımak Feyra'nın alışması gereken tek şey değildi. Peçesi olmadığı için ocakta

kaynayan balık kılçıklarının, kilerdeki balmumunun ve atöl-yedeki iç yağdan yapılan mumların iğrenç kokularının birleşimi ona adeta saldırıyordu. Taşımak zorunda olduğu katran kokulu kömürler onu öksürtüyor, hatta asma kata baştanbaşa döşenmiş olan kitaplıkların içindeki küflenene deriler ve kitap sayfaları onu hapsiştiriyordu.

Bir keresindeyse şok olmuştu. Evin alt katındaki kilerden tuz almaya gittiğinde, karanlıkta bir şeye sürünmüştü. Mumunu havaya kaldırdığındaysa paçalarından asılan bir domuz görmüştü. Tangırtıyla mumu elinden düşürmüş ve öğürerek evin ortasında bulunan avluya koşturmuştu. Corona Cucina aceleyle onun yanına gelmiş ve Feyra kusarken onun sırtını sıvazlamış, ne olduğunu sormuştu. Feyra kim olduğunu unutmuştu ve boğuluyordu: “*Porco*.”

“O seni korkutacak bir şey değil, evladım. O haldeyken sana zarar veremez hem, değil mi?” Aşçı, Feyra’nın nemli çenesini tutmuştu. “Bir *Muselmana* gibi domuzdan kaçman ne kadar da garip!”

Feyra donakalmıştı. Tekrar o kelime söylenmişti işte.

Muselmana.

Nur Banu’nun öğretmediği bu kelimeyi dükün sarayında terliğini basamakta bıraktığı sırada da duymuştu. Feyra gözlerini kırptırmış ve aşçıya endişeli bir yüz ifadesi takınarak bakmıştı. Corona Cucina kibar biriydi ve şimdi sözcüğün anlamını öğrenme şansı eline geçmişti. “*Muselmana mı?*” diye sordu olabildiğince Venedikli gibi konuşarak.

“Evet... Onlar domuz etinden korkuyla bahseder ve biz Venedikliler kutsanmış Havari’nin bedenini, ruhunun şad olması için...” derken Corona Cucina işaretparmağıyla büyük göğsüne haç çizer gibi yaptı, “kâfirlerin topraklarından

Venedik'teki Bazilika'ya bu şekilde getiririz. Aziz'in cesedi ot ve domuz etiyle kaplı geniş bir sepete konulur ve taşıyıcılarıysa onu incelemek için yanına gelenlere, “*Domuz!*” diye bağırır. Bu şekilde Muselmaniler kandırılır ve Aziz evine getirilir.”

Feyra'nın kafa karışıklığı belli ki yüzünden okunuyordu, Corona Cucina kız sanki aptalmışçasına sesini yükseltmişti. “*Muselmani!*” Bahsettiği bu kişiler sarı çarıklerle camiye giden ve başlarına sarık takan kişilerdi! “*Tanrım, amcan senin salak değil, dilsiz oluşunu söylemişti halbuki.*” Feyra'nın çenesini tuttu. “Eh, onlar ne kaybettiklerini bilmiyor. O domuz orada bir hafta daha asılı kaldıktan sonra ondan *pancetta* yemeği yapacağım ve parmaklarını yiyeceksin. İşte, o zaman domuzun tadına varırsın.”

Feyra o günden sonra Corona Cucina domuz eti pişirirken küçük avludan uzak durmuştu. Onu koklamak bile günahtı. Bu haç takmaktan da kötüydü hatta.

Evdeki yoğun koku mürekkep ve kâğıttan geliyordu aslında. Hiç ortalarda görünmeyen efendisi, evin her yerine onlardan bir sürü bırakmıştı. Haritaların üzerinde yayılmış bir halde masalardan taşıyordu. Hatta yemek masasında bile kâğıt kalem vardı. Onlara bir veya iki kez göz atmıştı Feyra. Üzerinde yazan notları anlamamıştı, ama bu çizimler ona yabancı değildi. Mimar Sinan'ınki gibi olan bu çizimleri defalarca görmüştü.

Bunlar taslaktı.

Bu Pallodio, Sinan gibi bir mimardı.

Feyra, Venedik aksanına aşına olmaya başlamıştı. Hizmetçi arkadaşlarıysa annesinin ona öğrettiği saf ve asil dilden biraz farklı konuşuyordu. Bu dilde çok fazla “zs” sesleri bulunuyordu ve hepsinin bir araya gelmesi arı kovarı gibi sesler

çıkmasına neden oluyordu. Buradaki insanlar konuşurken o kadar çok ellerini savuruyorlardı ki bazen dar koridorlarda birbirlerine vuruyorlar veya şamdandaki mumları deviriyorlardı. Kahvaltı ve akşam yemeklerinde tüm hizmetçiler mutfakta toplanıyordu. Feyra da onları izliyor, dinliyor, zamanla buna da alışıyordu.

Feyra bulunduğu küçük alanı çok nadir terk ediyordu, ama pazara gittiğinde Venedik'in gündüzlerinin gecesine göre farklı olduğunu fark ediyordu. Bu bölgeye belli ki henüz veba gelmemişti. Zabato, hastalığın en kötü olduğu yerin Cannaregio olduğunu söylemişti. O yüzden alacaklarını Rialto'dan alıp direkt eve dönerse tehlike yaşamamış olacaktı.

Feyra, Castello bölgesini öğrenmeye iyice başlamıştı. Her köşesinde ve her kilise kapısında Çoban Peygamber'in olduğunu fark etmişti. Kendi dininde Allah'ı sanatla tasvir etmeye izin verilmezdi, çünkü bu sadece dine yapılan saygısızlık olarak sayılmaz, ayrıca imkânsız olarak düşünülürdü. Ama buradaki Hristiyanlar, Allah'a olan inançlarını sanki O yan komşularıymış gibi gösteriyordu ve galiba ondan kaçmak imkânsız bir şeydi. Tanrıların iki tezahürü varmış gibi görünüyordu: Ya annesinin kucağında olan bir bebek ya da çarımhta sakatat gibi asılan yarı ölü bir beden. Bunlar Peygamberlerinin doğumuyla ölümünü tasvir ediyordu ve bu ikisi arasında olan hiçbir şey de yoktu. Pazarda bile durum böyleydi. Kesilen hayvanlar darağaçlarında asılı duruyor ve en tepelerindeyse Peygamber bulunuyordu.

Genelde Corona Cucina pazara gidiyordu, çünkü pek

kıymetli malzemelerini aldirmek için başka birine güvenmiyordu, ama her zamanki gibi şimdi de bacaklarıyla ayakları o kadar acıyordu ki sandalyeye oturup bacaklarını uzatmak zorunda kalmıştı. Feyra bir keresinde aşçının ayaklarına şöyle bir bakmıştı. O ayaklar adeta bir tekne kadar büyüktü ve parmaklarındaki şişlikler şekilsizliğe yol açmıştı. Corona'nın alt bacağındaki damarlar siyah ve mavi renkleriyle beraber adeta pörtlemişti. Feyra bunun gibi damarları haremde daha önce de görmüştü. Aşçının ona karşı gösterdiği nezaket karşılığında, ayaklarını tedavi etme teklifinde bulunmayı da düşünmeden edemiyordu.

Hekimliği çok özlüyordu Feyra. Sadece mesleğin kendisini değil, aynı zamanda onun fikirlerinin alınmasına ve yeteneklerinden yararlanılmasına da hasret duyuyordu. O buradaki en basit hizmetçiydi. Göreviyse temizlemek, toplamak ve efendisinin odasındaki şömineyi yakmaktı.

İşlerini bitirdiği günün sonunda, üzerinde dört at resminin bulunduğu yüzüğünü takmayı bırakmıştı. İş zordu ve tamamen fiziksel güce dayanıyordu. O yüzden bir şekilde yüzüğün kırılacağını veya zarar göreceğini biliyordu. Eteklerinin birinden bir kurdeleyi çekti ve ucuna yüzüğü geçirerek boynuna astı. Ardından da korsesinin içine sıkıştırdı. Aklına korunmak için takılan ve Osmanlı geleneği olan muskalar geldi. Bu muskalar *Kuran*'dan alınan ayetlerin küçük bir parşömene yazılmasıyla oluşturuluyordu. Allah'ın adının yazıldığı bu ufak kâğıt, küçük bir çantanın içinde taşınır veya Fatıma'nın Eli gibi kolye olarak takılırdı. Muskalar gizli kalırdı, kişiye özeldi ve kıyafetlerin altına takılırdı. Bu yüzük de onun muskası olmuştu artık. İstanbul'dan beri onunla gelen ve tek sahip olduğu şey buydu. Nur Banu'nun ölümünden bu yana onun hakkında öğrendiği

birçok şeyse onu fazlasıyla etkilemişti. Bu, annesinin üzerine titrediği hayatına dair bir şeyler anlatıyordu ve Feyra da bir hayatı içine sığdıran o kristal yüzüğü takıyordu.

Venedik'te kadınların haksızlığa uğradığını görmüştü Feyra. Bu durum hizmetçiler için de geçerliydi. Hiçbiri tahsil görmemişti ve akşam erkekler kart oynamaya mutfığa geldiğinde, kadınların odalarına çekilmesi gerekiyordu. Feyra, Venedik'teki kadınların hekim olması için teşvik edilmediğinden ya da onlara izin verilmediğinden çok emindi.

Bazı şeylerse memleketindekiyle aynıydı. Corona Cucina, Topkapı'da tanıdığı ev hanımlarına kibarlık, yüksek seslilik, yüzsüzlük ve terbiyesizlik yönünden çok benziyordu. Aşçı sürekli konuşuyordu ve Feyra bazen hikâyelerin akışını, onun gençlik zamanlarında ne yaptığını, ev halkının birbirlerine yaptıkları kurları ve birlikteliklerini duymamak için kulaklarını tıkıyordu.

Yine de Feyra'nın kanı düşmanına ısınmadan edemiyordu. Ölen annesini, parasını almayan kayıkçıyı ve onu buraya aldırان Zabato Zabatini'yi düşünüyordu. Bu zaman süresince şok içinde kendisinin de yarı Venedikli olduğunu hatırladı. İki deniz arasında çok mesafe olsa da ayaklarının biri İstanbul'a, biri de Venedik'e basıyordu.

Feyra, Mimar Palladio'nun evinde olmaktan gurur duyabilirdi belki, ama onun buradaki varlığının farkında olan bir tek o

iki uşak değildi artık. Dış dünyaya kapalı olan bu bölgede, yeni gelen güzel hizmetçiye dair dedikodular hızla yayılmıştı. Feyra tekrar erkeklerin bakışlarına alışmak zorunda kalmıştı. Pazara yaptığı küçük yolculukları sırasında pazarcıların ilgi odağı olmuştu ki hanlarda kendi şerefine içki içildiğini duymaktan korkuyordu. Artık Venedik'te giydiği elbiselerine de alışmıştı. Memleketinin peçeleri ve onu kundak gibi saran kıyafetleri artık başka bir dünyaya aitti, ama bir gün pazara koştururken duvara asılan sarı bir duyuru karşısında adeta felç geçirmişti.

Kalbi çarparak duyuruya yakınlaşmış ve bakmak için eline almıştı. Bir anda terleyen parmakları kâğıdı kabartmıştı. Kâğıda abartılı bir tasvir yapılmıştı. Osmanlı topraklarından gelen bir kadın, peçe ve burnu kalkık sarı bir çarık giymişti. Başörtüsünün içinden sarmala benzeyen fırça gibi siyah saçlar çıkıyordu. *Yaşmağının* üzerineyse kanca gibi bir burun kondu-
rulmuştu. Feyra, Venedik dilini konuştuğu kadar iyi bir şekilde okuyamıyordu, ama *Muselman*a kelimesini yazılan şeylerin içinden seçebilmişti. Bu kişinin kendisi olduğundan emindi. Kâğıdı duvardan sökerek buruşturup sepetine attı. Yaptığı şeyi başka birinin görüp görmediğini kontrol etmek için bir sağına, bir de soluna baktı. Feyra meydanın köşesinde duran pelerinli, uzun boylu kişiyi fark edememişti.

On Dokuzuncu Bölüm

Annibale, adasında daha yalnızca yedi huzurlu gece geçirmişti. Bekçi evinden koşarak gelip onu alarma geçiren kişiye Bocca'ydı. Kadehi ona hediye ettiğinden beri yandaş kesilen bu adam, her geçen gemiyle kayığı önemli bir şey olsa da olmasa da haber veriyordu.

Bugün Annibale, yaşlı adamın paytak paytak yürüyüşünden ve yüzündeki ifadeden, "Gemi göründü, *dottore*, gemi göründü!" dediğini anlamıştı. Bocca daha ayrıntıya inmeden bunun farklı renklerdeki bir gemi olduğunu düşünmüştü.

"Uzun bir gemi, *dottore*, kırk küreği var, San Marco'dan geliyor."

Annibale hızla kapıya koştu ama ayağını potasa batırmayı unutacak kadar telaşlanmamıştı. Ufuktaki ufak noktayı görerek gözcünün gözlerinin keskinliğine hayret etti. Kendi görme yeteneğiniyse taktığı mat mercekler kısıtlıyordu. Yaklaşan gemiyi ve bir çekilip bir bırakılan kürekleri gördü. Kırkı da harika bir ahenk içindeydi. Gemi belli ki açık renk ahşaptan yapılmıştı, çünkü güneş varmışçasına parlıyordu. Gemi iyice yaklaştığında Annibale yanılmadığını anladı, gemi

aslında altından yapılmıştı. Pruvadaki aslanı ve yelesini görür görmez her şeyin bittiğini anladı.

Bu bir *bucintoro*'ydu, yani dükün gemisiydi.

Pruvada bir adam duruyordu. Üzerindeki kızılımsı mor renkteki pelerini rüzgârda kabarıp iniyor, bir yılan gibi hareket ediyor, denizin esintisiyse kısa sarı saçlarını savuruyordu. Ne uzun ne de yapılı bir adamdı bu, ama elinde büyük yetkiler vardı.

“Siz veba doktoru olan Annibale Cason musunuz?”

“Evet.”

“Ben de yüce efendimiz Venedik Dükü Sebastiano Venier’in kardinaliyim.”

Annibale taktığı maskeye şükretti. Doğruca kardinale bakıyordu. Pelerinin altına giydiği kıyafet siyahtı ve belli ki hepsi deriden yapılmıştı. Cason’un beklediğinin aksine daha genç bir adamdı bu. Bir Kuzeyli’nin sarı saçlarına ve mavi gözlerine sahipti. Temiz giyimliydi. Saçları bir Cermen gibi kısa kesilmiş, tıraş olmuştu. Alçak sesle ve görgülü bir şekilde konuşuyordu. Tehdit edici bir tarafı yoktu, fakat Annibale bir anda korkmuştu.

“Baş başa konuşabileceğimiz bir yer var mı?” diye sordu kardinal.

“Evet.” Annibale çevresinde yarım daire oluşturan muhafızlara baktı. “Hepiniz mi geleceksiniz?”

Kardinal hoş bir şekilde gülümsedi. “Sadece ben.”

Annibale rahatlayarak cesaretini topladı. “Mahzuru yoksa bu çukurdan geçebilir misiniz?”

Adam şarap rengi pelerininini topladı ve nazik bir şekilde potastan geçti. Annibale ise onun arkasından kapıya doğru ilerledi.

Duvarın öte tarafına geçer geçmez Annibale, Tezon'a kadar ona rehberlik etti. Kardinalin ne düşündüğünü hayal etmeye ve burayı onun gözünden görmeye çalışıyordu. Pırıl pırıl bir sonbahar günüydü. Güneş parlıyordu. Gölgelelerde ferahlatıcı bir serinlik, havadaysa kış kokusu vardı. Dutlar kırmızıyla kehribar rengine çalışıyordu. Çocukların okulun çevresinde koşuşturduğunu görebiliyor, rahibeler için San Bartolomeo'da çalan sabah çanının sesini duyabiliyordu. Verimli toprakların özenle daireler ve kareler oluşturacak şekilde ekildiği bitki bahçesi yeşil çimenlerle hoş bir renk kontrastı oluşturuyordu. Bizzat tırpanladığı ve mezarlık için ayrılmış olan yaban topraklarsa tek bir misafir ağırlamamıştı bugüne dek. İşler yolunda gidiyordu. Annibale elindeki sopayla işaret etti. "Benim evim..." derken kendini fazlasıyla ev sahibiymiş gibi gösterdiği için kendi kendini durdurdu, "kaldığım yer bu tarafta."

Kardinal durup serin sonbahar kokusunu içine çekti. "Hava çok güzel, değil mi? Burada durabilir miyiz? Günümün çoğunu devlet odalarında geçiriyorum." Konuşmasında böbürlenmeye dair tek bir ibare yoktu. Bu kardinalin nüfuzu nihayete ermişti. "İstediğim zaman hava alabiliyorum ve buradaki hava bana bizim hastalıklı şehrimizdekine göre tatlı geldi. Böyle bir günde odalara tıkmaktansa dışarıda olmak daha iyi değil mi sizce de?"

Adam dut ağaçlarının olduğu yoldaki sütunun üzerine oturunca Annibale de yanına temkinli bir şekilde yaklaştı. Son söylediği şey cevap verilmesi gereken bir soru olmamasına rağmen kardinalin daha farklı düşündüğü açıktı. "Sizce de öyle değil mi, Cason?" diye sorusunu tekrar etti.

Bu yersiz soruda bir tehdit gizliydi. Annibale ona doğru döndüğünde mavi gözlerini güneş aldı. Kardinal sorusunu

sohbet gereği sormamıştı. Bu ve daha sonra soracağı şeylerin üzerinde düşünülerek cevap verilmesini bekliyordu. Cason bu adamın hiç dükün sarayının renkli odalarından çıkıp bas-kıyla, ateş ve işkence zoruyla zindanlarda soruşturma geçirip geçirmediğini merak etti. Gözleri bir an için kapının ötesinde duran muhafızlara kaydı. Ellerini önde kavuşturmuş ve yarım daire oluşturmuş bir halde mendirekte bekliyorlardı. Ne sallanıyorlar ne de aralarında şakalaşıyorlardı, askerler bunu yapmazdı. Bu adamlar bildiği kadarıyla *leoni*, yani dükle bünyesindekileri koruyan seçkin muhafızlardı. Annibale adamın güçsüz olduğunu anlayarak diğer sorunun sorulmasını bekledi.

“Sağlık Konseyi’nden haberiniz var mı?”

Annibale, Sağlık Konseyi’ni çok iyi biliyordu. Konsey’in ana merkezi olarak hizmet veren ve San Marco’daki darphanenin bitişiğinde bulunan muazzam beyaz binaya birden çok kez gitmişti.

“Yakın zaman önce oradaydım,” dedi kardinal. “Dük tarafından *un vero dottore* bulmak için gönderildim. Bunu demekle ne kastettiğini biliyor musunuz?”

Annibale, *dükün* “gerçek bir doktor” demekle neyi anlatmak istediğini çok iyi biliyordu, ama kendi fikirleri dükle paylaşılsa bile o bunu anlamayacaktı. Her zaman takındığı kibirli tavrı tekrar gün yüzüne çıktı. “Evet. Benim.”

Kardinal belli belirsiz güldü. “Bunu söylemeniz çok tuhaf. Konsey’e gittiğimde orada Valnetti adında bir doktor sizden nefretle bahsediyordu. O adamı tanıyor musunuz?”

“Tanıyorum.” Annibale, kardinali çözmeye başlamıştı. Bu adam keskin bir zekâyâ sahip olmasına rağmen bunu belli etmiyordu. Bunun yerine sorular soruyor, mevzunun

kendiliğinden ortaya çıkmasına izin veriyordu. Annibale ise dürüstlük kelimesinin eşanlamlısıydı sanki. “O adam aptalın teki.”

Kardinal burnunu çekti. “Ben de öyle bir izlenim edindim. Dükün bana söylediklerini size de söylemek zorundayım. Şöyle ki...” derken kıyafetinin eteklerini uzun parmaklarıyla düzeltti. Kare şeklinde ve muntazam tırnakları vardı. “Sizin bu adanız nasıl işliyor? Hastalar bu büyük binada mı toplandı?”

“Evet,” dedi Annibale kardinalin ilgisinden cesaret alarak. “Aileleri de düşkünler evinde kalıyor.”

Kardinal açık renkli kaşlarını havaya kaldırdı. “Hastaların ailelerini de mi getirdiniz? Duygusal sebeplerden dolayı mı yaptınız bunu?”

“Hayır.” Annibale buna hemen karşı çıktı. “Çünkü onlar da hastalığı kapmış olabilir ve taşıyıcı olabilir. Bir yarayı kestiğinizde beraberinde içindeki ur ile çevresini saran sağlıklı eti de kesmek zorundasınız.”

Kardinal bu benzetme şekline belli belirsiz dudak büktü. “Anlıyorum. Hastalık belirtisi gösterdiler mi peki?”

“Şu ana kadar hayır.”

Kardinal etkilenmiş benziyordu. “Hastalık kapanları nasıl tedavi ediyorsunuz? Bundan Valnetti’nin yöntemlerini onaylamadığınızı mı anlamalıyım?”

“Dört Hırsız Sirkesi mi? Ben bunu biraz... eski moda buluyorum. Ben hastalarımı en son çıkan cerrahi müdahalelerle tedavi ederim. Padua’da eğitim görmüştüm bu arada.” Kardinal başıyla onayladı. “Mesela gerçekleri yansıttığına inandığımız, kanıtlanmış olan insan sağlığının dört vücut sıvısı ve bunlar arasındaki dengeden bahseden Galen teorilerini uyguluyorum. Hastaların bedenindeki kötü sıvıları boşaltıp

kasık ve koltukaltlarındaki yaraları kesiyorum. Bu faydalı oluyor gibi görünüyor.”

Bir an için kardinale çok fazla detay verdiğini düşündü.

“Ölen birileri oldu mu?”

“Şu ana kadar olmadı.”

“Peki ya aileleri? Onları mikroptan korumak için önlem alıyor musunuz?”

“Elbette. Enfeksiyonu tespit ettik ve bunun karantina bölgesinden çıkmamasını sağlamak için kati önlemler aldık. Örneğin her giriş çıkışta geçtiğim bir tütsü odası mevcut burada. Kapı önündeysen kalsiyum oksit ve potas var.”

“Peki, bunun özel bir mülke de uygulanabilmesi mümkün mü?”

“Tabii.” Annibale bu soruların neden sorulduğunu anlamış ve kendi sorusunu sorma cesaretini kazanmıştı. “Dükün doktoru olmamı isteyen siz misiniz?”

“Hayır, öyle değil. O kendi sağlığına bir şey olmasından korkmuyor, ama onun için fazlasıyla önem arz eden bir adam var ve ne pahasına olursa olsun o kişinin hayatta kalması gerekiyor.”

Venedik Dükü’nden başka kimin hayatı daha önemli olabilirdi ki?

“Bahsettiğim kişinin kim olduğunu mu merak ediyorsunuz?” Kardinal belli ki sürekli soru sorma huyundan bir türlü vazgeçemiyordu.

“Evet.”

“Adamın adı Andrea Palladio.”

Hafızasının derinliklerinde bir yerde bir anda bu isim yanılanınca doktor afalladı. “Mimar olan? Neden?”

“Dükümüz mimarı, Giudecca Adası’nda bulunan eski manastırın olduğu yere kilise yapması için görevlendirdi. Orada

zamanında kutsanmış bir kuyu dolayısıyla veba mucizeleri gerçekleşmiş. Sinyor Palladio, Tanrı'yı memnun edecek bir büyüklükte kilise inşa edecek ve bu şekilde Venedik'in üzerindeki kara bulut dağılacak."

Annibale gülmek için kendini zor tuttu.

"Bunu garip mi buluyorsunuz yoksa? Sözüm meclisten dışarı, düğ şu ana kadar karşılaştığı doktorlardan ziyade Tanrı'nın bu şehri kurtaracağına inanıyor." Kardinal, lorduyla aynı fikirde olup olmadığını belli etmemiştir. O, buraya efendisinin isteklerini yerine getirmek üzere gelmişti. "Ama aynı zamanda hem güvenebileceği hem de mimar işini tamamlayıncaya kadar onu koruyabilecek bir doktor arıyor."

"Onun sağlığı yerinde mi? Mimarın yani?"

"Öyle diye biliyorum. Oldukça yaşlı bir adam, ama bu hepimizin bir gün yüzleşmek zorunda olduğu bir durum, öyle değil mi?"

Annibale, Tezon'a baktı ve içindeki hastaları düşündü. Bu dediği akıl almaz bir işti. Tırnakları kararan ve vebayla boğuşan kişiler yerine, sıhhati yerinde olan bir adamı her gün ziyaret edecekti. Sabırsızlanarak ayağa kalktı.

"Bana bahsettiğiniz bu onurun fakındayım, ama maalesef sizi reddetmek zorundayım. Sağlıklı olan bir adam için vaktimi harcayamam."

Kardinal ona doğru boynunu uzatıp mavi gözlerini güneşten dolayı kıstı. Karşı çıkmamış olsa da son bir sorusu daha vardı.

"Şimdi ben ne diyeceğim?"

Annibale yan yana duran muhafızlara baktı. *Leoni* adındaki bu askerler konuştukları süre boyunca kımıldamamıştı bile. Ardından yosunlu sütunda uysal uysal oturan kardinale tekrar baktı. Oturduğu şey gibi o da sanki taş kesmişti.

Annibale mağlup olmuş bir şekilde tekrar yerine oturdu. “Ada üzerindeki hakkımın kaldırılacağını, burayı hastalarım ve onların aileleriyle beraber terk etmemi ve muhafızlar tarafından götürüleceğimi mi söyleyeceksiniz şimdi?”

“Ama eğer mimarın doktoru olmayı kabul ederseniz?”

“O zaman aday hastane olarak kullanmaya devam edeceğim ve Sinyor Palladio ile ilgilendiğim sürece huzur içinde olacağım.”

“Aynen dedğiniz gibi. Bunu bu kadar çabuk anladığınız için sizi tebrik ederim.” Kardinal deri eldiveniyle metal bir şey uzattı. “Bu,” dedi, “dükümüzün mührüdür. Şehirdeki işlerinizde bunu istediğiniz zaman gösterebilirsiniz ve bu sizin söylediklerinizi dükün emri olarak gösterecektir.”

Annibale avcunun içindeki mühre baktı. Üzerine dükün resmiyle kanatlı aslanın zarifçe işlendiği pirinçten bir mühürdü. Mührü havaya kaldırdı. Kardinal, Annibale’nin bu teklifi kabul edeceğini biliyordu. Şimdiyse adam ayağa kalkmıştı.

“Anlaştık o zaman. Benimle geliyorsunuz?” Bu gerçekten bir soru değildi.

“Yardımcılarımı bilgilendirmek zorundayım,” dedi Annibale dikkatli bir biçimde. Miracoli rahibelerinin adını vermek istememişti, çünkü onların şehirden ayrılmasının yasal olup olmadığından emin değildi.

“Yapın o zaman.”

Annibale, Badessa’yı bulunca ona akşama kadar geri dönmüş olacağını söyledi ve kardinali arkasından takip etti. Muhafızlar kürekleri suya daldırdıkça ada uzaklaşıyor, doktorsa vicdan azabı duyuyordu. Bu duygunun ne olduğunu bile bilmiyordu, çünkü daha önce böyle bir şeyi tecrübe etmemişti. Fakat gemi hızlandıkça bu hissin vatan hasretine yakın bir şey olabileceğini düşündü.

Yirminci Bölüm

Feyra, efendisinin kim olduğunu görmeden koca bir haftayı geçirmişti. Ancak ardında bıraktığı delilleri görebiliyordu. Giderek çoğalan çizimleri hem içerik hem de yer olarak değişip duruyordu. Tabak ve bardakları temizlenmesi için bir kenara bırakmıştı. Onunla karşılaşma anı ne koridorda göz göze gelme ne de kapıdan geri çekilme sırasında gerçekleşmişti. Olaylar çok daha dramatik bir şekilde gelişmişti.

Altın pergelli bu evde ışık konusu çok önemli bir şeydi. Feyra'nın görevi duvar şamdanlarına yeni mumlar koymak, balmumları değerli çizimlere damlamasını diye şamdanların altına halka geçirmek, mum yağlarını depolamak ve sayıca çok olan fenerleri düzeltmekti. Evin efendisi günün her saatinde çizim yapmak istiyordu. Odalar gecenin karanlığında bile gün gibi aydınlık olmak zorundaydı. Feyra'nın inzivaya çekilmeden önceki son işiyse akvaryum diye bilinen, içi baloncuklu suyla dolu camı, mimarın *odasına* götürmekti. Bu şeyin ne işe yaradığını anlayınca altındaki bilimsel nedene de hayran kalmıştı: Eğer bir mum akvaryumun arkasına konulursa su, lens görevi görüyordu. Mumun alevi büyüyor, ışığı

suyun içinden geçerken daha da artıyor ve çizimin olduğu masasının üzerini tamamen aydınlatıyordu.

Uyumak için geç kaldığı bir gece, mutfaktan efendisinin odasına büyük bir kâse taşıyordu Feyra. Kapkara koridorda ilerlerken karanlığın içinde bir insan uzunluğunda olan, dik-dörtgen biçimindeki altın bir çerçevenin karşısında durdu.

Gördüğü şeye doğru yürüdü. Elinde hâlâ su dolu kâsesi vardı ve titreyen ışığı görebiliyordu. Sonrasındaysa gördüğü şeyin şömine alevi değil, yangın olduğunu anladı.

Kapıyı açmak için zorluyordu ve sıcaktan neredeyse fenalık geçirecekti. Büyük masada ilk defa çizimler yoktu. Hepsi şöminenin yanma toplanmış, cehennem ateşinde buruşarak yanıyordu. Kızgın küllerse bacaya doğru yükseliyordu. Feyra düşünmeden kâsenin içindekileri uzun çizim masasına döktü ve üzerindeki kumaşı çekerek ateşe attı. Alev alan kumaşı suya batırdı ve üzerinde kalan közlere deri botlarıyla bastı.

Siyah dumandan dolayı öksüren Feyra, pencere kanadına doğru döndü ve camı ardına kadar açtı. Başını dışarı çıkarıp parlayan yıldızlarla kaplı gökyüzüne baktı ve temiz havayı içine çekti.

Köşedeki sandalyeden gelen sesi duyduğundaysa yüreği ağzına geldi. Gözleri ay ışığına alıştığında gölgeyi görebildi. “Ne yapıyorsun?” dedi ses.

“Ne mi yapıyorum? Asıl *sen* ne yapıyorsun?”

Panikleyen Feyra, Venedik dilinde konuşmayı o an için unutmuş ve oturan kişiyi Osmanlıca olarak azarlamıştı. “Sen delirmiş olmalısın! Bu şekilde nasıl ateş yakarsın? Baca dumanı çekmiyor bile! Burada böyle oturup yanmasını nasıl izlersin? Tüm ev yanabilirdi! Şömine rafının üzerindeki duvar kiliminin alev alması halinde evin tamamının baştan aşağıya

yanabileceğini bilmiyor musun sen? Bu çok yüksek bir ev ve çatı katında kalan hizmetçiler kapana sıkışabilirdi! Bunu da mı önemsemiyorsun?" Feyra soluklanmak için durduğunda sandalyede oturan kişi de sessizleşmişti. Bembeyaz bir sakalın görüntüsünden başka bir şey göremiyordu.

"Sen kimsin?"

Feyra hatasını fark edince o da sessizliğe ortak oldu. Kalbi hızla çarparak Venedik dilinde konuşmaya başladı tekrar. "Ben Cecilia Zabatini, yeni hizmetçiyim."

"Gerçekten mi?" Karanlığın içinden gelen sesin durumdan memnun bir hali vardı. "Seni tanıdığımı memnun oldum. Şimdiden, seni eski hizmetçiden daha çok sevdim. Fenerleri yak madem," dedi Andrea Palladio. "Konuşacaksak birbirimizi görmemiz daha iyi olacaktır."

Feyra burnundan soluyordu. Hâlâ sinirliydi. "Nasıl açabilirim? Onları göremiyorum."

Palladio'nun sesi hırıltılı çıkıyor, karanlıkta iyice yükseliyordu. "Ana kapının duvar ayağında ve eşikte birer tane şamdan var. İki tanesi de şömine rafında duruyor. Bir diğeryse ikinci ve üçüncü pencerenin ortasındaki boşlukta. Frizin üst tarafında ve pervazın altında da üç tane var. Birini yak, diğerlerini göreceksin zaten."

Bu kelimeleri Nur Banu ona hiç öğretmemişti. "Ne dediğinizi anlamadım."

"Bana bir mum bul. Ben yaparım." Feyra alevlere atılmayan bir kâğıt parçası bulup bir sopaya geçirdi. Efendisi sandalyesinden kalkarak yanından geçti. Mimar, kâğıdı aleve doğru tuttu ve odada dolanarak elindeki ateşle diğer mumları yaktı. Oda aydınlanınca Feyra onu hemen tanıdı. Bu adam, babasının vefatının hemen ardından Giudecca'daki harabeye gelen

yaşlı adamdı. Mimarın orada gezinişini, bakışını, elinde tuttuğu şeye bir şeyler yazışını hatırlıyordu.

Feyra, adamın dolanarak sandalyesine oturuşunu ve gut hastası gibi yürümesini izledi. Dünyanın yükü omuzlarındaymışçasına kendini sandalyesine bırakmıştı Palladio. Feyra ateşe doğru gitti ve kül olan parşömenleri ittirdi. Kâğıtlarda çizimler, taslaklar vardı ve hepsi mahvolmuş durumdaydı. Üzerlerine iyice eğilip bir tanesini eline aldı. Çizimler yakılmadan önce defalarca yırtılmıştı. Mimar sanki çalışmalarını tamamen yok etmek istemişti. Feyra tekrar adama baktığında elindeki parşömen sallanıyordu. “Bunları neden yaktınız?”

Palladio öyle bir iç geçirdi ki nefesi külleri uçuşturdu. “Yapamıyorum.”

“Yapamadığınız nedir?”

“Kilise inşa etmek.”

Feyra elindeki parşömenle donakaldı. Zabato Zabatini’nin dediği bir şey o an aklına geldi. Normal bir durummuş gibi sormaya çalışarak, “Dük için mi?” dedi.

“Onun için değil. Bu sadece Sebastiano Venier için olsaydı, bunu güzel bir şekilde yapabilirdim. Ama hayır, bu kilise zor beğenen bir efendi için. Tanrı için.”

Feyra elindeki parşömeni yere düşürdü. Kömür tozuyla kaplanmış parmaklarını eteğine silmeye başladı. Mimarı kendisiyle baş başa bırakmak konusunda emin değildi, ama zaten kendini çoktan açığa vurmuş ve ona bağırmıştı. Şimdiyse bunun geri dönüşü yoktu. Hem de Palladio konuşmaya istekli gibi duruyordu ve Feyra’nın düke ulaşabilmesi için tek şansı bu adamdı. Derin bir nefes aldı. “Bu zamana kadar neler yaptınız?” diye sordu.

“Alanı ölçümledigim ve...” derken elini şömineye doğru salladı, “uç uca eklendiğinde cennete kadar uzanan çizgiler çizdim. Zavallı tasarımcıma da bir o kadar çizdirdim. Hepsi de değersiz bir karalamalardan ibaret oldu.”

Feyra Cumartesi adlı tasarımcıyı ve onun mürekkep bulaşan parmaklarını düşündü. “Peki, o sizin çalışmalarınız hakkında ne düşünecek?” diye sordu sert bir ifadeyle.

“Beni şimdiye kadar iyi tanıdığımı sanıyorum. Zabato Zabatini’yi bilir misin?”

“Ben onun yeğeniyim,” dedi Feyra dikkatle.

Adam bakışlarını Feyra’ya dikince Feyra, mimarın gözlerinde mumların neşeyle yanan alevinin yansımalarını gördü. “Kesinlikle değilsin. Bir kere onun kız kardeşi evli değil. Ayrıca yabancı gibi anlaşılmaz bir şekilde konuşuyorsun. Arap melezi misin sen? Yoksa Rus mu?”

Palladio ne sinirli ne de halinden memnun görünüyordu. Feyra gerçekleri söylemek için kendini hazırladı. “Ben İstanbulluyum.” Bıkkınlık içindeydi ve hikâyesini anlatmak için hazırdı.

Ama Palladio belli ki şu anda kendi sorunlarına karşı mücadele veriyor, kızın hikâyesiyle ilgilenmiyordu. Onun yerine derin derin düşünerek, “Ah. İstanbul. Bana orada çok fazla sayıda ve harikulade ibadethanenin olduğu söylenmişti,” dedi.

Feyra’nın kendi saygınlığını koruyabilmesi için mimar bundan daha güzel bir şey söyleyemezdi. “Ah, evet, öyle! Orada çok fazla cami vardır. Muhteşem Ayasofya dışında Haliç’te Süleymaniye bulunmaktadır. Bu, İstanbul’un dört minareli ve en büyük camisi olma özelliğini taşır. Bir de Fatih Camisi vardır ki içinde medreseler, darülacezeler, hamamlar, hastaneler ve kütüphaneler de vardır.” Feyra bir an için İstanbul’a gitmiş.

güneşte sıcacık olan kaldırımlarında yürümeye başlamıştı. Hepsinden de öte Fatih Camisi onun için *mizanı* teşkil ediyordu, çünkü bu kavram akıl ve bedenle olduğu kadar ruhla da ilgiliydi.

“Yüksek ayakların ortasına inşa edilen Bayezit Camisi vardır bir de. Dört ayakla desteklenen büyük bir kubbesi bulunur.” Ellerini, mumun üzerinden yukarı doğru kaldırarak yaptığı hareketlerle kubbeyi tasvir ediyordu. “Tam bir usta işi!” Feyra duramıyordu. Vatan hasretinin galip gelmesiyle adeta deliye dönmüştü. “En eskisi de Eyüp’tür. Haliç yanında, şehrin duvarlarının dışında kalır bu cami. Hz. Muhammed’in ordusunda sancaktar olan Eyüp’ün gömüldüğü yerdedir. O kadar mükemmeldir ki yüzyıllardır buraya dini bütün insanlar akm eder.” Feyra, Mimar Sinan’ın kendine acıyarak çizimlerini yakmayacağını düşündü. “İstanbul’da mimarlar görme yetenekleri konusunda takıntılıdır,” dedi. “Güneş batıncaya kadar yemeden içmeden çalışan bir mimar tanıyorum. Ne zaman ki güneş batar, o vakit çalışmazdı. İşte, *o zaman* yemeğini yedi.”

“O mimarın tutkusu keşke bende de olsa. Çünkü bendeki tutku belli ki çoktan gitmiş,” dedi Palladio derin düşüncelere dalarak. Bencil ve mutsuz görünüyordu. Ayağa kalkıp pencere kanadının mandalıyla oynamaya başladı. “Bahsettiğin tüm o camileri bizzat inşa ettiğim kiliselerle eşleştirebiliyorum. Bak...” derken bir anda uzun çizim masasının çekmecelerini çekmiş ve derinliklerinden bir sürü taslak çıkarmıştı. “İşte,” dedi üzerinde yazan notları okuyarak, “Bu, San Pietro di Castello Kilisesi için çizilen ana kapı. Burada da San Giorgio Maggiore Manastırı’nın yemekhanesi. Convento della Carita. San Francesco della Vigna Kilisesi’nin cephesidir bu. Daha

devam edebilirim. Ve şimdi, *işte, şimdi*, Venedik Cumhuriyeti için aldığım bu görevde işe yarar bir çizgi bile çizemiyorum.” Sinirli bir şekilde yumruğunu sıkıyordu.

Feyra dağınık bir şekilde duran planlara bakıyordu. “Bu kilise neden diğerlerinden farklı olmak zorunda?”

Palladio kollarını kaldırıp, beyazlar içindeki ensesinin arkasında birleştirdi. “Çünkü bu bir adak olacak. Anlaşma imzaladım. Mühürlendi ve kâğıtlar imzalandı. Bu anlaşmayı bozmak gibi bir lüksüm yok.” Kendini koltuğa atıp ellerini serbest bıraktı. “Dük, Tanrı’nın ihtişamına yaraşan mimari bir mucize inşa edersem, Tanrı’nın şehrimizi bağışlayacağını düşünüyor. Venediklilerin günahkâr olduğuna ve Tanrı’nın da bu yüzden onları cezalandırdığına inanıyor.”

Feyra bu felakete yönelik ortaya konulan yeni bakış açısıyla yakından ilgilenmiş, Topkapı Sarayı’nda bulunan bir faninin bu korkunç planı Venedik’e uyguladığını gün ışığına çıkarmamıştı. Eski mesleğini düşünmüştü. “Peki, ya doktorlar? Burada da onlardan fazla sayıda olması lazım.”

“Dük yarın bana bir tanesini benim iyi olmam için gönderecek. *Beni* bir doktorun, Tanrı’nınsa *hepimizi* koruyabileceğini düşünüyor.” Palladio ellerini dua edercesine birleştirdi. “Ah, bu bir şeyi değiştirmiyor. Anlaşmamı yaptım ve bunu tamamlamak zorundayım.” Adam kıza bakıyordu. “Bir şeyi doğru yapamadığında neye başvurursun?”

Feyra, haremde tedavileri işe yaramadığında ne yaptığını düşündü. “Başa dönerim,” dedi kısaca. “Bence sizin de başlangıç noktanızı bulmanız gerek.”

“*Başlangıç noktamı bulmak*,” dedi mimar düşünerek ve o kadar uzun süre oturur vaziyette kaldı ki Feyra, artık gitmesi gerektiğini düşündü. Etrafa bakmaya başlamıştı. Duvarda asılı

duran ve alevlerden etkilenmemiş çizime takıldı gözleri. Ayağa kalkıp ona doğru yürüdü.

Dağınık saçlı ve parlayan gözleri olan bir adamın eskizi-di bu. Feyra kızardı. Ateşli gözleri ve altın sarısı saçları olan adam çıplaktı. Diğer insanların aksine onun dört tane kol ve bacağı vardı ve uzuvlarını örümcek gibi yana doğru açmıştı. Biri çembere, diğeriye onun içinden geçen kareye çizilmişti.

İç içe geçmiş daire ve karede bulunan bir adam.

“Bunu neden sakladınız?”

Mimar düşüncelerinden sıyrılıp yavaşça kıza baktı. “Çünkü o benim değil. Floransa yakınlarında oturan Leonardo da Vinci adlı bir arkadaşımın çalışması. Her şey bu eskizle başladı. Bu...” derken bir şeylerin farkına varırcasına sesini yükselterek, “*bu* benim başlangıç noktam.”

Bir anda hareketlenen Palladio, ona en yakın duran şam-dandan bir mum kaptı ve asma kata çıkan döner merdivenlere topallayarak ilerledi. Safran rengindeki ışık kitap sırtlarına vuruyor, ateşin içinde kalan eskizlerinin mürekkebi gibi bu ışık da kitaplardaki harfleri aydınlatıyordu. Yığının içinden eski bir cilt çıkarıp sayfalarındaki tozu üfledi. “Bu benim eski arkadaşım,” dedi ve kitabı Feyra’ya getirdi. Gürültüyle ve çıkan toz eşliğinde elindekini masaya attı. Kitabın üzerindeki uzun kelimeyi heceliyordu Feyra. En başta üzerinde “Venedik” yazdığını sansa da her harfe tek tek odaklandığında aslında “VIT-RUVIUS” yazdığını anladı.

“Latince okuyabiliyor musun?”

Feyra, Topkapı Sarayı’ndaki kütüphanede keşislere özgü bazı bitkileri incelemişti, ama sadece birkaç kelimenin anlamını çıkarabiliyordu. “Hayır.”

“Bu adam Romalıların her yere hükmettiği zamanlardan

kalan esas mimardır.” Belli belirsiz gülümsedi. “Senin ülken ve benim ülkem tek bir imparatorlukken yani.”

Palladio sayfaları çevirirken Feyra onu ve ellerini inceliyordu. Onun parmakları da Zabato’nunkiler gibi mürekkeplenmişti, kabalardı ve kare şekлиндelerdi. Adamın kısa tırnaklarının ucu nasır tutmuştu. Bu eller bir asilzadeye değil, işçiye aitti, yine de bu adamın konuşmasını evdeki diğer kişilere kıyasla daha rahat anlıyordu. Palladio’nun soylu biri olarak doğmadığından şüphelenmişti. Mimarın omzunun üstünden kitaba baktı. “Bu eskiz tam olarak nereden başlıyor?”

Palladio işaretparmağını ilk şemanın üzerine götürdü. “Buradan, çemberin içine geçmiş olan kareden.”

Feyra kaşlarını çattı. “Cevap bu mu?”

Mimar iç geçirdi. “Vitruvius benim hem başlangıç hem de bitiş noktam. İlkim ve sonum yani. Onun geometri kuralları benim yaptığım her şeyin temelini oluşturuyor. Sadece iş anlamında değil, kâinatın ötesi manasında da.” Pencereyi açmak için kolunu uzattığında adam evreni adeta kucaklayarak Feyra’yı kadife yıldızlarla dolu geceye atmıştı sanki. “Ben hayatımı Vitruvius’un omuzlarına göre şekillendirdim. O benim ilham kaynağım.”

Feyra, İstanbul’da da parlayan aynı yıldızlara baktı. Mimar Sinan’ın minare ve kubbelerini düşünüyordu. Ardından azimli ve sarıklı adamın merdivenler, yalancı kemerler ve süslü perdeler için fikir verirken Nur Banu’nun kendi camisinin planları üzerinde çalışmasını hatırladı. Tekrar Vitruvius kitabına baktı. İç içe geçmiş bir daire ve çember. Şimdi bu şekil ona daha farklı geliyordu. Üç boyutlu olan bu eskiz gözlerinin önünde belirginleşiyordu. Bu anlamsız bir şey değildi. Bu, kubbeydi.

“Belki de sizin Tanrınız eskisine benzeyen bir şey istemiyordur. Belki de daha farklı bir şey istiyordur.” Dikkatli bir şekilde konuşmaya çalışıyordu Feyra. “Bahsettiğim kişi. Adı Mimar Sinan’dı.”

“O bir kâfir.”

Feyra sert bir şekilde Palladio’yu düzeltti. “Bir mimar.”

Adam başını eğdi. “Geç oldu. Sabah yanıma gel. Öğlen yanıma sinir bozucu bir doktor gelecek. Ondan önce burada ol. Şu Sinan hakkında daha çok şey duymak istiyorum.”

Feyra başını eğip odadan ayrıldığı sırada Palladio’nun, mum ışığı altında nasırlaşmış parmaklarıyla kendinden geçmiş bir şekilde sayfaları çevirdiğini görebiliyordu. Temiz bir kâğıt ve kara kalem alıp defalarca kare içine daire çiziyordu.

Yirmi Birinci Bölüm

Feyra ertesi sabah Palladio'nun atölyesine gittiğinde burası ona çok farklı görünmüştü.

Duvarlardaki is lekeleri ovalanmıştı, geriye kalan tek delil şömine rafında asılı duran duvar kiliminin kül rengindeki lekesiydi. Planlar tekrar ortalıktan kaldırılmış ve geriye sadece Vitruvius kitabı kalmıştı. Dört uzuvlu adam, iç içe geçmiş olan daire ve kareden oluşan geometrik hapishanesinden bakıyordu. Büyük sandalye odanın ortasına getirilmişti. Palladio ayakta beklerken Feyra'yı oturması için içeriye davet etti. Kız sandalyeye yerleşti ve İstanbul'a olan sözlü yolculukları o an başladı.

Mimar, Feyra'nın elleri kucağında kalacak şekilde sabit bir şekilde oturmasını ve gözlerini kapamasını istedi. Kendisini sanki tekrar İstanbul'daymış da evine dönüyormuş gibi hayal etmesini söylemişti. Feyra konuşurken adam etrafta topallıyor ve sürekli soru soruyordu. Bu durum kızın ilgisini çekmiş, sesini çıkarmamıştı.

Kafasında oluşturduğu görüntüde babasıyla kaldığı Sultanahmet'teki küçük evlerinin eşliğinden geçmiş, eski arna-

vutkaldırımlarında yola koyulmuştu. Palladio'nun uzaktan gelen hırıltılı sesiyle, "Beni bir yere götür şimdi," dediğini duymuştu. Feyra da sola dönerek Mısır Çarşısı'ndan, Kapalı Çarşı'ya doğru ilerlemişti. Bu hayale o kadar derin bir şekilde dalmıştı ki yaprakların ekşi kokusunu alabiliyor, sarı çarıklarıyla ayağının altındaki dökülen yaprakları hissedebiliyordu. İmaret kapısına gelinceye kadar yürümüşü. "Neredesin?" diye sordu ses.

"Sinan'ın bu zamana kadar yaptığı en büyük yapı olan ve Süleymaniye Külliyesi'nin bir parçası olarak inşa edilen Süleymaniye Camisi'ndeyim." Feyra şimdiyse büyük Muvakkithane Kapısı'nın gölgesinde ilerliyor, süslü mermer kapının yanında cüce gibi kalıyordu. "Şu anda onun batı tarafında kalan büyük avlusundayım. Burada ardı ardına sıralanan kemerler var..."

"Sıra sütunlu avlu onlar. Devam et."

Mimar sorularıyla sürekli araya giriyor, Feyra da gözlerinin önünde oluşturduğu görüntülerin etrafında yürüyerek sütunları, avluları ve minareleri detaylı bir biçimde anlatıyordu.

"Bu ibadethanenin kendisi nasıl bir şey peki?" diye sordu adam.

"Ana kubbesi cennete geçecek kadar yüksek ve üzerinde şimşek çakmış gibi yaldızlı. İçerisi kare şeklinde."

"Kare içinde bir çember demek," dedi iç geçiren ses. Sesi artık daha yumuşak çıkıyordu. "Devam et."

"Bu iki şekil tek ve büyük bir alan oluşturuyor. Kubbesi yarım kubbelerle destekli. Kuzey ve güneydeki kasnaklarda üçgen şeklinde pencereler var ve bunlar da küçük çinilerin oluşturduğu gökkuşağı görüntüsüyle iç içe geçmiş."

"Kubbeler nasıl desteklenmiş?"

Feyra kubbenin altında döndü. “Destekleyicileri duvarın içinde. Geçitlerdeki kemerlerle saklanmış.”

“İçerideki görüntüyü uyum içinde göstermek için ayakları gizlemiş. Çok akıllıca,” dedi ses imrenerek.

“İçeride bir, dışarıda da iki tane katlı şerefe... minare balkon var. İçerisi İznik çinileriyle kaplı ve basit işlemeli ahşap doğramalar fildişi ve sedef renginde. Süleymaniye Külliyesi’ndeki tabutun içindeki cevherse beyaz mermerle kaplı.”

Feyra hayale kapılmış, mücevher işli tavanın altında kendinden geçmişti. Kendini cennette gibi hissediyordu. Keskin bir kapı sesi onu dünyaya geri döndürdü.

“*Kahretsin,*” dedi Palladio. “Doktor geldi.” Telaşlanan Feyra ayağa kalktı. “Gel,” dedi efendisi ve merdivenin yanındaki küçük kapıyı açtı. “*Küçük odada bekle.*”

Oda, Palladio’nun malzemeleri, kalemleri ve mürekkepleriyle doluydu. Sıra sıra kalemlerle kâğıtlar vardı. Serçe parmağını anahtar deliğine sokarak kapıyı kapatmıştı. Ancak merakı Feyra’yı ele geçirmiş ve kapıyı aralayarak içeri doğru gizlice bakmaya başlamıştı.

Önündeki manzara kalp atışlarını öyle bir hızlandırmıştı ki neredeyse düşecekti. Efendisi, az önce kendisinin oturduğu sandalyeye geçmişti. Karşısındaysa saldırmaya hazır bir gagası olan, siyah cüppeli, korkunç bir canavar oturuyordu.

Yirmi İkinci Bölüm

“Hasta olduğunuzu dahi düşünmüyorum ben.”

Annibale karşısında duran yaşlı adama bakıyordu. Bu mimar kadifelerle kaplı odalarının büyüklüğünden, üzerinde oturduğu meşe sandalyesinden de anlaşılacağı üzere varlıklı biriydi. Sakalı beyazlamış olmasına rağmen gözleri çaytaşı kadar parlaktı. 1.

“Değilim,” diye onayladı yaşlı adam. “Henüz değilim. Olmaya da niyetim yok ve dükkân, sizin Venedik’teki en iyi veba doktoru olduğunuzu söyledi.”

Annibale o an için kibirlenmedi. Annesi ona güzel bir bebek olduğunu, teyzeleri yakışıklı bir çocuk olduğunu, pek çok kadın da onun hoş bir adam olduğu söylemişti. Padua’daysa bu takdirleri fiziksel açıdan değil, zekâ yönüyle almaya başlamıştı. Kendisini eğitenler ona sürekli dönem içindeki en iyi tıp kafasına sahip olduğunu söylüyordu. Ardından da Venedik Cumhuriyeti’nin kardinali onu arayıp bulmuştu. Şimdiyse o sadece omuz silkiyordu. Çalışmasından alıkoyulduğu ve kardinal tarafından oyuna getirildiği için rahatsız olmuştu. Bunu saklamaktan çekinmemişti de.

“Ve siz,” dedi alaycı bir üslupla, “Venedik’teki en önemli kişisiniz, çünkü bir kilise yapıyorsunuz.”

Yaşlı adam sandalyesinde biraz daha doğruldu. “Öylesine bir kilise değil. Bizi vebadan kurtarması için Tanrı’ya yalvarmamızı sağlayacak bir kilise.”

Annibale az önce geçtiği caddeleri düşünmeye başladı. Valnetti ve meslektaşları belli ki hastalığı önlememişti. Bazı bölgelerde her evin üzerinde haçlar vardı ve her köşeye kireç kutuları konulmuştu. Her bacadan mersin ağacının dumanları çıkıyordu. “Daha çok yalvarın,” diye tersledi adamı. Maskesini düzelterip gitmek için hazırlanmaya başlamıştı bile.

Yaşlı adam nasırlı elleriyle gagayı inceledi. “Bu işe yarıyor mu?”

“Şimdiye kadar yaradı. Hoş işe yarasa da, yaramasa da insanlar bundan daha fazlasını bekliyor.” Annibale doğruldu ve gidişini hızlandırmak için bir yalan söyledi. “İşin aslı şu ki efendim, şu günler içinde vebaya yakalanmaktan kurtulduysanız, muhtemelen şimdi de hasta olmayacaksınız.” Doktor bir anda yumuşadı. “Ama şunu yapabilirsiniz. Kendinize iyi bir çarşaf alın. Yani Mısır pamuğu gibi sık dokunmuş iplikli olanlarından bir adet edinin. Bunu her gün ateşte tütsüleyin ve dışarıya çıkacak olursanız burnunuza ve ağzınıza bunu sarın.” Tekrar yaşlı adama baktı. “Aslında bu siz eğer bir taş ustası olmasaydınız işinize yarayacaktı, çünkü vebadan önce öksürük sizi öldürecektir. Ya bunu yapın ya da taşlardan uzak durun.”

Mimar beyaz sakalının arasından güldü. “Ben taşlardan uzak duramam. Bu benim hayatımın bir parçası.”

“O vakit bir zamanlar hayatınızın parçası olan şey sizi öldürecek,” diye terslendi Annibale.

Yaşlı mimar kıs kıs gülmeye başladı. “Önce kilisemi bitireyim de sonra ölüm beni gelip alabilir.”

Annibale homurdanırken yaşlı adam ona sert bir biçimde bakıyordu. “İnançlı biri değil misiniz? Kiliseye gitmiyor musunuz siz?”

Annibale adama bir bakış fırlattı. “Bu dünyada o kadar meşgulüm ki diğer dünyayla alakadar olamıyorum. Sizin mesleğinizde de insanlığa hizmet ederek Tanrı’ya kulluk edebiliyorsunuz. Kilise yapmadan önce, daha iyi konutlar inşa etmeniz gerekir. Vebanın bu kadar ilerlemesinin sebebi dar odaların varlığı ve binalarda havalandırma olmaması. Sağlık önce evden başlar.”

Gözleri parlayan yaşlı adam, ilk defa doğruca doktorun gözlerine baktı. “*Kesinlikle* haklısınız,” dedi dediklerini vurgulayarak, sanki doktor kafa dengi biriymişçesine. “Devam edin.”

Annibale devlete olan öfkesini ve yoksulların barınma tedariklerinin eksikliğini açığa vurmak için tam ağzını açmıştı ki sonradan vazgeçti. Adasına ve hastalarına dönmeliydi. “İzin verirseniz *gerçekten* yardıma ihtiyaç duyan kişilerin yanına dönmek istiyorum. Yedi gün içinde görüşürüz,” dedi kısa keserek ve gösterişli kabaniyle odadan ayrıldı.

Odadan çıkışının bir tiyatro oyununu andıran sahnesi, maa- lesef yanlış kapıyı seçmesiyle son buldu. Doktor bir anda kendini bir hizmetçinin gündelik işleri yaptığı küçük bir odada buldu. Feyra bir anda yerinden zıplamış, yanakları kızarmış ve bal rengi gözleriyle doktora bir bakış fırlattıktan sonra saygıyla gözlerini kaçırmıştı.

Doktorsa tanıştığı her kişiye yaptığı gibi kızın da görünüşünü incelemişti. Kızın teni kusursuzdu, yanakları sağlıklı ve

kırmızıydı. Bu hizmetçi iyi bir örnek oluşturunuyordu. En azından Palladio'nun hizmetindekiler hastalanmamışa benziyordu ve bu da işin en önemli kısmıydı zaten. "Affedersiniz," diye bağırdı kıza. Gülünç bir duruma düştüğünden dolayı olduğundan daha da kabalaşmıştı. Geri çekilerek bu sefer doğru kapıdan çıkıp gitti.

Yirmi Üçüncü Bölüm

Feyra sabahları Palladio ile beraber o odada geçirmeye başlamıştı.

Görevleri tekrar belirlenmişti ve Zabato Zabatini'ye efendisinin yanına sadece öğlenleri gelmesi söylenmişti. Evdeki hiç kimse bu konu hakkında yorum yapmıyordu. Efendileri tekrar çalışmaya başlamıştı.

Feyra yaşlı mimara, Sinan'ın annesi için yeni bir cami yaptığını ve buranın Nur Banu'nun mezarı olacağını söylemişti. Bu konuşmalar sırasında Zabato Zabatini odada oyalanıyordu ve Feyra onun gözlerini üzerinde hissediyordu. Sanki onun sesi ya da özellikleri Zabato'ya, Nur Banu'yu geri getirecekti.

Feyra yakın zaman içinde Zabato'nun varlığını unutmuştu. Şimdi Palladio'nun soruları daha net olmaya başlamıştı. Kız caminin inşa edilmesine tanık olduğu için ona kubbenin nasıl oluşturulduğunu, destekleniş şeklini, hatta duvar işçilerinin taşı nasıl kestğini bile soruyordu mimar. Palladio caminin tasavvuruna takılıp kaldı. İç içe geçmiş olan daire ve kare nasıl gök kubbe şekline çevrilmişti? Estetik olarak tatmin edici olmasının yanında, Vitruvius'un geometri kurallarını

uygulayarak düzgün bir kubbe oluşturmak için de kubbenin altında eşit ölçüde alan olması gerekiyordu. Ancak bu şekilde o boşlukta insanlar ibadet edebilirdi.

Mimar bazen geniş çizgiler çiziyor ve içini dipnotlarla dolduruyordu. Kimi zaman bunu Feyra da yapıyordu ve elindeki kalemle cevap buluyordu, çünkü insan anatomisini çizmeyi zamanında öğrenmişti. Feyra'nın gözleri sürekli duvarda asılı duran Vitruvian adamına takılıyordu. Onun geometrisi etrafındaki tüm eskizleri açıklıyor, yüzündeki ifade Feyra'nın disiplinine ve Palladio'nun mimarisine örnek oluşturuyordu. Anatomi ve inşaa bir araya geliyordu.

Palladio ara sıra Sinan hakkında sorular sorduğunda Feyra, o sarıklı, sakın ve ufak adamı elinden geldiği kadar hatırlamaya çalışıyordu. Mimar Sinan ve Andrea Palladio'nun arasında benzerlikler vardı. İkisi de sakallı, kibar, yaratıcılık konusunda takıntılıydı. Bu iki mimar denizaşırı ülkelerde yaşayan iki kardeş olabilirdi. Palladio yeniler kadar eski yapılardan da soru soruyordu.

Mimar, Feyra'dan sürekli, Peygamber sancaktarının mezarının olduğu yer olan Eyüp Cami'sini anlatmasını istiyordu. Caminin ölümsüzlüğüne ve ibadet edenlerin mimarın ölümünden sonra bile yüzyıllar boyunca buraya akın etmesine belli ki hayran kalmıştı. Kendi Tanrısı ile kızın Tanrısı arasında belli ki bir ayrım yapmıyordu. Feyra da adamın haklı olup olmayacağını düşünmeye başlamıştı. Korsesinde taşıdığı paranın ön ve arka yüzü gibi, Sinan ile Palladio da bir madalyonun iki farklı yüzü ise Batı'nın Tanrısı ile Doğu'nun Tanrısı da böyle bir benzerlikte olabilirdi. Belki de Palladio'nun Tanrısı ve Feyra'nın Allah'ı birbirini yansıtan bir aynaydı.

Feyra böyle düşündüğü için kendisine kızmış, her gece

merdivenleri tırmanarak çan seslerini bastırırçasına sesli bir şekilde dua etmeye başlamıştı. Corona Cucina'dan ibadet saatlerini öğrenmiş ve kendine yabancı olan bu saatlere göre kendi imsak, güneş, öğle, ikindi, yatsı vakitlerini hesaplamıştı. Aşçı ona sürekli tespih taşlarını anlatıyordu ve Corona Cucina'nın dindarlığı ona kendi ibadet şekli olan namazı hatırlatıyordu. Abdest alıp beş vakit namaz kılamasa da bunu kalbinden ve aklından çıkarmayacağına dair kendine yemin etmişti, ama görevleri ve ev halkının yemek saatleri ona uymadığı için zaman içinde bunu da unutmuştu.

Hatırladığındaysa hevesle ve umutsuzca dua ediyor, sarı çarığına sığınıyordu. Sonunda o kadar çok dua edecekti ki bir gece, dükün sarayının karanlık köşelerinden görünmeyen bir el onun için mektup kutusuna bir kâğıt bırakacaktı. Kutu, duvarın içinde gibi görünse de taştan yapılan aslan heykelinin ağzının bulunduğu yerde duracaktı. Taşın ardında kardinalin odası, onun içinde de sadece orada çalışanların açabileceği bir kutu bulunacaktı. Böylece görevliler aslanın ağzında bulunan kâğıtta, garip bir elyazısıyla yazılmış olan, üç beş satırlık bir ihbarı bulacaklardı. O ihbarda da üzerinde altın pergel olan evin adresiyle Timurhan Murat kızı Feyra Adalet'in adı yazacaktı.

Yirmi Dördüncü Bölüm

Feyra zaman geçtikçe *mizanı*, yani denge kavramını daha fazla düşünüyordu.

Tıpkı bedenin hasta olması gibi akıl hastalığının da insan ruhuna zararlı olduğuna inanıyordu ve Palladio da bunun tipik bir örneğiydi. Feyra, mimarın keyifsizliğine çare bulmuş, tutkularını ortaya çıkarmıştı. Sabahlarını onunla geçirmeye devam ediyor, Doğu'nun büyük yapılarından bahsediyordu. Öğlenleri ve akşamlarıysa Zabato Zabatini ile kubbeli kilise için yeni planlar çiziyordu.

Arzuhalciler yeni parşömenlerle, kara kalemlerle ve fitil kokan talaşlarla geliyordu ve tasarımcı gece oluncaya dek çizim yaparken Palladio, ona sürekli ne yapması gerektiğini tarif ediyordu. Ve artık kâğıt üzerinde bir mucize giderek belirginleşiyordu. Palladio'nun olası ikizinin fikirleri, siyah beyaz olacak şekilde kâğıda dökülmüştü. Her ölçüm ve plan, duvar işçileriyle taş işçiliğine kendini adayan kimselere verilmek üzere tüm incelikleriyle belirlenmişti.

Feyra ilk defa Zabato'nun yeteneklerini takdir etmişti. Palladio'nun değişken ve hayal gücüne bağlı olan çizimlerini

Zabato gerçeğe uyarlıyordu. Tutkuyla çizmese de hayali olan eskizleri kusursuzlaştırıyor, imkânsız olanı mümkün kılıyordu.

Feyra artık Palladio'nun zihninden değil, içine saklandığı kendi kabuğundan endişe duyuyordu. Planların üzerine eğildiğinde mimarın kalbinden gelen sesleri dinliyordu adeta ve veba bu eve girmiş olsaydı, onun buradan alınacağını biliyordu. Kuş adama benzeyen doktorun eve yaptığı ziyareti düşündü bir an. Venedik'teki doktorların vahşi birer şaman veya yabani gibi giydirildiğine neredeyse inanamıyordu. Palladio ile yaptığı konuşmadan anladığı kadarıyla onun Venedik'teki en iyi doktor olduğuna da şaşırmıştı. Doktorun dediklerinin sadece bir kısmına katılıyordu. Evlerin durumuyla alakalı olarak söylediği şey Feyra'nın *mizan* anlayışına uyuyordu ve yüz maskesi kızın efendisini sokaktaki mikroplardan koruyabilirdi. Ama Palladio'nun risk altında olduğunu doktorun göz ardı etmesini uygun bulmamıştı. Hastaların tedavi edilmesi ne kadar önemliyse, sağlıklı olan kişilerin korunması da bir o kadar önemliydi. Bu özellikle ciğerlerinden rahatsız olanlar için geçerliydi, çünkü bu kişiler hava yoluyla geçen hastalıklara daha duyarlı oluyordu. Eğer kuş adama benzeyen bu doktor efendisine yardım etmeyecekse Feyra ederdi.

Bir sabah Feyra cesaretini toplayıp Zabato Zabatini'nin yanına giderek ona yapmak istediği şeyi anlattı. Zabato'yu küçük odada kaymak taşından yapılan tabakaları keserken bulmuştu. Feyra'yı sessizlik içinde dinledikten sonra gözlüğünü çıkarıp saçlarını karıştırdı. "Feyra," dedi. "Dediğin şey imkânsız."

Gözlüğünü tekrar taktı. “Efendimiz kiliseyle meşgul ve evde büyük bir değişim olmasına müsamaha göstermeyecektir.”

Feyra kendini hazırlamıştı. “Ellerin nasıl oldu?”

Zabato Zabatini parmaklarını yüzünün önüne getirdi ve onları ilk defa görüyormuş gibi baktı. Ellerindeki pullar ve ağırlar tamamen geçmişti. Derisi yumuşacık olmuş ve temizlenmişti.

Feyra kaşlarını kaldırdı.

Adam iç geçirdi. “Pekâlâ.”

Feyra o sabah Palladio’nun yanma gitmedi. Onun yerine Corona Cucina’dan bir çömlek potasla kaz yağı hazırlamasını istedi. Zamanında Feyra bu malzemelerle pencerelerin çatlaklarını doldurur ve pencere kanatlarını bağlardı. Kış geliyordu ve ev halkı bunun hakkında hiç konuşmuyordu. Palladio, Giudecca’daki imar alanına gitmeye başladığında Feyra, Zabato’ya mimarı *felze* adını verdikleri siyah tenteli sandallarla oraya götürmesini söylemişti. Bu şekilde havadaki mikrop-lara maruz kalmayacaktı. Feyra ise efendisinin büyük odadaki yatak takımını yıkayıp tütsülemiş ve kâfurla perdeleri çitilemişti. Ödağacı ve ağaç fındığından barut hazırlamıştı. Bu harcın içine Şam’ın gül suyunu karıştırmış, evde yakılan ateşlere katılmak üzere küçük ve dikdörtgen briketlere yapıştırmıştı.

Pis avluya açılan, esnafların giriş yaptığı kapıyı kapatmış ve hangi statüde olursa olsun, eve gelen her ziyaretçinin altın pergel simgesinin altındaki ana kapıdan giriş yapması konusunda ısrar etmişti. Büyük kapı kaban, şapka ile sopaların bulunduğu ve sürekli açıkta kalan küçük boşluğa açılıyordu. Feyra burayı da temizlemiş, taşları süpürmüştü ve yerleri içinde sedef otuyla potasın da bulunduğu hasır otuyla kaplamıştı. Ardından üzerine sinameki, sirke ve gül

suyu serpmişti. Şamdanların bulunduğu duvardaki mumları dışbudak kerestesi, koyun yağı ve suyu karıştırarak bizzat yaptığı mumlarla değiştirmişti. Her birini kemerinde bulunan buhur parçalarıyla emdirmişti. Gelen her ziyaretçi tütsülenmiş koridordan geçmek ve ayaklarını hasır otu ve diğer bitkilerin bulunduğu zeminde temizlemek zorundaydı. Feyra caddeye açılan kapının açık olduğu zamanlarda evin içindeki kapıların kapalı olmasını, evdeki kapıların açık olduğu zamanlarda da dış kapının kapalı olmasını emretmişti.

Palladio bu önlemleri fark etse bile bunun üzerine yorum yapmamıştı. Kendi işine karışılmadığı sürece hiçbir şey onu rahatsız etmiyordu.

Ta ki bir gece veba onun için gelinceye kadar.

Yirmi Beşinci Bölüm

Feyra gecenin bir körü, kapı kolundan gelen yüksek bir sesle tarifi olanaksız bir kâbustan uyandırıldı.

Gözleri çapaklanmıştı. Kapıyı açtığı anda karşısında mum ışığının altında beliren ve geceliği üzerinde olan Zabato Zabatini'yi buldu. “*Gel ve gör,*” dedi tasarımcı.

Feyra bu cümleden oldukça korkmuş, gecenin bu saatinde ne anlama geldiğini anlayamamıştı. Ancak sorgusuz sualsiz bir şekilde onunla gitmiş, mumlarla aydınlatılan gölgeli merdivende onu takip etmişti.

Aşağıya inerken Zabato ona sert bir şekilde fısıldıyordu. “Efendimin ateşi var ve derisinde muşmula büyüklüğünde bir şişlik çıktı.”

Feyra'nın ayağı tökezlemiş, sezdiği şeyden dolayı hissizleşmişti. Kendini en kötüsüne hazırlamıştı. “Parmak uçları... siyah mı?”

Aşağı tarafında duran beyaz saçlı adam başını iki yana salladı. “Bilmiyorum.”

Çatı katında bulunan odasının iki kat aşağısında efendisinin odası bulunuyordu. Bu odadaki şömineyi ve dört direkli

büyük yatağı her gün temizlemişti. Yatağın kâfurla ıslatılan perdelerini çekti. Başlık ve gecelik giymiş olan mimar yatağında ateşler içinde kıvranıyordu. Sakalı ve saçları terden sırlıslıkla olmuştu. Ama Feyra cesaretlenmişti. Palladio'nun yüzünün rengi kırmızıydı. Vebanın neden olduğu solgun bir yüzü, kararmış ve sararmış bir benzi yoktu. Parmaklarını eline aldığı anda onların pembe olduğunu görmüştü. Nasırlı uçlarına bastırıldığındaysa kan beyaz olan bölgeye toplanmıştı. Zabato'ya mumu tutmasını söyledi ve kollarının altını incelemeye devam etti. Terden ıslanmasına rağmen üzerinde leke yoktu.

Uygun bir davranış olup olmamasını hiç umursamadan adamın geceliğini havaya kaldırıp, kasıklarını kontrol etti ve o sırada Zabato'nun bahsetmiş olduğu şişliği gördü. Sol dizinin olduğu tarafta ayva gibi sarı ve sert bir çıkıntı vardı. Bir anda rahatlamıştı Feyra. Bu veba değildi. Ama tesellisi kısa sürmüştü, çünkü efendisi yaşlıydı ve ciddi bir şekilde ateşlenmişti.

Elinde grappayla* içeri giren Corona Cucina, tepsiyi yatağın kenarına bıraktı ve göğsünün üzerinde çok hızlı bir şekilde haç çıkardı. "Veba mı bu? Sonu geldi mi?" diye feryat etti.

"Hayır," diyen Feyra, hemen eline grappayı aldı. "Götür bunu. Bu ona iyi gelmez. Fokurdayana kadar kaynat ve geri getir." Bu şişliğin sebebini bildiğini zannediyordu. Palladio gut hastasıydı. Mimar, kızın babasının ölümünden hemen sonra Giudecca'daki harabeye topallayarak geldiğinde, onun bu rahatsızlığını ilk seferde anlamıştı zaten. Dizdeki şişliğin eklemde iltihaplanma yaptığı için neşterle kesilmesi

* Şarap yapımından arta kalan kabuk, sap ve çekirdeklerin damıtılmasıyla elde edilen alkollü bir içkidir. (Ed. N.)

gerekiyordu. Kemerini çıkarıp ihtiyacı olan malzemelere göz gezdirirken iç geçirdi. Eğer bu adamı tedavi edecekse, gut hastalığını kontrol altına alması gerekiyordu.

Mumun ateşinde neşterini ısıttıktan sonra soğumaya bıraktı. Yarayı iyileştirmek için de kıymetli kurbağa otuyla limon otundan bir tutam aldı. Efendisinin çarşafından bir parçayı yırtıp kireçledi. Her şey hazırды artık.

Aynı korkunç duyguyu tekrar hissederek gutu deşti ve içinden yeşil iltihabın çıkmasını izledi. Bekledikten sonra üzerinde buharı tüten grappayla yarayı kuruladı. Ardından eline iğne ve iplik alıp ıslatmak için yaranın üzerine grappayı döktü. “Aman!” dedi aşçı, Feyra’nın yaptıklarını yakından takip ederek. “Efendimizi bir minder gibi dikmeyeceksin herhalde?”

“Ayağını tutun,” dedi Feyra cevap olarak, “ve efendimiz uyanacak olursa grappanın geri kalanını ona içirin.”

Osmanlıda alkol yasaktı, ama hastanelerde ilaç olarak kullanılmasına izin verilirdi. Topkapı Sarayı’nın enderun avlusunda bulunanlar, hastaneye yatırılmak için hasta gibi davranarak şarap içerdi. Feyra’nın aklına bu gelince gülüp iğneyi ateşte tekrar ısıttı. Ama bu sefer soğumaya bırakmadı. İğnenin sıcaklığı eti bu şekilde dağlamış olacaktı. Daha sonraysa yarayı özenle dikmeye başladı. Hacı Musa’nın da ona öğrettiği gibi içkiye batırılmış olan ipliği, her dikişin olduğu yerde düğümlemişti. İpi bağlayıp kestikten sonra kemerinden deri kesesini çıkarıp, yaranın üzerine küçük bir şişenin içindeki sıvıyı döktü. Kurbağa otunu üzerinde bırakarak efendisinin bacağına kireçli kumaşla sardı. Palladio belli ki bunların hiçbirini hissetmiyordu bile.

“Ben bu gece burada kalacağım,” dedi Feyra, Zabato’ya. Adam onu başıyla onaylayıp duruma yüksek sesle karşı çıkan Corona Cucina ile odadan ayrıldı.

O karanlık saatlerden sonra Feyra tam uykuya dalmışken çan sesleri eşliğinde başını ayak tahtasına çarparak uyandı. Hastasının ateşi düşmüştü ve düzenli nefesler alarak uyuyordu.

Feyra rahatlayınca tekrar merdivenlere yöneldi. Corona Cucina geceyi nasıl geçirdiğini bildiği için kızı çatı katındaki odasına geri gönderdi.

Feyra daha sonra yükselen sesleri duyarak uykusundan uyandı.

Güneş tepede olduğuna göre öğlen olmuş demekti. Merdiven sahanlığına doğru gittiğinde kibirle çıkan seslerin Kuş Adam'dan geldiğini fark etti.

İki kat aşağı inip efendisinin kapısını dinledi. Bir hizmetçi olarak bu evde görünmez bir kişiliğe sahip olduğunu biliyordu, bu yüzden kapının kolunu tuttuğu gibi içeri girdi.

Beklediği gibi gelen kişi doktordu. Kız içeri girdiğinde Kuş Adam arkasına bakmamıştı. Efendisinin üzerine bir leşmişçesine tüneyen yabani hayvana benziyor, sanki avı hâlâ yaşıyor diye sinirleniyordu. Feyra onun yakınlarında durmuş, Palladio'nun geceliklerinde küçük ve gereksiz değişiklikler yaparak doktorun dediklerini dinliyordu.

“Bunu kim yaptı? Başka bir doktor mu tuttunuz siz? Valnetti mi yoksa?”

Annibale kızmıştı, öfkesi onu mantıksızlaştırıyordu. Annibale bunun gibi ilmekli dikiş tekniğini İran'dan Padua'ya gelen bir doktorda önceden görmüştü, dolayısıyla Valnetti olamazdı. Maskesi elverdiğince yaraya doğru eğildi. Gagası olmasına rağmen içkinin ekşi kokusunu alabiliyordu. Bunu yapan doktor ipliği geçirmiş, kurbağa otundan yara lapası yapmış ve Burano'nun dantel işçileri gibi düzgün bir şekilde

yarayı dikmişti. Üstelik kesilen bölge de dağlanmıştı. O zaman bunu yapan kesinlikle Valnetti olamazdı, o ancak bir kasap kadar yetenekli olabilirdi. “Eğer başka bir doktor tutuyorsanız sizi koruyamam.”

Ve eğer Palladio başka bir doktorun varlığını itiraf ederse Annibale’nin kardinalle olan anlaşmasına ne olacaktı? Eğer o mimara bakmazsa adayı geri vermek zorunda mı kalacaktı? Annibale içeri girer girmez küçük koridordaki tütsü kokusunu, ayağının altındaki arındırıcı bitkileri, pencerelerin yağ ve küllerle mühürlendiğini fark etmişti. Bu önlemleri tam olarak kendisinin alması gerekiyordu. Pişmanlık duygusu öfkesini iyice ateşlemişti.

Palladio yatıştırıcı bir ses tonuyla konuştu. “Başka bir doktor tutmuyorum,” dedi. Gözleri doktordan karyola direğinin orada duran hizmetçi kıza kaymıştı.

Annibale, mimarın kime baktığını görmek için arkasını döndü ve hizmetçinin sırtını açığa vuran kızarmış yanaklarıyla karşılaştı. Aralarındaki mesafeyi koruyarak gagasını kızın yüzüne doğru iyice yaklaştırdı. “Deriyi böyle dikmeyi sana kim öğretti?” Hizmetçiyi iyice görebilmek için kuşa benzeyen kafasını eğdi. “Nerelisin sen?”

Hizmetçi geri geri gitmeye başladı.

“Bekle, bekle!”

Ama kız beklemedi. Arkasını dönüp oradan kaçtı.

Yirmi Altıncı Bölüm

Palladio giderek evde daha az vakit geçirmeye başlamıştı. Duvar işçileriyle, inşaatçılarla adeta bütünleşmişti ve kilisesi hızla büyüyordu.

Onun ve Feyra'nın rolleri artık değişmişti. Şimdi mimar, kıza kiliseyi tarif ediyor, temellerin nasıl oluşturulduğunu, sütunların nasıl dikildiğini, ayakların nasıl çakıldığını anlatıyordu. Palladio, Feyra'yı yerden yükselen duvarları görmesi için inşaat alanına davet etmişti, ama Feyra babasının ilelebet mezarı olacak olan o yerle yüzleşemezdi. Palladio'nun, kuyunun mucizevi iyileştirme gücünün olduğuna inanıp ellerinde kova ve bakraçlarla su çekmeye gelen bir yığın insan yüzünden, inşaatçıların sorun yaşadığını söylemesinden korkuyordu. Bu efsane Aziz Sebastian'ın hikâyesinden ortaya çıkmıştı ve Palladio, o alan için muhafız tutup bu saçmalığa son vermek zorunda kalmıştı.

Feyra adamın ses tonundan bir şeyler anlayarak ona ters bir şekilde baktı. "Kuyuya ne yapacaksınız?" diye sordu.

"Çevresine duvar öreceğim," dedi Palladio kısaca.

Feyra babasının kemiklerinin, aslında Hristiyan kilisesinin

göbeğine defnedildiğini düşündü. Kalbi taş kesse de, “Mucizelere inanır mısınız?” diye sordu.

Palladio bir an düşündü. “Hayır.”

Feyra da annesiyle babasını anımsadı. “Ben de inanmam.”

Kuyunun akıbetinin haberi Feyra’yı fazlasıyla üzmüştü. Giudecca’dan kaçışıyla ilgili duyduğu korku ve çaresizlik yüzünden, babasına yas tutmayı mecburen bir kenara bırakmıştı. Bu üzüntüsü ayaklarını yerden, yükselen bir dalga gibi kesiyordu şimdi. Babasının ölümü ona adeta fiziksel bir acı yaşıyordu, hem de tam kalbinin orta yerinde. Giderek artan ıstırabı kaygısıyla birbirine karışıyordu. Bir hafta geçip de Kuş Adam’ın bir sonraki ziyaret vakti yaklaşınca Feyra, doktorun intikam almasından iyice korkmaya başladı. Palladio ve Zabato inşaat alanındayken kendini daha da kötü hissediyordu. Kuş Adam belli ki dükün gözü kulağıydı.

Palladio her cuma doktoruyla olan randevusu için zorla evde kalıyordu, çünkü inşaat alanında olmak için sabırsızlanıyordu. Bir sonraki cuma günü Feyra merdivenlerden aşağıya indiğinde, her şeyden bihaber olan Corona Cucina mutfakta kahvaltı hazırlıyordu. Titrek bir şekilde nefes alıp veriyordu. Cuma günleri genelde Venediklilerin zevk aldığı kâfir etine ara verilir, daha çok balık tüketilirdi. Ancak bugün mutfaktan gelen deniz kokusu midesini bulandırdı. Öğle vakti koridorda hırsız gibi dolanmış, doktorun bulunduğu odanın kapısını birisinin açması için umutlanmıştı. Kapıda bir tıkırtı duyduğunda ve koridor hareketlendiğinde Feyra saklandı. Çünkü doktorun buraya gelmesi artık sorun olmaya başlamıştı. Sinirden deliye

dönerken nefes alıp verişini kontrol etmeye çalıştı. Fakat koridordaki gölgeleri ve kapıdaki küçük kalabalığı gördüğünde yüreği ağzına geldi.

Çünkü gelen Kuş Adam değildi.

Bu açık sarı saçları kısa kesilmiş bir yabancıydı. Yalnız da değildi. Dükün sarayındaki gibi zırlı adamlarla çevrilmişti. Yabancıнын arkası Feyra'ya dönüktü. Ona eşlik eden adamlardan daha korkunç olanıysa yabancıнын sırtındaki ağzı açık ve kanatlı aslan sembolünün kızı izlemesiydi. Adam arkasını dönüp güldü ama gülümsemesi, buz mavisi gözlerine kadar ulaşmadı. Sırtındaki aslandan daha az korkunç görünüyordu. "Güzel hanımefendi," dedi adam kapıyı açan Corona Cucina'ya, "evdeki herkesi efendinizin odasına toplama nezaketinde bulunur musunuz?"

Aslında bu bir soru değil, emirdi.

Feyra yalnız olmadığına bir hayli sevindi. Corona ve o diğer hizmetçilerin arkasından ilerleyerek efendilerinin atölyesine doluşmuştu. Mutfak hizmetlilerinden uşaklara kadar herkes oradaydı.

Efendisi her zaman kullandığı meşe sandalyesine oturmuş, sakalını çekiştiriyordu. Arkasında duran Zabato ise eğilip bükülüyordu. Palladio dışarıdan sakin görünse de Feyra, mimarın içten içte sabırsızlandığını çok iyi biliyordu. Palladio'nun işleri tam son sürat ilerlediği sırada, bu adam çıkagelmişti. Feyra bu şehirdeki herkesin aslanın önünde eğildiğini anlama-ya başlamıştı artık.

Feyra, Corona'nın iri bedeninin arkasına saklanmış olsa

da bu garip ziyaretin sebebinin, kendisiyle alakalı olmasından artık korkmuyordu. Yabancı kapının kapanmasını bekledi ve konuşmaya başladı. “Ben dükün sarayının nazırlarından olan kardinalim ve hepinizin bunu bildiğini zannediyordum?” Buna kimse cevap vermemişti, böyle bir şey beklemiyorlardı. “Aranızda,” dedi alçak ve ahenkli bir ses tonuyla, “bir kaçak olduğuna dair bilgi aldım.”

Feyra’nın kalbi yerinden çıkacak gibi oldu. “Osmanlı topraklarından gelen bir kâfir, yakın zamanda bu yöne doğru kaçarken görülmüş. Aramalar sonuçsuz kaldı, ama kısa zaman önce bilinmeyen biri tarafından, aslanın ağzına bırakılan bir ihbar aldık. Mektupta bir Türk’ün burada kaldığı söyleniyordu.”

Feyra’nın kalbi sanki ağzında atıyordu. Kapının öte tarafından bir ses duyuldu. Odaya göz gezdirdi. Bütün ev halkı zaten buradaydı. Bu yabancı adam bir muhafızını dışarıda bırakmış olmalıydı. Resmen kapana kısılmıştı.

“Burada hepinizi sorguya çekerek sabrınızı sınamayacağım,” dedi kardinal sakince. “Erkekler şömine tarafına doğru geçebilir.”

Erkekler odanın sol tarafına geçtiğinde Feyra’nın etrafındaki kalabalık azalmıştı. “Ve şimdi de son bir ay içinde işe girenler olduğu yerde kalsın. Geri kalan kişiler de şömineye doğru gitsin.”

Feyra olduğu yerde donakaldı. Etrafındaki kişiler giderek azaldığı için hareket dahi edemiyordu. Hizmetçilerin hepsinin gözü kızdaydı ama Feyra, sadece mavi bir gözün delici bakışlarını üzerinde hissediyordu. Adamın durumu değerlendiren bakışlarını, tenini ve şapkasından çıkan açık kahverengi kıvrımlı saçlarını seçebiliyordu.

“Korkulacak bir şey yok,” dedi adam nazikçe. Ancak

dediklerinin aksini ima ediyor gibiydi. “Bana sadece adını ve nereden geldiğini söyle.”

Feyra’nın dili tutulmuştu. Bu evde geçirdiği süre içinde Venedik dilini orta seviyede de olsa konuşabiliyordu. Öte yandan bu dili asla anadiliymiş gibi gösteremezdi. Ayrıca efendisi ve Zabato dışında kimseyle konuşmamaya da dikkat ediyordu. En fazla Corona Cucina ile iki üç kelime muhabbet ediyordu. Onu bu zamana kadar koruyan iki yaşlı adama umutsuzluk içinde baktı. Kimse kızın hikâyesinin ne olduğunu bilmiyordu. İkisi dışında kimse onun kökeninin nereden geldiğinin de farkında değildi. Palladio sabit bir şekilde dururken gözleriyle onu uyarır gibiydi. Zabato ise bir anda ellerini ovuşturmaya başlamıştı.

Kardinal yanına doğru yaklaştı. Feyra adamın sürdüğü asperula kokusunu alabiliyordu. “Gel,” dedi. “Konuşmayacak mısın?”

Zabato öne doğru atılınca yalpalamış, ayağı takılmış, ardından da dimdik durmuştu. “O benim yeğenim!” dedi panikle çıkan yüksek bir sesle. “Hizmetçimiz işten ayrıldığı için aramıza yeni katıldı. Vebanın ortaya çıktığı zamanlarda geldi.”

Kardinal gözlerini Feyra’dan bir an olsun ayırmıyordu. Sanki Zabato’yu hiç fark etmemiş, ama dediklerinin her kelimesini duymuş gibiydi. “Bu doğru mu?”

Feyra kendini ele vermek için tam ağzını açacaktı ki kapının açılıp, içeri Kuş Adam’ın girmesiyle sırtından bir darbe almış gibi oldu.

Doktor Annibale Cason, kardinalle aynı değerde biriymiş gibi uzun adımlar atarak içeri girmişti. “Bu ne anlama geliyor?” diye sordu. Ses tonu korkunç gagalı maskesinin ardından daha da kuvvetli geliyordu.

“Bu sadece bir sorgu, Cason. Sakin ol.”

“Sakin mi olayım?” Kuş Adam el yordamıyla siyah pelerinin içini yokladı ve yuvarlak bir metal parçası çıkardı. Cismi havaya doğru kaldırdığında, metal güneş ışıklarının altında adeta göz kırpyordu. Bu sarı bir metalin biçimlendirilmiş hali gibiydi. “Bu ne?”

Kardinal gülümsedi. “Gel Cason, bunun ne olduğunu sen de çok iyi biliyorsun. Elindeki düğ mührüdür. Bunu sana veren kişi benim zaten.”

Gagalı adam başını uzun uzun salladı. “Ve *neden* bana bunu verdin?”

Kardinal sessiz bir şekilde duruyordu.

Kuş Adam kendi sorusunu kendi cevapladı. “Bu adamı vebadan koruyayım diye.” Siyah eldivenli eliyle Palladio’yu işaret ediyordu. “Adama geldin, öyle değil mi? Ve bu mimarı her gün ziyaret etmemi, vebayı onun kapısından uzak tutmamı düğün istediğini söyledin?”

Kardinal başını eğdi.

“Siz şehrin bir ucundan bu odaya kadar gelirsiniz ben işimi nasıl yapabilirim ki? Tanrı bilir nefesinizde ve kıyafetlerinizde hangi mikropları taşıyorsunuzdur. Düğ, mimarı tedavi etmemi söyledi. Ben de onu karantina altına almayı seçtim. Hepinizin çıkması gerek.” Doktor kırmızı göz mercekleriyle etrafa bakıyordu. “Şimdi.”

“Ama...”

Kuş Adam mührü havaya kaldırdı. Kardinal cevap vermek için ağzını açtı, ama en sonunda *leoni* muhafızlarına dışarı çıkmasını söylercesine başıyla işaret etti. Onların arkasından hizmetçiler ilerlerken hepsi Feyra’ya soru sorarcasına bakıyordu.

Kardinal bir an için daha söyleyecekleri varmışçasına durdu. Ancak hemen ardından da hızla çıktı. Kuş Adam'ı göz ardı edip, Feyra'yı süzerek son bir kez mavi gözleriyle ona bakmıştı.

“Biliyor.”

“Elbette biliyor.” Kuş Adam, mimarı küçümsercesine konuşmuştu. “O her şeyi bilir.”

Zabato volta atmaya başlamıştı. Elleri, çırpınan bir kanat misali titriyordu.

“Onun bunu yapmasına engel olabilir misin?” diye sordu Kuş Adam, Palladio'ya, sanki Zabato bunu duyamayacakmışçasına.

“Bırakalım onu,” dedi Palladio. “Dük dindar ve nazik biri olabilir, ama köpeği öyle değil. Korkmasına şaşmamak gerek. Geri dönecektir.”

Feyra titreyerek duvara yaslanmış, neler döndüğünü anlamaya çalışıyordu. Onu ihbar eden kişinin doktor olduğunu söyleyecekken kendini tuttu.

“Şimdi yapmamız gereken şey Feyra'yı saklamak,” dedi Zabato Zabatini.

Palladio hâlâ afallamış bir şekilde oturuyordu. “Feyra da kim?”

Zabato karartının olduğu tarafı gösterdi. “Cecilia Zabatini diye bildiğiniz hizmetçi.”

Palladio kıza azarlar gibi bir bakış fırlattı. Feyra o bakıştan, mimarın onu sevdiğini, kendisini ona karşı ne kadar borçlu hissettiğini ve kendisi hakkında hiçbir şey bilmeye tenezzül

etmediği için utandığını anlamıştı. “Elbette saklayacağız,” dedi mimar.

“Ama nereye?” Zabato’nun dişleri korkuyla takırdıyordu. “Bu evde pek çok kuytu alan var ama kardinal, kızı her an bulabilir. Evdekilerden bazıları kızın Osmanlı topraklarından geldiğini bildiğinden onu korumayacaktır. Corona Cucina bile. Çünkü bildiğiniz üzere kocası İnebahtı’da ölmüştü.”

Feyra yutkundu. Arkadaşı ve avukatı olan Corona Cucina bile mi?

“Onu belki Vicenza’ya götürebilirim.” Bu fikri Palladio ortaya atmıştı.

“Hayır,” dedi Zabato. “Kızın sizinle bir bağlantısı olduğu biliniyor artık. Evinizde bulunursa, buradaki ailenizi tehlikeye atmış olursunuz.”

Kuş Adam sessizliğe gömülmüştü. Bu tartışmaya katılmıyordu, çünkü bu konu onu ilgilendirmiyordu. “Şey... ben adama dönmek zorundayım.”

İki yaşlı adam maskeli adama bakmak için başını çevirdi.

Kuş Adam gerilemiş, eldivenli ellerini iki yana doğru açmıştı. “Kızı alamam. İşletmem gereken bir hastanem var benim.”

“Veba adasında olan ve kimsenin gelmeye cesaret edemeyeceği bir hastane.”

“Ben bu hizmetçiyle ne yapacağım ki?”

“Tıp konusunda yetenekli bir kız o. Sen de gördün.”

Kuş Adam ısrarlıydı. “Kesinlikle reddediyorum. Gitmek zorundayım. Haftaya görüşürüz.”

Palladio ayağa kalktı. “*Haftaya*,” dedi yavaşça kelimeyi vurgulayarak. Kuş Adam’a doğru, gagasıyla burun buruna gelinceye dek ilerledi. “Kardinal buradayken *her gün* burada

olduğunu söyledi. Ama durum öyle değil. Sen beni *haftada bir* ziyaret ettin.”

Rahatsız edici bir sessizlik oluştu.

“Bunu o bilirse ne olur?” dedi Palladio yüksek bir sesle. “Seni nasıl cezalandırır acaba?”

Doktor kıpırdamadan duruyordu.

“Ve eğer,” diye konuşmasına devam etti Palladio, “*Feyra*’yı yanına alırsan...” kızın adını dikkatli bir biçimde dile getirmişti “işte, o zaman her ay dönümünde, yani sadece *dört* haftada bir buraya gelirsin ve *dük* bunu bilmez.”

Kuş Adam bir anda harekete geçerek sopasını eline aldı. “*Pekâlâ*,” diye bağırdı. “Ama o zaman şimdi gelmek zorunda.”

“Evi gözetleyeceklerdir,” diye uyardı Palladio.

“Bent kapağı,” diye öneride bulundu Zabato. “Efendimin her zaman kullandığı türden olan *felzeli* bir sandal bulurum ben.” Feyra’ya döndü. “Odandan ne istiyorsan al.”

Feyra koşarak çatı katına çıktı. Aklından binlerce şey geçiyordu, ama bunlar için zamanı yoktu. Gitmek zorundaydı. Toplaması gereken çok az eşyası vardı: Giydiği kıyafetleri, boynuna taktığı yüzüğü, korsesine sıkıştırdığı altın parası, yatağının altında duran sarı çarığının teki ve çarığının ucuna sakladığı, şu ana kadar kazanmış olduğu Venedik altınları. Çabucak aşağıya geri indi.

Zabato Zabatinî’yi takip ediyordu. Meşalenin çıkardığı ses dışında etrafa sessizlik hâkimdi. Palladio, Kuş Adam ve Feyra karanlıkta ilerleyerek dönen merdivenden inip, Feyra’nın hiç gitmediği bir alana vardılar. Feyra daha önce evden botla hiç ayrılmamıştı.

Feyra ıslak alanda durdu. Taş zeminin öte tarafında ıslak

bir rıhtım ve yüzyıllar önce ailelerin gondollarıyla dubalarının bağlandığı, berrak yeşil suların dans ettiği bir kanal vardı.

Zabato makara ve kulpla rıhtıma açılan kapıları araladı. Siyah tentesiyle mürekkep siyahı bir gondolun kendilerine doğru gelişini izliyor, sandallarla gondollarla ısıt ısıt parlayan kanalda yarattığı çift yönlü trafiği tartışıyorlardı. Dümen yekesinde duran iriyarı bir adam, elini kaldırıp yolcularını içeri almaya başladı. Önce doktor kayığa bindi. Gagasını çevirerek bir sola, bir sağa bakıp gizlice birileri gözetliyor mu diye kontrol etti.

Zabato, Feyra'ya ruhsuz bir şekilde gülümsüyor, her zamanki gibi kıpırdanıyordu. Feyra, gidişinin onu mutsuz ettiğini görebiliyordu. Palladio, Feyra'yı kenara çekip nazik bir şekilde elini tuttu.

“Umarım seni bir daha görürüm ve senin de benim kilise-mi bir gün görmeni umut ediyorum. Çünkü bu benim olduğu kadar senin de eserin.” Mimar elini uzatıp kızı kayığa bindirdiğinde gözleri donuk donuk bakıyordu.

Sonra sarkan tenteler çekildi ve Feyra karanlıkta yapayalnız kaldı. Kuş Adam'ın gagası kıza dönüktü. Kemik rengindeki maskesi karanlıkta parlıyordu.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Aslan

Yirmi Yedinci Bölüm

Annibale yolculuk sırasında Fondamenta Nuove'ye kadar hiç konuşmamıştı.

Kıyıya çıkması için Feyra'ya elini uzattığında da hiçbir şey söylememişti. Adayla ilgili birtakım talimatlar vermek için sadece kayıkçıyla konuşmuştu. Bir haftada iki kez zekâsı alt edildiği için öfkeliydi. Bu alışık olmadığı bir duyguydu ve bundan hiç hoşlanmamıştı.

Annibale bu kızla ne yapacağını düşünüyordu şimdi. Lazzaretto'ya vardıklarında siniri biraz daha yatışmıştı. Kız konuşmuyordu. Edepli bir şekilde *Maria di Legno*, yani Venedik'teki her kilisede bulunan Meryem Ana gibi pruvada oturuyordu.

Cason sağ kalan son teyzesinin de ölümünden bu yana kadınlara alışmamıştı. Annesi onun hayatında güvenilir bir kişi olarak yer etmişti, fakat onun hakkında hiç konuşmazdı. Bir annenin görevi elbette annelik yapmak ve bir zaman sonra terk etmektir. Ama onun annesi bunda bile başarısız olmuştu. Bu ihanetinden sonra annesinin hikâyesi o kadar utanç dolu bir hal almıştı ki onun adını telaffuz dahi edemez olmuştu.

Badessa ve diğer rahibeler ona eşlik eden tek kadın grubuydu, ama onlar becerikli ve dini bütün olan insanlardı. Çoğu yaşlıydı ve hiçbiri güzel değildi. Feyra ise bunların aksine çok rahatsız ediciydi.

Rıhtıma geldiğinde kıza elini uzattı ve ilerlemeye başladı. Büyük kapının önünde bulunan potas çukuruna gelinceye kadar Feyra'yı beklememişti. "Bunun üzerinden dikkatli bir biçimde geç," dedi sert bir şekilde. Kendini ona açıklamak zorunda olmadığını biliyordu.

Doktor içeri girdiğinde Bocca bekçi evinde gözcülük yapıyordu. Annibale adımlarını yavaşlatmamıştı bile. "Tek bir *kelime* dahi etme," dedi dişlerinin arasından. Gözcülerin espri anlayışının ne kadar geniş olabileceğinin farkındaydı. "Bu benim hizmetçim. Daha fazlası değil."

Yeşil çimenliğin ortasına kasten ilerledikten sonra durup, öyle hızlı bir şekilde döndü ki gagası Feyra'nın dişine çarpacaktı neredeyse.

"Adın ne senin?"

"Timurhan Murat kızı Feyra Adalet."

"Doktorluk yapmayı nereden öğrendin?"

"İstanbul'daki Topkapı Sarayı'nın başhekimi Hacı Musa'dan."

"Onun yardımcısı mıydın?"

"Ben bir doktordum," diye düzeltti doktoru usulca.

Annibale şaşırıp sessizleşmişti. Çünkü kadınların tıp anlayışı istemedikleri kocalarından ya da bebeklerinden, hazırladıkları karışımlarla kurtulmaktan ibaretti. Kadınlar ve tıp bu topraklarda bir arada anılmazdı. "Palladio'nun evine nasıl geldin?"

Kız vereceği cevabı düşünüyordu. "Gemiyle," dedi dikkatle. "Babam deniz kaptanıydı ve o vebadan dolayı çok

hasta olmuştu.” Venedik dilini iyi bir şekilde konuşuyordu, ancak sert ve çekici olmayan bir aksanı vardı. “Venedik’e vardığımızda ona bakıcılık yaptım ama o öldü. Mimarın evinde kendime iş aradım ve o da beni aldı.”

Annibale ona acımamıştı, fakat anlattıklarının tıpla alakalı olan kısmına yönelmişti hemen. “Ve sen hastalık kapmadın, öyle mi?”

“Gemideyken neredeyse vebadan dolayı ölüyordum, ama şişliklerim patlayınca hayatta kaldım.”

“Yani vebalıydın ve kurtuldun.”

“Evet.”

“Ama baban kurtulamadı.”

Feyra o kadar çok sessiz kaldı ki doktor kendini konuşmak zorunda hissetti. “Sana adayı göstereceğim,” dedi sert bir biçimde. “Gelişme aşamasında olan bir çalışma içindeyiz, fakat çok iyi bir şekilde ilerliyor.” Annibale kıza neden işlerinin kusurunu anlattığından emin değildi. Adanın ortasında duran büyük ve çatılı binayı işaret etti.

“Burası benim hastanem. Tezon diye biliniyor.” Sesinden bir an bile olsun kibri eksik etmiyor, kendi krallığını kıza göstermeye devam ediyordu. Adayı gezdirerek kıymetli vaktini neden harcadığını Annibale’nin kendisi de bilmiyordu. Niyeti bir an önce Feyra’yı, Badessa’ya teslim etmekte. Kendisinin de anlamadığı bir sebeple mezarlıktan hızla geçti doktor. Tekrar böbürlenmişti, çünkü zamanında burada daha fazla ölüm olduğunu varsayıyordu. “Bunlar hastalanan kişilerin ailelerinin oturduğu düşkünler evi.” Kıza yan yan baktı, ama ondan bir cevap alamadı. Feyra düşünceli gözlerle evleri inceliyor ve kapılarda oynayan çocuklara gülümsüyordu. Kızın gülümseyişi Annibale’ye az kalsın ne diyeceğini unutturuyordu.

Feyra yürürken doktorun önüne geçmişti. “Peki, ya burası?”

Annibale omuz silkti ve botanik bahçesine doğru hızla ilerlemeye koyuldu. Bahçenin geometrik şekillerinden memnun kalmıştı. Rahibeler çiçek ekmekle meşguldü. Kuyuya geldiklerinde durdu. Ona su sarnıcını anlattı ve mineral tuzlarıyla kumlar yedi kez filtrelendiği için Venedik suyunun dünyanın en doğal suyu olduğunu açıkladı. Ardından Annibale kızın, elinde kapalı kitap olan taş aslana ilgiyle baktığını gördü. “Ve bu siyahlar içindeki rahibeler de Miracoli rahibeleridir.”

“Onlar hastalara mı yardım ediyorlar?”

“Hayır. Sadece ben Tezon’a girerim. Onlar ailelere ve adanın işlerini yürütmemde bana yardım ederler. Bahçeyle meşgul oluyor, gölde alabalık ve yılan balığı yetiştiriyor, bir yandan da çamaşır işlerini hallediyorlar. Gerekli olan malzemeleri almaya şehre gidiyor, tavuk ve keçileri büyütüyor, bahçeye bakıyorlar. Seni Badessa’ya emanet ediyorum. Rahibelerle kalabilirsin ve onlara günlük işlerinde yardımcı olmuş olursun.” Annibale maskesinin ardından kıza ve boğazının görünen kısmına bakıyordu. Bu kızın Osmanlı topraklarından geliyor olması doktor için bir şey ifade etmiyordu. Öte yandan Feyra’nın kültüründen olan kadınları biliyor, açık bir şekilde gezmesinin neye mal olacağını merak ediyordu. Hem Annibale hem de Feyra için kızın yüzünün kapanması hayırlı olacaktı. “İstersen yüzünü kapatabilirsin,” dedi doktor ters bir şekilde.

Feyra karşısında duran kırmızı mercekli gözlere bakarak, ardında yatan şeyi anlamaya çalıştı.

Osmanlı’da *feraset* kavramına, yani yüz okumaya çok önem veriliyordu. İnsan vücudu ruhun giysisiydi ve bu

yüzden fiziksel özellikleri inceleyerek karakter ve mizaç tahmininde bulunulabiliyordu. Ancak buranın mimarı olan Kuş Adam tepeden tırnağa kapanmıştı, hatta Feyra'nın eskiden olduğundan daha da fazla kapalıydı ve yüzünde de korkunç bir gaga vardı. Onu yalnızca konuşmaları ve davranışlarıyla tanıyabilirdi. Ayrıca Kuş Adam ona kendi tapınağını da sunmuştu. Burası Feyra için aynı zamanda bir inziva yeri idi de. Feyra en yakınındaki rahibeye baktı, kadın otların üzerine eğilmiş, kazı yapmakla meşguldü. Rahibe kazdıkça yüzünün önüne ince bir ahşap boncuk sırası düşüyordu. Boncuk sırasının sonunda da güneşle parıltıyan ufak bir haç vardı. Tıpkı Corona Cucina'nın ona verdiği gibi bir haçtı bu, haçın ucunda sallanan minyatür Çoban Peygamberi hâlâ korsesinde saklıyordu. Yüzünü dantelle kapayarak adama doğru döndü.

“Onlara yardım etmeyeceğim,” dedi Tezon’u işaret ederek, “Ben sana yardım edeceğim.”

Feyra'nın nasıl bir yetenekle kutsandığını anlaması, Annibale'nin yalnızca bir saatini aldı. Dört çan da çaldığı zaman ona seslendi. “Pekâlâ,” dedi. “Şu dakikadan itibaren artık benim hemşiremsin.”

Feyra hiçbir şey söylemedi. Haremdeki rütbesine göre hâlâ alt sınıftaydı, ama bir hizmetçi olmaktan da öteye geçmişti.

“Mimar sana ne kadar ödüyordu?”

“Haftada bir Venedik altını.”

“Tamam, ben de sana aynısını ödeyeceğim.”

Feyra terfi aldığını düşünse de yanılmıştı.

Sorumluluğunu aldığı görevler Palladio'nun evinde yaptıklarından çok daha zahmetliydi. İlk gününü hastaların çarşafalarını değiştirmekle, onlara yiyecek ve su vermekle ve her hastada gördüğü sayısız dikiş yarasının pansumanlarını yapmakla geçirdi. Tezon'un düzeninin kimi yönlerine hayranlık duymuştu, fakat burası bir hastane olmaktan henüz çok uzaktı. Kuş Adam'ın hastaları ayrı yerde tutma yöntemi inanılmazdı, ana kapıdaki tütsü odası hastaneye girip çıkarken doktoru arındırıyordu. İlaç dolapları ilaçlarla doluydu, botanik bahçeleriye çok verimliyd. Yiyecek ve su ihtiyacı bekçi tarafından kapıya bırakılarak sağlanıyordu. Ancak hastalar konservelenmiş ringa balığı gibi dip dibeydi ve hiç kimse bunu umursuyor gibi görünmüyordu.

Feyra hastalarla yaptığı konuşmalardan sonra kimisinin, ailesinin yanında olduğundan bihaber olduğu izlenimine vardı. Çevresini tanıdıkça değişiklikler yapmaya karar verdi. Üstelik burası sarı çarığını doldurmak için yeterince altın kazanabileceği bir yerdi. Salgın son bulup da gemilerin işlemesine yeniden izin çıkıncaya kadar Osmanlı topraklarına, evine dönmek için yeterince para biriktirmiş olabilecekti.

Tezon'da hastalarla birlikte geçirdiği ilk gün, duvarlara demir oksitle karalanan Osmanlıca yazıları incelemişti. Bunlar bir manifestodan başka bir şey değildi, ancak ipek veya baharat, bakır veya pamukla ilgili de olsa okudukları sanki büyük bir ozanın şiirleriymiş gibi gelmişti ona. Aynı şekilde gemileri fark etmek, oradan buraya süzülüşlerini seyretmek, küçük bir

kızken babasının gemisinde ve belgelerinde gördüğü *tuğra* misali güzel geliyordu Feyra'ya.

Tezon'un doğu duvarında bir Osmanlı gemisinin mükemmel bir tasviri bulunuyordu, tıpkı babasının denizlere açılmak için kullandığı cinstendi. Henüz sekiz yaşında bile değilken Seraglio Point'in üzerinde durduğunu ve sesler eşliğinde çevreyi seyrettiğini hatırladı. Vatan hasreti adeta karnına yediği bir yumruk gibiydi. Sarı çarığının içindeki altınların, onu tekrar evine götüreceğini bilmek içini rahatlatıyordu.

Günün sonuna doğru Feyra adayı iyice tanımıştı. Kuyunun ötesindeki kırlarda bulunan küçük mezarlık bile artık ona yasak değildi. Hastanenin sakin günlerinde ölenlere her iki dinde de sunulan dualarla sessiz bir saygı gösterir, rahibelerle birlikte mezar kazardı. Suyunun berraklığına hayranlık duyarken içine haçını düşürdüğü kuyudan hastalara su çekerti. Feyra taştan aslan heykeline, taştan aslan heykeli de Feyra'ya bakardı, ama tuhaftır ki Feyra bu adada ondan korkmamıştı. Aslan, pençesini kitabın üzerine kapatmıştı. Ağzı da tıpkı kitap gibi kapalıydı. Feyra'nın korktuğu şey ağzı açık olan aslanlardı; onların açık ağızlarından zehirli kelimeler dökülebilirdi.

Feyra onu ihbar edenin kim olduğunu bir türlü bulamıyordu. Kuş Adam değildi. Palladio'nun evinde Palladio ve Zabato dışındaki diğer kişiler onun kimliğinden habersizdi. Acaba Corona Cucina yaptığı ilaçlar ve aksanı yüzünden Feyra'nın kim olduğunu anlamış mıydı? Bu ihbar, gerçek olamayacak kadar imkânsız görünüyordu. Ayrıca adada olduğunun haberinin anakaraya ulaşması ne kadar sürerdi ki? Kardinal ve muhafızı onu bulmaya kararlıysa, buraya kaç günde gelirlerdi?

Feyra günün geri kalanı boyunca mümkün olduğunca az dikkat çekmeye gayret ederek hastanede çalıştı. Henüz ayak

basmadığı tek yer kiliseydi. Aziz Bartholomew, Şam ağacına adını veren Hristiyan aziziydi ve sırf bu bile kiliseye girmemesi için yeterli bir nedendi.

Ancak Feyra kiliseye girmeyi ne kadar istemiyorsa, onu dışarıda tutmayı da bir o kadar isteyen birisi daha vardı.

“Bizimle birlikte kalamaz.”

Feyra’nın ilk gününün akşamı başrahibe, Annibale’yi bekliyordu. Annibale gagasını öfkeli bir ifadeyle öne doğru uzattı ve paltosunun kat yerlerine sinen isı silkeledi.

“Neden?” diye sordu doktor, oysa cevabı zaten biliyordu.

“O bir kâfir.”

Annibale iç geçirdi. Bunun yeterli bir sebep olabileceğini düşünmüştü. Tüm rahibeler kilisenin arkasındaki yatakhane de kalıyordu ve o yatakhane nin üst katında büyük bir odası vardı. “İyi de kilisede kalmayacak. Zaten bu söz konusu bile olamaz.”

“Fark etmez. Yatakhane de kilisenin binalarından. Bizim aramızda kalamaz.” Kadın, Annibale’nin koluna dokundu. “Ben onun arkadaşı olurum. Merhametli olmaya çalışırım, tıpkı Tanrı’nın bize öğrettiği gibi. Fark ettin mi bilmiyorum ama ona başı için bir örtü, ayakları için bir sandalet verdim bile. Ama bizim yurdumuzda kalamaz, kilisemizden içeri giremez. Onun da bunu istemediğinden eminim.”

Güneş alçalırken Annibale, Feyra’ya kilisenin istinat duvarının dışında kalan küçük kulübeyi gösterdi. Yangından harap

olan bir evdi bu ve o kadar kötü durumdaydı ki ne Annibale ne de başka bir aile evi almak istemişti. Yanından ayrılmadan önce Feyra'ya burayla ilgilenilebilecek aptal, sessiz bir çocuğun olduğunu söylerken özellikle sert bir ifade takınmıştı. Çayırıları geçerek Salve'ye seslendi, aletlerini almasını ve çatıyı onarmasını emretti. Feyra, doktorun küçük harabenin kapı girişinde yaptığı konuşmayı seyretti. Adama bir bakış atmış, ama tek kelime söylememişti.

Feyra'nın evi, ona babasını kaybettiği küçük bekçi evini hatırlatıyordu. Üst katta, çatıda gökyüzünün maviliğinin görüldüğü bir delik vardı. Feyra gece çökmeden yatağını alt kata yapması gerektiğini düşündü. Döşegi sürükleyerek aşağıya indirdi ama kapının taştan kasasının yanındaki ot yatak, babasının ölüm döşegini bir kez daha hatırlattı ona. Evin harap olmuş saçaklarında bir sığırcık bile yuva yapmıştı. Yuvayı özenle ellerinin arasına alıp karaçalı ormanına götürdü. Elindeki yuvayla çalılıklardan geçişini Kuş Adam'ın seyrettiğini fark etse de onu görmezlikten geldi.

Eve geri döndüğünde yatağı alt kata hazırlanmıştı. Şöminenin yanına çekilmiş, nevresimleri özenle katlanmıştı. Odunlar düzgünce dizilmiş, adeta bir volkan gibi tütmeye başlamıştı. Camlardan sızan soğuk esintiyi kesmesi için büyük bir parça kumaş pencereye asılmıştı. Vücudu biçimsiz ve eğri olan küçük adam şöminenin yarattığı gölgede duruyordu.

Feyra ona bakmamaya çalıştı. Çocuğun başı vücuduna oranla büyüktü, tıpkı dev bir bebeği andırıyordu. Bacakları şekilsizdi, ancak çevik olduğu belliydi. Feyra'nın ormanda geçirdiği yaklaşık bir saat içinde onca şey yapmıştı. Feyra, çocuğun bakışlarında bir korku, bir farklılık sezdi. Çocuğun küçük, biçimsiz elini avucunun içine alıp doğruca yüzüne baktı. "Teşekkür ederim," dedi.

O dakikadan itibaren Feyra'nın adada bir arkadaşı olmuştu. Tezon'un sakin günlerinde küçük evine döner, tamir işleriyle uğraşan Salve'ye eşlik ederdi. Geçen haftalar boyunca onunla nazikçe sohbet etmiş, karşılığında hiçbir cevap alamamıştı. Salve bir gün ona cevap verdiği zamansa Feyra adeta şok olmuştu.

“Doktor senin konuşabildiğini biliyor mu?”

“Hayır.”

Konuşmaya alışkın olmadığı söylenebilirdi; çenesinde ve dilinde bir çeşit hastalık varmış gibiydi. “Peki, ya baban?” Feyra bekçiyle kuyunun orada tanışmıştı. Adam yeterince kibar sayılırdı, ama adamın kurduğu binlerce cümleye neredeyse hiç karşılık vermemişti Feyra.

“Hiç... şans... vermez.”

Salve'nin sözcük kapasitesi gerçekten çok azdı, fakat Kuş Adam'ın düşündüğü kadar da basit değildi. Feyra çocuğu biraz zorlayınca Salve daha çok konuşmaya başladı. Çocuğun yanında babası varken daha da sessiz olduğunu, hatta doktor varken hemen saklandığını gözlemlemişti.

Kuş Adam'ın ada halkına ayıracak vakti yok gibiydi; Salve'ye karşı tavrı, yaşlılar evini de içinde barındıran küçük adanın sakinlerine karşı takındığı tavra örnekti. Şimdiye kadar verdiği tek tavsiye, herkesin boru hattından geçmeye özen göstermesiydi, böylece tüm kadın ve erkeklerin kendisine ait bir duman odası olmuştu. Ancak bunun dışında doktor, ailelerle hiç iletişim kurmuyordu. Adanın vatandaşları yalnızca hasta oldukları zaman doktorun ilgi alanına giriyordu.

Zaman geçip Feyra'nın, Kuş Adam'a yönelik çekinceleri azalmaya başlayınca, kendinde ona bu konuda sorular soracak cesareti buldu.

"Aileleri neden buraya getirdin?"

Feyra, Tezon'un arka duvarına yaslı büyük ilaç dolaplarının yanında, Annibale'nin omzunun hizasındaydı. Sorusunu doğruca, lafı uzatmadan sormuştu.

Annibale, kardinali düşündü. O da doktora aynı soruyu sormuştu. "Çünkü akrabalarından gelen mikrop lu havadan hastalanmış olabilirler. Yani eğer bir yarayı kesersen..."

Feyra, adamın anlatacağı benzetmelerle ilgilenmiyordu. "Konuşabiliyorlar mı?"

"Ne?"

"Aileler diyorum..." Feyra onunla da tıpkı Salve'yle konuşuyormuş gibi konuşuyordu, "sevdikleriyle konuşabiliyorlar mı?"

"Hayır, elbette hayır."

Annibale, kızın yüzünün kapalı oluşundan rahatsızlık duymadığını düşündü. Yine de "bakış" diye isimlendirdiği o gözlere katlanmak zorundaydı. Kızın kehribar rengindeki gözleri Annibale'ye ne kınama ne de acıma duygusuyla bakıyordu. Bakışlarında her ikisini de hissettiren bir şeyler vardı ve bu "bakış" Annibale üzerinde her zaman, sanki kızı hayal kırıklığına uğratmış gibi bir his yaratıyordu. Kendini savunmak zorundaymış gibi hissetti. "Sence buna vaktim var mı sanıyor..."

"Benim var. Miracoli Kilisesi'nin rahibelerinin de var."

Feyra haftalar içinde birtakım ayarlamalar yapmıştı.

Bocca'nın getirdiği Sağlık Konseyi tarafından yazılmış bir mektuba büyük ilgi gösterdi. Veba için geliştirilen tüm

ilaçların kaydedilmesi ve ilaç içeriklerinin Konsey tarafından onaylanması gerektiği, Feyra'yı hiç ama hiç ilgilendirmiyordu. Yine de Annibale'nin omzunun üzerinden mektuba şöyle bir göz attı. Bu yakınlık ise Annibale'yi rahatsız etmişti.

“Neden solmuş?” diye sordu Feyra. “Ayrıca şurada neden beyaz bir şey var?”

Annibale kızın işaret ettiği yere baktı. Mektubun üzerine biraz daha eğildi. Mektup, Konsey sekreteri tarafından yazılmıştı. Boylu boyunca çizilmiş uzun, beyaz bir üçgen dışında kâğıt lekeli bir tavuk misali kahverengiydi. Üzerindeki mürekkepse kapkaraydı. “Tütsülenmiş,” diye cevap verdi. “Burası veba salgınının sık rastlandığı bir yer, salgının bir bölgeden diğerine posta yoluyla geçmemesi için yapılır. Görüyor musun, iki tane mühür var,” dedi mektubu ters çevirerek. “Biri göndericiden, kırmızı olan. Turuncu olan da Sağlık Konseyi'nden.” Annibale, Feyra'ya iki yuvarlak balmumu lekesi gösterdi.

Feyra iyice meraklanmıştı. “Peki, ya beyaz olan?”

“Mektubu tütsü kabının üzerinde tutmak için kullanılan kısılcacın izi.”

Feyra bir hafta içinde aileler arasında yazılan mektupları tütsüleyebileceği bir sistem kurdu ve dezenfekte edilen mektupları, hastalara bizzat kendisi teslim etti. Hastalar mektuplarını okurken veya Feyra okuyamayacak kadar hasta olanlara mektupları Venedik aksanıyla kendi okurken Annibale de onu seyrediyordu. Hastaların ölüm döşeginde bile olsa gülümsemesine çok şaşırmıştı. Peçesinden görünen gözleri kısılinca Feyra'nın da gülümsediğini anlıyordu.

Annibale, Feyra'nın aynı zamanda tüm hastaları ismen tanıdığını da fark etti. “Bir numaranın yara lapasına ihtiyacı var,” dedi Feyra'ya yanından geçerken.

Feyra, Annibale'nin yolunu kesip ona o *bakışla* baktı.

"Bir numara hangisi?"

"Şu en başta yatan."

"O Stefano. Tommaso'nun erkek kardeşi."

"Tommaso?"

Feyra, doktora ters ters baktı. "On beş numara." Annibale gerçekten de şaşırmıştı.

"Onları yan yana yatırmak iyi olurdu."

Feyra çoğu için izin istemeyerek başka değişiklikler de yapmıştı. Annibale, Feyra'nın kendisini, hastaları kesip biçmeye çok hevesli bir adam olarak tanıdığını biliyordu. Oysa Feyra zorunda kalmadığı sürece eline asla bıçak almazdı. Annibale, ona hastalara her gün sülük tedavisi uygulaması talimatı vermişti. Doktor sülükleri tuz dolu çanakların yanındaki kaplarda tutuyordu ve bitmek tükenmek bilmeyecek bir stoğu vardı. Ancak Feyra, kavanozda hareket eden gri böceklerle midesi bulanarak bakıyordu ve Annibale bir kez olsun Feyra'nın sülükleri kullandığını görmemişti. Feyra bunun yerine hastaları yalnızca ailelerinden değil, birbirlerinden de ayrı tutmaya başlamıştı. Özel hayata saygı çerçevesinde her hastanın arasına büyük kare kumaşlardan perdeler çekiyordu. Hastaları her gün yıkıyor, aileleri de bu şekilde temizlik yapmaları için teşvik ediyordu. Annibale onu sorguya çektiği zaman ona Hz. Muhammed'in sözleriyle karşılık verdi. "Kendini temizle," dedi makamlı bir tonla, "temizle ki Allah da hepinizi temizlesin." Tuhaf kız, rahibeleri bile karaçalı ormanının ilerisindeki küçük gölette yıkanmaya teşvik etmişti. Annibale bir gün kulesinin üzerinde dururken gördüğü manzara karşısında hayrete düştü. Badessa ve Feyra'nın arasındaki ilişki onu adeta şaşkına çevirmişti. İki kadın da birbirinin kâfir olduğunu düşünüyordu

ama başrahibe, Feyra'nın posta hizmetini sadece desteklemekle kalmamış, günlük olarak abdest almayı da bir kanun olarak ele almıştı. Annibale, Feyra'nın isteklerine yeterince tahammül ediyordu, ta ki Feyra topaz renkli gözlerini ona çevirip, "Sen de yıkansan fena olmaz," diyene kadar.

Feyra beslenmeye de çok önem veriyordu. Rahibeleri olabildiğince fazla şey yetiştirmek ve sebze yetiştiriciliğinde bahçelerin ötesine geçmek için cesaretlendiriyordu. Tohumları elleriyle dikeyor, yalnızca küçük cüceden yardım alıyordu. Rahibelerin kaldığı yerin aşağısındaki fırınları temizlemişti ve rahibelerden gece gündüz ekmek pişirmelerini isteyerek fırınları dut ağacından odunlar ve fındık kabuklarıyla doldurmuştu. "İstanbul'da," dedi Feyra, Annibale'ye, "sokağa bir parça ekmek düşürürsen biri onu kaldırır. Ekmek kutsaldır. Hayata ve sağlığa destek olur." Feyra'yı bahçe kapısının ilerisindeki yatakhaneye alması ve fırınları yakması için ikna edilmesi gereken başrahibe, rahibeleri haftalardır ilk kez geceleri sıcakta uyuduğu için minnettardı.

Badessa, Feyra'nın adaya getirdiği bazı yeniliklere de suç ortaklığı etmişti. Feyra, Annibale'ye İstanbul'daki hastanelerde gece gündüz müzik çalındığından bahsetmişti. Hatta bazı hastanelerin kendine özel orkestraları vardı. Her zamanki gibi Feyra'nın bu bilgiyi paylaşmasından birkaç gün sonra Badessa, Miracoli Kilisesi'nin rahibelerini uygun oldukları her dakika çalılığa çıkararak onlara ilahiler söyletmişti.

Her seferinde ilahi olması da gerekmiyordu. Feyra hastaların en sevdiği şarkıları öğrenmişti. En sevilen halk türkülerini, çocuk şarkılarını, denizci marşlarını bir araya getirdi ve duvarın dışında güvenli bir uzaklığa yerleştirdiği ailelere bu şarkıları söyledi. Hatta kendisi bile tansiyon ölçerken hastalara

şarkılar söyledi, tuhaf, melodik ses tonuyla gittikçe düşük bir tona inen şarkılar mırıldandı. Böyle tınların hastanın tansiyonunu düzene soktuğuna inanıyordu.

Annibale bunları saçmalık olarak görse de tüm adanın şarkılarla canlandığını duymak, onca ölünün arasında insanın kalbini aydınlatıyordu. Feyra'nın o tuhaf tınlı hoş sesinin Tezon'da sürekli yankılanmasını istiyordu. Ancak tüm bu değişikliklere bir an önce dur demeliydi, çünkü bunları tıbbi açıdan zararlı buluyordu. Düşüncelerini Feyra'ya açıklamasa da kendisine karşı dürüst olacaktı: Feyra adaya geldiğinden beri şöminesinin başında geçirdiği yalnız gecelerle, kendi elleriyle yazmak zorunda olduğu ölüm sertifikalarının sayısında ciddi azalmalar olmuştu.

Onca ölümün arasında hayat devam ediyordu. Feyra'nın Valentina Adası'na varmasından kısa süre sonra yeni evli genç bir kız, kusmaya ve baygınlık geçirmeye başladı. Kuş Adam genç kızın sıkıntılarıyla uğraşmasa da bu belirtileri daha önce defalarca kez görmüş olan Feyra, kızın hamile olduğunu anladı. Kuzguni siyah saçları olan Venedikli kız, anne olmak için fazla genç sayılırdı; bir gelincik kadar ince bir beli, çok geniş sayılmayacak kalçaları vardı. Feyra zamanı geldiğinde ortaya çıkacak olan sorunu şimdiden sezebiliyordu, ama henüz vakit vardı. Ümit etmekten zarar gelmezdi.

Feyra kimi zaman Kuş Adam'ın nasıl görüldüğünü merak ediyordu, çünkü onu hiç maskesiz görmemişti. Tezon'a geldiği kimi günler maskeyi gerdiği perdelerin birinin üzerinde görüyordu, o zamanlar Annibale'nin her zamanki

ameliyatlarından biriyle meşgul olduğunu anlıyordu; gaga mesafesinden daha yakın olması gereken ameliyatlardı bunlar.

Değişiklik yaparken doktora danışmadığı zamanlardan biriydi. Feyra elini gagasının en dibine kadar sokup tozlu, eski ve ona göre faydasız otları çıkardı. Yerine belindeki kemerden aldığı yeni otlar koydu. Çaktırmadan maskenin burun deliklerinin kenarına bolca limon özlü merhem de sürdü. Merhem, Annibale'yi ne rahatsız edecekti ne de Annibale merhemnin varlığını hissedecekti, ancak Feyra'nın maskenin içine yerleştirdiği otların kokusunu bastıracaktı. Maskeyi tıpkı aldığı gibi yerine geri astı.

Feyra doktorun evinde maskesini çıkardığını düşünüyordu. Doktorun evi Tezon'un ilerisindeki kare biçimli arazinin öteki ucunda, kendi evinin tam karşısındaydı. Bazı geceler evin pencerelerini aydınlatan şömine ışığını görüyordu. Siyah, kadifemsi gecenin üzerinde asılı kalmış turuncu kareler gibiydi yayılan ışık. Kuş Adam'ın tıbbi metinler üzerinde çalışmalar yaptığını düşünerek ona imrenirdi, bir kitabın sayfalarını karıştırmaya can atar olmuştı. Acaba maskesiyle mi uyuyor diye merak etti. Bu düşünce Feyra'yı keyiflendirmişti. Kaç yaşındaydı acaba? Kimi zaman söyledikleri çok deneyimli, yaşlı bir adamın sözleriymiş gibi gelse de Feyra bazen, Annibale'nin tıp okulunu tamamlayamayacak kadar genç olduğunu düşünüyordu. Annibale asla sohbet etmiyor, yalnızca sert emirler vermek için ağzını açıyordu ve Feyra'nın tıbbi bilgisiyle hiç ilgilenmiyordu. Bu hali ona Palladio'yu anımsatıyordu.

Feyra, mimarla Zabato'yu düşündü. Her ay sonunda şehirden dönen Kuş Adam'ın onlar hakkında yeni haberler getirmesini heyecanla bekliyordu. Annibale, Palladio ile

yaptığı anlaşılmaya uyarak onu ayda bir kez ziyaret ediyor, sorduğunda Feyra'nın nasıl olduğunu anlatıyor, ancak başka söz etmiyordu.

Feyra, onu düşünüp düşünmediklerini merak etti. Palladio, Feyra'yla İstanbul hakkında bildiklerinden ötürü ilgileniyordu. Zabato'ysa Feyra'yı bir zamanlar âşık olduğu bir kadına benzetiyordu. Şimdiyse Kuş Adam vardı ve onu, tedaviye yardım ettiği için istiyordu. Birçok farklı Feyra, o Feyralar'm da birçok uzmanlık alanı vardı. Acaba bir gün biri, beni tüm benliğimle kabul etmek isteyecek mi diye sordu kendine.

Yirmi Sekizinci Bölüm

Feyra, güvende olduğuna inandırmaya çalışıyordu. Kendini İstanbul'da, evindeyken güvende hissedirdi ve şimdi bildiği her şeyden uzağa gönderilmişti. Kaçmak zorunda kalıncaya kadar Palladio'nun evinde de güvendedeydi. İçinde bulunduğu bu ada ise kendini evindeymiş gibi hissetmeyi umduğu belki de son yerd, ama bir şekilde öyle hissetmişti. Kendi evi, görevleri ve bir de Kuş Adam vardı.

Rahibeler ona tahammül etmenin ötesine geçerek dostane davranışlar sergileyecek nezaketi göstermişti. Badessa, Otranto'da geçirdiği genç kızlık döneminden bahsedecek kadar iletişim kurmuştu onunla. Feyra bu sahil kasabasının adını çok iyi biliyordu; tüm Osmanlılar orayı Osmanlı'nın bir zamanlar ablukaya aldığı yer olarak bilirdi. Her ne kadar Badessa'nın doğmasından yıllar önce gerçekleşmiş olsa da konuşmaları sırasında ne kadın ne de Feyra bundan bahsetti. Kısa konuşmalarının ardından Tezon'a dönen Feyra'nın aklında, yalnızca Badessa'nın bir şey için özür dilemeye çalışmışçasına takındığı o belirgin ifade vardı.

Cüce Salve de Feyra'nın sıkı bir dostu olmuştu artık. Ses-siz, duyarlı çocuk bazı akşamlar ona gelir, kısıtlı konuşma yeteneğiyle ters düşen bilgelikler sergilerdi. Feyra, çocuğa adım adım kendini daha iyi anlatmayı öğretti. Söylediği bazı şeyler onu çok şaşırtıyordu; onun bir çocuk gibi konuşmasına alışmıştı, oysa o artık bir çocuk değildi. Onu sevmişti, hem de kendisine pek hoşuna gittiğini söyleyemeyeceği bir gözle bakan babası Bocca'dan daha fazla. Bekçiyi dindar biri olarak bilirdi. Onun da rahibeler gibi Feyra'nın inancını göz ardı edip etmediğini merak ediyordu.

Feyra zaman zaman *Il Cavaliere*'nin mürettebatını ve Feyra'ya destek olan Takat Turan'ı düşünürdü. Muhtemelen Takat da vebadan ölmüştür diye düşündü ve bir an için onun cesaretini yad etti. Ama şimdi herkes, babası bile bir zamanlar Beyoğlu'nda izlediği *Karagöz* oyunundaki gölgeler, siluetler gibi başka bir hayattan geliyormuş gibi görünüyordu. Hâlâ her hafta sarı çarığının içine Venedik altını koyuyor olsa da İstanbul'u giderek daha az düşünüyordu. Valentina Trianni'nin karnı gittikçe büyüyüp, genç hamile kadın geçen ayları işaretlerken, Lazzaretto Novo'nun insanları artık Feyra'nın hayatı olmuştu.

Özellikle de bir kişi.

Kuş Adam onun daimi savaşçısı ve koruyucusuydu. Ölen hastaların ardından Tezon'un yönetimi hakkında yaptıkları tartışmalar, kavgalar bile Feyra'yı her zamankinden daha canlı biri yapmıştı. Birlikte hastaneyi kuşatmışlardı; Feyra *Selahattin*'di, o da *Aslan Yürekli Richard*. Tezon ise onların kutsal şehriydi. Ne Doğu ne de Batı galip gelebilirdi, egemenlik durağan bir beraberlik içinde adeta bir günde el değiştirmişti.

Feyra aylar boyu Kuş Adam'la onun yöntemlerini tartıştı. Padua'da bir ameliyat modasının başladığını ve bitkibilim yeteneğinin geri planda kaldığını biliyordu. Ancak Annibale'nin ardı arkası kesilmeyen sülük tedavisinin hastalarına nasıl bir faydası olacağını bilmiyordu. Annibale de düşkünler eviyle Tezon arasında mektup taşıyarak veya bir çocuk şarkısı söyleyerek hastalığın nasıl yok edileceğini anlayamıyordu. Feyra, Annibale'ye veba çıbanlarını sülüklere emdirmenin boş bir çaba olduğunu nereden bildiğini söylemedi; babasını kurtarmak için son bir gayretle bu yöntemi denemiş ve başarısız olmuştu. Kuş Adam'ın tüm tıbbi felsefesinin bir Antik Yunan doktoru olan Bergamalı Galen'in ilkelerine dayandığını biliyordu, yani bu iskambil kâğıtlarıyla ev yapmaktan farksızdı. Feyra yaraları kesilen kişilerin ölüm oranının, ölmeye terk edilenlerin ölüm oranından oldukça fazla olduğunu göstermeye çalışmış, ama doktor bunu dinlememişti.

Annibale durumun bir denge meselesi olduğunu iddia ediyordu. Kanamalar, sülükler ve akıntılar vücut sıvılarını doğal dengesine kavuşturacaktı. Feyra kimi zaman onunla ortak noktalarda buluşsa ve vücudun, zihnin ve ruhun dengesini anlatan *mizan* kavramını açıklamaya niyetlense de zıt düşüncelerde olmaya devam ediyorlardı. Kuş Adam her zaman araya girmekten keyif alıyordu.

Sadece tek bir noktada anlaşmaya varabilmişlerdi. Dönemin Sağlık Konseyi tarafından desteklenen tedavilerin hiçbirisi işe yaramamıştı. Kuş Adam, Feyra'ya Valnetti isimli bir doktoru ve bu doktorun ürettiği, kullananları vebadan koruduğuna inanılan Dört Hırsız Sirkesi'ni anlatmıştı. Feyra da onunla birlikte Valnetti ile dalga geçmişti. Fakat gülerken aklına bir fikir geldi; eğer birisi tedavi edildiğini düşünürse,

bu düşünce gücü pozitif bir etkiye sebep olmaz mıydı? Zihin sadece inanç aracılığıyla tüm vücudu etkileyebilir miydi? Bir yandan alay ederken diğer yandan da şu şarlatan Valnetti'nin, *mizanın* zihinsel sonucunu uyguladığını kabul ediyordu; yani zihnin tıbbi bilgilerin üstesinden gelebileceğini.

Kuş Adam'ın kendini ebe olarak görmemesi ve farklılıkları yüzünden Valentina Trianni'nin doğurma zamanı geldiğinde Feyra, kuyunun yanındaki o küçük evde kızı doğurtmak için tek başına mücadele verdi. Ona yardım etmek için yalnızca kızın annesi geldi.

Küçük kadın yatağında kıvranırken, kızın kocası da yükselen çığlıkları duymazdan gelmeye çalışarak alt kattaki ateşin üzerine eğilmiş bir şekilde bekliyordu. Kadının sancıları bir önceki günün öğle saatlerinde başlamıştı, şimdiyse gece yarısıydı. Valentina'nın bilinci bir açılıyor, bir kapanıyordu. Mavi siyah saçları adeta siyah birer güneş huzmesi gibi yastığın üzerine dökülüyordu.

Feyra mum ışığı yüzünden kabaca sıvanmış duvarın üzerine düşen gölgesi sebebiyle çok zorlanıyordu, duvarda adeta beceriksiz bir doktorun gölge oyunu vardı. Anladığı kadarıyla sorun kızın yapısından kaynaklanıyordu. Kızın dar pelvisine rağmen bebek iriydi. Lazzaretto Adası'nda yaşayan herkes iyi besleniyordu; sağlıklı beslenmek bilinen en iyi doktordur diye düşündü Feyra. Üstelik herkes temiz, tuzlu deniz havasını soluyordu. Eğer Valentina bebeğini bir gecekondu mahallesinde doğuruyor olsaydı, bebek sanki yağlanmış gibi kayıp çıkabilirdi. Ancak burada bebekler büyük oluyordu. Kilise bir keçi çanının cılız sesiyle gece yarısını haber verdiği zaman, Feyra ellerini silip Valentina'nın annesine doktoru çağırmaya gittiğini söyledi.

Yaşlı kadının yüzünde bir rahatlama ifadesi görünce ise gücenmekten ziyade memnun oldu. Çünkü bu durum, Kuş Adam'la yaptığı tartışmada haklı olduğunu gösteriyordu, yani tedavi olacağına inanmak tedavinin kendisi kadar etkiliydi; doktorun kendisi bile bunu oluşturuyordu. Yine de o gece Kuş Adam'a gitmesi bir şeylere mal olacaktı. Sancıyla geçen altı buçuk saatten sonra hem anneyi hem de bebeği kaybetme riski yüzünden ameliyatın tek çözüm olduğunu biliyordu.

Feyra yeniden topladığı enerjisiyle soğuk gecede koştu, doktorun penceresinden süzülen ışık adeta Kutup Yıldızı gibi ona yol gösteriyordu. Ahşap kapıya vurdu. Önce bir kez, sonra iki kez. Ancak cevap alamadı. Soğuk havayı içine çekerek kapı mandalını kaldırıp içeri girdi.

Ateşe doğru eğilmiş genç bir adam içeride oturuyordu. Alnından düşen koyu renkli bukleleri yüzünün bir kısmını gizliyor, ateşin ışığı adamın saçının bakır tonundaki saç tellerini ortaya çıkarıyordu. Adam alevlere o kadar dalmıştı ki kapının çaldığını işitmemişti. Feyra içeri girince yerinden öyle bir sıçradı ki oturduğu sandalye yere düştü.

"Doktor nerede?" diye sordu Feyra.

Afalladığı her halinden belli olan genç adam, bir elini yavaşça koydu. Bir müddet sonra kendini toparlayarak, "Doktor... benim," diye yanıt verdi.

Feyra geriye doğru bir adım attı. Sesi aynıydı ama daha yumuşak, daha az kulak tırmalayıcı çıkıyordu. Sanki kalın maskesi soyulmuş yumuşacık bir madde gibi. "Doktor sen misin? Ama sen..." Cümleyi nasıl tamamlaması gerektiğini bilmiyordu. Genç mi? Yakışıklı mı? Şaşkın mı? Suçlu mu? Sonunda bulmuştu, *köşeye sıkışmış* gibi görünüyordu. Adamın eli hızla ateşin oradaki kancada asılı olan maskeye gitti.

Feyra kendi maskesinin ardına saklanırken, adamın da aynı şeyi yapıp yapmayacağını merak ediyordu.

“Ne istiyorsun? Sorun ne?” diye sordu Annibale. Feyra o zaman karşısındakinin Kuş Adam olduğunu anladı: Kaba, sinirli ve tutarsız.

“Valentina Trianni,” dedi. “Doğum vakti geldi ama bebek gelmiyor.”

Annibale başka bir kelime söylemesini beklemeksizin önce cüppesine, ardından da maskesine uzandı.

Feyra avının üzerine eğilmiş bir avcı misali kızı inceleyen adamı seyretti. Artık maskeyi göremiyordu, gözünün önünde yalnızca o unutulmaz yüz canlanıyordu. Bir mum ışığı misali bilincine adeta kazınmıştı. Adamın ne söyleyeceğini biliyordu.

“Bebeği karnını keserek çıkarmalıyız.”

Feyra haklıydı. Ama onu buraya getirme sebebi de zaten buydu. “Bindusara,” dedi Feyra istemsizce.

“Hint İmparatoru annesinin rahminden ameliyatla alınmış,” diye tamamladı cümlesini Kuş Adam. Genç kızın şişmiş karnı üzerinden göz göze geldiler. “Ve Aziz Raymond Nonnatus, adını bu işlemde almış. Her iki durumda da...” Aniden sustu. Feyra adamın neyi söylemeyeceğini de biliyordu.

Her iki durumda da anneyi kaybedeceklerdi.

Ancak başka seçenek yoktu. Triannilerin bebeği rahim ağzına yaklaşmıştı ve geri dönmeyecekti. Valentina ölebilirdi ama şimdi harekete geçmezlerse zaten ölecekti, hem de

* Maurya İmparatorluğu'nun kralı. (Ed. N.)

bebekle birlikte. Annibale, anneye odadan çıkmasını emretti ama Feyra, Valentina ile ilgileneneğini söyleyerek kadına güvence verinceye kadar kadın odadan ayrılmadı. Operasyon sırasında sadece odada durarak bile kızının hayatını tehlikeye atıyordu oysa. Yaşlı kadın odadan çıkar çıkmaz Kuş Adam maskesini çıkardı.

Feyra ilk kez yardım etmekten mutluluk duyuyordu. Kıza içirebildiği kadar haşhaş suyu içirdi, yine de doğumu gerçekleştirebilmesi için ayık olması gerekiyordu. Koyu renkli su kızın yanaklarından süzüldü. Feyra şişmiş kamı nane, hodan ve demlenmiş gül suyuyla temizledi. Kuş Adam, kızın kasık kemiğinin biraz üzerine geniş bir kesik atarken kenarda bekledi. Koyu renkli kan şaşkınlık verecek kadar düz bir çizgi halinde akıyordu. Bebek adeta tek hamlede çıkmıştı. Feyra, bebeği kucakladığında iki minik göz açıldı ve küçücük dudaklarından bir ağlama sesi yükseldi. Kuş Adam bebeğin göbek kordonunu kestikten sonra Feyra bebeği bir çarşafıla temizledi, bebeğin minicik ağzını temizlemek için de parmağını iki minik dudağın arasına yerleştirdi. Bebek, Feyra'nın parmağını hisseder hissetmez emmeye başladı. Valentina kesim işlemi sırasında bilincini yitirmişti. Feyra kundağı kızın bilinçsizce yatan başının yanına koyup işine devam etti. Yarayı temizleyip dikiş atmak için şaraba batırılmış ipliği aldı. Başını eğip işine odaklandı, mum ışığında atabildiği kadar düzgün dikişler attı. Aklma Mimar Palladio geldi, mum ışığının önüne içinde gül suyu bulunan cam kâseyi koydu. Böylece mumun ışığı yayılmaya başladı. Yarayı dikerken sağlamlaştırmak için her bir dikişin altına Hacı Musa'nın ona öğrettiği gibi birer ilmek attı. Kuş Adam'm onu seyrettiğini hissediyordu. Zencefil ve biberiyeden yapılma bir lapayı enfeksiyon kapmasını önlemek

için yaranın üzerine koydu ve yorganla nazikçe kızın üzerini örttü. Artık beklemekten başka yapabilecekleri bir şey yoktu.

Dünyaya zorlu bir şekilde gelmekten ötürü yorgun düşen bebek, annesinin başucunda uyuyordu. Feyra, Kuş Adam'ın gideceğini düşünmüştü. Oysa doktor duvardaki gölgesi Feyra'nın gölgesine karışırken orada onunla beraber bekledi. Ona arkadaşlık etmek için kalmadığını biliyordu Feyra. Kuş Adam sadece yaptıkları işlemin sonucunu görmek için oradaydı. Çok beklemesi de gerekmemiştir. Kilisenin insanları sabah ibadetine çağıran çanları çalınca Valentina gözlerini açtı. Sanki tarif edilemez bir bağla bağlanmışlar gibi o esnada bebek de uyanmıştı.

Kuş Adam ve Feyra çalılıkların üzerinden, kendilerine eşlik eden sessizlikle birlikte kasvetli karanlığın içine doğru ilerlediler. Gölün ardındaki ufukta ince bir çizgi halinde şafak söküyordu, ayaklarının altındaki bahar çimenleri nemliydi. Tezon'u geçerlerken Feyra karanlıkta ona doğru döndü. Hastanelerinin koşuşları Annibale ile birlikte her gün tartışmaya girdikleri koridorlardı. Feyra yeni bir çıkış daha yapmak için bundan iyi fırsat bulamayacağını düşündü. Valentina'nın babası yanı başlarında vebayla mücadele ederken, Feyra doktora üstten bakan bir ifadeyle, "Yaşlı Gianluca Trianni'ye iriyarı torununun doğduğu haberini vermemiz gerektiği konusunda artık bana hak verirsin herhalde," dedi. "Bu haber ona ilaçlardan daha iyi gelir sanki?"

Kuş Adam gagasının üzerinden bakarak Feyra'yı inceledi. "Belki bu sabah yeterince şey yaşadığımız konusunda *sen* bana hak verirsin. Çünkü bu bilge doktorun biraz uykuya ihtiyacı var."

Feyra gülümseyip başını yana doğru eğdi. Adamın evinin şömine aleviyle turuncu renge bürünen penceresine, sanki yüzlerce kez görmüş gibi baktı. Kendi eviyse karanlıktı. Henüz eve gitmek istemiyordu. Adamın kapısının önünde adeta sözsüz bir anlaşma yapmışçasına durdular. “İçeri gelmek ister misin?”

Adam maskesini çıkardı, sanki bunu yapmak onu rahatlatmıştı. Feyra ilk baştaki düşüncesini tekrar gözden geçirdi; o saklanmaktan hoşlanmıyordu, aksine bunu eziyet verici buluyordu. Ona yeniden baktı. İşte, karşısındaydı, doktor onun Kuş Adam’ıydı. Hayır, Kuş Adam değil, Annibale’ydi ki Luca Trianni oğluna doktorun adını vererek teşekkür etmek istediği için adını da bu gece öğrenmişti Feyra. Bu isme alışması zor olacaktı. *Annibale*. Feyra adamın kendinden yaşça büyük olduğunu öğrenseydi buna şaşırabilirdi. Yan yana dururken aynı boydaydılar. Birbirlerinin gözlerine baktılar. Adam yorgun görünüyor olsa da mutluydu.

“Otur,” dedi. “Bir şeyler içmezsin sanırım.”

Feyra başını iki yana salladı.

Adam şarap koydu. Başıyla ateşin öteki tarafındaki sandalyeyi işaret etti, Feyra da bitkin bir halde sandalyeye çöktü. Doktor, kadehini yeni doğan bebeğe olduğu kadar kendine de kaldırıyordu. “Annibale’ye,” dedi.

Adam suratsız bir ifadeyle kömürlere bakıp, hayatında ilk kez çiğneyebileceğinden daha büyük bir lokma almış gibi hissederken, Feyra doktorun adeta üzerine gitti. Annibale hastanenin başarılı olacağından çok emindi, fakat veba

hızla yayılmaya başlamıştı. Son zamanlarda küçük kilisenin kaldırabileceğinden daha fazla kişi ölmüştü ve adam dizginlerin elinden kaydığını hissediyordu. Ölümle yaptığı bu uzun mücadelede ölümün galip geldiğini hissediyordu. Sonra ona bu sıra dışı kız tarafından cerrahi bir zafer bahsedilmişti.

Valentina Trianni için tehlike henüz geçmemişti tabii. Ameliyat büyük bir süreçti ve ikinci kez enfeksiyon kapma ihtimali çok yüksekti. Ancak Annibale Cason bir sezaryen yapmış ve en azından şimdilik hem anne hem de bebek hayatta kalmıştı. Genç annenin durumu hakkında çok endişelenmediğini fark etti, daha çok Feyra'yla ilgileniyordu. Bakışlarını ateşin kenarından kaydırarak Feyra'yı inceledi. Bu gece Feyra, doktorun tıbbı ve kendisine olan inancını ona geri kazandırmıştı. Annibale de ona bunun karşılığında bir şey vermek istiyordu.

Tarçın renkli tenini, amber rengindeki gözlerini ve ikisine de yansıyan alevi fark etti. Feyra doğruca ona baktı. Adam bir kez daha Feyra'nın gözlerindeki gücü hissetti. Kız bu gece ona hayran kalmış gibi görünüyordu ve bu his adamı ateşten daha fazla ısıtmıştı.

“Demek adm Annibale.”

“Evet. Annibale. Annibale Cason, *Dottore della Peste*. Yani veba doktoru.”

Feyra başını hafifçe eğdi. “İsminin anlamı ne?”

“Bir fikrim yok,” diye tersledi, ismini bu kadar açık söylediği için kendine sinirlenmişti.

“Benimki ‘dudaklarımdan damlayan adalet’ demek,” dedi.

Güzel isim vermişler, diye düşündü Annibale. Çünkü dudakları çok güzeldi; dolgun, gül rengine ve üstdudağı altdu-dağından hafifçe daha büyük.

Feyra yine ateşe doğru baktı. “Benim ülkemde isminin anlamı

her şeydir. Üzerine uzun uzun düşünmeden asla bir çocuğa isim vermeyiz. İsim, benim inancımda önemlidir. Siz Venediklilerin kendi isimlerinizin anlamını bilmemenize şaşırdım.”

Annibale bacaklarını esnetip neredeyse çizmeleri alev alacak kadar ateşe doğru uzattı. “Bilinecek çok bir şey yok. Genellikle azizlerin ve günlerin isimlerini koyarlar.”

Azizler ve günler. Feyra aydınlanan havaya bakarken anımsadı. “Bugün Valentina’nın doğum günü. Aziz Valentina’nın ziyafeti olduğunu söylemişti. Bir de Zabato Zabatinini var, şanslı bir gün anlamına geliyormuş.” Feyra eski dostunu, ustasını ve babasının mezarının etrafında yükselen kiliseyi düşündü. “Ve senin şu Aziz Nonnatus, artık ona neden böyle seslenildiğini biliyoruz.” Feyra, Annibale’ye baktı. “Gördün mü? Senin isminin bir anlamı olmasa da bazı isimlerin anlamı var.”

Annibale sessizleşti. “Doğruyu söylemedim,” dedi güçlkle. “Bana neden Annibale dediklerini biliyorum.” Feyra bekledi.

“Annibale, Kartaca’daki bir generaldi. İkinci Pön Savaşı’nda Roma’nın gücüne karşılık Alpler üzerinden filleri geçirerek İtalya’ya girmiş. Yola çıktığında ne tür bir hayvanın üzerinde olduğundan ya da hedefine ulaşip ulaşamayacağından habersizmiş.”

Feyra fazla sessizdi. Karşılıklı hikâyeler anlatma geleneğini ve bu hikâyeleri nasıl Ölüm’le takas ettiğini hatırladı. “Osmanlı İmparatorluğu’nda,” dedi, “deve tacirlerinin güzergâhları boyunca durduğu kervansaray adında yerler olur. Kimi zaman bir çölün veya dağ yamacının yüzlerce kilometre ilerisindedirler. Buralar insanların barınabileceği ve seyahatlerinin sonunda yardım alabileceği yerler. Daha önce o yola hiç çıkmamış olsalar bile, böyle bir yerin varlığından emin olur, er ya da geç bir kervansaray bulurlardı.”

Annibale öne doğru eğildi, anlatılanları ilginç bulmuştu. “*Nasıl biliyorlardı?*”

“Bilmiyorlardı. İnaniyorlardı.”

Annibale sandalyesine tekrar yaslandı. “Sanırım Annibale de inanıyordu. Annem de bu yüzden bana bu ismi vermiş.” Feyra isim konusunun Annibale’nin annesine yöneldiğini fark etti. “Bu hikâyeyi severdi. ‘Bir gün sonra bizi neyin beklediğini kimse bilemez, ama umutlu ve cesur olup her şeyin yolunda gideceğine güvenmek zorundasın,’ derdi.”

Kardinal önündeki adamı inceledi. Yırtılmış bir takım vardı üzerinde ve kırmızı, gondol biçiminde bir şapka giyiyordu. Hiçbir zaman çok dürüst adamlar olmamışlardı. Ancak adamın gözleri iri, konuşması anlaşılırdı. Kardinal bir yalancıyı konuşur konuşmaz tanırdı ve şu an karşısında duranın yalan söylediğini düşünmüyordu.

“Emin misin?”

“Burada durduğum kadar eminim majesteleri. İsmi Cosimo ve Tre Archi Köprüsü’nde çalışıyor. Perşembe günüydü, söylediğiniz adresten bir kadın alacağını söyledi. Yol parasını hatırladı, çünkü onu isteyen adam özellikle bir *felze* istemiş.” Adam, kardinali inceledikten sonra açıklamasını sürdürdü. “Tenteli bir gondol.”

Kardinal bir yabancıyla karıştırılmaya alışmıştı. “Kadınla birlikte seyahat eden başkası var mıymış?”

Gondolcu omuz silkti. “Söylemedi.”

Kardinal açık renkli kaşlarını kaldırdı. “Sana bu kadarını mı anlattı?”

“Handa bu konu hakkında böbürlenip duruyordu. Zengin olacağını söyledi.”

Kardinal parmak uçlarını bir araya getirerek parmaklarını esnetti. Gondolcular açgözlü ve rüşvetçi olarak bilinirdi; sadakatten nasiplerini almamışlardı. Bir hediye sunuldu mu, aralarından birinin gidip o kişinin kapısını çalması uzun sürmezdi. Yine de bir şeyler uyuşmuyor gibiydi.

“Hediyeyi almaya neden kendisi gelmedi sence?”

“Bunu ben de bilmiyorum majesteleri.” Gondolcu ayağının üzerinde kıpırdandı. “Altınlarımı alabilir miyim artık?”

Kardinal adamı inceledi, ardından ayağa kalktı. “Neden önce beni ona götürmüyorsun?”

Kardinal, *leoni* birliğinden kendisine eşlik etmesini isteyebilirdi ama istememişti. *Leoni* yerine kızı serbest bırakan iki muhafızla gitmeyi tercih etti. O muhafızları bilerek seçmişti, çünkü bu adamların hayatının kendi elinde olduğunu hem kendisi hem de muhafızlar biliyordu. Şapkasını ya da cüppesini beklemeden üzerindeki siyah kadife kumaşlı kıyafetiyle önünde gondolcu, peşinde muhafızlarla taş merdivenleri indi.

Gondolcu gizli ve bilinmeyen kanallarda gondolunu ilerletti. Durgun suyolları o kadar dardı ki güneş ancak öğle saatinde üzerlerine vurabilirdi. Gondolcunun tercih ettiği yol oldukça kestirmeydi, ama gondolun burnunda oturan kardinal sabırsız bir şekilde sessizce bekliyordu.

Tre Archi’ye geldiklerinde tek kelime söylemeden gondolcunun peşinden ilerlemeye başladı. Veba dumanı ayaklarının altından kıvrılarak yükseliyordu. Mahallenin fakir bir kısmındaki küçük bir kemerin altında, meslektaşının evine giden kapıları sayan gondolcuyu seyretti. *On iki, on üç, on dört, on beş...*

Adamın sesi kesilmişti. On beş numara parmaklıklarla örül­ lü ahşap bir kapıydı ve üzeri kırmızı renkli bir haç işaretiyle boyanmıştı.

Kardinal bir süre hiçbir şey söylemedi. Ardından keskin bir sakinlikle gardiyanlarına emretti. “Mahalleyi arayın. Sen...” dedi ilk muhafıza, “on altıya bak. Ve sen...” dedi ikincisine, “on dörde bak.”

Bir süre sonra ikisi de geri döndü.

“Ölmüş,” dedi biri.

“Geçen gece,” dedi diğeri.

Gondolcu, kardinalin gözlerindeki öfkeyi görünce gerile­ meye başlasa da kardinal eldivenini çıkarmış ve adamı bo­ ğazından yakalamıştı. Hızlı bir hareketle kapının sürgüsünü kaldırdı, kapıyı tekmeleyerek açıp içeri girdi ve ardından çar­ parak kapattı.

Yirmi Dokuzuncu Bölüm

Ogünden sonra Feyra ve Annibale arkadaş oldular. Hastaları son kez ziyaret ettikleri akşam saatlerinde temizleniyor, Tezon'dan ayrılıyor ve Annibale'nin evine dönüyorlardı.

Feyra onu daha fazla tanımaya başlamıştı. Heyecanlandığında yükselen sesini, konuşurken hafifçe açılan burun deliklerini fark ediyordu artık. Tıpkı annesinin yüzüğünü geçirdiği kurdeleyi boynuna takması gibi, Annibale'nin de boynunda bir zincir olduğunu gördü. Onun da annesini hatırlatacak bir şeyler taşıyıp taşımadığını düşünmeden edemiyordu. Sabahları Feyra peçesinin altında esneyerek yarı uykulu bir halde Tezon'a gider ve her gece evine bir önceki geceden daha geç dönerdi. Kimi zaman da ufukta görülen beyaz şafak çizgisiyle çalılıkları geçer, sabah ayini için kiliseyi açan Badessa'nın yaşlı gözleri dışında kimseye görünmeden evine giderdi.

Feyra'yla buluşmalarının kızın şerefine leke sürebileceği Annibale'nin aklına gelmemişti. O, bu görüşmeleri mesleki toplantılar olarak değerlendiriyordu; Badessa, Feyra ile geçirdiği zamanı kısa kesmesi için Annibale'yi uyarınca, "Akşam-

ları çalışıyoruz. Tıbbi konuları tartışıyoruz. İlaç ve merhemleri hazırlıyoruz. Günün erken saatlerinde bunları ne zaman yapabiliriz? Bir erkek olsaydı hiçbir şey değişmezdi,” diye karşılık vermişti. Ama söylediklerine en az Badessa kadar kendi de inanmıyordu. Dürüst konuşmak gerekirse Feyra ile geçirdiği geceler gününün en iyi tarafıydı.

Feyra basit bir çorba pişirirdi. Malzemeleri yalnızca Treporti’den satın alabildikleri veya adada yetişen sebzeler olurdu. Ama o malzemeleri bir araya getirişi ve çorbanın verdiği tat, Annibale için çok yeniydi. Annibale ardından bir kadeh şarap alır ve birlikte ateşin yanına oturdurlardı. Sessiz bir anlaşma yapmışçasına ikisi de maskesini takmazdı. Feyra tıpkı babasının evindeymiş gibi peçesini çıkarır, Annibale de gagasını kapının yanına asardı. Ardından tıbbi konular veya bitkilerden bahsederlerdi. Feyra, Annibale’ye şerbet, şurup veya macun olarak bilinen koyu bir bulamaç hazırlamayı öğretirdi. Kimi zaman da Annibale’nin getirdiği, kasapların kullandığı büyük kesme tahtası üzerinde, şarap ve süten yapılma bir merhem hazırlarlardı.

Tıbbi metinleri birlikte gözden geçirirler, Annibale, Feyra’ya Latinceyi sökmesi için yardımcı olurdu. Feyra, Annibale’nin gösterdiği, içi detaylı anatomik çizimlerle dolu kitaba hayran kalmıştı. Kitap altın oranı çizen Leonardo Da Vinci’ye aitti. Bunun karşılığında da Feyra ona büyük Osmanlı tabibi Sabuncuoğlu Şerefeddin’in çalışmalarını ve Topkapı’nın kütüphanelerindeki tıbbi formülleri anlatırdı. Sultanın sarayındaki, Peygamber’in sözleriyle ifade edilen tıbbi konular üzerine Celaleddin Suyutî’nin yaptığı çalışmaların yer aldığı, en değerli elyazmasından bahsederken bu cildi Annibale’nin biliyor oluşuna sevinmişti. Görünüşe bakılırsa tıp konusunda Padua bir dünya görüşüne sahipti.

Feyra, Annibale'ye insan hayatındaki dengeyi oluşturan altı yapay şeyi anlattı. "Işık ve hava," dedi, bu sağlık unsurlarını sayarken parmaklarını kullanarak. "Yiyecek ve içecek, çalışmak ve dinlenmek, uyumak ve yürümek, salgılama ve ifrazat..." derken hafifçe öksürdü, "banyo ve cinsel birliktelik dahil. Son olarak da ruh düzeni ve durumu."

Annibale de karşılık olarak Feyra'ya dört vücut sıvısının dengesinden bahsetti ki bu, üzerinde fikir birliğine varabildikleri bir konuydu. Siyah safra, kırmızı kan, beyaz safra ve soluk balgam; iyimserliği, asabiyeti, melankoliyi ve kayıtsızlığı temsil ediyordu. Feyra annesinin anlattığı dört atlı hikâyesiyle dört sıvı arasında çok büyük bir benzerlik olduğunu fark etti. Onlar da siyah, kırmızı, beyaz ve soluktu. Annibale'ye hiç bu atları duyup duymadığını ya da okuyup okumadığını sordu. Annibale omuz silkti. "Çocukken kilisede okumuşumdur belki. O zamandan beri Kutsal Kitap'la pek ilgilendiğimi söyleyemem. O atların ölümü taşıdıkları söylenir, öyle hatırlıyorum." Sohbetleri Feyra'yı rahatsız etmişti. Sanki şeytanı uzaklaştıracak bir tılsım gibi göğsündeki yüzüğe dokundu.

Konuşmaya devam ettikçe başka konulara geçtiler. Kısa zaman sonra birbirlerine geçmişlerini anlatır oldular. Feyra annesinin güvenini boşa çıkarmamıştı, ama Annibale'ye ebeveynlerinden bahsetmişti. Annibale de kendisini terk eden annesinden bahsetmeye başlamıştı. Anlaşılan kadın onu o kadar çok üzmişti ki sağlıklı ve yakışıklı dış görünüşüne rağmen ruhu, Tezon sakinlerininkinden bile daha yaralıydı. Feyra, Annibale'nin rahatsız ruh halinin sebebini kavramıştı.

"Zenginlerle mi düşüp kalkıyordun?"

"Hayır," diye vahşice karşılık verdi Annibale. "En azından başlarda öyle değildi. Babam bir Venedik beyefendisiydi,

babam ölünce annem beni daha çocuk olmama rağmen teyzelerimin kollarına terk etti. Beş yaşımdan yirmi yaşına kadar onu çok nadir gördüm. Onca yıl boyunca yalnızca bir ya da iki kez geldi. Temizdi, ayıktı, duruş biçimi düzgündü ve davranışları kusursuzdu. Beni sevgisiyle boğabilirdi. Ancak yeni bir adam bulduğu veya evdeki tüm şarapları tükettiği zaman ortadan kaybolurdu. Çoğunlukla gittiğini teyzelerimden birinin mücevher süslü bir iğnesini veya inci bezeli tarağını kaybetmesinden anlardık. İç geçirip, ‘Şey, Columbina yine gitmiş,’ derlerdi. Bütün evde onu arardım, fakat o tek söz söylemeden gitmiş olurdu.” Annibale bir süre sessiz kaldı, ciddi ifadesine alevlerin gölgesi vuruyordu.

“Küçük bir çocukken,” diye devam etti, “günlerce ağlardım. Beni öpücüklere ve şekerlemelere boğan birinin nasıl olur da öylece gidebildiğini hiç anlayamıyordum. O gittikten sonra ardında kalan parfümünü koklardım.” Acı acı güldü. “Parfümünün kokusu ondan daha uzun süre evde asılı kalırdı.”

“Onu özledin mi?” diye sordu Feyra nazikçe.

“Çocukken, evet, özlerdim. Büyüyünce daha az umursamaya başladım.”

Feyra hiçbir şey söylemese de duyduklarının doğru olup olmadığını düşünmeden edemedi. “Onu en son ne zaman gördün?”

“Padua’ya geldiğim ilk yıl. Bana geldi ve bana benimle ne kadar gurur duyduğunu söyledi, beni göğsüne bastırarak dostlarımı büyüledi. Uzun zaman ortada görünmeyişi için özür diledi, baştan başlayacağına, her şeyin daha farklı olacağına, yepyeni bir anne olacağına yemin etti.”

“Sonra ne oldu?”

“Ertesi gün gitti. Gümüş neşterlerimi de beraberinde götürdü.”

Feyra'nın annesi bir kraliçeliğe ve imparatoriçeliğe kadar yükselmişken, Annibale'nin annesi kendini tekrar kenar mahallelerde bulmuştu. Yine de Feyra bir cariyeye olan annesiyle Annibale'nin bir fahişe olan annesi arasında büyük bir fark olmadığını biliyordu. "Annem de farklı sayılmazdı," dedi Feyra. Gerçeği hem kendine hem de Annibale'ye itiraf etti.

Annibale çatırdayan alevin üzerine tıslarcasına üfledi. "Fahişelerin günahkâr çocuklarıyız ikimiz de," dedi acımadan.

Feyra duyduğu sözlerin acımasızlığı karşısında hayrete düşse de annesiyle babasına karşı kendini borçlu hissettiğinden, aralarındaki ilişkiyi biraz olsun savunmak istemişti.

"O kadar da büyük bir günah değildir belki de," dedi. "Ne de olsa arada aşk var." Kelimeleri özenle seçiyor, konuşurken kucagında tuttuğu ellerine bakıyordu. Bu yüzden Annibale'nin gözlerindeki bir alevin az da olsa parladığını görememişti.

Kurduğu cümle Annibale'nin umutlanmasına sebep olmuştu.

Sonra yine tartıştılar elbette. Kendilerini tıbbi konuları, birbirlerine karşı hiddetle savunurken buldular. Bir ahenk içinde hareket ettikleri konular kadar olmasa da bu tartışmalar, ikisinin de hoşuna gidiyordu. Zaten kişisel konulara girmiyor ve söylediklerini çabucak unutuyorlardı.

En hiddetli tartışmalarından biri de Osmanlıların çiçek aşısı uygulamaları üzerineydi. Feyra sağlıklı bir hastaya ufak miktarda hastalıklı kan veya başka bir maddenin aşılmasını esas hastalığa, özellikle de çiçek hastalığına karşı kısmi veya genel bir bağışıklık kazandırmak olarak görüyordu. Hacı Musa'nın

genç bir çocuğun alnıyla göğsündeki dört damarı açıp, yaralara çiçek hastalığına yakalanmış bir hastadan alınan balgamı nasıl yerleştirdiğini anlattı. Çocuğun ailesindeki herkes çiçek hastalığına yakalanırken çocuk sağlıklı bir şekilde büyüyerek genç bir adam olmuştu.

Annibale bu uygulamanın önemli bir neden sebebiyle Katolik Kilisesi tarafından yasaklandığını söyledi. O neden de hastalığın koruduğu insan sayısı kadar başkalarının canını aldığıydı. Bazen aşılınmış hastaların, doktorların onları korumaya çalıştığı hastalıktan ölebildiğini Feyra'ya kabul ettirmeye çalıştı. Bu konuya defalarca kez geri döndüler ve konu hakkındaki en ufak tartışmayı bile unutmadılar. Tartışmaları hep aynı sözle sona eriyordu. "Hz. Muhammed, Allah'ın bu dünyaya çaresi olmayan bir hastalık göndermeyeceğini söylerdi," derdi Feyra. "Acaba bu çare hastalığın *kendinde* olmaz mı?"

Annibale de başını iki yana sallar ve şöyle söylerdi, "Peygamberinize, Musa İbn Meymun ile karşılık vereyim: 'Hastalıktan daha beter bir çareyi uygulamadan önce iyice düşünen kişi mükemmel doktordur.'"

Bir diğer büyük kavgaları hastaların aldığı tedavi için ücret ödeyip ödememeleri üzerineydi. Annibale insanların acılarından çıkar sağlayan Valnetti'den ve açgözlü dostlarından tiksintiyle bahsederdi. Doktorların maaş karşılığında çalışması, masraflarının karşılanması, ama ilaç satarak doğrudan kâr etmemelerini söyleyen tıbbi etiği ifade ederdi.

Feyra'ysa daha faydacı bir kişiliğe sahipti. "Ya ilaç satmak bir doktora hastalarına daha iyi bakabilme imkânı tanıyorsa?"

"Maddi desteği hastaneye ben sağlıyorum," diye tersledi Annibale. "Benim gelirim yeterli, daha fazlasına ihtiyacım yok."

Annibale aslında dürüst değildi.

Bir zamanlar kuyunun yanında sakladığı, ardından yatağının altındaki zemine gizlediği birikimi, hastane birinci yılını doldurmaya yaklaştıkça büyük bir oranda azalıyordu. Feyra ile yaptığı son konuşmadan sonra Annibale merdivenleri tırmanıp zemindeki tahtayı kaldırdı.

Küçük kutuyu dizlerinin üzerine koydu ve boynundaki zincire astığı anahtarı çıkarıp anahtar deliğine taktı. Geri kalan altınlarının üzerinde elini gezdirdi, parmaklarına değen soğuk metal yuvarlakları hissetti. Kutunun zeminini kaplayan ince bir altın tabakası kalmıştı yalnızca. Bu kadar parayla ancak Michaelmas'a kadar gidebileceğini tahmin etti. Kutunun kapğını sertçe kapattı ve kutuyu, ahşap zeminin içine tüm endişeleriyle birlikte geri koydu.

Feyra değişiyordu.

Annibale kendinden uzak tutmak istemediği ilk erkekti. Feracesiyle yanında gezerken üzerindeki kumaş katları sanki bir enginarın beyaz, ham kalbini saran yapraklar gibiydi. Geceleri yapraklarının koparıldığı, giysilerini onun için çıkardığı gizli hayallere dalıyordu. Bazen soyunurken yanında Annibale'yi de hayal ediyordu. Annibale başörtüsünü ve etrafını saran kumaşları çıkarıyor, Feyra'yı sersemleştinceye, feracesinden kurtuluncaya ve karşısında çıplık kalıncaya kadar tıpkı bir derviş gibi kendi etrafında döndürüyordu.

Feyra kızaran yanaklarla uyanıyor, dua etmek için dizlerinin üzerine çöküyordu, ama hiçbir dua onu bu arzusundan

uzaklaştıramıyordu. Hayatında ilk kez annesini, babasıyla birlikte gecenin içine doğru kaçmasına neden olan o hissi anlıyordu. Ama o Venedikli bir prenses değildi ve kâfir bir deniz kaptanına, balo salonunun öteki ucundan beyaz eldivenini salıyamadı. Kaptanın gelip onu alması gerekiyordu.

Ve bir gece onu aldı.

Her zamanki gibi ateşin iki ayrı kenarında oturuyorlardı. Feyra, Andreas Vesalius'un ahşap oymasını inceliyor, Latince yazılardan anlamlar çıkarmaya çalışıyordu. Annibale konuştu, sesi her zamanki gibiydi.

"Triannilerin gelini, küçük Annibale'nin annesi. Yine mi hamileymiş?"

Feyra elindeki ahşap oymayı indirdi. "Evet. İlkbahara yeni bir bebek bekliyorlar."

"Artık kendi evleri olmalı. O küçük kulübede kalmak için çok kalabalıklar. Arkadaşın Palladio olsaydı çok sağlıklı olmazdı."

Feyra sessizce bekledi.

Annibale ateşin yanından Feyra'ya doğru eğildi. Çok yakınındaydı. "Senin evin," dedi. "Oradan çıkmak seni pek üzmezdi sanırım."

"Çok... soğuk," diye mırıldandı Feyra.

"Çatısı sağlam değil," diye ekledi Annibale sıcak bir fısıltıyla.

"Damı gece gündüz akıyor," dedi Feyra usulca, kendini Salve'ye ihanet ediyormuş gibi hissederek. Çünkü onun sayesinde çatısı tamamen su geçirmez olmuştu.

"Peki, ya kilise çanları?"

"Beni gecenin her saati uyandırıyorlar," dedi Feyra, gülümsemeye başlamıştı.

“Artık burada yaşamalısın.”

Feyra sessizdi, adeta nefes almaktan korkar olmuştu. Emin olmak istiyordu.

“Hanımın olarak mı?” diye fısıldadı.

Annibale, Feyra’nın bu dürüstlüğü karşısında rahatsız olmadı. “Evet. Olur musun?”

“Evet.”

Otuzuncu Bölüm

Andrea Palladio, Giudecca'daki kilisesine çıkan on beş merdiveni tırmanırken nefessiz kalmıştı. Bu yüzden gözünün önünde yükselen kilisenin manzarasını seyrederken keyfi biraz kaçmıştı.

Üşütmüştü ve tüm hafta boyunca hırıltıyla nefes almış, göğsü sıkışıyormuş gibi hissetmişti. Annibale'nin cuma günkü ziyaretini beklemeden, ona çalışmak için uygun olmadığını söyleyeceğini bilerek çıkmıştı evinden. Palladio yalnızca işinin başında olmak istiyordu. Bu kilisenin son binası olacağını anlamaya başlamıştı ve buranın onun mirası olmasını istiyordu.

Ölümsüzlüğü ve faniliği tırmandığı merdivenlerde aniden keşişmişti. Ciğerlerinden yükselen hırıltı ona altmış dokuz yaşında olduğunu hatırlattı. Yıllarca soluduğu mermer tozlarını, içinden söküp atamadıkları için ciğerlerini suçlayamazdı. Yaşlanıyordu artık.

Zabato gür saçlı başıyla kapı eşiğinde göründü. "Efendim, devam edelim mi? Işık sönüyor."

Palladio son basamağa adım attığı an keskin ve ani bir

acıyla sarsıldı. Taş kesilmiş bir halde sendeledi, teni aniden buz kesmeye başladı. Sanki kutsal bir el, tıpkı köşeye sıkıştırılmış bir av hayvanı gibi kalbini sıkıştırıyordu. *Işık sönüyor,* diye düşündü ani bir telaş içinde, *ben de öyle.* Tanrı ona verdiği görevi tamamlamadan mimarının canını almazdı değil mi?

Kısa bir süre içinde acısı yok olmuş, Palladio iç rahatlığıyla derin bir nefes alarak tekrar yürüyebilmişti. Önündeki Zabato hiçbir şeyi fark etmemişti. Palladio büyük eşiğin altından yürürken kalbi tekrar yavaşladı, kendini güçsüz ve terlemiş hissediyordu. Tanrı'yla daha fazla konuşmak için geç kalmış olduğunu anladı, çünkü ona bir ev vermekle meşguldü. Ruhani bir sohbet değildi bu, sadece sanki başka bir meskenin sahibi olacak efendiyle sıradan bir konuşma yapıyormuş gibiydi. Maser'e inşa ettiği büyük villa hakkında Barbaro kardeşlerle böyle çok sohbet etmişti. Yüce Tanrı'yla edeceği sohbetin de farklı olması gerekmezdi. Bu yüzden yüce efendisine sütunlarla yer döşemelerinin deseni hakkında danışmış ve karşılığında bir cevap beklememişti. Ancak şimdi karşılık bekleyeceği bir şey diliyordu ondan, bir rica.

Bana zaman tanı Tanrım, diye dua etti. *Yalnızca zaman tanı.*

Annibale, Palladio'yu takip ederken akşam olmak üzereydi. İlk önce Campo Fava'daki evini ziyaret etmiş ve bastonuyla altın işlemeli kapıya vurmuştu. Kapıyı şişman aşçısı açmış, efendisinin Giudecca'daki kilise inşaatına gittiğini söylemişti. "Her gün orada," dedi aşçı. "Zabato ile birlikte bir çift hayalet gibiler, mermer tozlarından bembeyaz oldular."

Feyra'nın temizleyici otlarıyla tütüsülerinin hâlâ avluda olduğunu fark ederek başını salladı ve aşçıya kendi işine bakması için izin vererek oradan ayrıldı. Eve dönerken Giudecca'ya uğramak zahmetli olmayacaktı. Bir kayık bulmak umuduyla Zattere'ye yürüdü ve yol boyunca Feyra'yı düşündü. Kayıktan karşı kıyıdaki Giudecca'yı ayakta durarak seyrederken, Feyra'nın Tezon'un çalılıklarında yürüyüşünü canlandırdı gözünde. Feyra her zaman tıpkı bir geminin burun kısmı gibi dimdik görünürdü, yine *Maria di Legno* olurdu, amacından asla dönmezdi. Kadının tarçın renkli tenini ve amber rengindeki gözlerini hatırladı. Bu geceden itibaren artık onunla aynı evde yaşayacağına inanamıyordu.

Feyra, Annibale'ye adının anlamını söylediğinden beri Annibale, Feyra'nın o tuhaf, sanki baş aşağı gibi duran, üst kısmı nispeten alt kısımdan daha dolgun olan dudakları hakkında adeta saplantılı olmuştu. Teninin tenini, dudaklarının dudaklarını sarmasının nasıl bir his olduğunu hayal etmeden duramıyordu.

Kayığın rıhtıma çarpmasıyla aniden hayallerinden uyanmıştı. Annibale kayığın kaptanına bir Vedenik altını attı, bir ozan misali nazikçe rıhtıma zıpladı ve kiliseyi ilk kez gerçek anlamda gördü.

Giudecca'nın coğrafyasında büyümüş ve Aziz Sebastiano manastırının yıkıntılarına alışkın biri için Palladio'nun kilisesi insanı adeta çarpıyordu. Bir kilise yapmak için ne kadar da büyük bir araziydi! Kilise adanın en yüksek binası olmuştu bile. Yine de henüz çan kulesi olmayan dikdörtgen bir prizmadan ibaretti. Annibale'nin bakış açısına göre girişe konulan büyük kaide, kilisenin doğu tapınaklarını andırmasına sebep olmuştu. Kilisenin dış yapısı Kudüs'te bir tapınağa, Atina'nın

Parthenon'una veya -ki bunu düşünürken heyecanla titriyordu- İstanbul'daki bir türbeye ait olabilirdi. Annibale kapıya çıkan on beş basamağı saydı ve her birini koşarcasına tırmandı.

İçerisi toprak ve mermerle dolu bir karmaşıklıktan ibaretti. Etrafta insanın boğazına yapışan beyaz bir toz bulutu, taş kesicilerin kulakları sağır eden çekiç sesleri ve bağırان işçilerin gürültüsü vardı.

Haç biçimindeki yol, çiviler ve renkli iplerle işaretlenmişti ve yolun tam merkezinde, İsa'nın çarmıha gerildiği heykelin asılacağı yerde, Palladio ve onun gölgesi gibi olan teknik ressam duruyordu. Annibale yüzündeki maskeyi unutarak onlara gülümsedi. Annibale'yi görür görmez Palladio avucunun içiy-le alnına vurdu.

"Beni affet, *dottore*. Bugünün cuma olduğunu unutmuşum. Biz de bu kuyuyu ne yapsak diye konuşuyorduk."

Annibale gagasını dağılan kuyuya doğru eğdi. Çok eski bir kuyuya benziyordu. "Neyi düşünüyorsunuz ki? Doldurun kesinlikle."

"Ben de öyle düşünüyorum," dedi mimar. Ama hâlâ kararsız bir şekilde sakalını kaşıyordu. "Yine de buranın bir inanç merkezi olduğunu düşünüyorum, duvar ustalarım her gün vebanın çaresi için arayış içinde buraya gelen insanları geri gönderiyor. Kuyuyu mimariye dahil etmeyi düşündüm, ama Zabato bana kubbenin merkezinin hemen altında kalacağını söyledi. Elbette hiçbir şey kubbenin ihtişamına gölge düşüremez, bu yüzden kuyuyu ne yazık ki kaldırmamız gerekecek." Palladio, Annibale'nin baktığı yere bakarak hafifçe güldü. "Sen benim doktorumsun. Sence kuyunun suyundan içmeli miyim? Kuyuyu sonsuza dek kapamadan önce her derde deva olan ilacından faydalanmalı mıyım?"

Annibale kakhaha attı. “Sen bilirsin, sevgili dostum. Seni ne öldürür ne de iyileştirir. Kubbenin yapımına ne zaman başlıyorsunuz?”

“Bugün.”

Annibale gökyüzüne baktı. Bir ördek yumurtası kadar maviydi ve minicik bulutlarla bezeliydi. O gökyüzünü örtmek, bir kubbe haline getirmek imkânsız gibiydi. Ama Annibale bugün her şeyin mümkün olduğuna inanıyordu. Palladio bunu başarabilirdi. Yaşlı adamı inceledi, muhtemelen dışarıda olmalarından kaynaklanıyordu, ancak mimar gözüne daha önce hiç bu kadar sağlıklı görünmemişti. Cildinin rengi yerindeydi, duruşu sağlamdı ve gözleri parıldıyordu. Palladio’nun sağlığını sormak için ağzını açıtsa da sormayı düşündüğü şeyden tamamen farklı bir soru sordu.

“Adın ne anlama geliyor?”

“Efendim?” Yaşlı adam şaşırır mışa benziyordu.

“Adın. Palladio. Ne anlama geliyor?”

“Bu ismi bana ilk efendim vermiş, Gian Giorgio Trissino.” dedi Palladio. “Pallas Athena’nın bilgeliği anlamına gelir.”

Annibale gülümsedi. Her şey ona keyif verir olmuştu. “Ben de böyle bir anlamı olacağını düşünmüştüm. Gerçek ismin ne?”

“Andrea di Pietro della Gondola. Ama insanlar Palladio’yu daha kolay hatırlıyor. Ben de hatırlanmak istiyorum, özellikle de bu kilise söz konusuysa.” Palladio titriyor gibi görünüyordu.

“Hatırlanacaksın,” dedi Annibale. “Burayı kolaylıkla tamamlayacaksın. Sağlığına dikkat edecek kadar bilge birisisin.” Annibale, Palladio’ya karşı, dünyaya karşı çok iyi niyetliydi. Dağınık saçlı teknik ressam Feyra’nın hatırlarını sorduğu zaman bile kibarca cevap verdi. Feyra’nın adını

duymak, ondan bahsetmek Annibale'ye sevinç veriyordu. "Çok iyi," dedi, "ikinize de selamlarını gönderdi."

Hazır söz Feyra'dan açılmışken Annibale konuşmaya devam etmek, kadının adını tekrar tekrar telaffuz etmek ve Feyra'nın da onun adını kaç kez söylediğini saymak istiyordu. Kendini ele vermeden önce oradan ayrılmalıydı. İzin isteyerek sanki peşinden şeytan kovalıyormuşçasına tekneye doğru koştu.

Annibale batmaya yaklaşan güneşin gölgeleri uzatışını keyifle seyretti, uzayan her gölge onu geceye ve Feyra'ya daha da yakınlaştırıyordu. Kayıkçı kayığını bağlamadan rıhtıma zıpladı, adama cömert bir ödeme yaptı ve sadece Bocca'yı değil, cüceyi de selamlayarak bekçi evinin yanından geçti. Hastaneyi geçerken hafif bir ürperti hissetti, Feyra'nın içeride bir vakayla uğraştığını biliyordu. Çok yakınındaydı. İlk kez Tezon'a girmeden doğruca eve gitti. Feyra'yı bu geceden önce hastalarıyla birlikte, yanında olup da ona dokunamadığı bir yerde görmek istemiyordu. Ateşin yanındaki köşeye ufak bir döşek yerleştirdi, böylece sönen közler geceleyin Feyra'yı sıcak tutacaktı. Kadının vücudunu sarıp, tenine değecek en iyi yorganını serdi ve en iyi doldurulmuş yastığını çıkardı. Bu gece üzerine birlikte uzanacakları pürüzsüz çarşafın üzerinde elini gezdirdi.

İstemeyerek de olsa Badessa'nın dedikleri kulaklarında çınladı. Başrahibeye kalabalıklaşan Trianni Ailesi için kilisenin yanındaki kulübenin müsait olduğunu söylediğinde, başrahibe sert bir ifade takınmıştı.

"O kızıdan ne istiyorsun?" diye sordu Badessa. "Kimsesi yok, bekâr, evinden uzakta. Sen de bekârsın. Ayrıca dinlerinizin de farklı olduğunu söylememe gerek yok. O sonsuz bir lanet taşıyor, ama *sen* kurtarılabilirsin. Bu yüzden ona uygun

olman söz konusu bile olamaz. Eğer kalbini onunla paylaşırsan ölümlü ruhunu eziyete sürüklersin. Bırak kızı gitsin.”

“Böyle bir ilişki söz konusu bile olamaz,” diye yalan söylemişti Annibale. “O, alt katta şöminenin yanında yatacak. Hizmetçi almama da mı izin vermiyorsun?”

“O senin hizmetçin *olmayacak*,” diye ciddiyetle hatırlatmıştı Badessa.

Annibale kendisini kaybederek bağırmaya başlamıştı. “Hayır. Hayır, olmayacak.” Gagasının içine çarpan sesi kafasında yankılanıyordu. “O benin arkadaşım. O bir *doktor*.” Bu cümleyi ilk kez kuruyordu ve buna kendisi bile şaşırmıştı.

Şimdiyse günü sonlandırmak için evin içinde dolanıyor, ufak tefek işleri yapıyor, vakit öldürüyordu. Hastalarıyla ilgilenen Feyra’yı düşündü, peçeli ve çalışkan Feyra’yı. Bir an önce yanında olmasını istiyordu. Onu kollarının arasına nasıl alacağını, o ilginç, harika dudaklarını nasıl öpeceğini çok iyi biliyordu. Hiç dua etmeyen Annibale, günün sona ermesi için dualar etti. Gece çöküp kapı vurulunca, oturduğu sandalyeden adeta bir kurşun gibi fırladı. Kapıyı öyle bir hızla açtı ki ortaya çıkan rüzgârla şömineden dumanlar yükseldi. Görüşü netleşince, o korkunç manzarayla karşılaştı.

Sanki Feyra yarım asır yaşlanmıştı; koyu renkli bukleleri yapay bir boyayla daha da koyu bir renge boyanmıştı, amber renkli gözleri bataklığa çalan bir yeşile dönmüş, etrafını minik kırışıklıklar sarmıştı, yanakları çökük elmacık kemiklerini aydınlatan iki kıpkırmızı allık lekesiyle boyanmıştı. Yıpranmış, kırmızı kadife kumaşlı bir kıyafeti vardı ve dekoltesi o kadar derin kesilmişti ki düzgün bile sayılmayan göğüslerini açıkta bırakıyordu. Annibale dehşet içinde karşısındakine baktı. Kımıldayamıyordu.

“Annibale,” dedi. “Beni içeri almayacak mısın?”

Gelen Columbina Cason’du, yani Annibale’nin annesi.

Otuz Birinci Bölüm

Ogece Annibale'nin kapısını çalmak üzereyken Feyra'nın eli titredi. Bu, yeni hayatlarının başlangıcıydı.

Kapı açıldı ve karşısına sanki kendisi de yeni gelmiş gibi duran, elinde cüppesiyle dikilen bir kadın çıktı. Feyra sanki dili tutulmuş gibi öylece durdu. Kadın bir leydi edasıyla çenesini kaldırdı ve mağrur bir şekilde, "Evet?" diye sordu.

"Doktoru görmeye geldim." Feyra arka tarafta duraksayan Annibale'yi görebiliyordu. Ona yalvaran gözlerle baktı.

Kadın aksanını düzeltti, bir kedininkini andıran yeşil renkli gözlerini kıstı. "Peki, *siz* kimsiniz?"

Annibale aceleyle öne doğru çıktı. "Feyra benim hemşirem, hastaneden."

"Şey..." dedi kadın ağırlığını hem kışkırtıcı hem de oranın sahibiymiş gibi bir kalçasından diğer kalçasına doğru vererek. "Oğlumun bir hemşireye ihtiyacı yok. Artık *annesi* evde." Ve kapıyı sertçe Feyra'nın yüzüne çarptı.

“Ben değiştim.”

Davetsiz gelen annesi, Annibale’ni şöminenin yanına Feyra için bıraktığı sandalyeye oturdu. Annibale hiçbir şey söylememişti, ama hissettiği şaşkınlığı annesi sezmiş olmalıydı.

“*Değiştim*, Annibale. O eski hayatıma elveda dedim. Burada senin yanında olmak istiyorum. Artık bir anne olmak istiyorum. Sana karşı hatalı davrandığımı farkındayım, seni birden çok kez terk ettim ve...”

“Beni nasıl buldun?” diye sözünü kesti Annibale.

Kadın bir kedininkileri andıran gözlerini devirdi. “Bir tüccarla... Yani yol arkadaşıyla Treporti’ye gittim. Cason isimli bir doktorun adada bir hastanesi olduğunu öğrendim. Arkadaşım hastalandı ve ne yapacağımı bilemedim. Ama eğer oğluma gelirim, onun beni kurtaracağını düşündüm. Ah, benim tatlım! Tüm bunları *sen* başardın; onca iyiliği buradaki insanlara sen getirdin, onları kurtardın.” Kadın, Annibale’nin önünde diz çöküp, ellerini öptü. “Beni de kurtaracağını biliyorum!”

Annibale ellerini çekemeyeceğini anlayınca yüreği burkuldu. Annesi bileğindeki merhemi kibarca koklayarak sandalyesine geri dönünceye kadar bekledi. Kadın eteğini düzeltti, gözleri kupkuruydu.

“Bence yeniden başlamalıyız hayatım. Kolay bir yaşam sürmedim. Baban...”

Annibale’nin aniden kanı dondu. “Babamla evliydin, *değil mi?*” Bugüne kadar bildiği her şeyi gözden geçirdi; adını, soyluluğunu, yatağının altındaki döşemeye gizlediği Cason Ailesi ganimetini.

“Elbette! Ama bilmen gereken şey benim bir metres olduğum. Evlendikten sonra değil, öncesinde.”

Annibale duyduklarını kavramaya çalışarak, şömine yü-

zünden kuruyan gözlerini kırıştırdı. “Yani babam seninle tanıştığında sen...”

“Evet, Campo d’Oro yakınlarında çalışıyordum. Sen Carnevale’de bir gondolda rahmime düştün. Seninle kutsandığımı anladığım zaman Carlo benimle evleneceğini söyledi. O zamanlar çok güzeldim Annibale, hayal bile edemezsin.”

Edemezdi de. Ona güzel görünen tek bir kadın vardı. Üstelik güzelliği yalnızca fiziksel güzellikle de sınırlı değildi, ruhu da güzeldi. Şöminenin yanındaki askıda duran gaga maskesinin yanma asılmış annesinin maskesine baktı. Bir metresle bir kuşun hiç de hayırlı olmayan birlikteliği. Kusursuzca boyanmış yüz, annesinin geçmişinden ona doğru bakıyordu.

Annibale, annesinin onu ve babasını terk ettiği zaman Veneto’daki büyük villaların birinde yaşayan, yeni sevgilisiyle birlikte kaçtığını öğrendi. Kadın, yeni sevgilisinin mutfak hizmetçileriyle de düşüp kalktığını öğrendiği zaman, villanın fresklerini boyayan sanatçıyla Roma’ya kaçmıştı. Roma’da bir rahibin metresi olmuş, ardından rahibin yardımcılarında bir tanesiyle Messina’ya gitmişti.

Annibale bir süre sonra dinlemeyi bir kenara bırakıp, zihninde alternetif bir hikâye kurgulamaya başladı. Annesi gençliğinde çarpıcı bir güzelliğe sahipti, yüksek sınıftan gelmese bile en ufak soyluyu bile baştan çıkaracak bir güzellikti onunki. Son sevgilisi olan tüccarın Treporti piyasasındaki bir sokak satıcısından fazlası olmadığından şüphelendi. Müşterileri de güzelliğiyle doğru orantılı bir şekilde azalmış ve geriye kalan hayatının sonbaharında ona eşlik edecek birini tavlayamayacak kadar çirkin bir karakter olmuştu. Pişmanlıklarla dolu hikâyeden sıkılan Annibale, oturduğu yerde uykuya daldı, ağırlaşan zihni mutsuz rüyalarla doluydu. Ertesi sabah en iyi

kalite şaraplarla dolu şişeler boş bir halde ayağının dibinde yuvarlanıyordu, şömine alevi sönmüştü ve Feyra için özenle hazırladığı yatakta annesi horluyordu.

Onu orada bıraktı.

Annibale'nin akşamları artık çok değişmişti. Kendini ölümü yok edecek, dünyayı iyileştirecekmiş gibi hissettiği Feyra ile yaptığı o tartışmalar yerine, artık annesinin pişmanlık ve rezilliklerle dolu hikâyelerini, gençliğini yâd edişini dinliyordu. Annesiyle birlikte olsa da Annibale aniden korkunç bir şekilde yapayalnız kalmıştı. Her şeyden soyutlanmıştı, fakat annesi onu çocukken terk ettiği zamandan bu yana hiçbir fiziksel temas yaşamamıştı. Columbina'nın gösterdiği yakınlık sanki eski zamanda kalmış, bir ambara saklanmıştı, kadın oğluna sanki hâlâ sekiz yaşındaymış gibi dokunuyordu. Saçlarını karıştırıyor, yanağını sıkıyor, ensesini okşuyor ve tıpkı hasta olduğu zamanlarda yaptığı gibi sırtını sıvazlıyordu. Annibale böyle sevmeye karşı koyamadığını fark etti. Annesine üst kattaki kendi yatağını verdi. Artık kendine bir de Feyra için hazırladığı yatakta her gece tek başına uyumanın verdiği eziyeti çektiyordu.

Annibale, Columbina'ya dışarıda maskesiyle dolaşmasını tavsiye etti. Columbina'nın sahip olduğu maskeyse baş kısmından bağlanan tüm yüzünü kaplayan bir maskeydi ve Annibale'ye çocukluğunu hatırlatıyordu. Maske çok güzel, makyajlı bir metresin yüzüydü. İnci ısıltıları saçan bembeyaz bir cildi, kırmızıya boyalı dudakları ve yanaklarında allık vardı. Maske, Columbina'ya artık sahip olmadığı güzelliğin esra-

rengiz, boş bakışlarını geri kazandırıyor. Kıyafetleri üstüne olmuyordu ve parlak renkli kumaşlar daha genç birinin cildine daha çok yakışır. Adı bile onun için fazla genç işi sayılırdı. *Columbina Cason* daha işveli veya büyümüş de küçülmüş, kaprisli birinin güzelliğini hatırlatan bir isimdi. Annesi bunları kaybedeli uzun zaman olmuştu.

Columbina Cason başka yerlerde de maskesini takıyordu. Oğlunun adıyla tüm aile vakıflarına uğradı, bir tencere yahni veya taze limonlar ya da çocuklar için şekerlemeler götürdü. Rahibelerle döşekler dikti. Eldivenlerini çıkarıp bahçeyi bile kazdı. Günlük işlere katıldı, acınası hayatı ve tövbekârlığıyla rahibeleri büyüledi. Neredeyse her gün Badessa'ya giderek günah çıkardı ve bu sırada yine kendinden bahsetme fırsatı yakaladı.

Columbina o tuhaf, örtülere sarılmış, oğluyla omuz omuza çalışsan sessiz, gayretli ve becerikli kızı fark etmişti. Kıskaçlıkla dolarak kızın dikkatini çekmeye niyetlendi. Ancak bu yabancı uyruklu kadın, basit cüceyi bir tarafa bırakırsak adada kendi becerilerine karşı bağımsızlık kazanmış gibi görünen tek insandı. Columbina o tuhaf cüceyi bir iki kez onu seyrederken yakalamış ve cücenin o çirkin yüzünü tokatlamak için eğilmişti. Sessiz kız hemen cücenin yanına gelmiş ve Columbina'nın yüzüğünün sebep olduğu sıyrığı iyileştirsin diye ona bir merhem vermişti. Yaşlı kadın, kızın amber renkli gözlerinin doğruca içini görebildiği hissine kapılarak kendini rahatsız hissetmişti.

O dakikadan sonra *Müslüman* kadını göz ardı etmek yerine, iyi bir Hristiyan kadın olup ne zaman genç kızı görse önüne çıkmaya, yolunu kesmeye başladı. Ama bunu oğlu yakınlardayken yapmamaya da özen gösterdi. Daha genç olan

rahibelerden bazıları da Columbina'nın talimatını uygulamaya başladı ve yabancı kızın gittikçe artan yalnızlığı, Columbina'yı Tanrı için çalışıyormuşçasına tatmin etti.

Miracoli Manastırı'nın Badessa'sı gerçekten insan sarrafıydı ve Columbina Cason onu ikna edememişti.

Badessa gerçek bir inanç karşısına çıktığı zaman onu his-sederdi; mesela kapıcı Bocca gerçekten çok inançlı biriydi. Ancak bitmek bilmeyen günah çıkarmalardan ve doktorun annesinden o kadar çok şey öğrenmişti ki Badessa'ya göre Columbina'nın kendini adadığı tek şey oğluydu. Ayrıca Co-lumbina Cason'un hakaretlerine Feyra'nın, zarif ve ağırbaşlı bir şekilde karşılık verdiğini görmek, Badessa'yı yabancı kıza karşı daha iyi niyetli davranmaya yöneltmişti.

Columbina Cason'un adaya gelişinden yaklaşık bir hafta sonra Feyra'yı kilise kapısının etrafında dolanırken görünce, onu dostça bir tavırla karşıladı. Kız oldukça kötü görünüyordu. "Bir sorun mu var?"

"Hayır," dedi Feyra usulca. Oysa gözleri söylediği yalanı adeta avaz avaz bağırıyordu. "Yalnızca Triannilere evi henüz alamayacaklarını söylemeniz gerekiyor. Eve biraz daha ihti-yacım var." Feyra gitmek için arkasını dönse de Badessa kızın gözlerinde bir parıltı fark etti.

Feyra'nın arkasından seslendi. Ne Feyra kilisenin eşiğinden geçirdi ne de Badessa buna izin verirdi. Bu yüzden yaşlı rahibe dışarı çıktı. "Sen iyi misin?"

Feyra kendini biraz toparlamıştı. "Oldukça."

Badessa normalde meraklı sayılmazdı, ama doktorla ko-

nuştuklarımdan Feyra'ya bahsetti. "Eğer izin verirsen... Doktorumuzla aynı çatıyı paylaşmana bir şeyin engel olduğunu tahmin ediyorum ve böylesinin daha hayırlı olabileceğini düşünüyorum."

Feyra gözlerini başrahibeye çevirdi. "Eğer aşk varsa bu kadar kötü olur muydu?" Badessa kıza acıyarak baksa da sert sözlerle konuştu. "Sözlerin *günah* taşıyor, Hristiyan yasalarının karşısında günahkârsın." Birlikte bahçe kapısına doğru yürürken kıza merhamet etti. "Siz farklı dinlere inanıyorsunuz, ama sizi bir araya getirmenin bir yolu olabilir. Eğer İncil'i okuyup anlarsan Tanrı'nın ailesinin bir parçası olursun. O zaman, ancak o zaman doktorun bu ilişkiyi resmileştirmesi mümkün olabilir."

Kızın tuhaf sarı renkli gözleri irileşmişti. Bahsedilenlerin düşüncesi bile ona korkunç geliyormuş gibi görünüyordu. Yine de gölün üzerinde süzülen bir meltem misali bakışlarında bir değişiklik belirdi. "Evet," dedi. Kelimeler aceleyle dudaklarından dökülüyordu. "Evet. Eğer izniniz olursa, ben bir... İncil okumak isterim."

Feyra'nın Hristiyan Tanrı'nın ailesine veya onun kılavuzluk ettiği inanca dahil olmaya niyeti yoktu. Annesinin Hristiyanlıktan, Müslümanlığa geçtiğini biliyordu, ama diğer türlü bir geçiş Feyra'yı tiksindiriyordu.

Ancak Badessa, İncil'den bahsettiği zaman zihninde annesinin söylediği bir şey yankılanmıştı; İncil, içinde Dört Atlı hakkında öğrenmek istediklerini bulabilirdi. Artık akşam saatleri ona aitti. Sürekli annesinin uzun zaman önce söylediklerini hatırlamaya,

gizemi çözmeye çalışıyordu. Kendini meşgul edecek bir şeye ihtiyacı vardı; dört atın bilmeceğini çözmeye karar verdi.

Annibale'nin kalbi kadar sıcak olan ateşin önünde durmuş, kucagında duran kitaba bakıyordu. Kırmızı kadife bir cildi, gümüş kopçaları vardı. Sayfaların kenarları pürüzsüz, parlak bir boyayla zarifçe cilalanmıştı.

Feyra sanki sayfaları ellerini yakıyormuş gibi kitabı açtı. Parşömen o kadar pürüzsüz, o kadar mükemmeldi ki bir parşömen ustasının elinden çıkmış olmalıydı. Kâğıt desteler kitabın sırtına özenle dikilmişti. Çok değerli bir kitap olduğu belliydi ve böyle bir kitabı Feyra'ya vermek Badessa için de küçük bir şey değildi.

Kitabın hat sanatıyla yazılan yazıları çok bitişik ve siyah renkliydi. Metin mücevher renkleriyle aydınlatılmıştı. Melekleri ve şeytanları temsil eden, zafer ve lanet vaadinde bulunan zarif resimler de vardı. Elinde tuttuğu kitap Feyra'nın halkına yapılan eziyeti ve Feyra'nın dinine yapılan zulmü meşrulaştırıyordu. Yine de kararlılıkla sayfaları çevirmeye devam etti. Latince onu zorluyordu, ama Annibale'nin ona öğrettiği dili okumak onu geçici süreyle de olsa Annibale'ye yakınlaştırıyordu. Batı tıbbının diliyle Hristiyan inanıcının dilinin bir olmasını tuhaf buldu. Oysa Annibale zaman zaman bu ikisini birbirine zıt olarak görürdü. Bir keresinde Feyra'ya, Padua'daki tıp okulunun geliştirdiği çiçek hastalığının aşısına ilişkin çeşitli tedavilerin, Padua Papalık Mahkemesi'nde kabul edilmediğini anlatmıştı. Hem de dine aykırı görüldüğü için.

Feyra gözlerinin önüne el çizimi, siyah bir kuğu gelinceye kadar sayfaları çevirmeye devam etti. Kenardaki yaldızlı resimler sanki canlanmış gibi gözlerinin önünde dans etmeye başladı. Sonunda *Ayetler* kısmında aradığı şeyi bulmuştu.

Sanki sayfaları onlar çeviriyormuş gibi dörtlü iletiliyorlardı; siyah at, kızıl at, beyaz at ve soluk at. Hepsinin üzerinde sırttan iskeletler vardı.

Mahşerin Dört Atlısı.

Latince onu zorlasa ve ilk bölümden öteye gidememiş olsa da annesinin son sözlerinin anısı adeta kanını dondurdu.

“*Gel ve gör!*” diye sesli okumaya başladı. Kendi sesinden korkmuştu. “*Baktım ki bir siyah at ve binicisinin elinde bir terazî. O anda sanki dört canlının arasından gelen bir ses duydum. Şöyle diyordu: ‘Bir ölçek buğday bir dinara ve üç ölçek arpa bir dinara. Zeytinyağı ve şarabı ziyan etmeyin.’*”

Okudukları annesinin ölüm döşeğinde boğulurcasına söylediği kelimelerden daha fazla bir anlam ifade etmemişti. Ama okumaya devam ettikçe babasının Venedik’e getirdiği hediyeyi ilk kez anlayarak acıyla yutkundu. Siyah at ölümcül hastalığı getirmişti. Gittikçe artan bir korku içinde, sanki annesinin onu uyardığı Kıyamet karşısındaymış gibi okumaya devam etti. Siyah atın arkasından kızıl at geliyordu, rengini ateş ve kandan almıştı.

“*Kuzu ikinci mührü açınca,*” dedi Feyra, “*ikinci yarattığın ‘Gel!’ dediğini işittim. O zaman kızıl renkte başka bir at çıktı ortaya.*”

Bir yay ve taç taşıyan binicisiyle savaşa koşan beyaz at geldi sonra. En son soluk at ile sahra yeşili binicisi ölümü, çaresizliği ve günlerin sona erişini beraberinde getirdi.

Feyra sayfalarda yazanları anlarsa içindeki korkuyu da bastırabileceğini düşünerek kitabın kapağını sertçe kapadı. Ağrıyan gözlerini yumdu, Nur Banu’nun söylediklerini hatırlamaya çalıştı. Dört atın bir arada geleceğini söylemişti. tek tek değil. Dört at, tıpkı dükün bazilikasında gördüğü bronz

dörtlü gibi. İncil'e göre soluk at siyahı takip ediyordu, ama bedeninin sıcaklığıyla ısınan Feyra'nın kristal yüzüğünde siyah atı takip eden kızıl attı. Siyahın önünde beyaz at vardı ve soluk at en sonuncusuydu.

Feyra annesinin ona öğrettiği işaretleri hatırlayamadığı, düke söz verdiği gibi aldığı mesajları tekrar etmediği için kendine lanet etti. Dostu Ölüm, şehre girdiği zaman Feyra başarısız olduğunu düşünmüştü. Siyah at ahırından fırlamıştı ve ahırın kapısını kapamanın hiçbir anlamı yokmuş gibi görünüyordu. Ama şimdi içini delip geçen o korkuyla daha fazla atın gelip gelmeyeceğini merak ediyordu.

Yanında duran Annibale ile bu ihtimali düşünmekten kendini kurtarabilirdi ama şimdi rüzgârların, İstanbul'un sahilinden bu kuşatılmış şehre başka hangi hastalıkları taşıyabileceğini düşünüyordu. Deniz sevkıyatı hâlâ yasaktı, *Il Cavaliere*'nin mürettebatı uzaklara gitmişti ve o gemiden çıkıp Venedik'te sağ bırakılan bir tek kendisi kalmıştı. Görevin artık sonlandırılması gerekiyordu. Siyah ve beyaz renklerle yazılan o korkunç manzarayı görmemiş olmayı diledi. O manzara üzerinde berbat bir duygu bırakmıştı ve muhtemelen sona ermeyecekti.

Feyra o gece yatağına gitmedi. Sanki atlılar sayfalarından fırlayıp hayata karışacakmışlar gibi kitabın kapağını seyrederek oturdu. Sabah ayınının çanlarını duyduğunda kitabı eşişe bıraktı.

Rahibeleri yatakhaneye götürmek için gündeğumundan önce küçük San Bartolomeo Kilisesi'nden ayrılan Badessa, yerdeki İncil'e takılıp neredeyse düşecekti. Yaşlı kemikleri kütürdeyerek eğildi, kitabı aldı ve başarısız olduğunu sezerek derince iç geçirdi. Yoğun saatler başlamadan önce sahip olduğu o değerli saatleri yatağında geçirmek için yürürken, ziyan olan bir kuzu için başını iki yana salladı.

Otuz İkinci Bölüm

Sonraki birkaç gün boyunca Feyra atlıları unutmaya çalıştı. Bunun için atlıların neden olduğu kötülüklerden birini telafi etmeye karar verdi. Kendisine ve Annibale'ye ait tüm bilgi ve deneyimleri bir araya toplayarak, veba için bir tedavi keşfetti.

İstanbul'da en iyi eğitimi alan doktorlar sıklıkla Tiryak denilen bir ilaç yapardı, bu ilaç tüm eczacılık kitaplarındaki en karmaşık ilaç türüydü. Tiryaklar kullanım amaçlarına göre pek çok biçime sahip olabilirdi. Malzemelerinin masraflı olmasından ötürü, yalnızca varlıklı kişilere temin edilirdi ve bu ilacı ancak en bilge doktorlar yapabilirdi.

Ama Feyra endişelenmiyordu. Kafasını meşgul edecek bir şeye ihtiyacı vardı. Kemerini çıkarıp bitkileri, merhemleri ve tozları incelemeye başladı. Bazısı İstanbul'dan, bazısı da Venedik topraklarından toplanmıştı. Kimi yeni hazineleriniyse adadaki duvarların dışında kalan karaçalı ormanlarının en karanlık bölgelerinden veya tuzlu topraklarda yetişen tuhaf bitkilerden toplamıştı.

İki amacı vardı: Hasta olanları iyileştirmek ve hasta olma-

yanları bu hastalıktan korumak. Yapacağı ilaç eşzamanlı olarak ateşi düşürüp yaraları azaltacak, kanı temizleyecekti ve aynı zamanda insana umut da aşılamalıydı. İlacı alan kişi her şişede, sorgusuz sualsiz bu ufak şişedeki sıvının ona hayatını geri kazandıracağına inanmalıydı. İlacı kökeni Yunanca olan kelimenin Venedik versiyonu olan *Teriaca* adını verdi. Bu hoşuna gitmişti, ancak elinde henüz bir isimden başka bir şey yoktu.

Çalışmaya başladı.

Evi bir simyacınnın odası gibi olmuş, şişeler, kazanlar ve kaplarla dolmuştu. Odaklanmaya çalışsa da kapıdan gelen her sese, her gıcırtya başını kaldırıp bakıyor, gelen kişinin o olmasını ümit ediyordu. Keşke kapı mandalını açsa ve o korkunç annesinin gittiğini söylese diye geçiriyordu içinden.

Ancak günler haftalara, haftalar aylara döndü. Annibale'yi Tezon'un dışında hâlâ göremiyordu. Bildiği kadarıyla her cuma günü Palladio'yu ziyaret ediyordu ve o günlerde Feyra, hastaneden neredeyse hiç ayrılmıyordu. İşte, tam da o zamanlar doktorun annesinin iç karartan varlığı hayatı ona zindan ediyordu. Feyra her şeye rağmen zamanı dikkatlice kullandı. O değerli cuma günü, konuşabilen hastalardan izin isteyerek, konuşamayanlara da doğrudan uygulayarak ilacı denedi. Bir tedavi ihtimalinin, ölüm soğukluğu içindeki bu insanlar tarafından iyi karşılanıp karşılanmayacağından şüpheleniyordu. Yaşlılar evindeki aile üyelerinden kısa süre içinde vebaya yakalanan bazı ailelere de ilacından sundu. Edindiği bilgiler Feyra'nın epeyce dikkatini çekti.

Öğrendikleri sayesinde ilacı artık büyük miktarda hazırlayabilirdi. Tezon'dan bir öbek küçük ilaç şişesi aldı ve kırağıya karşı, gecedten içlerini deniz tuzuyla doldurdu. Ertesi gün,

yani cuma günü dezenfekte edilmiş şişeleri bir çantaya yerleştirdi ve içlerini tedavi için ihtiyaç duyduğu suyla doldurmak üzere kuyuya götürdü. Şişeleri dikkatle çevirdi, tıpaladı ve tütsülenmiş kumaşa sararak gizli malzemeyi eklemeye hazır halde eve geri götürdü. Şingirdayan çantayı güçlkle omzuna attı. Kitaplı bir aslan heykeli onu seyrediyordu. "Sakın kimseye söyleme," dedi Feyra heykele.

Annibale adaya döndüğü zaman hava neredeyse kararmıştı. O cuma akşamı Venedik'ten bilerek geç dönmüştü. Adaya dönerken Feyra'nın yüzünü tam bir aydır görmediğini hesapladı. Onun yanında olup da ona yaklaşamamak Annibale'ye azap veriyordu. Feyra hastanedeyken sessiz ve içine kapanıktı, ama canının yandığını hissedebiliyordu. Annibale yaşananları o kadar katlanılmaz buluyordu ki daha da sert bir mizaca bürünmüştü. Gerçekle de yüzleşmek zorundaydı.

Annesi ister kalsın, ister gitsin, Annibale şöminenin yanındaki o son mutlu gecelerinde sorduğu soruyu Feyra'ya bir daha asla soramayacağını biliyordu. Ona evlenme teklif edemediği gibi, yanına metres olarak alıp Feyra'nın onurunu da lekeleyemezdi. Badessa haklıydı. Aralarındaki uçurum çok büyüktü. Salgın son buluncaya kadar ona bir, belki iki yıl sahip olabilirdi. Ya sonra? Columbina Cason'un içine düştüğü cehenneme düşünceye kadar Feyra'nın da bir erkekten başka bir erkeğe gitmesine göz yumamazdı. Akşamları annesini görmeye, kişisel sınırlarını ihlal etmesine, ardı arkası kesilmeden konuşmasına, bencil, kendini düşünen pişmanlık hikâyelerine artık alışmıştı.

Sessizce şöminenin alevine bakıyor, o hasret kaldığı yüzü zihninde canlandırmaya çalışıyordu; o kadife dudakları, gözlerindeki sarı yakut ışıltısını. Kendini böyle akşamların sonsuzluğuna bırakıyordu Annibale. Eve döndüğü zaman annesinin gittiğini görünce şaşırdı. İlk düşüncesi annesinin bazı değerli tıbbi malzemelerini beraberinde götürmüş olabileceğiydi, ama cüppesi, eldivenleri ve o tuhaf, beyaz yüzlü maske dışında hiçbir eksiklik yoktu.

Gece boyunca aceleyle koşturdu. Bekçi evine, Bocca ve oğlunun cansız bir ateş üzerinde ekmek böldükleri yere geri döndü. “Kayıkçı geldi mi?” diye sordu. Doktorun sesindeki tını Bocca’yı ayağa kaldırmaya yetmişti. “Evet, *Signor Dottore*. Meşaleyi yaktım ve anneniz hanımefendiyi gemi yanaştığında evinizden rıhtıma getirdim. Gideceğinden haberdar olduğunuzu sanıyordum.”

Hissettiği kalp kırıklığıyla Annibale, kendini yine sekiz yaşında gibi hissetti, terk edilmiş ve yoksun kalmıştı. Yine de başını onay verircesine salladı ve yüzünde maske olduğuna şükretti. “Elbette haberim var,” diye tersledi. “Ben yalnızca gemiye sağ salım binip binmediğinden emin olmak istedim.” Annibale her zamanki gibi ona, gölgelerin içinden sanki onu azarlarmışçasına bakan cüceden rahatsız olarak hızla yanlarından ayrıldı.

Çayırıları geçerken büyük bir rahatlama hissetti. Feyra ile planladığı gibi bir yakınlaşma yaşayamayabilirdi, ama bir gün, zamanla tekrar arkadaş olabileceklerini ümit etmek çok mu fazla olurdu? Feyra ile yalnızca oturup kızın yüzüne bakarak ikisini de ilgilendiren konular üzerine konuşabilirse dahi mutlu olabileceğine ikna etti kendini. Çalılıkların yarısına kadar gelmişti ki durdu. Şimdi Feyra’nın evine gidecek, kapıyı

çalacak ve kendisiyle birlikte evindeki şöminenin yanına gelmesi için Feyra'ya yalvaracaktı.

Gözüne ilerideki kuyu ilişti, soluk renkli taşları karanlıkta parlıyordu. Pençesinin altındaki kitabıyla duran aslan boş, taş-tan gözlerle ona bakıyordu. Bir anlık korkuyla arkasını döndü ve Feyra'nın evine koşmak yerine kendi evine ilerledi.

Kapıdan içeri aceleyle girdi, merdivenleri tırmandı ve tırmanırken de yüzünden maskesini adeta sökercesine çıkardı. Yatağın altını deşti ve Cason hazinesini sakladığı gevşek tah-tayı kaldırdı. Tahta sanki uzun zamandır düzgün yerleştiril-memiş gibi kolayca eline geldi. Tahtanın altındaki yer boştu, kutu gitmişti.

Annibale alnı zemine değinceye dek çaresizlik içinde ba-şını eğdi. İşe yaramaz altın anahtar boynundaki zincirde sal-lanıyordu.

Otuz Üçüncü Bölüm

Annibale büyük bir çıkmaza girmişti. Hem annesi gitmiş hem de Feyra ile arasındaki uçurum daha da derinleşmişti.

Mali varlığından geriye hiçbir şey kalmamıştı. Cebindeki altınlar onu birkaç gün daha idare ederdi. Annesinin yaptığı hırsızlık yüzünden San Bartolomeo Hastanesi ve ütopik adası bu haftanın sonuna kadar bile dayanamayacaktı. Aileler evlerine dönerken, ölenler ve ölmek üzere olanlar burada kalacaktı. Rahibeler de Miracoli'ye geri dönecekti. Feyra'ya ne olur bilmiyordu, muhtemelen Ancona veya Ravenna'dan kalıp Osmanlı topraklarına giden bir gemiye binerdi. Annesine inandığı, onun değiştiğini düşündüğü için kendisine lanet etti.

Başka seçeneği kalmadığından Feyra'ya o akşam onun evine gelip gelemeyeceğini sordu. Kızın güzel yüzünün karşısında kendini tutabilmek için dua etti.

Feyra ondan istendiği gibi gelmişti. Ancak uzun bir süre boyunca kendisine ait olan sandalyeye, yokluğunda kim tarafından işgal edildiğini bildiğinden oturmadı. Bunun yerine ayakta durdu. Bu evde uzun süre sonra ilk kez yalnız

kalmışlardı ve Annibale'nin maskesini çıkarmadığını üzülererek fark etti. Feyra da peçesini indirmede.

“Öncelikle,” dedi Kuş Adam bastırılmış bir tonlamayla, “içini rahatlatmama izin ver. Sana daha önce sunduğum teklifi tekrarlamayacağımı söylemem gerek.”

Feyra yutkundu. Bunu zaten bekliyordu, ama söylenenleri duyunca sanki Annibale kalbine bir kesik atmış gibi hissetti. Gözlerinde yaşlar biriktiğini fark etti, sessizdi. Konuşursa sesinin onu ele vereceğinden korkuyordu.

“İkinci olarak üzgünüm ki tüm Cason hazinesi gitti.”

Annibale hikâyeler anlatmıyordu, ama karşısındaki kadının onu ne kadar iyi tanıdığını unutmuştu.

“Peki, ya annen?”

Kuş maskesi yere bakıyordu. “O da gitti. Hiçbir şey söylemedi. Sonuç itibariyle ada kapatılmalı ve Cumhuriyet’e iade edilmeli. Hastane yedi gün içinde kapanacak. Sana hafta sonu ödemeni yapacağım ve Doğu’ya geri dönebilmen için elimden geldiği kadar çabalayacağım.”

İşte, vakit gelmişti. Uğruna bunca zaman uğraştığı vakit. Sarı çarlığında gizlediği tüm o altınlar ev vaadiyle cınlıyordu adeta. Yalnız geçirdiği son ay boyunca Osmanlı topraklarına dönseydi, nasıl bir hayatı olabileceğini düşünmüştü Feyra; İstanbul’a değil elbette, ama sultanın gözünden uzak, Tarsus veya Antakya gibi bir yere. Belki de kendi doktorluk çalışmalarını yürütebilirdi. Gemiye binip uzaklaşmak, bir daha batıya başını bile çevirmemek istiyordu. Oysa tüm bunların yerine, “Bu şekilde olması gerekmez,” dedi. “Bir ilaç hazırladım, bir antidot, adını da Teriaca koydum. Hastaneye maddi destek sağlamak için bunu satmama izin ver.”

Kuş Adam yumruğunu avucuna vursa da konuşması

sakindi. “Sana daha önce defalarca kez söyledim. Faydasız şarlatan ilaçlarıyla insanların beynini yıkayıp, hastaların cüzdanlarını boşaltmayacağım.”

“Ve bunu tartıştığımız her vakit sana dediğim gibi, tedavi edici bir ilacın kontrol altında satışı sağlanırsa, bir doktor hastaları için daha iyi imkânlar kazanabilir veya yeni araştırmalar için maddi kaynak sağlayabilir, böylece araştırmalarına izin verilir. Sömürgecilikten bahsetmiyorum, yasal bir satıştan bahsediyorum. Ayrıca ilacım hiç de faydasız değil.”

“Bunu nereden bilebilirsin?”

Feyra derin bir nefes aldı. “Geçtiğimiz ay her cuma günü deneme yaptım. Yaptığım öksürük ilacı oldukça etki gösterdi.”

“Hastalarımı yazdığım reçeteye müdahale mi ettin sen?” diye tersledi Annibale. Yüzündeki gaga öfkesini güçlendiriyordu.

Feyra çenesini kaldırdı, o da kendi öfkesinden memnundu. “Evet. *Muazzam* bir etki gösterdi.” Ellerini kaldırdı. Yine başlamışlardı, tartışıyorlardı, tıpkı alışkın oldukları gibi. “Eğer bana izin verirsen işlerini her zamanki gibi sürdürmeye devam edebilirsin. Sonsuza dek. Benimle oynadığın şu saçma oyun hatırına tüm bu fikirlerini bir kenara bırakabilir misin?”

Kuş Adam güçlükle nefes alıyordu. Bakışlarıyla dumanlı camın arkasından kızı süzüyor gibi görünüyordu. Feyra da onun bakışlarını takip etti. Burada yaşadığı zaman boyunca Osmanlı giyim tarzına yeniden dönmüştü, kendini aylar geçtikçe daha da örter olmuştı. Bol kumaştan tarçın rengi bir ferace giyiyordu, Tezon’daki işine en uygun renkti bu.

“Şey,” dedi Annibale bir süre sonra. Kulağa nihayet Feyra’nın tanıdığı Annibale gibi gelmeye başlamıştı sesi. “Böyle gidemezsin.”

Annibale, Treporti rıhtımına gitti, cebinde kalan son altınların ağırlığını hissedebiliyordu. Kalabalık pazar yerinde ilerlerken insanlar doktora yol açtı. Kasaba halkına mesleki bir gözle baktı; henüz aralarında salgın belirtileri gösterenler yoktu. Güneşle yanan küçük beyaz evlerin kapılarına basit haçlar asılmıştı. Bu, başka birine güvenebileceği türden bir görev değildi, ama ne aradığını kendi de bilemeyerek bir süre pazar yerinde öylece gezindi.

Mamma Trianni ister kalm, ister ipek kumaştan hangi rengi beğenirse onu satın almasını söylemişti, geri kalanını o halledecekti. Annibale bu kumaşlar arasındaki farkı anlamamasına rağmen durumu kabul da etmiyordu. Kumaş toplarının açılıp bir bayrak misali dalgalandığı parlak renkli bir tezgâha doğru ilerledi. Ne yaptığının farkında olmayarak tıpkı gözlerinin yeşilinde, güneşe döndürdüğünde suyu anımsatan bir parlaklığı olan bir balya kumaş aldı. Tuhafiyeci hemen yanında bitti. “Çok iyi bir seçim *dottore*, zümrüt. Mavisi Hindistan’ın *indigo* ağacından, sarısı İngiliz muhabbet çiçeğinden gelen kumaş harikulade bir yeşile dönüştürmek için Venedik birası kullanıldı.”

Annibale elinde kumaşla bir adım geriledi. “Bu kumaştan bir elbise dikilir mi?” diye sordu sertçe.

“Evet, *dottore*.”

“Benim... yani terzimın ne kadarlık kumaşa ihtiyacı olur?”

“Duruma göre değişir.” Adam çenesini kaşıdı, boynuna asılı şerit metreyi yeniden düzelitti. “Tombul bir hanım mı?”

“Efendim? Hayır, hayır, bir tazi kadar sıksa. Yaklaşık şu

kadar...” Annibale, sanki Feyra’nın belini tutuyormuş gibi ellerini birbirine yaklaştırdı.

“Peki, model olarak bir şey istiyor musunuz? İç eteklik? Korse? Süsleme için kristal boncuklara ne dersiniz?”

Tuhafiyeci başka bir dil konuşuyordu sanki. Annibale sinirlenerek her şeye *evet* dedi. Kocaman bir kumaş parçası ve azıcık parayla geri döndü.

Tekneye geri dönerken aklına aniden bir şey geldi: Feyra’nın bir maskesi olmalıydı, hem kimliğini gizlemesi için hem de sağlık açısından. Maskecinin tezgâhına doğru ilerledi. İnci tozuyla parlatılmış beyaz renkli bir at başı maskesi seçti. Adaya giden yolu yarılamıştı ki neden bir at başı seçtiğini anımsadı; bir keresinde Feyra’nın ona sorduğu soruyu belli belirsiz anımsamıştı.

Elindeki kumaşı terzi kadının evine bırakırken rahatsızlık veren sohbeti mümkün olduğunca kısa kesti. “Elinizden geleni yapın, çok soylu bir kadın gibi görünmeli.”

Mamma Trianni birkaç tane kalmış dişinin arasından hırıltılı bir nefesle güldü. Ailelere hastalıklı havayı rıhtımda bırakmaları için boru hattını kullanmalarını tavsiye ederken, bu kadının tavsiyeye balıklama atladığını hatırladı. “Endişelenmeyin *dottore*,” dedi kadın. “Ne yaptığımı çok iyi biliyorum. İşim bittiğinde tıpkı bir dükün eşi gibi görünecek.”

Söylemek istediklerini çabucak söyledikten sonra aceleyle Feyra’nın evine gitti ve genç kızı ertesi gün için şişeleri paketlerken buldu.

Annibale geriye kalan son parasını da Murano’da bir kayık dolusu saf şişeye harcamıştı; şişeler ateşte arıtılmış ve daha önce hiç kullanılmamışlardı. İçlerinde Feyra’nın içeriği belirsiz öksürük şurubu saklanacaktı.

Şişeler üstü bezle sarılı küçük bir kayıkla Annibale'ye gönderilmişti. Ayrıca önce dezenfekte edilmesi için ücreti, tuzlu denize atması da söylenmişti. Para daha sonra cam üfleyicilerden biri tarafından çıkarılacaktı.

Feyra deri bir kılıfın içine şişeleri özenle dizdikten sonra deri kılıfın kenarlarını tütsüleyerek kuruttu. Böylece şişeler dik durabilecekti. Annibale şişelerin içindeki sıvıya baktı; içinde Feyra'nın kendisiyle bile paylaşmadığı gizli tedavisi duruyordu. İlaç, Feyra'nın elbisesiyle aynı renkteydi.

Annibale içeri girdiğinde Feyra doğruldu.

"Düşünüyordum da..." dedi Annibale, hiçbir selamlama cümlesi kurmadan, "bir hikâyeye ihtiyacın olacak, Valnetti'nin dört hırsız gibi; kutsal bir ağaç veya sihirli bir kuyu gibi bir şey. İnsanları senin ilacına inandıracak bir efsane. İnsanları ilaçlar değil, hikâyeler etkiler."

"Pekâlâ," dedi Feyra söylenenlere katılmakta gecikmeyererek. "Kitaplı aslan heykelinin olduğu değirmene ne dersin? İlaç için suyu o kuyudan aldığım yalan değil." Feyra içtenlikle gülümsedi. "Daha fazlasını söylemeyeceğim."

Annibale'nin kalbi Feyra'nın gülümseyişi karşısında adeta erimişti, ama yalnızca omuz silkmekle yetindi. "Şu anki endişemiz doğru olanla ilgili değil. Tüm iş yalanlardan ibaret ve bundan hoşlanmıyorum."

Feyra, Annibale'nin o kadar yakınma geldi ki Annibale neredeyse kızın sıcaklığını hissedecekti. "Eğer etkili olacağına tüm kalbimle inanmasaydım bu ilacı satmazdım."

"İyi. Aslanlı Kuyu işimizi görür, aslan kelimesi Venediklilerin kulaklarına hitap edecektir. Ayrıca kutsal kuyular saf insanlar için güzel bir yem olur. Giudecca'da da bir tane var, hem de Palladio'nun kilisesini inşa ettiği yerde. Kiliseyi

ziyarete gelenler suyun onları vebadan koruduğuna yemin ediyor.”

Feyra yanıt vermedi. Ancak çok zaman geçmeden birlikte, yüzlerinde maskeleri olmadan, tıpkı alışkın oldukları gibi konuşmaya, Feyra’nın Teriaca dediği ilacın efsanesini yaratmak için fikirler sunup tartışmaya başladılar.

“Bir gün kuyunun yanından yürüyordum ve kitaplı aslanı gördüm...”

“Hayır, aslan seninle *konuştu*.”

“Evet, böylesi daha iyi. Aslan benimle konuştu ve şöyle dedi: ‘Ben Venedik’in sembolüyüm. İçimdeki su halkımı iyileştirecek, çünkü suyum... şey...’” Feyra ne diyeceğini bilemedi.

“Aziz Mark tarafından kutsandı,” diye Feyra’nın cümlesini tamamladı Annibale.

Feyra tıpkı Hristiyan ziyafetinde sunulan bir yemek gibi domuza sarılan zavallı azizin hikâyesini hatırladı. “Aziz Mark, Doğu’dan geldiği zaman...”

“Kutsal topraklar, *her zaman* kutsal topraklar diyeceksin,” diye sözünü kesti Annibale.

“Aziz Mark kutsal topraklardan geldiği zaman suyumı kutsadı. Kitabıma cennetten gelen bir yıldırımla dualarını yazdı...”

“Gökten gelen bir ışıkla?” diye öneride bulundu Annibale. “Gökten gelen ışıyla yazdı ve benden kitabı sonsuza dek kapamamı istedi...”

“Bu sırrı saklamam için!” diyen Feyra efsaneyi bir zafer edasıyla sonlandırdı.

Annibale, Feyra’ya hikâyeyi defalarca tekrarlattı, mükemmel bir Venedik aksanıyla söyletti. Feyra’nın vebaya karşı dirençli olduğu belliydi, kendisinin taktığı gibi bir maskesi olmadan aylarca hastaların arasında gezinmişti. Ama İstanbul’dan

geldiği anlaşılırsa büyük tehlikeye düşerdi. Feyra, dükün sara-yından kaçışını çok net hatırlıyordu, bu yüzden Annibale'nin talimatlarını dikkatle dinledi ve Venedik aksanıyla konuşmak için dilini döndürmeye uğraştı.

Mamma Trianni küçük pencerenin altındaki yorgan sandığına doğru ilerleyip, büyük bir törenle sandığın kapağını kaldırdı. İnanılmayacak güzellikteki yeşil renkle kat kat ipek kumaşlar tıpkı bir şelale gibi dökülüyordu. Elbisenin yeşili, kapalı havada gölün hareketli sularının aldığı parıltılı yeşil rengiyle tıpatıp aynıydı. Yaşlı kadın, kızı Valentina'nın yardımıyla elbiseyi çıkardı, ardından Feyra belindeki ve kollarındaki ince işçiliği inceleyebilsin diye elbiseyi yukarıya kaldırdı. Feyra elbiseyi büyük bir saygıyla eline aldı, oldukça ağırdı. Adriyatik'in dalgaları gibi dizilmiş minik kristal boncuklarla bezeli, karın bölgesine işlenmiş gerçek zanaatı inceledi.

Feyra hemen soyundu, ipek elbise üzerinden kolaylıkla süzüldü, sıcak teni üzerinde serin ve ağır bir his bırakıyordu. Feyra pencereye doğru yürürken anne ve kız aralarında konuşmayı kesti. "İyi duruyor mu?" diye sordu tedirginlikle. Evde ayna yoktu, o yüzden kendini onların görebildiği gibi göremiyordu. Ama Annibale içeri girdiği an tüm şüpheleri uçup gitti.

Annibale ağzı hayranlıktan açık kalmış, öylece duruyordu. Feyra sanki bir tırtıldan kelebeğe ya da bir yavrudan kuğuya dönüşmüştü. Bizans'tan Venedik'e uzanan okyanusu geçmiş, Batı'nın Venüsü olarak yeniden dünyaya gelmişti adeta. Yeşil elbisenin etekleri yere uzanıyor, Feyra'nın boyunu açığa çıkarıyordu. Altın renkli omuzları, kristal bezeli korsenin

üzerinden yükselmişti. Oldukça zekice dikilmiş bir terzilikle beli olduğundan daha ince görünüyordu. Elbise tek renkli, sade bir elbiseydi, ama kumaşındaki parlaklık teninin sıcak rengini daha da ortaya çıkarmış, amber renkli gözlerini daha da belirginleştirmişti. Mamma Trianni kızın etrafında dönerek ufak, gereksiz düzenlemelerle onu mükemmelliğe eritiyordu.

“Şimdi benim sıram,” dedi Valentina. “Uzun sürmez, *dot-tore*.”

Annibale kendinden geçmişçesine kapı pervazına yaslandı.

“Sıra saçlarına geldi. Önce saçlarım açalım.” Feyra’nın başörtüsü çıkarıldı ve Annibale ilk kez Feyra’nın omuzlarına dökülen saçlarını gördü. Daha önce başörtüsünden çıkan küçük saç tutamlarından saçının rengini tahmin etmeye çalışmıştı, ama çıkan tutamlar kimi zaman bakır renginde, kimi zaman bir mürekkep koyuluğunda, kimi zamansa kiraz ağacı gibiydi. Şimdi saçlarındaki o altın ve kahve tonlarının şahane gölgelerini tam anlamıyla görebiliyordu.

“*Esumaria*,* inanılmaz! Şu renge bir bak!” diye hayret etti Mamma Trianni, sanki Annibale’nin düşüncelerini okuyormuşçasına. Valentina, Feyra’nın gür, parlak saçlarını gevşek bir şekilde topladı ve Feyra’nın ensesine oturttuğu bir filenin içine soktu. Fileyi incilerle bezeli bir boneyle bağladı, kulağının çevresindeki bazı bukleleri de öylece bıraktı.

Annibale ilk kez Feyra’nın boynuna asılı kurdelenin ucunda bir yüzük olduğunu gördü. İlk başta eski bir aşktan geriye kaldığını düşündü, ama tesadüfen bulmuş da olabilirdi. Yüzüğü yeşil elbise ve toplu saçıyla uyumu göz kamaştırıyordu.

Valentina işini bitirdikten sonra Annibale, Feyra’ya o

* *It.* Yüce Meryem. (Çev. N.)

muazzam, inci beyazı renginde ve at başı biçimindeki maskeyi uzattı. Feyra'yı memnun etmeyi ummuştu, ama kızın maskeyi gören gözlerindeki şaşkınlığı tarif bile edemedi.

Annibale, Feyra maskeyi takınca nasıl bambaşka biri olduğunu düşündü. Maske tüm ifadesini silmiş olsa da içinden bakan gözleri hâlâ cezp ediciydi. Güzelliği Annibale'yi korkutuyordu, her erkeği köleleştirebilecek bir yaratıktı karşısındaki, şömine başında oturan Feyrası değildi artık. Annibale düşüncelerini dile dökmedi, yalnızca tek bir soru sordu. "Hazır mısın?"

Çalılıklardan geçerken Annibale, Feyra'ya kolunu uzattı. Feyra da uygun olacağını düşündüğünden Annibale'nin koluna girdi. Feyra'nın şişelerle dolu çantasını da Annibale taşıyordu. Şişeler rıhtıma kadar karışık melodiler çıkararak şingırdadı, tıpkı Feyra'nın endişeli düşünceleri gibi. Elbisesinin eteği yere sürünüyordu. Giydikleri yüzünden bu kadar sıkışmış bir haldeyken, Venediklilerin tüm o karnaval hovardalıklarını nasıl idare ettiklerini merak ediyordu. Refakatçisine bakıp kendisine sanki bir yabancıyı süzermiş gibi baktığını gördü.

"Bundan hoşlanmadım. Gitmen hoşuma gitmiyor," dedi Annibale.

"O zaman sen git."

"Gidemeyeceğimi biliyorsun. İlacı ne onaylıyorum ne de o ilaçtan fayda sağlarım. Dahası Cumhuriyet'in doktoru olarak tüm tedavilerin içeriğini Sağlık Konseyi'ne bildirmem gerekiyor."

Feyra arka kapıyı açtı ve kapının gölgesinden gün ışığına

çıktı. “Kendimi tehlikeye atmayacağım,” diye Annibale’ye güven vermeye çalıştı. “Ben sadece ev yapımı ilaçlar satan zararsız bir ev hanımıyım. Ayrıca yeteri kadar Venedikli sayılırım, hatta senin için bile.” Feyra, Badessa’nın söylediklerini, değişmesi ve Hristiyan dünyasını kabullenmesi hakkındaki sözlerini hatırladı. Acaba gerçekten Annibale’nin karısı olsaydı böyle mi görünecekti? Hafifçe dudağını ısırınca dudağının gülü anımsatan rengi daha da koyulaştı.

Annibale olduğu yerde durup Feyra’ya döndü. “Böyle görünmeni *hiç* istemedim,” diye karşı çıktı. Sanki Annibale için Feyra’nın yeni görünüşü, kızın şehir içindeki güvenliğinden daha önemliymiş gibi konuşmuştu.

Rıhtıma vardıklarında Feyra, Annibale’ye içi altınlarla dolu sarı çarığının uzattı. Osmanlı topraklarına geri dönüşünü temsil eden, güçlükle biriktirdiği parasını fikrini değiştirmeden önce çabucak ona verdi. Artık eve asla dönemeyecekti.

“Hastane için,” dedi, “ben daha fazlasıyla dönünceye kadar.”

Ardından alışkın olmadığı etek yüzünden zorlanarak kayığa bindi, yeşil eteği sanki suya düşen tek bir nilüfer çiçeği gibi kayığın içini doldurarak yayılmıştı.

Feyra, kayık ilerledikçe Annibale’nin gittikçe uzakta kalışını, gaga biçimindeki maskesinin ifadesiz yüzünü ve sarı çarığı tutan ellerini seyretti. Parayı Annibale’ye vermekle doğru bir şey yapmıştı. Hastalarını bırakamam diye düşündü. Öte yandan tüm hastaları ölse bile asıl bırakamayacağı kişi Annibale’ydi.

Otuz Dördüncü Bölüm

Annibale, Feyra'yı hem ağır sandığını hem de yeşil elbisesini taşıyabilecek güçlü bir yassı kayıkla göndermişti. Bu yüzden kayıkçı Venedik'e girdiklerinde kanal trafiğinin arasında dikkatlice ilerlemek zorunda kalmıştı.

Denizdeki sis ile veba ateşlerinin dumanı, suyun hemen üzerinde asılı kalmıştı. Bu yüzden şehrin kuleleri, kasvetin içinden yükselen bataklık sazları gibi görünüyordu. Feyra hangi yöne gittiklerini görebilmek için maskesinin içinden bakıyordu. Kayığın, aylar önce *Il Cavaliere*'nin korkunç yükünü bıraktığı yerden şehre yanaştığını gördü. Ölüm'ün arasında yürüdüğü beyaz filigran saray ve ikiz sütunlar işte oradaydı.

Şimdiyse onun çalışmasına tanık oluyordu.

Sayısız duba, gezintiye çıkmış insanlar yerine, mezar yolunda çürüme işlemini başlatmak için kar beyazı kireçle kaplanmış ve örtülenmiş cesetlerle doluydu. Arada sırada hırçın bir rüzgâr örtüleri oynatıyor, kararmış elleri ve açık kalan çeneleri ortaya çıkarıyordu. Sarı sis, şehri bir tabut örtüsü gibi sarmıştı. Veba, altıncı ayında adeta kök salmıştı ve Feyra'nın

satması gereken ilaca duyulan ihtiyaç şimdi daha da fazlaydı. Biraz daha dik oturdu ve at maskesini yüzüne tuttu. Bugün yapması gereken bir iş vardı.

Öne eğilerek, “Sağlık ocağı hangisi?” diye sordu Ferya.

Kayıkçı ileriye işaret etti. “Şuradaki büyük beyaz bina, *Dama*, önünde tüm o işportacıların olduğu yer.”

Feyra maskesindeki deliklerin içinden uzun ve alçak binaya baktı. Önündeki kalabalıktan binanın sütun ve kemerlerini zar zor görebiliyordu. Suların çekildiği kıyının her bir santimi, kalabalık çadır ve tezgâhlarla kaplıydı. “Kim bu *insanlar*?” diye fısıldadı Feyra.

Kayıkçı acı acı gülererek, “Rüya tacirleri, hanımefendi,” dedi. “Seni vebadan korumak için verilen sözler. Sana en kaliteli mumun ay ışığı olduğunu söyleyip bir de bunun için parayı alırlar.”

Kayıkçı kayıktan çıkmasına yardımcı olurken Feyra başını dik tuttu. Sandığını diğerlerinin yanına koyup, tezgâhını kurmaktan başka yapacağı bir şey yoktu.

Öğlene kadar ilaç dışında başka bir şey daha sattığını düşünen bir beyefendiye bir şişe satmış ve bir tanesini de hediye etmişti. Aslan ve kuyunun hikâyesi duyulmamış ve önemsenmemiş, Feyra’nın sesi kendi umutsuz sözlerini haykıran satıcı ve çığırtkanların sesleri içinde boğulmuştu. Satıcılardan biri ardıç, dişbudak, asma ve biberiyeden yapılmış çıra demetleri satıyor, veba düşmanı diye bağıırıyordu. Bir diğeriye ateşin içine atmak için sakız, defne ve selviden yapılmış bir pudrayı övüyordu. Yakınlarda neredeyse Feyra kadar düzgün giyimli bir kadın, Arap zamlından yapılmış, gül ve kâfur bitkisiyle esanslanmış, ustaca kırmızı beyaza boyanmış kokulu elmalar satıyordu. Fakirler için çobandüdüğü ve raventten yapılma karışımlardan, zenginler için üzerine sağlık sembolü oyulmuş gerçek zümrüt ve

ametistlere kadar her bütçe için bir çare vardı. Bazıları oldukça garipti. Kopmuş güvercin kanatları satan girişken bir tip, o kalın sesiyle tedavisini öven bir şarkı söylüyordu.

Feyra çevresindeki insanlar yüzünden kendisini aşağılanmış hissetti. Bir kadının çaresizce elinde gümüş bir kadehle her tezgâhı dolaşmasını seyretti; biricik kızını hastalıktan korumak için kadehi bir iksirle takas etmeye çalışıyordu. Çocuğun daha hastalığa yakalanmadığına karar verince Feyra, Teriaca macununun ikinci şişesini en iyi kullanım yollarını anlatarak kadına verdi. Kadehi de kabul etmedi.

Öğlen olduğunda Feyra çaresiz kalmıştı. Lazzaretto'ya dolu bir sandıkla dönüp, Annibale'ye hastanesinden vazgeçmesini söylemeye dayanamazdı. Oysaki onun için adayı kurtarabileceğinden çok emindi.

Etrafına bakındı. Annibale onun maskesi, pelerini ve elbisesiyle Venedik'e uyum sağlayabileceğinden endişeliydi, fakat o tezgâhların etrafında dolaşan asil kadınlardan farklı görünmüyordu. Belki de elbisesi biraz daha kaliteli, tezgâhı daha uzundu, ama her bir detayıyla Venedikliydi. Annibale'nin dediklerini hatırladı. Eğer tüm iksirler aynı gözüküyorsa, kendininkileri satabilmek için kimsede olmayan bir şeyin olmalıydı. Güvercin kanatlarını sallayıp şarkı söyleyen adam her bir tüyü satmış ve çoktan toparlanıp evine dönmüştü. Kalite ve etki ilk bakışta hiçbir anlam ifade etmiyordu. Kalite ve etki *devamlı* müşteri demekti. Ancak *ilk* satış için dikkat çekmek gerekiyordu.

Feyra'nın zihninde aniden o ampul yanmıştı. İnsanlara bir satıcının yalanından çok daha kötü bir şey söyleyecekti. Onlara gerçeği söyleyecekti. Bir kenara atılmış bir balık kasası buldu ve ters çevirdi. Çantasından bir şişe Teriaca çıkardı, pelerinini ve maskesini fırlatarak kasanın üzerine çıkıttı.

“Venedik halkı!” diye bağırdı Feyra kalabalığa doğru. “Sultan’ın sırrını iyi dinleyin.” Yakınındaki küçük topluluğun ilgisini çekmişti. Dinlemek için dönenler etrafındakileri susturmaya başlamıştı. Feyra, Osmanlı meddahlarının izleyici çekmek için kullandığı düzen ve üslupla en iyi Venedik aksanıyla konuşmaya devam etti. *Bir sırla başla,* diye hatırladı. *Onları oyala, onlara bilmedikleri bir şeyler söyle.* “Evet, doğru, yaşayan başka kimsenin bilmediği, Bizans’tan buraya kadar gelmiş bir sırrı biliyorum. Vebanın nasıl Venedik’e geldiğini ve tedavisini yalnızca ben biliyorum!”

Artık tamamen sessizleşmiş kalabalığın üzerinden sesi yayılırken kalbi daha hızlı atıyordu. Kendini toplayarak devam etti. “Vebayı size Osmanlılar bulaştırdı. Doğru, vebayı güzel şehrimize Osmanlı sultanı yolladı!”

“Bunu nereden biliyorsun, *Dama?*” diye bağırdı kalabalıktan biri.

“Kocam, Tanrı ruhunu kutsasın,” diyen Feyra, bu hain duayı ederken zorlandı, “karantina adası olan Vigna Murada’da çalışırdı.” Annibale’nin eski Lazzaretto’sunun adını hatırlamıştı. “Yakın zamanda İstanbul’dan gelen bir gemiyi yakalamış ve mürettebatı karaya çıkarmışlardı. Bu onların hatasıydı. Yedi gün içinde herkes kara ölüme yakalanmış ve kâfirler bütün erzağı toplayıp ölmelerini beklemişti.”

Kalabalık çoğalmıştı ve kendilerinden geçmiş gibi kızı dinliyorlardı. Feyra sesini alçaltarak iyice yavaşmalarını sağladı. “Kocam en son ölen kişiydi, düşmana direnmek için yalnız bırakılmıştı. Gemi bir kez daha yelken açmaya hazırды, fakat hastalığında bile sevgili eşim bir adamı kalbinden bıçaklayarak gemisine ulaşmasını engelledi. Korkak hemşerileri arlan-

maz bir kâfir olan Takat Turan adlı Türk'ü geride bırakmıştı." İsmi çabucak uyduruvermişti.

Kalabalık sessizdi. Şu an fısıldasa bile onu dinleyeceklerdi. Ancak o konuya ısınarak açıkça konuştu. "İki adam adada yalnızdı, bir Hristiyan ve bir kâfir; biri kalbinden bıçaklanmış, diğeryse veba yüzünden ölüme mahkûm. Kocam, sevgili... Annibalem," diyen Feyra, burada sesini incelterek hıçkırdı, "Turan'a o ve yandaşlarının nasıl olup da taşıdıkları bu korkunç hastalığa direnebildiklerini sormuştu. Turan ona cevabı göstermişti, *bunu*." Teriaca şişesini olabildiğince yukarı kaldırdı. İçindeki elbisesi kadar yeşil sıvı, beklenmedik bir şekilde sisin arasından sızan gün ışığı ile aydınlanmıştı, bu yürek daraltan kasvette bir umut yıldızı gibi parlıyordu. "Son saatlerinde kocam o *Müslümanı*, her şeyi düzeltmek için çok geç olmadığına ikna etmişti. Beraber adada bulunan küçük San Bartolomeo Kilisesi'ne gitmişlerdi ve kocam, Takat Turan'dan gerçek Tanrı'yı kabul etmesini istemişti. Eve dönüp bana veba bulaştırmayacak kadar asil olan kocam, bu olayın her bir detayını ve iksirin bileşenlerini etkileriyle birlikte yazmış ve ben bulabileyim diye ruloyu alyansının içine takmıştır." Tüm bunları söylerken korsesinin içinden kristal yüzüğünü çıkarmıştı. "Tıp, yani ev işlerinde şöyle böyle yetenekli olduğumdan," diye konuşmasına devam eden Feyra, çabucak düzeltti hatasını, "sonuçta biz kadınlar her gün *cucinada** eşlerimiz için yemek pişirmiyor muyuz?" Kalabalıktan sınır bozucu kıkırdamalar yükselmişti. "Ben de tam olarak belirtildiği şekilde iksiri kaynattım."

Kalabalık ilgiyle gürledi. "İşe yaradığını nasıl bileceğiz?" diye seslendi bir kadın.

* *It. Mutfak.* (Ed. N.)

“Ben bunun yaşayan kanıtıyım.” Feyra’nın feryadı bir çan-
nıki kadar berraktı.

“Tam altı aydır hastalanmadan veba koğuşlarında dolaştım,
ta ki bir Badessa bana Tanrı’nın bu hediyeyi cüzi bir fiyata siz
iyi insanlarla paylaşmamı istediğini söyleyene kadar,” dedi
yüreği burkularak. “Şişe başına bir Venedik altını. Bir hayat
için ödenebilecek en az miktar.” Avucunu açtı ve tırnaklarının
battığı yerlerin kanadığını gördü. Gençlik ve sağlığın vücut
bulmuş hali gibi durduğu yerde bekledi. Kolları yakarırcasına
açılmıştı, bir eli çarmıha gerilmiş Çoban Peygamber gibi ya-
ralıydı, diğeri ise büyülü şişeyi tutuyordu.

Bu kadarı yetmişti.

İnsanlar kasaya akın etmişti.

Bağırtiların ve para verebilmek için birbirini itip kakan-
ların arasında başarılı oluşunun gerçek nedenini anlamıştı
Feyra. Tekrar tekrar Osmanlılarla alay edilmesini, Osmanlıların
şeytan, iblis ve sokak köpeği ilan edilmesini duymuştu. İbadet-
leriyle ilgili korkunç yalanların bir ağızdan diğerine geçişini,
kadınlarına edilen hakaretleri ve tüm halkına yağan lanetleri
işitmişti. Yalnızca Annibale ve kazandığı parayla yapacağı iyi-
liğin düşüncesi, başarısının ardında yatan nedenin nefret olu-
şunu telafi edebiliyordu.

Annibale, Feyra’nın başarısı karşısında tüm tereddütlerinden
kurtulmuştu. Feyra bir hafta boyunca tezgâhına geri dönüp süs-
leyerek, düzelterek ve her kelimedede boğularak aynı hikâyeyi
anlatmıştı. Kalabalık gün geçtikçe büyüyüp değişmişti. Öğret-
menlere, papazlara, hatta bir keresinde onu dükün kapısından

kovalayan muhafıza bile satış yapmıştı. Bir kere de kendine özgü tedavilerinin bulunduğu el arabasını çeken, maskesinin ona Annibale'yi hatırlattığı bir doktor görmüştü. Tek fark onun maskesinin gözlerinde siyah merceklerin olmasıydı. Doktor dikkatle dinlemiş ve Feyra, "Annibale" ismini zikrettiğinde kafasını bir serçe gibi kaldırmıştı. Feyra hikâyesinin ortasında duraklamış ve ani bir tehlike duygusuna kapılmıştı. Bu hafta o kadar çok para kazanmıştı ki dikkat çekmeye başlamıştı. Belki de birkaç gün boyunca buraya dönmemesi en iyisi olacaktı.

Hüsrana uğrayan kalabalığın uğultusu o kadar fazlaydı ki şişelerin hepsi satıldığında kendisine yardımcı olması için devriye muhafızlarından birini çağırmak zorunda kalmıştı. Muhafız, Feyra'ya kıyı boyunca yürümesinin tehlikeli olabileceğini öğütlemişti, bu yüzden o da güneş ışığının giremediği küçük sokaklara sığınmıştı. Birkaç dakika dolandıktan sonra kendini yabancı olmadığı bir yerde buldu. "Neden olmasın?" diye düşündü ve adımlarını kapısında altın pergel olan evin bulunduğu küçük meydana çevirdi.

Kapıyı telaşla vurdu. Sonuçta bu evden Osmanlı topraklarından gelen bir casus olarak kaçmıştı ve Palladio'nun onu hoş karşılayacağından şüphe duymasa da diğerlerinin, onu gördüğüne çok da sevinmeyeceğini biliyordu.

Kapıyı Corona Cucina açtı. Feyra, onun kocasını gerçekten Osmanlılar yüzünden kaybettiğinin bilincinde olarak tedirgince bekledi. Ancak aşçı reverans yaptı ve mütevazı bir şekilde ekledi. "Size nasıl yardımcı olabilirim, *Dama*?"

"Corono Cucina," diye bağırdı Feyra tedirgin bir kahkaha atarak, "beni hatırlamadın mı?"

Aşçının gözleri fal taşı gibi açıldı. Feyra'yı bir ayı kapını gibi sardı ve sonra biraz geri çekilerek onu süzdü. "Osmanlı

topraklarından gelmiş, hadi oradan! Seni hep bir Venedikli bildim! Gel ve efendimizi gör. Seni gördüğüne gerçekten memnun olacak.”

Gün batarken Doktor Valnetti el arabasını Sağlık Konseyi’nin karargâhının önüne bıraktı. Nöbetteki muhafızlardan iki talebi vardı: Derhal konseyi görmek ve muhafızın ilaçların olduğu el arabasına göz kulak olması. El arabası hâlâ ağzına kadar doluydu, zira bugün Dört Hırsız Sirkesi’nden tam olarak bir şişe satabilmişti. Büyük odaya giden geniş, beyaz mermer merdivenleri çıkarken insanların şişeleri çalmasının sorun olmayacağını düşündü. Görünüşe bakılırsa bugünden sonra yeşil elbiseli kadın yüzünden şişelerin hiçbir değeri kalmamıştı.

Sağlık Konseyi, binanın en üst katının tamamını kaplayan görkemli bir odaydı. Kristal pencereler batan güneşi içeri davet ediyor ve simyanın yedi evresini tasvir eden geniş freskleri aydınlatıyordu. Bazı yerleriyse temel semboller ya da kurşun boyanın altına dönerek parlattığı, ateşe tapan Mecusi figürleri süslüyordu.

Odanın en ucunda, üzerinde dağınık kalın defterlerin bulunduğu meşe ağacından bir masanın ardında, kızıl elbiseli üç yaşlı adam oturuyordu. Zaman kadar eski görünen gevşek çeneleri erimiş bir mum gibi kat kattı. Bunlar Sağlık Konseyi’nin üyeleri idi. En yaşlıları, günün öşür vergisini saymayı bırakarak, “O Valnetti mi?” diye sordu. Elleri titriyordu.

“Evet, efendim.”

“Ne var, *dottore*? Burada günlük işi bitiriyoruz.”

Valnetti geniş, ahşap zeminde ileri doğru yürüdü ve gizemli

dulun hikâyesini anlattı. Üç kadim adam sessizlik içinde dinledi. Bitirdiğinde Valnetti fikrini özetlemesi gerektiğini hissetti.

“Kısaca, yeşil elbiseli dulun ‘Osmanlı ilacı,’ yani şu *Teriaca* yüzünden sinek avlıyoruz.”

Efendilerden biri sarkık çenesini sıvazladı. Titreyen ama yüksek sesiyle, “İşe yarıyor mu?” diye sordu.

“Öyle olduğunu söylüyor. Fark eder mi?”

“Fakat Valnetti kuralları biliyorsun,” diye ekledi ilki mız-mızlanarak.

“Eğer bir doktor olsaydı malzemeleri, karışımının yüzde biri karşılığında onaylatır, vergisini öderdi. Ancak söylediklerine göre o sadece bir vatandaş.”

Valnetti dilini tuttu. Kayıtsız bir doktordu, fakat doktor olduğu yıllar boyunca içgüdülerine sadık kalışıyla bir hayli para kazanmıştı. Dul kadın en nefret ettiği adı zikrettiğinde kulak kesilmişti: *Annibale*. O ve Cason’un hastanesini inşa ettiği adanın hikâyesi, tesadüf olamayacak kadar gerçektir. Valnetti genç düşmanının bu işin altından çıkacağına adı kadar emindi. Fakat tamamen emin olana kadar sessizliğini koruyacaktı.

“Eğer yasal izinli bir doktor olsaydı,” diye devam etti ikincisi, “tabii ki her şey farklı olurdu.”

“Kesinlikle,” diye onayladı üçüncü kadim adam. “O zaman ondan da öşür vergisini alabilirsin. Eğer dediğin kadar satış yaptıysa bu hiç de küçük bir gelir olmazdı.” Valnetti dişlerini sıkı.

“Ama onun ilacı piyasada başı çekiyorsa *siz de* çuvalla para kaybetmeye başlayacaksınız!”

İlk efendi konuşana kadar acı dolu bir sessizlik oldu. “Biliyorsunuz ki o haklı.” İkincisi hırıltılı, derin bir nefes aldı ve

bir iç geçirmeyle nefesini verdi. “Pekâlâ Valnetti. O zaman nereden geldiğini öğren. Eğer bir hastane veya doktorla alakası varsa belki de şu şeyi onaylatmasını talep edebiliriz. Şeyi... adı ne demiştin?”

“Teriaca.”

“Teriaca. Garip bir isim.”

“Nerede olduğunu nasıl bulacağım?”

“Sevgili dostum, burası Venedik,” dedi üçüncü efendi. “Onu takip ettir.”

Feyra bir saat sonra Palladio’nun evinden çıktığında, günün başarısı ve yaşlı adamın arkadaşlığından o kadar mutlu olmuştu ki gölgelerin içindeki gözcüyü fark etmemişti.

Kafasını hafifçe sallayarak mimarla olan konuşmasını düşündü ve karanlığa gülümsedi. Adam hiç değişmemişti, Giudecca’da tuğla üzerine tuğlayla yükselen kiliseye o kadar takmıştı ki Feyra’ya en ince detayına kadar her bir giriş ve desteği anlatmış, fakat ona neden orada olduğunu ve neden tepeden tırnağa bir Venedikli gibi giyindiğini sormayı unutmuştu.

Ancak doktorun halini hatırlarını sormuş ve kalp çarpıntısı olduğunu söylemişti. Feyra ona ilaçlarını bulundurduğu kemerin içinden çiğnemesi için biraz beyaz söğüt kabuğu ile beraber bir küçük şişe de Teriaca vermişti. Hepsini içene kadar adama sertçe bakmıştı. Mimar oldukça neşeliydi ve Feyra oradan ayrılırken bir gün mutlaka gelip inşaatı görmesini tembihlemişti. Feyra gülümseyerek karşılık verse de asla gitmeyeceğini biliyordu. Bir Hristiyan kilisesine asla ayak basmazdı. Bu hafta bu yabancı Tanrı’nın adıyla söylediği yalanlardan sonra,

kilisenin kapısından içeri kafasını dahi uzatsa korkunç bir intikamla karşılaşacağından korkuyordu.

Ancak caddeden aşağı, Fondamenta Nuove'ye doğru yürürken yüzündeki gülümseme silindi. Karanlığın içinde kendi ayak seslerini taklit eden ayak sesleri duyuyordu. At maskesini yüzüne tuttu ve büyük pelerininin başlığını örttü. Belki de bazı şeyleri hayal ediyordu, fakat ayak sesleri yine oradaydı, kendisinininkine uymak için yavaşlıyor ve hızlanıyor, durduğundaysa duruyordu. İmkânı olduğunda yönünü değiştirip geri döndü, ama ayak seslerini hâlâ duyabiliyordu. Onu Palladio'nun evine yönlendiren içgüdüüne lanet etti. Hissettiği huzursuzlukla yanlış bir dönüş yaparak kendini karanlık ve büyük sarayların çevrelediği küçük bir geçitte buldu. Geçidin sonuna dek koştu, fakat bu bir çıkmaz sokaktı. Duvarın üzerinde, bir uyarı işareti gibi titreyerek yanan ve erimiş mumlarla aydınlatılmış bir anne ve çocuk mihrabı vardı.

Kafasını kaldırıp resme bakınca olduğu yerde kalakaldı. Şehre geldiğinden beri hemen hemen her köşe başında benzer tablolar görmüştü. Ancak eski Hristiyanlığın bir ikonu olan bu sahnede, anne parlayan yüzüne ellerini uzatan oğluna hiç de sevecen bakmıyordu. Burada, yüzleri büyüklükleri haricinde birebir aynı olan anne ve oğul, ellerinin arkasındaki altın harerelerle direkt Feyra'ya bakıyor, onu kendisinin olmayan bir Tanrı'yı ödünç almakla suçluyorlardı. Ceza geliyordu. Onu kovalayan her kimse arkasında, çok yakınındaydı. Dehşete düşmüş şekilde arkasına döndüğünde geçidin sonunda siyah bir siluet gördü. Bir darağacı kadar uzun ve siyah cüppesinin içinde yüzü görünmüyordu. Yavaşça, kapana kısıldığından emin olan Feyra'ya doğru yürüdü. Korku Feyra'nın bedenini esir alırken pelerini rüzgârda uçuşuyordu. Bu Ölüm müydü?

Hâlâ sokakları mı arşınılıyordu? Yoksa şimdi de Feyra'nın, Hristiyanların Tanrısı'na olan yeni borcunu almaya mı gelmişti? İyice yaklaştı. "Timurhan Murat kızı Feyra Adalet," dedi Feyra'nın dilinde. "Seni uzun zamandır arıyorum." Başlığını geriye attı. Bu Takat Turan'dı.

Otuz Beşinci Bölüm

“Seni ifşa eden bendim.”

Skelimler idam edilmiş insan bedenleri gibi aralarında asılı kaldı.

Feyra’nın gözleri iri iri açıldı. Takat Turan’ın yüzüne baktı. Hatırladığından daha zayıftı, fakat hâlâ bakımlıydı, sakalı taranmıştı ve saçları bakım yağlarıyla parlıyordu. En iyi hatırladığı şey oltutaşymışçasına siyah ve ateş gibi parlayan gözleriydi. Takat’ın onu *Il Cavaliere*’nin mürettebatından nasıl kurtardığını hatırladı. “Neden?”

“Yedi gün boyunca ölüm döşeğindeydim. Kâfirlerin harabelerinde sana ve babana dönemedim. Seni bıraktığım tapınağa gidebilecek kadar iyileştiğimde orada çalışan işçilerden başka kimse yoktu ve sen gitmiştin. Ölmüş olmandan korktum, fakat bir denizci seni hatırladı. Ancak baban hakkında bir şey bilmiyordu.” Takat Turan kafasını eğdi, bu saygı duruşu az önce anlattığı her şeyle bir tezat oluşturunuyordu. “O zamandan beri seni izledim, bekledim ve en sonunda mimarın evinde buldum.”

Feyra birdenbire öfkelenildiğini hissetti. Bağırmaya başladı.

“Neden yaptın? Neden beni tehlikeye attın? Sen ki beni korumuş, son anlarına kadar babama hizmet etmiştin!”

Takat Turan şaşırmışçasına ellerini açtı. “Seni düke daha da yaklaştırmayı düşündüm. İstedğin bu değil miydi? Eğer tutuklanırsan sarayın tam kalbine, zindanlara götürülecektin.”

“Tecavüz ve işkence edilmek için mi?” Feyra dehşet içindeydi.

“Eğer efendimizin ihtiyacı olan buysa, ne olursa olsun katlanmalıyız.”

Feyra aniden korkmaya başlamıştı. Söyledikleri resmen delilikti. Şimdi gözlerindeki parıltıya bir isim koyabiliyordu. Takat Turan gerçekten de tutucu bir kişiliğe sahipti.

“Bu benim dükle tanışmama nasıl yardımcı olacaktı?”

“Tanışmak mı?” Acayip sesi küçük geçit boyunca çınladı. “Onu öldürmeyi kastediyorsun herhalde! Bunun için burada değil miyiz?”

Feyra geriye doğru bir adım attı. Kürek kemikleri, arkasındaki binanın soğuk taşlarına değiyordu. Kendisine sessiz kalması gerektiğini hatırlattı.

“Fakat sen ellerimin arasından kayıp gittin ve seni bir daha görmedim. Bugün gerekli her şeyi topladım, günü geldiğinde tek başına hareket edecektim.”

Pelerinini açtı ve küçük çamurumsu bir top çıkardı. Feyra tekrar yerinde olmayan parmakları gördü. “Pers nefti,” dedi. “Haçlıların biriciği, insanoğlunun bildiği en yanıcı madde. Görüyorsun ki birkaç detay hariç her şey hazır.” Feyra’nın omuzlarını sıkıca kavradı. “Ve sonra Allah, seni kâfirlerin arasında, girişimimiz için para toplamak amacıyla yalanlar söylerken, bir kere daha görmem gerektiğine karar verdi. Sana saygılarımı sunuyorum. Kaçmayacağını, sana gözümün nuru,

kalbimin efendisi sultanımızın büyük planını anlattığında babanın görevini bitireceğini biliyordum.”

“*Babam mı?*” Timurhan’ın, Venedik Dükü’nü kendi evinde yakma ve şehri ateşe verme suçunda ortak olma ihtimali var mıydı? Yoksa babası sadece vebadan mı haberdardı? Feyra kendini sakın olmaya zorladı. Ne kadar az şey bildiğini açık etmeyi riske atamazdı. “Peki, ya şimdi?”

“Kıyamet’in ikinci ayağı,” diye fısıldadı Takat Turan, se-sindeki titreşim dilek mumunun ateşten dansıyla rekabet ediyordu. “*Ateşle arındırmanın zamanı geldi.*”

Feyra, Takat’ın yansıyan küçük alevlerle parlayan gözlerinin içine baktı ve titremeye başladı. “Ne zaman?” Sözcükler ağzından çıkarken onu boğuyordu.

“Yarın gece. Kâfirlerin aralarında düzenlediği bir festival var. Büyük meydan mundar vatandaşlarla dolu olacak. Veba üstlerine saldırdığı halde bazıları kurtulmayı başardı. Söndürülemez ateş hepsini yutacak. Dük, dükün sarayı, tüm şehir y-nacak. Ve şimdi de *sen* bana yardım etmek için gönderildin.”

Feyra nabzının başında attığını hissediyordu, fakat sesini sabit tutmayı başardı. “İçeri nasıl gireceğiz?”

“O işin en kolay kısmı. Kendimizi muhafızlara teslim edeceğiz.” Feyra’nın kolunu bir kısıkaç gibi yakaladı. Feyra geri çekildi. “Peki, ya bize ne olacak? Yani sultanın vefalı kullarına?”

“Biz de yanacağız. Ancak biz Allah’ın izniyle kurtarılacak ve cennete alınacağız. Gel.” Ellerini çırpı. “Yapacak çok şey ve bunları yapmak için de bir günümüz var. Seni kaldığım yere götüreyim, güvenlidir, bizi orada kimse bulamaz, zira bir kilisenin hemen yanında.” Sanki fırtınalı havadan bahsediyorlarmış gibi alaylı bir şekilde gülümsedi.

Delirmiş, diye düşündü Feyra. “Kâfirlerden kazandığın

parayla petrol ve f nyeler için gerekli olan ate leyicileri alacağız. Evet...” Bir kez daha Feyra’ya bakmak için döndü. Feyra onun dünyadaki ve cennetteki efendisine hizmet etmek için olan tek amacına kenetlenmiş olduğunu anladı. “Ve senin kılık deği tirmenle bu iğrenç dil üzerindeki bilgin bana yardım edecek, zira ne senin masum g r nt ne ne de dilbilgine sahibim.”

Feyra’yı geçidin ağzına getirdi, oradan da daha geniş bir caddeye, sonra da bir köprünün üzerinden kanal kıyısına y r t . Palladio’nun evine yakındı, fakat mimara ko mak ona hiçbir şey kazandırmazdı. Takat evin yerini biliyordu, onu orada hemen bulurdu. Lazzaretto ve Annibale’ye ula malı ve Takat’ın adanın varlığını bilmiyor olması için dua etmeliydi. Feyra bu sokakları biliyordu. Takat’ın bilmiyor olmasını ummaktan başka seçeneği yoktu. Sabit yürümeye çalıştı, ancak küçük bir ke-merden geçerken Takat’ın elinden sıyrıldı ve ko tu. Bu şehirdeki ilk firarını hatırladı, fakat bu sefer muhafızlardan daha büyük bir tehlikeden ka ıyordu. Yeşil elbisenin büyük eteği ko masını zorlaştırıyor, kaburgaları acıyordu, ama sonunda kıyı  eridine ula mı tı. Arkadaş canlısı denizcinin olduğu yöne giden son köprüyü de geçti.

Ancak Takat Turan karanlıktan çıkıp yolunu kesti. Feyra duramadan bir çığlık attı ve denizciler boğu mayı izlemek için döndü. Takat onu susturmak için elini ağzına kapattığında var gücüyle ısırdı. Sonra da en iyi Venedik aksanıyla bağırmaya başladı. “Yardım edin! O bir *Türk! Muselmano! Muselmano!*”

Venedikli bir kadının karanlıkta saldırıya uğradığını gören denizciler, ok gibi fırlayıp köprüyü geçerek Takat Turan’ın üzerine atladı. Kurtulan Feyra köprünün tırabzanlarına yapı tı ve

Takat'ın diğer tarafa mihlanmasını izledi. Kafası omuzlarının üzerinde sallanana, dudakları ve gözleri şişip suratından kan sızana kadar tekrar tekrar yumruklanmıştı. Sokak köpekleri, ayaklarının etrafında toplanıp bir göl oluşturmaya başlayan kanı yalamaya geldi. Feyra'nın eli ağzına gitti.

"Bir şey söyle," diye haykırdı irikıyım adamlardan biri, kürek çekmekten güçlenmiş kolları Takat'ın boynunu eziyor, saçtığı tükürükler Takat'ın şişmiş yüzüne düşüyordu. "Bir şey söyle ki seni ele vermeden önce emin olayım."

Takat bunun ardından kin dolu konuşmuştu. "Size de, şeytana adadığınız şehrinize de lanet olsun. Hepiniz yanacaksınız."

Dediklerini sadece Feyra anlamış olsa da denizciler aksam gayet iyi biliyorlardı. "Onu muhafızlara götürün," dedi bir tanesi. Takat Turan birden hareketsizleşti. Sürüklenirken Feyra'ya baktı, dudaklarında belli belirsiz bir gülümseme vardı. Köşeyi döndükten çok sonra bile Feyra onun, insanı ateş gibi yakan gözlerini üzerinde hissedebiliyordu. Gittiğinden iyice emin olduktan sonra, Feyra ortada gezinen bir denizciye ondan başka kimsenin duyamayacağından emin olduğu kadar kısık bir sesle adanın yolunu tarif etti. Küçük kayığa bindiğinde titremeye başladı. Takat Turan'ı tam olarak istediği yere, zindana, dükün sarayının göbeğine göndermişti. Ancak biliyordu ki yarına kadar hiçbir şey yapmayacaktı, planından asla sapmazdı. Elinden gelen en büyük hasarı verebilmek için insanların festivalde toplanmasını beklemek zorundaydı.

Lazzaretto Novo'ya geldiğinde Feyra denizciye hızla ödeme yaptı. Bekçi evindeki Salve'ye zar zor bir selam vererek Annibale'nin odasından geldiğini bildiği ışığa koştu. Her gün olduğu gibi, şöminenin başında tefeciler gibi suçlu bir şekilde Venedik altınlarını saymak için onu bekliyor olacağını biliyordu.

Feyra kapıdan içeri daldığında onu ilk gördüğü günkü gibi buldu; kambur bir şekilde oturmuş, ateşi izliyordu. Bukleleri önüne düşmüştü. Feyra'nın kalbi bir anlığına durdu, ama aşka vakti yoktu.

“Yardıma ihtiyacım var,” dedi nefes nefese. “Dükünüz tehlikede.”

Annibale hemen ayağa kalktı. “Ne demek istiyorsun? Ne oldu?”

“Kızıl At geliyor.”

Feyra'yı adaya getiren kayıkçı, yaptığı iş için iki kez ödeme almış bir adamın hızı ve tatminiyle Venedik'e doğru kürek çekti. Direkt Fondamenta Nuove'ye gitti ve oradan, yeşil elbiseli kadının nerede olduğunu anlatmak için Doktor Valnetti'nin evine kısa bir yürüyüş yaptı.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Kızıl At

Otuz Altıncı Bölüm

Doktor Annibale Cason günbatımında San Marco Meydanı'nda yürüyordu.

Gagalı maskesi akşam yapılacak olan Aziz Mark Festivali kutlamalarının hazırlıklarını yapanlar arasında neredeyse hiç fark edilmedi. Hemen yanı başında, doktorla tamamen aynı uzunlukta olan genç yardımcısı ustasının çantasını taşıyordu. Koyu renk bir cüppe, dar bir pantolon ve fularsız beyaz bir gömlekle gayet sade giyinmişti. Ayrıca buklelerini bir şapka ile kapatmamasına rağmen kadınlar dönüp ona bakıyordu, zira bu zamanlarda böyle bir görüntü kederli gözler için resmen ilaçtı.

Bugün Aziz Mark'ın günü, aynı zamanda *Festa del Boco-lo*, yani gonca gül günü olarak da biliniyordu. Bugün erkekler uzun saplı kırmızı gülleri hoşlandıkları kadınlara verirlerdi. Görünen o ki gelenek vebadan etkilenmemişti, çünkü Venedikli hanımlar zaten bir gül almış olsalar bile, ister genç ve işveli, ister daha tecrübeli olsunlar, aç gözlerle Annibale'yi süzüyordu. Bu ona en başta neden gaga maskesini taktığını hatırlattı. Annibale geçerken kadınların aldığı güller düşürülmüş, ezilmiş, fark edilmemiş ve ayaklar altına alınmıştı.

Gece geç saatlere kadar oturmuşlar ve Feyra ona her şeyi anlatmıştı. Annesiyle babasının Paros'ta tanıştığı günden, annesinin ölüm döşeğindeki itirafına ve babasını gömdüğü güne kadar. Ona dört atın olduğu yüzüğünden ve dükü görme görevinden bahsetmişti. Ayrıca Giudecca'da buhar olup uçan ve bir hayalet gibi bu akşamın erken saatlerinde beliriveren Takat Turan'ı da anlatmıştı. Annibale anlatılan hikâyeden şaşkına dönmüş, Feyra'nın tek başına taşımak zorunda kaldığı yük yüreğini düğümlemişti. Feyra babasının hikâyedeki rolünü utanarak anlattığında Annibale, onu kollarına alıp şehrin üzerindeki bu felaketin, babasının suçunun kendisi yüzünden olmadığını söylemeyi çok istemişti. Venedik'e geldiğinden beri yaptığı tek şey telafi etmeye çalışmaktı ve şimdi daha çok kan dökülmesini engellemek için ona başvurduğunda, Feyra'ya yardım etmekten başka çaresi yoktu.

Feyra doktorun gaga maskesi ve maskenin göz deliklerinden gördüğü dünyadan sersemlediği halde dikkatlice yürüdü. Şehri Annibale'nin gözlerinden görüyordu ve bu rahatsız ediciydi. Gaganın doktorla dış dünya arasına koyduğu mesafe gerçekten de derin bir uçurumdu, maskenin ardına merhametin çok az uğraması şaşılacak bir şey değildi.

Çan kulesine yaklaştılar. Büyük, kırmızı çan kulesinin dibinde neredeyse bir filika büyüklüğünde altın yaldızlı bir kafes vardı. Kafesin içindeyse Venedik'in amblemi olan devasa bir aslan volta atıyordu. Feyra yaratığa daha yakından bakabilmek için duraksadı. Kürkü parlak altın rengi değil, sanki tamamı yamaymış gibi kahverengiydi. Kabarık yelesiyse yer

yer dökülmüştü ve pire ısırıkları göze çarpıyordu. Yalnızca donuk gözleri, batan güneş sayesinde parlıyor ve Feyra'nın kilere uyan bir kehribar rengine dönüyordu. Ancak hiçbir şey hayvanın ıstırabını gizleyemezdi.

"Bu Aziz Mark'ın gerçek olan aslanı," dedi Annibale. "Konsey canlı bir hayvanı burada tutar. Bu ölünce yerine başka bir tane getirirler. Güya," dedi ağır bir alaycılıkla, "bunun şehrin şansı olması gerekiyor."

Feyra düşmanı için üzülmeyi beklemiyordu, ama bir aslanın bu hale gelebileceğini hiç bilmiyordu. Çoktan yenilmiş görünüyordu. Onu volta atar halde bırakıp dükün sarayına giden geniş caddeyi geçtiler.

Annibale ve Feyra birlikte kendilerine boş gözlerle bakan ve orada gözcülük yapan kaymaktaşından oyulmuş devlerin olduğu geniş beyaz merdivenlere ulaştı. Merdivenleri tırmanırken Feyra'nın dizleri biraz titremişti. Bu merdivenleri ilk kez çıkışını, şu an kapıda duran iki muhafızın onu o gece kovalayışını hatırladı.

Merdivenlerin başında Annibale, perçemine dokunarak yüzünün önünde mızraklarıyla yolu kapatan iki ruhsuz muhafıza seslendi. "*Doktor Annibale Cason,*" dedi mütevazı bir tavırla, "Dükü görmeye geldim."

Muhafızlar ona değil, gaga maskeli Feyra'ya baktı. "Roze-tiniz *Signor Dottore!*" dedi biri.

Feyra siyah eldiveninin avucunda parlayan dükün mührünü öne uzattı. Muhafız uzanıp mührü ters çevirdi. Feyra da metal diski muhafızla beraber inceledi, bir yüzünde dük ve Aziz Martin, diğerindeyse sadece Çoban Peygamber vardı. Aynı doktor pelerininin altında, bağrında taşıdığı duka altını tasarımı gibiydi.

Bekledi. Sonunda dükü göreceğini inanamıyordu. Sebastiano Venier; Lepanto Amirali, Venedik Dükü ve tabii Feyra'nın büyük amcası.

Sadece mührün yeterli olması Feyra'yı şaşırttı. Mızraklar yolu açmış ve içeriye alınmışlardı. Muhafızlardan biri, onlara yolu göstermesi için bordo ve altın rengi üniformalı bir hizmetçiyi el işaretiyle çağırdı. Sırtının dürtüldüğünü hissederek ilerledi, uşağı rolünü oynayan Annibale'nin hemen ardından kendisini takip edeceğini hatırladı. Yürürken hikâyesini prova etti; annesinin ölümünü, gemideki sandukayı, babasını ve Takat Turan'ı ve tabii ki gelecek olan yangını.

Hizmetçi onları muazzam bir odaya çıkan, gösterişli taş bir geçitten geçirdi. Feyra, Topkapı Sarayı'nda birçok şaşkınlık verecek şey görmüştü, fakat asla bunun kadar büyük bir odada bulunmamıştı. Bu tek oda tek başına Ayasofya'nın ana binası kadar büyüktü. Duvarların her bir santimi pastoral sahnelerin olduğu resimlerle kaplanmış, tavan yıldızlar ve tombul meleklerle bezenmiş gök mavisi bir cennete çevrilmişti. Bulutların üzerinde, kuşlar gibi yuva yapmışçasına aşağı sarkan, boyunlarındaki parşömenlerin üzerine ölüm ve doğum tarihleri yazılmış düzinelerce dük vardı. Feyra ürperdi. Eğer mesajını düke iletemezse o da duvardaki yerini, ölüm tarihi bugünü gösterecek şekilde alabilirdi.

Görünmeyen bir iç odadan ayak sesleri yankılandı. Kapı açıldı ve Feyra'nın kalbi çarpmaya başladı. Sonra umutları suya düştü, çünkü odaya giren kardinaldi.

"*Dottore Cason?*" dedi. Feyra, Palladio'nun evinde duyduğu o iyi ayarlanmış sesi tonunu tanımıştı. Adam sadece soru sorarak konuşuyordu. Feyra'nın kanı adeta damarlarında

donmuştu. Başını sallarken gaga adeta bir cellat baltası gibi önündeki havayı kesti.

“Mimara bir şey mi oldu? Yolunda gitmeyen bir şey mi var?” Feyra sessizdi. Annibale de konuşamazdı, yoksa kardinal onun gerçek doktor olduğunu anlardı. Feyra kafasını sallarken bu sefer gaga sağa sola savruldu. Kalbi o kadar hızlı atıyordu ki sesini maskenin içinden duyabiliyordu. Kardinal ağırlığını bir ayağından öbürüne aktarırken korkunç bir sessizlik yaşandı. “Bildiğiniz üzere ben dış dünya ve majesteleri arasında bir kanal görevi görüyorum. Lordumuz peşimi bırakmaz, ancak öncelikle neden burada olduğunuzu sorabilir miyim?” Feyra, Annibale’nin kolunu çektiğini hissetti. Maskeyi çıkarıp kardinali itmek ve giderek yaklaştığını duyduğu ayak seslerine doğru koşmak arasında kaldı. Fakat tam o sırada soldan bir gürültü patlak verdi.

Küçük bir kapı aralığı birdenbire muhafızlarla doluverdi. Bir tanesi kendisine kelepçelenmiş bir mahkûmu çekerken, bir diğeri mahkûmu ardından takip ediyordu. Kardinal sarı kafasını öfkeyle çevirdi. “Beni affedebilir misiniz?” diye sordu Feyra’ya. “Sorgulanacak bir mahkûm. Onu odaya götürün ve beni orada bekleyin,” diye emretti muhafızlara. Sesinde, mahkûmu neyin beklediği hakkında en ufak bir ipucu bile yoktu. “Lordumuzun burada bir görüşme yapacağı yeterince anlaşılır, değil mi? Böylesine bir dikkat dağınıklığına ihtiyacımız var mı?”

Feyra da dönmüştü. Annibale yine kolunu çekiştiriyor, bu oyalanmadan istifade edip kaçmak istiyordu.

Dükün ayak sesleri yaklaşıyordu.

O sırada mahkûm da görüş alanına girmişti, gözleri alev alev parlıyordu ve Feyra onun kim olduğunu biliyordu.

Dehşete kapılmış bir şekilde olanları izlerken, sanki adamın

gözlerindeki alev kalbini ateşledi. Hemen ardından mahkûmun yeleğini alevler sardı. Ateş, kollarından aşağı yayıldı ve kelepçeli olduğu muhafız adamın nefitten bedenini tutarken çığlıklar attı. Talihsiz adam yanan tutsağı da beraberinde sürükleyerek geniş perdelere doğru koştu. Alevler onları iyice yutarken kadife perdeleri yırtarak onlara sarmalandı. Fakat perdeler de alev aldı ve ateşler boyalı tavana sıçradı. Boya pigmentleri aşağıdakilere küçük ateş parçaları yağdırırken neşeli şekilde çatırdıyordu.

Feyra, kardinalin iç odaya koşuşunu izlediği sırada, yükselen duman onları gözden saklayıncaya kadar kapının ardında duran uzun, beyaz şapkalı bir figür gördü. Odadan kaçarken Feyra ve Annibale rollerini unutup önlerine çıkan herkese sarayı boşaltmaları için bağırdılar. Annibale onu büyük, beyaz merdivene doğru itti. Merdivenlerden sekerek inerken her adımları birbirine uyuyordu. Tam aşağı ulaştıklarında Feyra, en son bu merdivenlerden inişini ve mutfaktakilerin fakirlere ekmek getirişini hatırladı. Annibale'nin kolunu kavrayıp çığlıklar atarak dumanın üzerinden, "Hizmetçiler!" diye bağırdı. Sarayın kiler ve mutfaklarına dönerek herkesi uyarıp, hizmetçiler ordusunu meydana gönderdiler. Kesilmekten kurtulan tavuk ve domuzlar insanların bacaklarının arasından kaçıyor-
du. Dışarıda çığlıklar, ağlamalar, çan sesleri, dualar ve Aziz Mark'ın aslanının karabasanlardan fırlamış kükremesiyle karışık bir uğultuyla karşılaştılar.

Feyra ve Annibale mahşere bir kez daha bakmak için arkalarını döndü. Yaprak şeklinde işlenmiş saray pencereleri şimdi

topaz rengi alevlerin yanında siyah dantele benziyordu. Pembe beyaz tuğlalar hızla kararıyordu. Feyra'nın yangının ne kadar gürültülü olabileceği hakkında bir fikri yoktu. Alevler bir aslandan daha gür kükreyebiliyor, kalaslar yamulup düşerken çığlıklar atıyor, camsa erirken avazı çıktığı kadar haykırıyordu. Havada süzülen küller gözlerine batsa da Feyra, kendini garip bir şekilde güzel fakat korkunç manzarayı hipnotize olmuşçasına izlemekten alamıyordu. Kardinalin yardım etmek için koşuşunu görmüş olsa da düke yardım etmek için yapabileceği hiçbir şey yoktu. Artık riskte olan şehrin ta kendisiydi. Dönüp meydandan Annibale ile kaçabilirdi, ancak ne o ne de kendisi böyle bir şey yapabilirdi. Onlar şifacı ve hayat kurtarıcıydı. Bu mahşer yeri onlara kalmalarını haykırıyordu. Konuşmadan yapılan bir anlaşmanın sonunda Annibale ve Feyra, yakındaki gölete koşarak yangını söndürme umuduyla kovaların taşındığı zincire katıldı.

Zincir, orada bulunan beyaz saç ve sakallı uzun bir adam tarafından gayet iyi organize ediliyordu. Uzun cüppesi zarar görüp kararmıştı ve etekleri bir seyyar satıcınınki gibi yırtılmıştı. Bu bir papaz ya da keşiş olabilirdi, fakat insanları bir ordu komutanı gibi örgütlüyordu ve en iyi komutanlar gibi sadece emir vermekle kalmıyor, en çok yıpranıp ateşe en çok yaklaşan da kendi oluyordu. Adamın işaretini takip eden Feyra, onunla Annibale arasında sıradaki yerini aldı ve tuzlu suyla dolu kovaların elden ele gönderilmesine yardım etti. Geçen saatler boyunca kol kasları şişti ve elleri su topladı. Feyra, şehrin dört bir yanından akın akın yardıma gelen Venediklilerde en güzel örneğini gördüğü insan ruhuna hayran olmaya başladı. Yangın söndürme çabaları artınca Feyra'nın yorgun ellerinden geçen kaplar değişmeye başlanıyordu. Artık

sadece kovalar değil, ibrikler, leğenler, hatta bebek küvetleri bile vardı. Büyük, beyaz saray yanarken gözlerinin önünde gerçekleşen bu dram, bu yangın, ellerinde tuttuğu mütevazı ev eşyalarıyla söndürülmeye çalışılıyordu. Kırılmış çömlekler ve üzerinde çocuklarının adları yazan vaftiz kâseleri aracılığıyla bu insanları *taniyordu*.

Bitmek tükenmek bilmeyen gece ilerledikçe Feyra, neredeyse durduğu yerde kükreyen alevin beyaz sıcağında yanarken uyuyakalacaktı. Gaga maskesi çoktan kaybolmuştu; yanmış, ezilmiş ya da kaçarken kullanılmış olabilirdi ve bunu asla bilemeyecekti. Ayakları kovalardan dökülen sular yüzünden buz kalıplarına dönmüştü. Fakat görünen o ki yangın hızlanıyordu ve sonunda beyaz saçlı komutan kova sırasına dönerek, “Yangın bazilikaya sıçrayacak,” diye bağırdı. “Hazine binasını yıkmalıyız. Erkekler, yanıma gelin! Balyoz ve koçbaşı getirin.”

Gece olaylar o andan itibaren değişti. Erkekler eski *Zecca*’nın antika duvarlarına, darphaneye ve hazine binasına yıkımın zevkiyle saldırmaya başladı. Eski taşlar ellerinin altında sarı gökyüzüne karşı, yangının sıçrayamayacağı bir boşluk açılincaya dek tek tek sökülüyordu. Feyra çaresizce Annibale’ye bakındı ve bir ya da iki kere erkeklerin arasında, yüzü bir bataklık kadar siyah ve dumanla gölgelenmiş halde gördü onu. Sonra Ferya pelerini çıkarıp kova zincirindeki kadınları yeniden örgütledi ve erkeklerin eksikliğini gidermek için çabalarını ikiye katladı. Yangın söndürülmeye uğraşılırken zaman buldukça küçük incinmeleri tedavi etmeye çalıştı; küçük yanıklar, ciğere dolan duman, hatta erimiş bir fayansın düşerek kafasına saplandığı bir kadın.

Sıraya geri döndüğünde Feyra olayların tezatlığı karşısında sarsıldı. Bu insanlarla beraber büyük altın kiliselerini, üzerinde alevler yüzünden altın rengine dönmüş dört bronz atın yükseldiği kiliseyi kurtarmaya çalışıyordu.

Alevlerin üzerinden yükselmelerini izlerken, bütün olanların onların suçu olduğunu, bu gecenin hâkimiyetinin dörtlünün içindeki kızıl ata ait olduğunu biliyordu. Neden bu dört bacaklı şeytanları kurtarmalıydı ki? Ve insanların bugün festivalini kutladığı, orada domuz derisinden battaniyesine sarılı duran Aziz Mark'ı? Bırakayım, orada bir Aziz Günü ziyafeti gibi pişsin diye düşündü. Yine de ritmini yavaşlatmadan, durmak bilmeyen kova alışverişini bırakmamıştı.

Şafak vaktinde kazanıyorlardı. Saraydan büyük bir parça koparmış olmasına rağmen açgözlü yangın tatmin olmuş ve küçük parçalara bölünmüştü. Tapınakla gözcü atlar tütüyordu, ama güvendelerdi. Gece gündüze dönerken, güneş bambaşka bir dünyaya doğdu. Saray, insanlar, her şey siyahtı. Gökyüzünden bile kurum rengi küller yağıyordu. Var olan tek renk etrafa dağılmış, küllerle küçük girdaplar oluşturan Aziz Mark güllerinin yapraklarının kırmızısıydı.

Feyra elindeki kovayı ayaklarının dibine bırakıp sendeleyerek kilisenin köşesine gitti. Erkekler dağılırken çaresizce Annibale'ye bakınıyordu.

Onu bazilikanın köşesine yaslanırken buldu. İki büküm olmuş, öksürüyordu, yüzü bir patlıcan kadar morduydu. Onu açık alana çıkararak kırık bir sütunun üzerine oturttu ve nefes alıp verişlerini dikkatle izledi. Bütün o aylar boyunca yüzünü maskesiyle örtmüştü, şimdiyse yalnızca şehrin pis havasına değil, yoğun dumana da maruz kalmıştı. Yangın söndürülmüştü. Feyra dükün güvende ve Takat'ın da ölmüş

olmasını diledi. Gitme zamanları gelmişti. Elini uzattı. “Eve gidelim,” dedi.

Annibale konuşmadan, hırıltılı bir şekilde nefes alarak güçlkle kalkabilmişti ki nehir kıyısından, arkasında bir kuyruklu yıldız gibi duman taşıyan bir adam koşarak geldi ve nefes nefese uzun boylu keşişin önünde durdu.

Yaşlı adam ona doğru seslendi. “Tomasso,” dedi uzun kolunu adamın omzuna koyarak. “Sakinleş. Yangın söndü ve biz bu savaşı kazandık.”

“Pek öyle değil,” dedi kararmış üniformalı adam. “Yangın *Piombi*’ye sıçramış ve mahkûmların hepsi hücrelerinde hindiler gibi pişmiş. Şimdi de Merceria’nın diğer kıyısına yayılıyor.”

“Rialto Köprüsü!” Keşiş, uzun adımlar atarak onu takip edebilecek gücü olanlarla yürümeye başladı.

Feyra, Annibale’ye dönerek, “Palladio!” dedi.

İnsan kalabalığının ardından bazilikayı geçtiler. Feyra bir kez daha bronz atlara baktı. Bir demirci ocağında ısıtılmış gibi parlıyorlardı. Sanki bazilika üstün bir güçle çektikleri el arabalarıymış gibi dördü de kırmızı ağızları açık, parlak toynaklarıyla ileri atılıyordu. Yangın tapınaklarına dokunmamıştı. Atlar kendilerine ait olanı korumuşlardı.

Onlara sırtını döndü. Campo Fava’daki evi, yangının yolunun üzerinde olan mimarı korumaya niyetliydi. Aziz Günü nedeniyle normalde satıcıların olduğu kalabalık pazar yerinde yangınla yarışmışlardı. Bir an için arkasını dönen Feyra bütün el arabaları ve tezgâhların yandığını gördü. Cam üfleyicilerin malzemeleri ısıyla çatırdıyor, patlıyor, kaldırımlara rengârenk erimiş camlar püskürtüyordu.

Eski köprüye ulaşmadan o ve Annibale, kalabalıktan ayrılıp, kapısında altın pergelin bulunduğu evin olduğu

küçük meydana yöneldi. Arkalarından tükenmek bilmeyen duman onları takip ediyordu. Feyra kapıyı yumrukladı ve aşçı belirdiğinde hâlâ nefessiz olan Annibale adına konuştu.

“Corona Cucina,” dedi. “Evdeki herkesi topla ve onları güvenli bir yere götür. Büyük bir yangın çıktı, bu tarafa geliyor.” Aşçının sorularını engellemek için elini kaldırdı. “Efendin burada mı?”

“Evet, Zabato da burada.”

Feyra kadını iterek içeri girdi, yolunu iyi hatırladığı çalışma odasına yöneldi. Palladio’yu her zamanki pozisyonunda, çizimlerinin üzerine eğilmiş, Zabato ile görüşürken buldu. İkisi birden her zaman görmeye alışık olduğu gibi kafa kafaya vermişti. Bu iki adamın güvende olması için elinden geleni yapacaktı. İki adam, görüşmelerini neyin böldüğünü görmek için kafalarını kaldırdı.

“Feyra?” Palladio’nun gözleri kapıya odaklanırken kara kaşları havaya kalktı. “Peki, ya bu kim?”

Feyra, Annibale’nin yüzünün onlara yabancı olduğunun farkına vardı. Annibale öne atıldı. “Ben doktorunum ve buraya bana verilen görevi yerine getirmeye geldim,” dedi. “Dükün sarayında bir yangın çıktı ve Merceria üzerinden Rialto’ya doğru ilerliyor.”

Palladio şaşılacak şekilde hızlı hareket etti. Çıkardığı ses-ten içinde eşyalarının bulunduğu anlaşılan yumuşak deriden bir çantayı kaptı. “Zabato. Evdekileri Accademia’ya götür.” Tasarımcısı da ayaklanmıştı. “Nereye gidiyorsun?”

Palladio kapıya yöneldi. “Eğer yangın Rialto’ya sıçrarsa şehrin diğer yarısı da yanar.” Kapıya döndü. “Köprüyü yıkmak zorundayız.”

Feyra ve Annibale, caddeden geçerken Palladio'ya yetişmekte güçlük çektiler.

Biraz sonra büyük köprü karanlığın içinden, safran rengi gökyüzüne karşı kara bir kemer ve taş kazıkların arasından çıkan tahtalar misali yükseldi. Feyra, büyük yangın için kovaları organize eden, hatta çocuklara bile tahta yapıya tehdit oluşturabilecek kıvılcımların üzerine basma görevi veren gururlu, uzun boylu keşişi seçebiliyordu.

Palladio direkt keşişin yanına gitti ve kollarını sallayıp köprüyü göstererek konuşmaya başladı. Feyra kalasların çatırtısından konuşmanın çok az bir kısmını duyabildi, ancak Palladio hemen yanlarına döndü. "Doktor, benimle gel. Feyra diğerleriyle birlikte köprüye git."

Feyra huzursuzluktan kaskatı kesildi. "Ne yapacaksınız?"

Palladio çantasını yere koydu, içinden bir keski çıkararak Annibale'ye uzattı. Kendi elindeyse büyük başlı bir çekiç vardı. "Önemli olan kazıkları çıkarmak. Sonra tüm köprü devrilir."

İki adam suya girip, kadın ve çocukların karşı kıyının güvenliğine ulaşmak için köprüyü geçmelerine rağmen köprüye aşağıdan saldırdılar. Palladio tüm gücüyle köprünün iki ayağındaki kazıkları tutan kirişlere yoğunlaştı. İki adam çekiçleyip duruyordu, fakat yangın büyüyordu. Keşiş, adamları kıyıdaki tahtaları sökmeye gönderdi, ama kısa süre sonra yangın önlerini kesti. Aralarında keşişin de bulunduğu bir grup erkek yardım etmek için suya girdi. Feyra korku içinde onları dinliyor, kanayana kadar parmaklarını ısıırıyordu, zira

köprünün üstlerine çökmesinden korkuyordu. Önünde suyu ateşe çeviren yansımayı görüyor, fakat dönmüyordu. Kirişler sökülmeden güneş tamamen doğmuştu ve kemer yalpalamaya başladığında Feyra, daha fazla bekleyemeyerek sahip olduğunu bilmediği bir güçle iki adamı sudan çekmeye gitti. Büyük yapı çökmeye başladığında karşı kıyıda toplanan kalabalığın hayret dolu çığlıklarını duydu. Bu sembolik köprünün yok oluşu onlar için bir felaketti.

Feyra hayatının amacı bir şeyler inşa etmek olan Palladio için yaptığı bir şeyi yok etmenin ne anlama geldiğini merak etti. Ancak yaşlı adam doğrulduğunda gözlerindeki sadece ateşin yansıması değil, belirli bir hazzın parlamasıydı. “Yıkılan bir şey her zaman baştan inşa edilebilir,” dedi gülümseyerek.

Annibale suda onlara doğru ilerledi. “Gelin. Güvenli bir yere gitmemiz gerekiyor.”

Yangının evine uğramadığı Palladio yatağına kavuştuğunda, Feyra ve Annibale, Riva degli Schiavoni yönünden meydana çıkıp eve döndüler. Gözleri kan çanağı, saçları küle kaplı, yüzleri ve uzuvları kuruma bulanmış bir halde közlerin ve gül yapraklarının içinden yürüdüler.

Dükün mahvolmuş sarayının önünde bir ressam şövaletini kurmuş, paletini hazırlamış, yapacağı resim için ölçü alıyordu. İki doktor yanından geçerken karakalemle hızlı ve sinirli darbeler eşliğinde resmetmeye başladı; yıkımın estetiğini yakalamaya çalışıyordu.

Çan kulesinin dibindeki kafesinde, Aziz Mark’ın aslanı tütmede olan bir iskeletti adeta. Hayatı boyunca olduğu gibi, şimdi de kararmış parmaklıkların ardında hapsedilmişti.

Otuz Yedinci Bölüm

Feyra bekçi Bocca'ya baktı. Kulübesindeki yatağında ter içinde kıvranıyordu.

“Ona ne oldu Salve?” diye sordu. Cüce her zamanki gibi karanlık köşesindeydi. Doktorla aynı odadayken asla konuşmazdı.

Annibale için kötü bir sabah olmuştu. Uykusuzluktan yorgun düşmüştü, duman solumaktan ciğerleri ağrıyordu ve her tükürdüğünde kül kusuyordu. Üstelik maskesi olmadan kendini çıplak hissediyordu, özellikle de bu adada. Kaçınılmaz açıklamalar, ada halkının, özellikle kadınların hayran bakışları onu her zaman olduğundan daha da kaba birine dönüştürmüştü ve Feyra hırsını Salve'den almasından korkuyordu.

Annibale'ye dönerek, “Gidip biraz dinlen,” dedi Feyra. Gözleri neredeyse kapanıyor, olduğu yerde sendeliyordu. “Bu halde kimseye yardımcı olamazsın.” Doktor hiçbir şey söylemeden dönüp gitti. Gider gitmez Salve de köşesinden çıktı.

“Ne oldu?” diye sordu Feyra kibarca.

“Doktor yok.” Salve kelimeleri oluşturabilmek için çabalıyordu. Hasta babasını işaret etti. “Su çekti. Tezon'a götürdü.”

Bocca'nın günlük görevlerinden bir tanesi de kitaplı aslan kuyusundan bir fiçı su çekip Tezon'un verandasına bırakmaktı.

Feyra ürperivermişti. "Sonra?"

"İçeri götürdü."

Feyra'nın yüreği burkulmuştu. Kapıda bırakmak yerine, Bocca hastaların bardaklarını doldurmak için fiçıyla beraber duman odasını ve kapıları geçmişti. Gösteriş veya iyi niyet, bunların hiçbiri fark etmezdi. Bu onu hasta etmeye yetmişti.

Feyra bekçinin parmaklarını çevirdi. Hepsi siyahtı. Annibale'yi uyandırmaya gitti.

Teriacası'yla adadakileri koruma gayreti sırasında, hemen yanındaki bekçi evindeki baba ve oğula ilaç vermeyi ihmal ettiği için Feyra kendini berbat hissediyordu. Bocca sedyeyle Tezon'a taşınıp olabildiğince rahat ettirildiğinde Feyra hemen bekçi evine döndü. Salve karanlık köşesinden ne yapacağını bilmiyormuşçasına ateşi seyrediyordu. Feyra'nın yüreği onunlaydı, onu olduğu gibi görüyordu; annesiz bir çocuk. Ve belki de babası da elinden alınacaktı. Ateşin diğer tarafındaki banka, Bocca'nın yerine oturdu.

"Ee?" dedi Salve gölgenin içinden.

"Olabileceği kadar iyi," dedi Feyra dikkatlice. Yalan söylemek istemiyordu. Bocca'nın ateşi epey yükselmişti ve geceyi atlatamayabilirdi. Feyra çocuk onun sorumluluğundaymış gibi hissetti. Korsesinin içine uzandı.

Kalbinin hemen üzerine yerleştirdiği madeni para hâlâ sıcaktı. Yanmış şehri terk ettiklerinde dükün hayatta olduğu ve dinlenir dinlenmez günbatımında insanlara sesleneceği kulaktan kulağa yayılmıştı. Feyra, sultanın planının ikinci kısmının engellenmesine yardımcı olmuş ve kızıl atı geri çevirmişti. Şimdiyse Bocca ve zavallı oğlunu kurtarmak için

elinden gelen her şeyi yapacaktı. Duka altınını ışığa tuttu ve üzerindeki figürün düke olan benzerliğine baktı. Büyük amcasının hep kalbinin yanında olmasına rağmen onunla hiç tanışamamasının garip olduğunu düşündü.

Parayı Salve'ye verdi. "Bu senin için, çünkü baban iyileşene kadar sana bakamayacak. Merak etme." Çocuk altını ateşin üzerinden biçimsiz eline aldı. Avucuna zar zor sığıyordu. Gözleri para kadar açılmıştı.

"Neden... vermek... bunu?"

"Sana bakmak istiyorum. Bu akşam bana gel, senin için özel bir karışım yapacağım; seni güvende tutsun diye."

Bekçi evinde şimdi yalnız olan Salve, parayı elinde çevirdi. Feyra'nın sözleri kusurlu kafasında çınlarken parayı dudaklarına götürdü.

Feyra o gece evinin kapısını açtığında Annibale'yi görmeyi bekliyordu. Salve'yi çağırdığını unutmuştu ve misafirini görebilmek için yere bakması gerekti.

Onu sevecen bir tavırla içeri davet etti. Feyra adaya ilk geldiğinde evi için yaptığı tadilatlardan beri Salve buraya gelmemişti. Salve alıcı gözle yaptığı işin sağlamlığına bakarken Feyra, o zamandan beri ne kadar kötü bir arkadaş olduğunu fark etti. Oturmasını önerdi. Salve oturmadi.

"Dedin... bakmak."

"Evet," dedi Feyra, "al bunu." Öğleden sonra büyük bir suçluluk duygusuyla yaptığı karışımı masadan aldı. Şişeyi kendinden emin bir şekilde uzattı. "Bu seni babanın hastalığından koruyacak."

Çocuk şişeyi alırken bir an için parmakları birbirine değdi. Şişe çocuğun elleri için çok büyüktü ve şişeyi gergin bir şekilde döndürüyordu, sanki cesaretini topluyordu.

“*Sen bakmak bana,*” dedi kendi sorusunu cevaplar gibiydi.

Feyra yavaşça kafasını salladı. “*Sana ben bakacağım.*”

“*Peki... ben bakmak sana?*”

Bakıştılar. Çocuğun bakışları tereddütsüzdü. Feyra ilk defa Salve’nin gözlerinin mavi olduğunu fark etmişti, fırtına sonrası bir göletin mavisini. Ve yavaşça kendisine bir teklifte bulunduğunu anladı.

Kalbi çarpıyordu. Biraz zaman kazanmak için derin bir nefes aldı.

“*Teşekkür ederim Salve, ama... yani... sen...*”

“*On yediyim.*” Yamuk damağından dolayı kelimeyi söylerken güçlük çekiyordu.

Feyra şaşkınlığını gizlemeye çalıştı. Yaşını asla tahmin edemezdi. Biçim bozukluğu onu çocuksu gösteriyordu, ancak diğer zamanlar konuşması ve marangozluk yeteneği daha olgun bir adam olduğunun işaretiydi.

İçinde öyle güçlü kabaran bir acıma dalgası hissetti ki gözünden yaşlar akmaya başladı. Bu sabah yanılmıştı. O bir çocuk değildi. O bu biçimsiz bir bedene hapsolmuş bir adamdı. Salve’nin her gün onun yüzünden çekmiş olabileceği binlerce küçük zulmü düşündü, hazırlıksızken veya Annibale’yi düşünmekten perişanken onu ihmal veya göz ardı ettiği zamanları. Zaman zaman Salve’nin onu ayrıcalıklı tuttuğunu fark etmişti, ancak bunun Columbina Cason’un darbelerinden kurtuluşunun minnettarlığı olduğunu düşünüyordu.

Ama şimdi çok daha derin bir şey hissediyordu. Salve’nin Annibale’ye olan nefretini, doktorun annesinin elinden çok

çekmesine bağlıyordu, ancak şu an bunda da yanıldığını anlamıştı. Ona gülmek ya da onu reddetmek istemiyordu, belki de ona sırrını açarsa duyguları incinmezdi.

“Üzgünüm Salve, yapamam. Başkasını seviyorum.”

Salve bunu çoktan biliyordu. “Doktoru seviyorsun.”

İlk defa gerçeği kabul etti. “Evet.”

Ancak sonra korkunç hatasının farkına vardı. Yaptığı şey Salve’nin gururunu korumak değil, kalbini kırmaktı. Onu reddetmek yerine, korkunç görüntüyü yansıtan aynayı gözüne sokmuştu. Yangında maskesi yandığından beri her şey çok daha kötü olmuştu. Salve artık Annibale’nin yüzünü görebiliyor, hem olabileceği hem de asla olmayacağı şeyi görüyordu. Salve döndü ve elindeki küçük Teriaca şişesiyle evi terk etti. Feyra’nın, Salve’nin gözlerindeki acıyı görmemesi imkânsızdı.

Salve kitaplı aslan kuyusunu geçerken Teriaca’yı kuyuya attı. Sonra kısa bacaklarının onu taşıyabildiği en hızlı şekilde Tezon’a koştu.

Eğer Feyra’nın söylediklerini düşünürse, kelimeler bir yılan gibi kalbini sarıp patlatana kadar sıkacak ve o zaman kan kaybindan ölecekti. Amacına odaklanmalıydı. Ona her zaman hakikatli davranan tek adamı istiyordu. Çünkü babası tüm o suçlama ve küçümsemelerine rağmen anormal oğluyla ilgilenmiş, biçimsiz ağzına yiyecek ve yamuk sırtına giyecek vermişti. O Salve’nin annesi gibi çekip gitmemişti.

Salve hastanenin kapısına ulaşabilmek için parmak ucunda yürümek zorunda kalmıştı. Uzun odada sadece üç hasta

bırakılmıştı. Oda içinde zencefil ve reçine yanan mangalla aydınlanıyordu. Çektiği ikinci perdenin ardında Bocca'yı buldu.

Salve cesedin başında durdu ve ancak o zaman gözyaşlarının akmasına izin verdi. Bocca artık onu duyamazdı, bu yüzden konuşsa da olurdu. Babasına söylediği ilk kelime ağzından döküldü.

“*Papa,*” dedi kelimenin karanlığın içinde yankılanmasını dinleyerek.

Sonra hâlâ sıcak olan cesedin yanına yattı, babasına sarılarak ölümü bekledi.

Otuz Sekizinci Bölüm

Feyra hayatı boyunca Salve'ye ağladığı kadar hiçbir hastaya ağlamamıştı.

Önce arkadaşı olup sonra yerine başkasını koyarak Salve'yi hayatındaki herkesten daha fazla ihmal etmiş ve küçümsemişti. Umursamayacağı bir arkadaşlık kurmak yerine, en başında onu kendi haline bırakmalıydı. Ağlarken tekrar tekrar adını söyledi. Peçesi sıırıslıklam olana kadar gözyaşlarını döktü ve babasının yanına gömülmesi için onu bizzat kendi hazırladı. Biçimsiz yanağını öpüp, sertleşen elini açtı. Avucunda Feyra'nın ona verdiği altın vardı. Parayı da öptü ve onu uzun süre durduğu korsesinin içine geri koydu.

Bekçi ile oğlunu öldürdükten sonra veba, ansızın adayı terk etmiş benziyordu.

Venedik'ten gelen haberlere göre altı bölgenin dördü vebadan arınmıştı. Feyra, Takat'ın bahsettiği arındırıcı ateşin planlarının aksine, ölümler yüzünden havada asılı kalan mikrobu temizlediğinden şüpheleniyordu.

Son hastalar da ya ölmüş ya iyileşmiş, Tezon boşalmıştı. Feyra geleceğın kendisi ve Annibale için neler planladığını

düşünüyordu. Teklifini bir kez olsun yenilememişti, ancak Feyra arkadaşı ve meslektaşı olarak da burada kalmaktan mutlu olacağını düşünüyordu. Fakat bir hastane hastalar olmadan işleyemezdi. Son günlerde Teriaca yerine reçetelere diş ağrısı için ağaç kabuğu, kasık krampları içinse hodan otu yazıyordu.

Bir bahar günü Murada'ya çıktı ve güneşin aydınlattığı suları yaran uzun bir geminin geçtiğini gördü. Gemiye bir Kıbrıs gemisi olarak tanımladı. Huzursuz olmuş, korku bir kaya gibi midesine oturmuştu. Venedik ve dış dünya arasında ticaret kaldığı yerden devam ediyordu. Kafasını uzaklara çevirip, Palladio'nun uzak adasında göğe yükselen kilisesini hayal etti. Bir gün kilise inşaatının tamamlanacağını, dükün artık Annibale'ye ihtiyacının kalmayacağını ve devletin adayı geri isteyeceğini biliyordu.

Ertesi gün Feyra ile Annibale, şifalı ot bahçelerinde küçük tohum yataklarına yeniden tohumlama yaparken, Badessa onları ziyarete geldi. Bu, Tezon boşalınca kendilerine edindikleri bir işti. Rahibeleri tarafından takip edilen Badessa, yatakların arasından onlara doğru yürürken Feyra elleri belinde doğruldu.

Annibale küreğini vahşice yere saplayıp, Badessa'ya bakmadı. "Geri dönüyorsun," dedi.

Badessa kibarca yanıt verdi. "Evet. Rahibe Immaculata dün Miracoli'ye döndü. Bölge mikroptan arınmış. Rahip Orlando'nun yerine geçmesi için yeni bir papaz atıyorlar. İyi bir adam olduğuna inanıyorum."

Annibale burnunu çekti. "Sizin için bir kayık ayarlarım. Bocca..." derken sesi gitgide kısılmıştı.

Badessa kafasını salladı. "O ve oğlu için dualarımızı ettik. Rahibe Ana bir kayık için çoktan feneri yaktı."

Annibale cevap olarak kısaca kafasını salladı. “Sizi geçirelim.”

Feyra onları takip edip etmemek konusunda kararsızken kendisini Badessa’nın yaptığı el işaretiyle davet edilmiş buldu.

Yaşlı kadınla beraber kol kola yeşil bahçenin içinden bekçi evine kadar yürüdü. Büyük kapıya geldiklerinde Badessa geride durup rahibelerin geçmesini bekledi. Elbisesinin kolunun içinden beze sarılı ağır bir kitap çıkarıp Feyra’ya uzattı. “İhtiyacın olursa diye,” dedi ve Feyra reddedemeden kapıdan geçip gitti. Feyra kitabı açmadı. Ne olduğunu biliyordu.

Badessa dahil tüm rahibeler teker teker rıhtımdaki sağlam kayığa bindi. Badessa kayığa yerleşince arkasını döndü. “Gitmeden önce son bir şey daha var, *Dottore* Cason. Rahibe Immaculata adamızdaki bazı ailelerin evlerini ziyaret etti. Bazıları hâlâ boş ve güvenli, ancak bazıları çürümekte ve başıboş köylüler tarafından alıkonulmakta. Eğer küçük topluluğunuz yakında eve dönmezse devlet ailelerin kütüklerini yeni yerleştikleri evlere alacak. Birçok kişi yangında evinden oldu.”

Annibale’nin yüz ifadesi maskesi olmadığı halde bile anlaşılıyordu. “Bunu ailelere söylediniz mi?”

Başrahibenin kaşları neredeyse uzun başörtüsünün içinde kayboldu. “Tabii ki. Sonsuza dek burada yaşayamazlar. Denizi ikiye yarsanız bile sonsuza dek o halde tutamazsınız,” dedi kibarca. “Bir gün üzerinize kapanır.”

Feyra anlamıştı artık. Garip ve hastalıklı cennetleri bir sona yaklaşıyordu.

Otuz Dokuzuncu Bölüm

Doktor Valnetti'nin öfkesi onu her şeyden alıkoyuyordu. Artık ona yardım edebilecek hiçbir şey kalmamıştı.

Miracoli bölgesi hayalet bir şehre dönmüştü adeta. Evlerin yarısı boş, diğer yarısı da ölmekte olanlarla doluydu. Dört Hırsız Sirkesi'ni satamaz olmuştu ve artık şaraba parası yetmediğinden akşamları içerdği alkol yüzünden sirke içiyordu. Bölgesinde en az ölüm olan doktora verilecek bir fıçı Gascon şarabını kazanması çölde su bulmak kadar uzak bir ihtimaldi, zira son günlerde yaptığı tek şey ölüm belgesi yazmaktı. Aslında koğuşun doktoru olarak yaptığı tek iş buydu. Belki de şurubundaki diğer malzemeler yüzünden değişik ve sanrılara benzeyen rüyalar görmeye başlamıştı. Bu rüyaların hepsi bir hayalet gibi dönerek gezen yeşil elbiseli, gizemli bir kadınla doluydu. Midesini kemiren bir açlıkla uyandı, fakat ne ekmek alacak parası ne de ona hizmet edecek hizmetkârları vardı. Kalan son parasını da yeşil elbiseli kadını Lazzaretto Novo olarak bilinen karantina adasına götürmesi için tuttuğu açgözlü kayıkçıya vermişti.

Annibale Cason'un adasına.

Tüm bunların ardında Cason'un olduğunu biliyordu. O cadının, Cason'un yarattığı olduğuna ve bir şekilde şu Teriaca denen şeyle çılgın girişimlerine para sağladığına olabildiğince inanmıştı. Cason ve yeşil cadısını Konsey'in önüne çıkarmak artık Valnetti'nin yaşamdaki yegâne göreviydi. Nefret onu yönlendiren tek şeydi, ancak nefretini tüketemezdi. Bu yüzden para karşılığı garip bir iş teklifi alınca memnuniyetle kabul etmişti.

"Semender mi? Kim bu Semender?"

Uşağı, maaşına karşılık olarak doktorun tüm gümüş yemek takımlarını alıp çoktan gittiği için Valnetti, kapıya bizzat bakmak zorunda kalmıştı. Küçük ve pis çocuğa tepeden baktı.

"Semender," dedi çocuk kelimeyi tartarak, "Cannaregio'da bir efsanedir. Yangından kurtuluşu ve kertenkeleye benzer özellikleri nedeniyle ona Semender deniyor *signor*."

"Ne gibi?"

"Öncelikle pullu derisi olması, bir zeytin korusundaki kertenkele gibi zeytinyağıyla dolu bir küvette yaşaması, bir kertenkeleninki gibi çatallı dili ve on..."

"Evet, evet," diye tersleyerek çocuğun sözünü kesti Valnetti. "Peki, ya sen onu gördün mü?"

"Hayır. Ama arkadaşım Luca görmüş. Onu camdan görmüş. Korkunçmuş, tüm derisi yanıkmiş ve kömür kadar kara, korkunç gözleri varmış. Luca ona bir şeytan gibi tısladığını söyledi, çünkü o dilimizi konuşamıyor."

"Venedik dilini bilmiyor mu?"

"Sadece birkaç kelime, *signor*."

“O zaman onu nasıl tedavi edeceğim? Vaktimi harcıyor-sun,” dedi yüksek sesle.

“Hayır, *signor*, harcamıyorum,” diye karşı çıktı çocuk. “Ona ekmek ve balık almamız için bize para veriyor. Ama yalnızca genç olanlarımıza, yanında büyükleri istemiyor. Küveti için gerekli zeytinyağını toplamak günlerimizi aldı. Şişelerce lazımdı, tüm marketlere bakmak için neredeyse bir ordu oluşturduk. Ve yerli çocuklar ona Venedik dilini öğretebilmek için koşuşturup duruyor. Ona bakmaya cesaret edebilenler tabii ki. Birini arıyor ve onu bulabilmek için dilimizi yeterince öğrenmiş olmak istiyor. Bazı çocuklar onun yanından cepleri para dolu geliyor.”

Valnetti kapıyı kapatmak üzereydi ki “Para mı?” diye sordu. Sesi midесinin gurultusunu bastırabilecek kadar yüksek çıkmıştı.

“Yabancı para, ama altına benziyor. Gördün mü?”

Doktor parayı çocuğun kirli avucundan alıp, ilkbahar güneşinin ışığına tuttu. Para doktorun en sevdiği şeylerden biriy-di ve kendini bu konuda bir uzman sayardı. Elindeki para bir *sultaniydi*; Osmanlı parası. Madeni paranın bir yüzüne kavuk-lu bir sultanın resmi basılmıştı. Kavuğun etrafında küçük diş izleri vardı, biri sultanı ısırılmıştı.

Çocuk pis elini açınca Valnetti, gönülsüzce parayı geri ver-di. “Bunu sana o mu verdi, şu... Semender?”

“Evet, *signor*,” diye cevapladı çocuk. “Bir tane gidiş, bir tane de bir doktorla dönüş için.”

“Peki, nerede oturuyor?”

“Ailelerin o adaya giderken terk ettiği boş evlerden birin-de, *signor*. Mucizeler kilisesinin yanında.”

Valnetti bir an düşündü. Kâfir parası olsa da altın, altındı. Şapkasını ve bastonunu aldı. “Göster bakalım,” dedi.

Rehberi olmadan da Valnetti evi rahatlıkla bulabilirdi. Ev, meraklı ve korkmuş Venedikli bir çocuk ordusu tarafından martılar gibi sarılmıştı. Her gün yanından geçtiği Santa Maria dei Miracoli Kilisesi'ne o kadar yakındı ki kilisenin gölgesi altında kalıyordu. Fakat bugün bir şeyler farklıydı.

Valnetti sesin kokusunu almışçasına gagalı maskesini kaldırdı. Biri şarkı söylüyordu.

Miracoli rahibelerinin tatlı sesi bu yıl ilk kez görkemli pencere ve bitişikteki manastırdan yükseliyordu. Rahibeler geri dönmüştü.

Valnetti, Cason'un rahibeleri hastanesini yönetmek için adasına çektiğini çok iyi hatırlıyordu. Bu artık Cason'un hastanesinin kapandığı anlamına mı geliyordu? Şarkı kafasında bir zafer marşı gibi çınladı. Afacanlardan bir tanesi sırtı bir fırıncı küreği gibi dik evin kapısını kolluyordu. Valnetti ve küçük rehberini görünce uğursuz bir gıcırtyla kapıyı açıp, karanlık bir üçgen alanı ortaya çıkardı. Bir anlığına etrafa sessizlik ve durağanlık hâkim olmuştu, sonra Valnetti'nin gagasının yanından altın bir para uçtu. Valnetti'yi çağıran çocuk parayı yakaladı ve koşarak uzaklaştı. Altından cesaret bulan Valnetti, karanlığın içine daldı.

Birkaç dakika boyunca hiçbir şey göremedi. Derin karanlıkta ilerlemeye devam etti. Kötü kokular burnuna geliyor, sayısız haşarat ayaklarının altında eziliyordu. Odanın bir yerinde bir şey hızlı ve doğal olmayan bir şekilde nefes alıp veriyordu.

Valnetti, işte, o zaman düz bir yansıma gördü, sanki bir şey bir havuzun yüzeyini dalga dalga bozuyordu. Gözleri

karanlığa alıştıkça bunun bir kişi olduğunu anladı. Doktor beceriksizce ceketinin cebindeki kibrit kutusunu aradı ve kalbi acı acı atarken bir kibrit çaktı. Gördüğü şey yüzünden neredeyse elindekileri düşürecekti.

İlk bakışta derisi yüzülmüş gibi görünen bir adam bir küvetin içinde oturuyordu. Saçı ve kaşları yok olmuş, bur-nuysa iki kara delik kalıncaya kadar erimişti. Sıyrılmış eti yan taraftaki kilisenin fresklerinde resmedilmiş iblislerinki kadar kırmızıydı, yine de çaresizce vücudunu iyileştirmeye çalıştığı kimi yerlerde beyazlıklar vardı. Göğsü ve kasıkları en çok yanmış bölümlerdi, gövdesi kavrulmuş etlerin oluş-turduğu tepeciklerle doluydu. Erkeklik organının bulunduğu yerse çok şükür ki yağa batırılmıştı. Zira doktorluk yaptığı yıllar boyunca birçok şey görmüş olan Valnetti, bu korkunç manzaraya daha fazla katlanamazdı. Yanmış uzuvlar küvetin dışına canavar pençeleri gibi çıkmış, el ve ayak parmakları ateş tarafından anlamsız şekillere sokulmuş ya da koparılmıştı. Ancak adamın simsiyah gözleri kel ve kırmızı başın-dan hâlâ alev alev bakıyordu. O gözlerin içinde Valnetti'yi kasvetli bir ruhun içine çeken öyle sonsuz bir siyahlık vardı ki bakmaya cesaret edemedi.

Semender'in dili bir zamanlar yerinde dudaklarının bulun-duğu açıklığı nemlendirmek için sürekli dışarı çıkıyordu. Ka-lın ve pembe olması gerekirken kara ve bir şiş kadar sivri olan bu dil, ona iyice bir kertenkele görüntüsü veriyordu. Tüyleri özensizce yolunmuş bir kümes hayvanı gibi yer yer yanık de-risinden siyah kıllar fışkırıyordu.

Bu adam öyle kötü yanmıştı ki yaşaması bir mucizeydi.

Ateş bu yaratığı bir şekilde rahatsız ediyor gibiydi, bu yüzden Valnetti memnuniyetle ateşi söndürdü. Birdenbire

rahatlamış hissetti, fakat hâlâ bu korkunç yaratığın gözlerinin önünde, karanlığa mühürlenmiş şekilde duruyordu.

“Yardım et,” dedi adam korkunç bir hırıltıyla. Kelimeler çarpık dili, dudaksız oluşu ve derinlerde bir yerde bir zamanlar olduğu adamın sahip olduğu şey yüzünden bozuk çıkmıştı. Bir aksan yüzünden.

“Yani...” diye kekeledi Valnetti, “doğru önlemleri almışsınız.” Ne zaman korksa yaptığı gibi yine karşısındakini pohpohlamaya sığınmıştı. “Zeytinyağı yanıklarda en etkili maddedir.” Kendi sesi kulaklarına bir yarasanın çığlığı kadar tiz ve yüksek geliyordu. Geri çekilmeye başladı. Bu şeytani yerden ayrılmak için ücretinden feragat etmeye hazırdı.

“Yeşil kadını bulmak gerek.” Karanlıktaki yaratık tereddüt etse de yeterince açık konuşmuştu.

Valnetti duraksadı.

“Ölüm... getir.”

Valnetti’nin küçük gözleri parladı. Semender ile onun aynı amaca sahip olması mümkün müydü? “Aradığın o mu?”

“Yolculuk.”

Valnetti iyi anlamak zorundaydı. “Yeşilli kadını arıyorsun, onu öldüreceksin ve ona ulaşmak için yeterince iyileşmek zorundasın.”

Oturma banyosundaki şey kafa salladı.

“Söylersen, seni öldürürüm.”

Valnetti bir kahkaha patlattı. Semender daha yağ çukurundan kalkamıyordu, fakat yaratık ona olduğu yerden tısladı ve bu korkunç sesin içindeki bir şey doktorun kahkahasını boğazına dizdi.

“Sana yardım edebilirim,” dedi hızlıca. “Nerede olduğunu biliyorum. Yolculuğunda ağrını azaltması için sana biraz

afyon sütü getireceğim. Seni yakındaki kanala götürmek için bir sedye ve orada bekleyen bir kayık ayarlayabilirim. Ama bu sana pahalıya patlar.” Şansını ne kadar zorlayabileceğini merak ediyordu. “Otuz *sultani*.”

Yaratık bir kez daha başını salladı.

Valnetti istekli bir şekilde Semender’e cesaretinin yettiği kadar yaklaşp, yeşilli kadının bulunduğu yeri anlattı. Bu yaratığın bütün sorunlarını çözmesi ne kadar da tatmin ediciydi. Semender’in yeşil cadının icabına bakacak olması ona ne kadar da rahatlık veriyordu. Böylesi, Aniballe Cason’u, Konsey’in karşısında mahkemeye çıkarmak gibi itinalı bir süreçle boğuşmaktan ne kadar da zahmetsizdi. Valnetti’nin, Semender’in fiziksel güçsüzlüğüne rağmen görevini tamamlamadan ölmeyeceğinden hiç şüphesi yoktu. Vücut yerine kullandığı bu köz yığınını hayatta tutan tek şey buydu.

Gerekli hazırlıkları yapmak için rutubetli evden ayrıldığında Valnetti’nin adımlarına çabukluk gelmişti. Semender ona ellerini kirletmeden Cason ve küçük cadısını yok etme teklifinde bulunmuştu. Üstelik çok daha az *bürokrasi* ile.

Bürokrasi, gerçekten, Venedik hakkındaki en yorucu şeydi.

Kırkınıc Bölüm

Rahibelerin gidiŖi Lazzaretto Nuovo'ya edilen vedaların yalnızca baŖlangıcıydı.

Aileler teker teker Miracoli ve Venedik'teki yaŖamlarına kaldıkları yerden devam etmek için evlerine döndü. Yalnızca Trianni Ailesi h     dŖknler evinde kalıyordu ve bunun çok garip bir nedeni vardı.

Badessa k  k bir yerel sorun hakkında haber yollamıŖtı. Triannilerin Miracoli Kilisesi yanındaki evleri doluydu. Feyra haberi getiren rahibe Benedetta'yı kayığını rıhtıma bağlarken sorguladı. "Sanırım bu beklenmedik bir Ŗey değil, değil mi?" diye sordu. "oğu insan yangın yüzünden evsiz kaldı ve sığılacak bir yer aradığı için bir aileyi suçlayamayız."

"Ancak bu bir aile değil," diye cevapladı rahibe. "Bu bir Ŗeytan, anlatılanlara göre bir kertenkelenin Ŗekline brnmŖ bir ateŖ iblisi."

Feyra geriye doğru bir adım attı. Rahibenin yüzünde Ŗaka yaptığına dair bir ifade aradı, fakat rahibe Benedetta'nın yüz ifadesi tamamen ciddiye.

GeniŖ omuzlarını silkti. İblisler onun iŖiydi.

“İzleyecek, bekleyecek ve dua edeceğiz. Kertenkele iblis evden kovulduğundaysa haber yollayacağız. Fakat Trianniler burada beklemeli, en azından bir hafta kadar.”

Feyra arkadaşlarının adada kalışını içtenlikle karşıladı, fakat küçük ve gizli bir hayal kırıklığı da yaşamıştı. Bazen Annibale ile adada yalnız kalmanın nasıl olacağını düşünürdü.

Onu rüyasında gördüğü, sıcaklığını ve ağırlığını hissettiği o gece nefes kesiciydi. Biri eliyle ağzını kapatıp nefes almasını engellemiş gibi nefes nefese uyanmıştı. Utancı vücudundan teriyle beraber akmıştı. Feyra yatağından kalkıp ateşin hâlâ yandığı alt kata indi. Badessa'nın ona verdiği İncil'i şömine rafına dayalı halde gördü. Kitabı evinde istemiyordu, ancak kibarca verilmiş bir hediye de yakamazdı.

İstanbul'da Allah'ın adı kutsaldı. Bir kâğıdın, bir paçavranın üzerine bile yazılmış olsa kâğıt büyük değer kazanırdı. İnsanlar böyle kâğıtları üzerinde taşıdığından, bu kutsal parçalar çoğunlukla yere düşer ve İstanbul halkı tarafından alınıp duvarların içine sokuşturulurdu. Daha kalabalık yollardaki duvarlar Allah'ın adıyla dolup taşardı. Bahsedilen Tanrı onun olmamasına rağmen Feyra, İncil'i yakmak istemiyordu, bu dine saygısızlık olurdu.

Birden sıcak basınca Feyra uzun kombinezonuyla dışarı çıktı. Ayaklarının altındaki yer soğuktu ve yanan teninde onu karşılayan bir ürperme hissetti. Gökyüzünde kocaman bir ay, güneşi aratmayacak şekilde parlıyordu. Sema yıldızlarla süslüydü ve o, her bir gümüş rengi çim yaprağını gündüzmüşçesine görebiliyordu.

Tezon'a giden yeşil meydana geçti. Etekleri çiy tanelerini topluyor, ıslanarak peşi sıra sürükleniyordu. Hastanenin içinde, ay ışığıyla aydınlanmış kocaman avluda, tedavi ettiği insanların hayaletleri gölgelere karıştı. Kapının hemen ardında her gün gördüğü *duvar yazılarını* görebiliyordu. İşaretler ay ışığında parlıyor gibiydi. Tekrar bir zamanlar onu rahatlatan Osmanlı gemisini ve hat sanatıyla yazılmış yazıları görmüş gibi oldu.

Duvardaki yazılar daha önce buraya ticaret için gelen insanlara gösterilen hoşgöründen, ortak çıkar ilişkilerinden, alış-verişten bahsediyordu. Venedik farklı millet, ırk ve dinlerin oluşturduğu ortak bir nokta olmuştu ve Feyra vebanın yok olmasıyla bu Venedik'in artık geri dönmesini umut ediyordu. Sultanın dört atın yanında bir beşinciyi yollamış olabileceğini ise düşünmeden edemiyordu, ticaretin durmasıyla şehrin can damarı kesilmişti.

Feyra onun için en açık olan kelimeye uzandı: İstanbul. Bir zamanlar bu ev demekti. Şimdiyse evi, bu adaydı.

Geri dönerken Feyra, Annibale'nin evine baktı. Işıklar sönmüştü. Triannilerin evi de dahil her yer karanlıktı. Yürüyüşüne devam etmeye karar verdi ve bekçi evine doğru ilerledi. Kapı ardına kadar açıktı. Orada boş ocağın yanı başındaki yerinde Salve'nin sandalyesini gördü. Büyük kapıdan geçerek daha bu öğleden sonra rahibe Benedetta'yı uğurladığı rıhtıma yürüdü. Ay ışığıyla üzerinde bir yol oluşmuş gümüş renkli gölete ve ilerisinde denizin gece ile buluştuğu ufka baktı. Gümüş rengi yol ışık saçan sayısız dalgacıkla bozuluyordu.

Bir kayık vardı.

Feyra taş kesmiş bir şekilde izledi. Kayığın adaya gelmediğini, adadan kürek çekerek uzaklaştığını fark ettiğinde nabızı boğazında atıyordu. Ay ışığının içine baktı. Bir kayıkçıyı görebiliyordu, fakat yolcu yoktu.

Bunun anlamı neydi?

Feyra ileriye doğru bir adım attı ve rıhtımda parıldayan bir çift ayak izi gördü. Bunlar herhangi bir insanın ardında bırakabileceği izler değildi. Bir tanesi çatal tınaklı bir hayvan gibi iki parmaklıydı, diğeriye üç.

Bir kertenkele gibi.

Çömelif elini izin üzerine koydu. İz hâlâ ıslaktı ve etrafa tanıdık bir koku yayıyordu. Bir parmağını izin içine batırdı ve ay ışığının altında başparmağıyla ovaladı. Sonra iki parmağını da burnuna götürerek bir kez kokladı. Bu zeytinyağıydı.

Çökük pozisyonunda etrafında dönerek büyük kapıya bir kez daha baktı. Garip ayak izleri bekçi evi ve onun ilerisinde de devam ediyordu. Birdenbire ayağa kalkınca sendeledi. Biri bu adaya çıkmıştı. Feyra da onun bıraktığı ayak izlerinin üzerinde duruyordu.

Feyra ayak izlerini bekçi evi boyunca izledi, fakat izleri çimende kaybetti. Kafasını salladı. Rahibe Benedetta'nın kertenkele iblisler hakkındaki konuşması onu etkilemişti, tek ihtiyacı olan şey uyumaktı.

Evinin kapısını açtığında gördüğü ilk şey İncil sayfalarının odanın dört bir yanına saçılmış olduğuydu. Sonra parkenin üzerinde geniş bir pelerin, bir gömlek ve bir pantolondan oluşan bir elbise yığını gördü.

Daha sonra bizzat iblisin kendisini gördü. Ateşin önünde derisi olmadan geriniyordu, sanki ateşten doğmuş gibiydi.

Feyra bir koltuğa yığıldı. Gözlerini açtığıdaysa gözlerini hiç açmamış olmayı diledi.

Yerdeki şeyin bir adam olduğunu artık görebiliyordu, ama tüm derisi yüzülmüştü. Dudakları olmadığı için değişik, boğuk bir sesle konuşuyordu.

“Kusuruma bakma, zira ne derimin üzerindeki elbiselere ne de ayağımdaki ayakkabılara katlanabiliyorum.”

Feyra, Andreas Vesalius’un Hristiyan Kilisesi tarafından şeytani ilan edilmiş, Annibale ile birlikte akşamları inceledikleri çizimlerini hatırladı. Kas sinirlerinin işleyişini göstermek için derisi yüzülmüş, fakat canlı gözlerle ayakta duran ve yürüyen hareketlendirilmiş cesetleri anımsadı. Bu yaratık bir bilim kitabından fırlamıştı, fakat yamuk ellerinde bir inanç kitabı taşıyordu. Badessa’nın Feyra’ya verdiği İncil’in geri kalanıydı bu. Feyra o zaman bir kâbusta olduğunu anladı, çünkü iblisin dilini anlıyordu. Gözlerini odaya dağılmış Latince yazmalara çevirdi.

“Bunu sen mi yaptın?” diye fısıldadı.

Mahlûk heyecanlanmıştı, kızıl kafasını salladı. “Onu bulamıyorum. Denedim ama olmadı.”

“Neyi bulamıyorsun?”

“Beyaz atı. Hristiyan yetiştirilmiş yeniçerileri. Babam İskenderun’da bir kula komutanı ve Çoban Peygamber’in bir takipçisiydi. Bu yüzden İstanbul’a getirilmeden ve gerçek Allah’ın ışığıyla buluşmadan önce bu kâfir kitabı iyi biliyordum.”

Bu tanıdık isim Feyra’nın kâbusundaki sisi delip geçti. “Sen kimsin?”

Derisi yüzülmüş, yuvalarında Feyra’nın daha önce gördüğü bir alevle yanan korkunç, kaşsız ve kirpiksiz gözlerini Feyra’ya çevirdi. “Beni tanımıyor musun?” diye sordu.

Feyra yavaşça kafasını salladı. “Seni tanıyorum,” dedi. “Sen Takat Turan’sın.” Dükün sarayında alevlerin göğsüne yayılışını gözleriyle görmüştü. Nasıl kurtulmuş olabilirdi? “Fakat... yangın... yangında öldüğünü düşünmüştüm.”

“Öldüm.”

Takat’ın çektiği acıdan dehşete düşmüştü, diz çöktü. “Seni ne rahatlatır?” Aniden rıhtımdaki ayak izlerini hatırladı. “Zeytinyağı?”

Yerdeki şey kafasını salladı. “Ve bir doktor bana afyon sütü verdi.”

Feyra nefesini tutarak ilaç dolabına uzandı. Derisiz et ko-kuşmuştu. Siyah şurubu direkt onun ağzına döktü. Sıvı kö-mürleşmiş yanaklarından aksa da birazını yutmuştu. Bu onun gücünü biraz olsun toparlamışa benziyordu.

“Senden bir iyilik istiyorum.”

“Benden mi?”

“Ölüyorum.”

Bu, yalanlar için uygun bir zaman değildi. “Biliyorum.” Aniden her şey yerli yerine oturdu. “Dördüncü at,” dedi. “Ölüm.”

“Evet. Ve şimdi onunla yüz yüze geleceğim.”

Onu biraz daha zorladı. “Ama yalnızca *senin* ölümün değil, değil mi? Bundan önce olacak çok şey var. İlk at, siyah at, hastalıktı. Onu buraya gemisiyle babam getirdi. İkinci at, kızıl at, yangındı. Ölüm dördüncü olan at, yani soluk at. Üçüncüsü ne?”

Takat sessizdi ve gözleri kapandı.

Feyra hızlıca tekrarladı. “Beyaz at nedir?”

“Zaman yok. Zarlar atıldı. Ancak senden son isteğimi yerine getirmeni istiyorum. Kemiklerimi İstanbul’a göndermene ihtiyacım var. İnançlıların yanına gömülüp cennetteki yerimi almak istiyorum. Söz verir misin?”

Feyra ayağa kalktı, acıma duygusu gitmişti. “Bana beyaz attan bahset.” Sesi buz gibi soğuktu. “Anlat yoksa seni bir kilisenin altına gömerim. Burada, yakında Aziz Bartholomew Tapınağı var.” Korkunç yüzüne doğru eğildi. “Sunağın taşlarını söküp seni içine tıkarım, *yemin ederim*. Anlat bana. Beyaz atın ne olduğunu söyle. Venedik’e başka ne geliyor?”

“Peki, ya anlatırsam?” diye soran Takat, ölüme iyice yaklaşmıştı.

Feyra kendini nazıkçe konuşmaya zorladı. “Bir tabuta konup...” derken bir kez daha düşündü. Sultan olmazdı, zira kendisi için canını vermiş bir adama bile bunu çok görürdü. “Hacı Musa’ya, Topkapı’nın doktoruna gönderilirsin. Seni imamlara götürüp senin için dua etmelerini ve düzgün bir mezarının olmasını sağlarım. Şimdi *anlat*.”

“Topkapı Sarayı’nda bir oda var,” derken kelimeler, Takat’ın korkunç dudaklarından dökülüyordu. “Sultanın şahsi odası. Emirlerimi almadan önce bir kez gördüm. İçinde mermer bir yer kaplaması var. Mermerin üzerinde yedi denizin ve tüm kara parçalarının işlemesi var.”

Feyra sabırsızlanmaya başlamıştı. Ölmekte olan herkeste olduğu gibi Takat’ın aklı gidip gelmeye başlamıştı.

“Efendimin çeşitli metallerden yapılmış gemi filoları var,” diye devam etti korkunç bir fısıltıyla. “Gemilerin boyu dizlerine kadar. Onları, aynı Allah’ın ölümlüleri hareket ettirdiği gibi, elleriyle hareket ettiriyor.”

Feyra dişlerini sıkmıştı, fazla zamanı kalmamıştı. Göleti geçmek ona pahalıya patlamış olmalıydı, etine değen her bir tuzlu su damlasının verdiği acıyı düşünmeye zar zor tahammül edebiliyordu. Yağlı omuzlarından tutup Takat’ı biraz sarstı. Parmakları yumuşak dokuların içine batmıştı.

“Metal gemileri boş ver. Kısa ve öz *anlat*.”

Gözlerini Feyra’ya çevirdi. “Beyaz at, savaş.”

Feyra’nın kanı dondu. “Devam et.”

“Sultanın planı şehri veba ve yangınla zayıflatmaktı. İlk atlar yalnızca haberciydi. Şimdi, ilkbahar akıntılarıyla Venedik’i almak için koca bir donanma yolluyor. Görülmüş en büyük deniz harbi olacak. İnebahtı Savaşı’nın yanında bu hiçbir şey kalacak.”

Feyra, dudaklarından kalanların kararmış ve kırılmış dişler üzerine gelip birbirine girmesi yüzünden konuşmanın Takat’a ne kadar acı verdiğini görebiliyordu, fakat üstelemek zorundaydı.

“Ne zaman?”

“Saldırı *mayısın* yirmi dokuzuncu gününde başlayacak. 1453 olayları nedeniyle o günün sultan için büyük önemi var.”

Feyra somurttu. “1453 mü?”

“Bizim hesabımızla daha iyi bilirsin. 857.”

Feyra yavaşça nefes verdi. Tüm Osmanlı çocukları bu tarihi mekteplerde imparatorluğun Batı dünyası üzerindeki en büyük başarısı olarak öğrenirdi. “İstanbul’un fethi,” diyebilmişti sadece Feyra.

Yerdeki şey ancak kafasını sallayabildi.

Hristiyan takvimine göre bu kaçınılmaz gün iki hafta sonraydı. Şehri belaların en büyüğünden koruyabilmek için Feyra bir kez daha harekete geçmeliydi.

Ancak Takat Turan’ı kurtarmanın bir yolu yoktu. Feyra ona daha çok afyon verdi, fakat gücü tükeniyordu ve artık sıvıyı dudaksız ağzında tutamaz olmuştu. Feyra onun pullu vücudunu bir kez daha yağladı, ama Takat ocaktaki ateşle birlikte sönmüştü. Semender adeta o ateş olmadan yaşayamamıştı.

Feyra bir kürek alarak toprağın yumuşak olduğu kuyunun kenarına gidip, kendi başına mezarı kazdı. Takat'ı pelerinine sardı, kumaşın üzerinde sürükleyerek kuyuya doğru götürüp kazdığı çukurun içine yuvarladı. Cesedi toprakla örtüp de killi toprağın kokusu, yanmış etin kokusunu maskelerken, annesinin yüzüğü korsesinden çıkıp kurdelesinin ucunda sallanmaya başladı.

Gün doğarken, kristale işlenmiş zıplayan küçük, beyaz şekle bakarak yüzüğü üçüncü at en üste gelecek şekilde çevirdi.

Feyra izlendiği hissine kapıldı. Kuyudaki taş aslan, kitabının üzerinden onu izliyordu. Feyra yüzüğü bırakıp aslanla konuşmaya başladı. "Bunun olacağını biliyor muydun?" diye sordu. "Bunu öngörmüş müydün?"

Aslan sessizdi.

"Bu sırrı da tutsan iyi edersin."

Birdenbire sinirlenerek küreği toprağa, olması gerekenden daha derin sapladı. Küreği sallanır bir halde ve dik bir şekilde olduğu yerde bıraktı.

Feyra eve döndüğünde yağlı zemine bakmadı. İncil'in dağılmış sayfalarını toplayıp, içinde daha önce işaretlediği Yeni Ahit'in Vahiy bölümünü bulana kadar sayfaları karıştırdı. "Yaşayan ikinci yaratığın 'Gel ve gör!' dediğini duydum. Sonra başka bir at geldi, kar gibi beyaz bir at. Binicisi, Dünya'dan barışı alıp insanoğluna birbirini öldürtecek güce sahipti. Ona büyük bir kılıç verilmişti."

Sayfaları ocaktaki korların üzerine atmaya gitti, fakat kendini durdurdu ve sayfaları şöminenin üzerindeki bir çatlağa sıkıştırdı. Daha sonra pencerenin altında duran sandığına gitti. Yeşil elbisesini, güvelerden korumak için katlarının arasına kâfur yaprakları koyup buraya kaldırmıştı. Onu bir daha asla giymeyeceğini düşünüyordu. Öte yandan birçok kez sultanın atlarının saldırısının bittiğini düşünmesi gibi bunda da yanlışmıştı.

Feyra şafaktan önce dikkatlice giyindi. Yeşil elbisesinin kalça kısımlarını düzelterip saçlarını parmaklarıyla çevirerek şekil verdi ve Venedik tarzında topladı. Güneş tamamen doğduğunda Venedik'e gidip Palladio'yu görmeliydi.

Sonunda dükü görmenin vakti gelmişti.

BEŞİNCİ KISIM

Beyaz At

Kırk Birinci Bölüm

Feyra, Trianni Ailesi'ne veda etmek için şehirden tam zamanında dönmüştü.

Feyra'nın elbisesini diken Mamma ve Tezon'da vebanın pençelerinden kurtarılmış olan Papa, onlara yardım eden elleri minnettarlıkla öperek kayığa bindi. Valentina'ysa, küçük Annibale ve Feyra'nın tavsiyesiyle Cecilia adını verdiği kızıyla kayığa en son bindi. Feyra'yı peçesinin üzerinden yanağından öptü. "Unutmayacağım," dedi kocası, Annibale'nin elini sırkarken.

Triannilerin kayığının uzaklaşmasını izlerken şimdi tam zamanı diye düşündü Feyra. Yarın, yani pazar günü, Palladio'nun planı onu kilisesinin kutsama törenine götürmekti. Dük bizzat törene katılacaktı. Dükün onu dinleyeceği bile meçhuldü, hikâyesine inanabilir ya da onu oracıkta zincirletebilirdi. O ve Annibale sadece bu gecenin kesinliğinden emindi.

Peçesini açarak ona döndü.

Yüz yüzelerdi. Doktor, Feyra'nın hemen karşısında duruyordu.

Yarı sorgular, yarı gülümser bir şekilde Feyra'ya baktı.

Sanki tam olarak ne istediğini biliyor, bunu uzun süredir bekliyor gibiydi. Feyra, Annibale'ye o kadar yakındı ki neredeyse tenleri birbirine değecekti. Cesaretine şaşırarak onu kollarına aldı ve Annibale itiraz etmedi. Tam onu öpecekken yüzünden yayılan sıcaklığı hissetti. Bu yapışkan sıcaklığı daha önce yüzlerce kez, ölüm döşeğindeki hastaların hâlâ nefes alıp almadıklarını kontrol ettiğinde hissetmişti.

Annibale'den yayılan sıcaklık tutku değil, hastalıktı.

Kırk İkinci Bölüm

Andrea Palladio topluluğun en arkasında durdu ve La Chiesa del Santissimo del Redentore'nin, yani kilisesinin kutsanmasını dinledi.

Tören çoktan başlamıştı, fakat Palladio bir kelimesini bile gerçekten duymamıştı.

En önde, boğucu kadifelerin içinde, iyi giyimli rahip ve soylulardan oluşan bir seçkinler topluluğu duruyordu. Sunağın hemen altında altın sandalyesinde, *corno* şapkası ve seksen bir yaşında olduğu her halinden anlaşılır tavrıyla dük oturuyordu. Yanında, yaldızlı taburesinde bir başmeleğinki gibi altın rengi saçları olan kardinal oturuyordu. İkisinin önünde de kızıl cüppesiyle Venedik Patriği Piskopos Giovanni Trevisano duruyordu. Sesi öyle yankılı ve monotondur ki Palladio, topluluğun neden uykuya dalmadığını merak etti. Bir keresinde Patrik'e, Vicenza'da bir ev yapmıştı ve adam sıkıcı kelimesinin tanımını gibiydi.

Sıcak bir bahar günüydü, kilise tıklım tıklım doluydu. İnsanlardan yayılan ter kokusu, gümüş tütsülüklerden beyaz bulutlar halinde yayılan tütsülerin boğucu tatlı kokusuna

karışmıştı. Palladio aşırı kalabalık yüzünden sağ ve solundaki kişilerle omuz omuza duruyordu. Rahatsızlığını bir nebze olsun azaltan şeyse ne sağındaki şişman kadının ne de kokusundan yola çıkılacak olursa balıkçı olması muhtemel olan solundaki adamın, onun bu mükemmel binanın mimarı olduğunu bilmemesiydi.

Palladio gözlerini kalabalık kilise sıralarından göğe çevirdi.

Törenle çok ilgilenmiyor, yalnızca kilisesini seyrediyordu. Kilisesi muhteşemdi ve kendisi de o kadar gururluydu ki kelimelerin tam anlamıyla göğsünün kabardığını hissediyordu.

Kilisenin içindeki alan ve kitlelerin görünüşü dış cepheyle güzel bir ahenk içindeydi. Diğer Venedik kiliselerinin aksine mekânın güzelliği dekorasyonundan değil, binanın ta kendisinden geliyordu. Yalnızca güzel değil, aynı zamanda özellikle geometrik oranlar olarak da *zekice* bir çalışmaydı. Palladio, bunun değerini sıradan topluluk göremese de Tanrı'nın anlayacağını umuyordu. Sonuçta cennet ve doğadaki her şey geometrinin altın oranıyla oluşturulmamış mıydı? Altın oran bizzat bir eğrelti otunun kıvrımı, bir salyangozun sarmalı, bir notilus kabuğunun örneğiydi. Ayaklarının yerini değiştirip yere baktı.

Oradaydı. Notilus.

Palladio kilisenin yerlerini kırmızı ve beyaz *terrazzo* mermeriyle kaplatmış ve taş ustalarının getirdiği mermerlerin birinde mükemmel notilus bulmuştu. Ustabaşı kusurlu olduğu için o mermeri atıp atmamaları gerektiğini sormuştu, fakat Palladio fosilin kullanılması için ısrar etmişti. Şimdiyse burada, ayaklarının altındaydı ve notilusun bulunduğu parça saklanmamış, görülecek şekilde koridora, hak ettiği yere konmuştu.

Göreve getirildiğinde kendini, notilusun taşa hapsediği gibi, Venedik'te sıkışıp kalmış hissetmişti. Vebadan kaçmak, sırtını devletin ona verdiği tek göreve, en muhteşem işine ve daha sonradan geleceklere dönmek istemişti. Notilusun kilisenin kalbine konması mükemmel bir fikirdi. Bu bir jestti ve Tanrı'nın bunu anlayacağını umuyordu.

Her şeyden de öte Palladio büyük bir rahatlama hissetmişti. Kilise artık ona değil, halka aitti ve kiliseyi pazardan pazara, haftadan haftaya, yıldan yıla benimsemek Venedik vatandaşlarına kalmıştı. Buraya bir daha asla adım atmayabilirdi, zira binalarını asla ziyaret etmezdi. Onlar bir yazar tarafından yazıp bitirilmiş ve bir daha ellenmemiş kitaplar gibiydi. Mirası artık ellerinden çıkmıştı.

Ancak bu kilisenin Tanrı için yeterince iyi bir kilise oluşu onu memnun ediyordu. Zira kilise inşaatı bir sona yaklaşıırken vebanın şehrin üzerindeki etkisi azalmıştı. Sokaklarda vebanın, şehrin üzerindeki hastalıklı havayı arındıran yangına yenildiğini ve Teriaca şurubunun yeni vakaları engellediğini duymuştu. Fakat Palladio gerçeği biliyordu: Bu kubbeydi. Feyra'nın, Sinan'ın, kendisinin kubbesi idi. Cennetten gök mavisi bir küre yakalamış ve onu Doğu'daki çalışmalara taş çıkaracak kendi kubbesine aktarmıştı. Tanrı'yla olan anlaşmasını tamamlamıştı: Venedik'e karşılık bir kilise.

Bu görevden sonra Venedik'in yeniden inşasında yalnızca ona güvenileceğini de biliyordu. Böylece Venedik bir Semender gibi ateşten doğacaktı; eski derisinden kurtulmuş, arınmış ve yepyeni. Ne kadar çok şeyin yeniden inşa edilecek olduğunu düşündü heyecanlanarak. Rialto Köprüsü'nü yıkarken duyduğu uygunsuz zevki hatırlayarak, sanki düşüncelerini Tanrı'dan saklayabilirmiş gibi elini alnına götürdü. En içten

hayali, köprüyü yeniden inşa etmektir. Bunu zihninde canlandırabiliyordu, Büyük Kanal'ın üzerinde yükselen beyaz taştan bir gökkuşağı gibiydi. Ardında bırakacağı miras için bir başka mihenk taşı olacaktı. Üstelik dükün arkadaşı olan Palladio'dan başka kimin böyle bir anlaşma yapması daha olasıydı ki?

İyilik meleğinin düşüncesi onu hayallerinden çekip çıkarmıştı.

Feyra neredeydi?

İki gün önce mimarı, yeşil elbisesinin içinde muhteşem ve tepeden tırnağa Venedikli görünerek ziyaret etmiş, Venedik Dükü'nü bir ölüm kalım meselesi nedeniyle görmeyi talep etmişti. Palladio'ya konuyu söylememiş, bu önemli konuyu duyması gereken kulakların yalnızca düke ait olduğunu tekrarlamıştı. Feyra'ya çok şey borçlu olduğunu düşündüğü için ona, kendisiyle bu sabah kilise merdivenlerinde buluşmasını söylemişti. Tören sonunda mimara Cumhuriyet'in baş mimarı olduğunu belirten *La Proto della Serenissima* nişanı takılacaktı. Feyra'yı düke takdim etmekte hiçbir güçlük öngörmemişti. Zira o yeşil elbiseyle yaşayan her hükümdarın yanına yakışırdı. Fakat söz verdiği halde gelmemiş olması mimarı endişelendiriyordu.

Hastanenin bulunduğu adaya gidip, törene yetişmek için geri dönmesine yetecek zamanı vardı. Palladio kıyıya inip bir kayık çevirmek için kalabalığı yararlanarak ilerlemeye başladı. Kilise kapısı merdivenlere kadar taşan kalabalık yüzünden tıklım tıkıştı ve mimar buradan zorla geçebilmişti. Dışarı çıktığındaysa kalabalığın tüm kıyı şeridini ve Venier Sarayı'na kadar olan yolu kapladığını gördü.

Bunlar öyle basit köylüler değildi. Birden çok kez kalabalığın arasında bir avukatın peruğunu, bir doktorun gaga

maskesini, bir öğretmenin firfırlı yakasını gördü. Anneler çocuklarını, yetişkin erkekler yaşlı anne babalarını getirmişti. Bunlar hayatın her kesiminden Venediklilerdi. Tek ortak noktaları gözlerindeki bakışlardı; mütevazı, dikkatli, sakin, alışılmamış bir kararlılıkla karışık garip bir huzurla bakan gözler.

Her bir zanaat mensubu kanalı doldurup taşıyor, dört bir yandan kiliseye doğru yelken açıyorlardı. Girişken bir tip, düz bir sal bile yapmış, daha az maceraperest insanların nehir kıyısında durup kilise ve kutsal törene olabildiğince yaklaşmaya çalıştığı Zattere'den buraya kadar kürek çekmişti. İnsanlar ne kendisi ne de kilisesi için buradaydı. Palladio gerçeği anlayınca afalladı, gururu okşanmış hissetti. Kilisesinin kutsandığı törenden uzaklaşırken tanık olduğu şeyin ne olduğunu fark etti.

Bunun adı inançtı.

Kırk Üçüncü Bölüm

Feyra'nın dileği gerçek olmuştu.

Yalnız kaldıkları ilk gece Annibale'nin yatağını paylaşmıştı. Fakat Allah bir şekilde onu cezalandırmıştı. O yalnızca sevdiği adamı hayatta tutmaya çalışıyordu.

Annibale'i hasta eden, ciğerlerine dolan yangın dumanı mıydı, yoksa maskesini kaybettiği için solumak zorunda kaldığı Tezon'un hastalıklı havası mıydı, asla bilemeyecekti Feyra. Doğru olan tek şey onu tehlikeye Feyra'nın atmış olduğuydu. Onunla ilgilenmeye başladığında kendi hayatı ve sağlığı ilk kez önem kazanmış, Feyra ondan her şeyi riske atıp şehre maskesiz inmesini istediğindeyse sorgulamadan yapmıştı.

Tüm bu özenli bakım Feyra'nın canını yakıyordu. Annibale'ye ilk dokunuşu ateşli alnındaki bukleleri geriye yatırmak içindi. Adeta bir âşığın dokunuşunun korkunç bir parodisi gibiydi. Elini ilk defa nabzını kontrol etmek için tutmuştu. Uzun süredir hayal ettiği gibi Annibale'nin gömleğinin düğmelerini açmış, fakat koltukaltlarındaki dehşet verici şişliklerle karşılaşmıştı. Annibale'nin dudaklarını öpücükleriyle değil, su ve sirkeye batırılmış bir süngerle ıslatmıştı. Çalıların

olduğu kırlarda uzun yürüyüşlere, âşıkların yaptığı gibi iç çekip inlemeye değil, umutsuzca gözden kaçırmış olabileceği, herhangi bir tedavi için kullanabileceği yeni kök ve çiçekleri aramak için çıkıyordu.

Daha önce babasında olduğu gibi her şeyi, kemeriyle dola-bındaki tüm ot ve ilaçları denemişti. Daha önce hiçbir hastasına yapmadığı halde sülük tedavisi bile uygulamış, Annibale'nin kanıyla beslenirken inip çıkan yaratıkları mide bulantısıyla izlemişti. Eğer Annibale tüm bu çözümlere inanıyorsa Feyra hepsini onun için denemek zorundaydı. Şişlikleri delmeyi bile denemişti, fakat yaptığı ameliyat babasında olduğundan daha etkili olmamıştı.

Annibale'nin soluk benzinden hastalığının onu daha da zayıflattığı anlaşılıyordu. Gözleri kapanmış, nabızı yavaşlamıştı ve bir güve yutmuşçasına boğazı titreşiyordu. Feyra onun onaylamayacağı şeyleri bile denedi. Düşüncesiz annesinin bir kez olsun ona söylemiş olabileceği umuduyla Tezon'da öğrendiği Venedik halk şarkılarını söyledi. Şöminesinin duvarında sakladığı paramparça olmuş İncil'i bile, Latinceye dilini döndürmeye çalışıp Annibale'nin Tanrısı'nın dinlemesi umuduyla okudu. Tedavinin işe yaraması için çok geç kaldığını bildiğinden denemediği tek şey Teriaca'ydı.

Annibale'nin nasıl Feyra'nın metotlarını küçümsediğini, nasıl sıklıkla inandığı tıbbın üzerine kurmuş olduğu teorileri çürüttüğünü hatırladı. Şu an kızgınlıkla söylenmiş bile olsa Annibale'den bir kelime duymak için nelerini vermezdi! Sevddiği adamın yüzü solgundu, çok solgundu, yüzü kaymaktaşı gibi beyazdı ve yağmurdaki bir heykel gibi damlalarla doluydu. Son nefeslerini yanağında hissedebilmek için peçesini çıkardı. Peçeyi hemen orada yırtıp atabilirdi, fakat Annibale'yi

kendi nefesiyle daha da riske atmak istemedi ve bu yüzden peçeyi tekrar taktı. Daha sonra yorgun bir şekilde yanına uzandı. Uzun zamandır etmediği kadar Allah'a dua ediyor, Annibale'yi uyandırmayacaksa kendisini de almasını diliyordu. Fakat duaları kabul olmamıştı. Şafak sökerken, aynı babasında olduğu gibi, Annibale'nin ardında kıvrılmış bir şekilde uyandı.

Ve Palladio onu işte, tam orada bulmuştu. Doktorla birlikte yatıyordu. Çantasındaki keskiler gibi birbirlerine sokulmuşlardı.

Yataklarında yatan uyumlu ve güzel herhangi bir çift olabiliyorlardı.

Fakat terk edilmiş adaya ayak bastığı, ıssız bahçeden geçtiği, merkezdeki ahıra benzeyen binanın içine baktığı ve her bir evi tek tek gezdiği andan itibaren bir şeylerin yolunda olmadığını anlamıştı mimar. Şimdiyse en son evde merdivenleri çıktığında onları bulmuştu.

Sağlam dizinin üzerine dikkatlice çöktü ve hafifçe Feyra'nın yanağına dokundu. Feyra sanki onu bekliyormuş gibi mimara döndü. "Onu kurtaramadım," diye fısıldadı. Sanki hareketsiz duran Annibale'yi uyandırmak istemiyormuş gibiydi. Yaşlar gözlerinden taşıyordu. Peçesi sırlıklılandı. "*Her şeyi denedim.*"

Palladio kilisesini, kubbesini ve kıyılarına kadar taşan insanları düşündü. "*Her şeyi değil,*" dedi. "*Hâlâ denenecek bir şey var.*"

Elini uzattı ve Feyra, arkasında bıraktığı vücuda bakarak, sanki diğer yarısıymış ve onu terk etmekten her hücresiyle nefret edermiş gibi gönülsüzce kalktı. "*Gel ve gör.*" Feyra'nın kelimelere daha önce duymuş gibi tepki verişini izledi. Gözlerinde umut parlıyordu.

Peçesini gösterdi. “Yeşil elbiseyi giymeli miyim?”

Feyra’ya, türbanına, şalvarına, peçesine baktı. Bu haliyle Osmanlı topraklarından geldiği çok daha belliydi.

“Hayır,” dedi mimar. “Bu halinle çok işe yarayacaksın.”

Kırk Dördüncü Bölüm

Feyra, gözleri dolarken büyük kilisenin önünde duruyordu. Palladio onu eve götürmemiş, evi ona getirmişti.

İnanılmaz kubbe, bekçi minareler, bir tapınağın görünüşü... Venedik'te olmasına rağmen İstanbul'a geri dönmüştü. Böyle bir kiliseye cezalandırılmadan girebilirdi. Bir rüyadaymışçasına on beş basamağı çıkmaya başladı. Daha önce onu dükün sarayından atan ve sonra doktor kılığında kabul eden muhafızlara benzeyen, kapıdaki aslan armalı muhafızların yanından geçti. Yanındaki mimarın emriyle daha önce olduğu gibi mızraklarını çekerek yolu açtılar. Bu sefer onu tanımışlardı.

Feyra ilk defa bir Hristiyan kilisesinin eşiğini geçmişti.

İçerisi loştu, mumlarla ışıklandırılmıştı ve her yer tütsü dumanıyla kaplıydı. Balmumundan yapılmış beyaz ve yeni mumlar sırada yakılmayı beklerken, yanmakta olanlar şehrin kurtuluşuna şükreder gibiydi. Mum ışığı kiliseye sıcak bir parıltı katıyordu ve Feyra bu karşılama için minnettardı; zira burası onun için korkutucu bir yerdi.

İleriye, haç şeklinin ortasına yürüdü. Ayaklarının altında

kubbenin merkezini işaretleyen siyah, mermer bir yıldız vardı. Binanın altında yatan babasını hayal etti. 'Timurhan'a kendi dillerinde bir hayır duası etti.

Sonra yukarı baktı.

Kubbenin altında defalarca döndü. Geniş ve mükemmel bir küreydi; süslenmemiş, bir deniz kabuğunun içi gibi sedefli bir parlaklıkla boyanmıştı. Doğu'da ziyaret ettiği tüm kiliseleri, haremi, Palladio'nun evini, Tezon'u, Annibale'nin evini ve şu ana kadar gitmiş olduğu her yeri hatırladı.

Rahibelerin, mucizelerin gerçekleşmesi için dua ederken yaptığı gibi dizlerinin üzerine çöktü ve ellerini kavuşturdu. Sunağa ve bir zamanlar boynunda taşıyıp daha sonra kuyuya attığı haça baktı.

"Lütfen," dedi kendi dilinde.

Sonra bir kez de bu Tanrı anlamadıysa diye Venedik dilinde söyledi. "Kurtar onu. Onu bana geri getir." Eğer tüm Tanrılar tek bir Tanrı ise cevap vermeleri gerekmez miydi?

Ancak haç sessizdi ve Feyra kendini bir aptal gibi hissediyordu. Ağrıyan dizlerini tutarak doğruldu. Buraya gelmemeliydi.

Ayağa kalkarken yalnız olmadığını fark etti. Bir adam gözleri kapalı bir şekilde diz çökmüştü. Onu *corno* şapkasından tanıdı; şapkayı daha önce İstanbul sokaklarında yakılan duyuruların, korsesinin içinde sakladığı duka altınının üzerinde görmüştü.

Kederinden o kadar afallamıştı ki neredeyse dükü kendi haline bırakacaktı. Fakat birkaç dakika Annibale için herhangi bir değişiklik yapmayacaktı, zaten o hep hayat kurtarmak için yaşamıştı. Feyra eğer beyaz atı durdurabilirse bu aşkına yaraşır bir miras olurdu. Varlığını hissedip ona dönünceye kadar dükün başında bekledi.

“Sen kimsin? Ne cüretle benim duamı bölüyorsun?”

Adam öfkeli bir şekilde ayağa kalkarken Feyra, yangın gecesinde halkı örgütleyen yaşlı ve uzun boylu keşişi tanıdı. Tüm gece boyunca omuz omuza çalışmışlardı. Bu an çok uzun süredir bekliyordu. Yaşlı adama baktı ve sakallı yüzünde babasını gördü. İkisi de deniz adamıydı, gözlerindeki ufuk çizgisi görülebiliyordu.

Feyra ağzını açtı, ancak daha tek kelime edemeden kilisenin kapıları ardına kadar açıldı ve ardında muhafızlarla, siyahlara bürünmüş altın saçlı bir şekil koridordan rüzgâr gibi geçti. “Geri çekil!” diye emretti. Muhafızlar, Feyra’yı kollarından yakaladılar. Çaresizce birkaç adım gerilemiş düke döndü.

“Sorun nedir?” diye sordu nazırına.

“Bu,” dedi kardinal derin nefesler alarak, “bunca süredir aradığımız kâfir kadın. Hastalıkla aynı zamanda geldi. Sultan tarafından gönderilmiş bir suikastçı olabilir.”

“Bu... *çocuk* mu?” Dük büyük kapıları savurarak açan kardinalin emriyle muhafızlar tarafından tartaklanarak koridorda yürütülen Feyra’nın yanma gitti.

Feyra son bir çabayla kollarını kurtarıp, dükle yüz yüze gelebilmek için döndü. Korsesine uzanarak annesinin ona verdiği kristal yüzüğü çıkardı. Diğer eliyle de peçesini söktü. Dükün sesi taşlarda yankılandı. “Dur!”

Kardinal kapının önünde tereddüt ederek döndü. İlk defa efendisini sorgulayan bir soru dudaklarından döküldü. “Ama... neden?”

“Çünkü,” dedi dük, “o bir Venier.” Kardinale ve iki muhafıza bakmadı bile. “Bizi yalnız bırakın.”

Heybetli kapılar çarpılarak kapandı. Dük elini Feyra’nın yanağına götürdü.

“Cecilia?” dedi.

“Ben onun kızıyım.”

“Fakat sen...”

“Ben bir Türküm ve Osmanlı topraklarından geldim, evet.” Feyra acele etmek zorundaydı. “Çok az zamanımız var ve bunu bilmelisiniz. İstanbul Sultanı III. Murat size karşı büyük bir donanma toparlıyor. Şehri ele geçirmek için gelecek. Sarayınızı ateşe veren ve şehre vebayı getiren yeniçerilerinden, kaptan-ı deryalarından biriydi.” Titrek bir nefes aldı. “Ben o kaptan-ı deryanın kızıyım ve bizzat o gemiyle buraya geldim. Ve annem Valide Sultan Nur Banu, bir zamanlar Paroslu Cecilia Baffo idi.” Bir kez daha nefes almak için duraksadı. “Oğlu sultanın planlarını bana ölüm döşeğindeyken açıkladı ve Venedik’e zor zamanlar yaşatacak dört at hakkında sizi uyarmam için beni görevlendirdi. Sizi iki musibet hakkında uyarmakta başarısız oldum, fakat sizi savaş ve ölümden koruyabilirsem bunu başarabilirim.” İlk defa bağını çözerek yüzüğü düke uzattı. “Annem bana teminat olarak verdiği yüzük yüzünden uyarıları bu şekilde ifade etti. Dört at tasarımını görüyor musunuz? Sanırım...” dedi düşünceli bir şekilde. Dükün yüz ifadesini görünce devam etti. “Bu yüzüğü tanıyorsunuz?”

Dük yüzüğü Feyra’dan alıp küçük atlara parmak ucuyla dokundu. “Evet,” dedi şaşkınlıkla. “Ona bu yüzüğü uzun zaman önce bir yaz, bizzat kendim Paros’ta vermiştim.” Duraksadı ve Feyra’ya baktı. “Beni uyarabilmek için birçok tehlikeye göğüs gerdin,” dedi nazik bir sesle. “Senin için ne yapabilirim?”

“Yalnızca eve dönmeme izin verilmesini istiyorum.”

“İstanbul’a mı?”

“Hayır,” diye haykırdı. “Hayır, orası benim evim değil!” Koridorda gerilemeye başlamıştı.

“Yüzük?” Dük yüzüğü ona uzattı.

Ellerini salladı. “Sizindir.”

“Hayır,” dedi Feyra’yı takip ederek. “Senindir.” Yüzüğü yeniden kızın parmağına taktı. “Çünkü sen bir Venier’sin.”

Yüzük, annesinin taktığı gibi dördüncü parmağındaydı.

“Evin nerede?” diye sordu dük nazikçe.

“Lazzaretto Novo.”

“Hastane adası mı?”

“Evet.”

Feyra dış dünyaya açılan heybetli kapıları açtı. Dük ardından bağırdı. “Doktorla birlikte mi?”

Feyra duraksadı. *Tabii ya.* Annibale’yi atayan dükün ta kendisiydi. “Hayır,” diye fısıldadı. “Yalnız yaşıyorum.”

Kırk Beşinci Bölüm

Feyra ne kadar süredir Annibale'nin kararmış elini tuttuğunu bilmiyordu. Redentore Kilisesi'nden döndüğünde güneş tepedeydi. Şimdiyse sevdiği adamın ölü yüzünü bir kutsal emanet gibi parlatacak kadar alçalmıştı.

O saatlerde birlikte geçirebilecekleri hayatın nasıl olabileceğini düşünmüştü; beraber yaşayıp insanları iyileştirerek, Londra, Bolonya ve Şam'daki hastaneleri gezip tıp öğretmek, belki de beraber bir hastane açarak. Hayal ettiği bu yıllar içinde kızlarıyla oğullarının onlara ne derece benzeyeceğini düşünmemişti. Çocuk istemiyordu, hiçbir zaman istememişti, yalnızca Annibale'yi istiyordu. Onunla olmak, kaderlerinin imkân verdiği şekilde onunla evlenmek istiyordu.

Venier yüzüğünü parmağından çıkardı. Birdenbire düşüncelelerinden etkilenerек Annibale defnedilmeden önce nikâhlanmaları gerektiğine inanmıştı. Yüzük bir kadın yüzüğü olduğu için onu ancak Annibale'nin serçe parmağına takabilirdi. Kristal kararmış derisinin üzerinde parlıyordu. Siyah irin, kırmızı kan, beyaz irin ve solgun balgam. Hepsî çekilmişti; tüm sıvılar çekilmiş, tüm sinirler yatışmış, tüm denge bozulmuştu. Perde kapanmıştı.

Bu bile Feyra'nın kuru gözlerini yaşartmadı. Soluk atın parmağının üzerinde durduğunu gördüğünde anladı. Artık son atın, ölümün soluk atının, ne Takat'ın ne de Venedik'in ölümü anlamına gelmediğini biliyordu. Bu Annibale'nin ölümüydü. Batmakta olan güneş yüzüne vurunca gözleri yaşardı. Ayağa kalktı. Cesedi yıkamalı ve hazırlamalıydı. Bu gece nöbet tutar gibi onu izleyecek ve ertesi sabah da gömecekti.

Dolabından yeni beyaz mumlar aldı, onları yatağın yanına koydu. Sonra aşağı indi ve mezarlığa çıktı. Yamuk köklere ayağı takılıyor, dikenler yüzünden elbisesi yırtılıyordu. Aşağıda yatan iskeletleri düşünerek mezarlar arasından dikkatlice yürüdü.

Kurtaramadığı insanlar.

Takat Turan'ın mezarını saran taze toprağa bastı. Kemiklerini eve yollamak için ona verdiği sözü hatırladı. Bu sözü tutmak gibi bir niyeti yoktu. Toprak yığınının bakarak, "Burada çürü," dedi, tükürdü ve yoluna devam etti.

Murada'ya dayalı el arabasını alıp, Annibale'nin kapısına sürdü. Sabah cesedi buraya yerleştirecekti. Aslanın taştan yüzü her şeyi bilir ifadesiyle onu izledi. Feyra ondan bıkmıştı. "En başından beri bundan mı bahsediyordun?" diye sordu aslana. "Büyük sırrın bu muydu? Aferin, kehanetin gerçekleşti."

Kovayı büyük bir gürültüyle kuyuya salladı. Çektiğinde güneşin son ışıklarıyla dibinde bir şeyin parladığını gördü. Islak elini gümüş parıltıya soktu ve küçük kalay kaplı, bir broşa oturtulmuş haçı çıkardı. Bu Corona Cucina'nın ona bluzunun yakasına takması için verdiği broştu. Adadaki ilk gününde kuyuya attığı broştu. Avucunu sıktı. Geçen sene boyunca yüzlerce, hatta binlerce kova su çekilmiş, fakat haç *bu pazar* günü ona gelmeyi seçmişti.

Feyra avucunu açarak haçtan sarkan acıklı Çoban Peygamber'e baktı. Ona artık ne iyiliği dokunabilirdi ki? O da Annibale gibi ölmüş fani bir adamdı.

Sonra yavaş yavaş efsaneyi hatırladı.

Ölmüş ve dirilmişti. Çoban dirilmişti.

Bu bir mucizeydi.

Feyra kovayı düşürdü ve sular Takat Turan'ın mezarına saçıldı. Feyra koşmaya başladı. Trianni bebeklerini doğurttuğu evleri, Salve'nin öldüğü Tezon'u, Bocca'nın bir zamanlar yaşadığı bekçi evini, Badessa'nın ona bir İncil verdiği kiliseyi geçerek Annibale'nin evine döndü. Hemen yukarı fırladı, aldığı her nefes göğsünü yakıyordu. Kapıda nefes nefese kalıp duraksadı.

Annibale kıpırdamıştı.

Feyra başucuna gidip dizlerinin üzerine çöktü. Tuttuğu, yüzüğü taktığı, diğeriyle beraber göğsünün üzerine koyduğu el vücudunun yanına düşmüştü. O eli o kadar sıkı tuttu ki dört at yüzüğü ortadan ikiye kırıldı.

Annibale'nin üzerine çıkıp gömleğini açtı ve göğsüne kulağını dayadı. Orada; kas, kemik ve sinir dokularının altında, yeni doğmuş bir kelebeğin ilk kanat çırpışı gibi titrek ve küçük bir şey hissetti.

Bir şekilde Annibale'nin ona anlattığı damar, odacık ve kapakçıklar hayata dönmüştü. Bunun bilimle hiçbir alakası yoktu, bu Allah'ın bir mucizesiydi. Şimdiyse hayat vaadiyle titreşen o yeri öpüp, dudaklarına doğru ilerlerken gözleri yaşlarla doluydu. Dudaklarını dudaklarına değdirip onu ilk kez öptüğünde, Annibale gözlerini açtı.

ALTINCI KISIM

Suluk at

Kırk Altıncı Bölüm

Aziz Mark Meydanı daha önce karnavalda bile bu kadar kalabalık olmamıştı. Erdemli ve cesurların katıldığı dördüncü Haçlı Ordusu'nun, İstanbul'a gitmesinden bu yana şehrin gördüğü en büyük donanma toplanmıştı. Yalnızca altı yıl önce İnebahtı için yapılan hazırlıklar bile bunun yanında bir hiçti, fakat savaş makineleri canlanmıştı. "Ah, zavallı Venedik," dedi Palladio yüksek bir sesle. "Yine başlıyoruz."

Dükün sarayı arkada kıyamet gibi bir fon oluşturunuyordu. Güzelim beyaz ön cephe yanmış bir harabeden ibaretti. Geçen haftaki yangın onu, elmastan kömür tozuna çevirmişti.

Palladio, demir alınmadan denizcilere son bir macera teklif eden hayat kadınlarının ve kocalarını savaşa gitmemeye ikna etmeye çalışan eşlerin arasından geçti. Derme çatma sahnelerde tiyatro oyuncularını, düşmanları Osmanlıları canlandırıyorlardı.

Yüzlerce insan Bazilika'nın içine girmek için sıradaydı. KİLİSENİN, Aziz'in ve koruyucu atların yangından zarar görmeden kurtulmuş olması, bir mucize olarak görülüyordu. İçeride, tütsü

dolu karanlıkta, Osmanlılardan alınmış bir Meryem Ana ikonu olan Nicopeia Madonna'sma dualar ediliyor, kâfirlerin onlardan uzak tutulması isteniyordu. Venedik her zaman bir dedikodu kazanı olmuştu, fakat geçtiğimiz hafta Osmanlıların şehri almaya hazır olduğu haberi yangından daha hızlı yayılmıştı.

Palladio insanların dramını göz ardı etti. Dükü görmeliydi. Şu anda imparatorun karargâhı görevini gören Palazzo Sansoviniano'ya saptı. Daha bıyıkları terlememiş oğlan çocuklarından oluşan mürettebat ile bahriyeliler oradan oraya mesaj iletmek için koştururken, büyük oda bir kovan gibi vızıldıyordu. Diğer saraydan koparılıp getirilmiş, kiminin bazı parçaları eksik, kiminin uçları yanık, kimininse büyük parçaları yangında yitip gitmiş olan haritalar duvardaki freskleri kaplıyordu. Ve her şeyin ortasında, aynı bir pusulanın ortasındaki uzun gümüş iğne gibi dük oturuyordu. Hükmeden ses tonu olmasaydı Palladio neredeyse dükü tamyamayacaktı. Redentore Kilisesi'nde giydiği uzun, kıvıll ve beyaz cüppeyle *corno* şapkası ortada yoktu. Mavi bir pelerin ve gümüşten yapılmış bir zırh giymiş, armalı bir diz bağı takmıştı. Kutsama töreninden sonra beyaz saç ve sakalı düzeltilmişti. Şimdi otuz yaş genç görünüyordu.

Bugün Venedik'in yaşlanmakta olan dükü Sebastiano Vener değil, Osmanlı Türkleri'ne karşı yapılacak olan savaşta Venedik Donanması'nın başamiraliydi.

Palladio koluna dokunup dük ona döndüğünde bir an için boş boş baktı. Sonra rahatsız olmuş bir ifadeyle, "Palladio," dedi. "Burada ne yapıyorsun?"

"Size bir kadeh şarap ısmarlamak istiyorum, şans için." "Şimdi mi?" Amiral etrafındaki kargaşayı göstermek için kollarını açtı.

“Sadece on beş dakikanızı alır,” dedi Palladio, “ve Osmanlılara karşı başarıya ulaşmanız için büyük bir fark yaratabilir.”

Palladio, düke, Feyra’yı ona getirenin kendisi olduğunu hatırlamasına yetecek kadar uzun süre mavi gözleriyle baktı. Eğer mimarın söyleyecek bir şeyi varsa belki de dinlemek en iyisi olurdu.

Sebastiano Venier iç çekti. “Pekâlâ.”

Dışarıdaki itiş kakışın arasında Palladio, çan kulesinin gölgesine sığınmış *ombra* arabasını buldu. Denizciler bugün son paralarını içkiye harcadıkları için el arabası iyi iş yapıyorsa benziyordu. Palladio ağzına kadar dolu iki bardağın parasını ödedi ve rıhtımda Venier’e katıldı. İki adam top arabalarının üzerine oturup, toplanmakta olan üç direkli gemileri seyretti.

Sebastiano Venier sanki yabancı denizlerde onu bekleyen şeyi görebiliyormuş gibi pürdikkat sonsuz maviliğe baktı. Kafasını salladı. “İnebahtı’dan sonra Osmanlılarla işimiz bitti sanmıştım: Fakat görülen o ki onların benimle işi bitmemiş. Veba, yangın ve şimdi de savaş ile ölüm.” Şarabından bir yudum aldı. “Bana ne söyleyeceksin?”

Palladio küçük bir kalem kutusu çıkardı. “Parşömeniniz var mı?”

Venier, Patras Boğazları’nın haritasını açıp ters çevirdi.

“Güzel.” Mimar hızlı ve akıcı bir şekilde çizmeye başladı. “Denizde bile olsa savaş bir geometri işidir. Çizdiğim şeye savaşın mimarisi diyebiliriz. Şimdi bakın. Eğer gemilerinizi *bu* düzene girmeye zorlarsanız,” birkaç tane küçük oval çizerek devam etti, “avantaj elde edersiniz. Yeni gemilerinizin

ateş gücü daha üstün, fakat daha yavaş hareket ediyorlar. Toplarınız gemilerin yanında olduğundan en iyi manevra, Osmanlıların küçük kayıklarla aranızı sızıp gemilerinize çıkmasını veya gemilerinizi sabote etmesini engellemek için *ikisini* her bir ana hattın önüne koymak olur.” Daha iyi anlatabilmek için hızlıca çizmeye devam etti. “Eğer Osmanlı’nın tüm hareket etme işini yapmasını sağlayabilirseniz, oyunun efendisi siz olursunuz. Hristiyan gemilerinin hattını ne olursa olsun korumak zorundasınız.”

Venier dikkatlice şemaya, sonra da Palladio’ya baktı.

“Bunu nasıl biliyorsun?”

Palladio omuz silkti. “Polybius’un Roma savaş taktiklerini incelediği *Tarih* kitabının resimli bir baskısı üzerinde çalışıyorum. Klasik şekiller nasıl binalarımı etkilemişse, Hannibal ve Scipio modellerini seferinize uygulamanızın işinize yarayabileceğini düşündüm.”

Venier yavaşça kafasını salladı ve kuruması için yanaklarını rüzgârın şişirdiği bir yelken gibi şişirerek çizimin üzerine üfledi. “Teşekkür ederim,” dedi sade bir şekilde. “Söylediklerini aklımda bulunduracağım.” Çizimi dikkatlice katlayıp, sanki bir şeyi açıkça belirtmek istercesine ekledi. “Biliyorsun ki onlardan nefret etmiyorum.” Bu neredeyse bir özürdü.

Bir anlığına Palladio konudan kopmuştu.

“Osmanlılar. Yeğenimin kızından geçmişimi biliyorsun. Cecilia Baffo bir *Müslüman* oldu ve İstanbullu II. Selim ile evlendi. Adını Nur Banu Sultan olarak değiştirdi. Başımıza tüm bu musibeti salan oğlu III. Murat’ın soyundan, milletlerimiz arasında barış sağlayacağını umduğum başarılı sultanlar gelecek.” Derin bir iç çekti. “Beş yüzyıllık katliam yeter de artar bile.”

Palladio kafasını sallayarak ayağa kalktı. “*Varenta vu! Tanrı korusun!*” Amiralî şehir kadar eski vedayla kutsadı. “Ve dünyadaki tüm iyilikler sizinle denize açılsın.”

Mimar yürümeye başladı ama sonra durup arkasına döndü. Amiral hâlâ top arabasının üzerinde oturmuş, Palladio’nun çizimini inceliyordu.

“Osmanlılardan ben de nefret etmiyorum,” dedi Palladio Feyra’yı düşünerek. “Ama Venedik’i daha çok seviyorum.”

Kırk Yedinci Bölüm

Feyra mimarı kilisesinin kutsama töreninden bir ay sonra bir kez daha gördü.

Adaya doktor hâlâ hasta yatağındayken gelmişti. Feyra onu yalnız, ama mutlu karşılamıştı, zira Annibale günden güne iyileşiyordu.

Palladio'yu görene kadar dış dünya onu hiç ilgilendirmiyordu. Adanın devlet tarafından ne zaman geri isteneceğini merak ediyordu, fakat bunların hiçbiri aslında önemli değildi. O ve Annibale aynı hayallerindeki gibi istedikleri her yere, Bolonya'ya, Salerno'ya, Şam'a, Aşkelon'a, en iyi tıp merkezlerine gidebilirdi.

Yalnız kaldığı süre boyunca Feyra, açık denizlerdeki savaşla kafasını meşgul etmedi. Üzerine düşeni yapmış ve dükü uyarmıştı. Gemilerin uzaklara yelken açtığını ve bazılarının geri döndüğünü görmüştü, fakat geri kalan detayları bilmiyordu. Venedik de, İstanbul da cehenneme gidebilirdi. Annibale yaşadığı sürece hiçbir şey umurunda değildi.

Ancakşimdi, mimarın ziyaretiyle denizdeki savaşın sonucunu ve gözlerinde ufuk çizgisini taşıyan yaşlı adama ne olduğunu

merak ediyordu. Mevsimlerden yazdı ve Palladio'yu bahçedeki yıkık sütuna, dut ağaçlarının benekli gölgesine götürdü. "Sevgili Feyra, buraya kendi adıma değil, dükün bana verdiği iki görev için geldim," dedi mimar.

"O döndü yani!"

"Evet ve sana Osmanlı'nın bir kez daha mağlup edildiğini söylememi emretti. Verdiğin bilgi doğrultusunda, onlar daha boğazda toplanamadan Venedik donanması tepelerine bindi. Gemiler küle çevrildi ve gün bitiminde çoğu denizci uskurmu balıkları gibi İstanbul'a yüzmek zorunda kaldı." Kiminle konuştuğunu hatırlayarak bir an durdu.

Feyra sessizce ellerine bakıyordu. Uyarısı yüzünden halkının kanı dökülmüştü. *Ama sen bir Venier'sin*, diye düşündü aniden. *Venedikliler de senin halkın*. Dut yapraklarının gölge-leri avuçlarında çürükler varmış gibi tenini beneklendiriyordu.

"İki görev demiştim Feyra." Mimar onu neşelendirmek için konuştu. "Yani ikincisi daha kişisel. Dük adayı hastane olarak kullanman için sana tahsis etti." Gülümsedi ve ellerini açtı. "Görüyorsun ki işsizim. Bir mimara ihtiyacın olabileceğini söyledi." Feyra'nın yüzündeki şaşkın ifadedden memnun olmuştu.

"Ama... peki, ya şehrin yeniden inşası?"

Kafasını salladı. "Burada bulunarak şehri yeniden inşa edeceğim. Tanrı'yla olan anlaşmamı tamamladım, şimdiyse insanoğlu ile bir anlaşma yapmak için sabırsızlanıyorum."

Bir karantina hastanesinin yanı sıra, Palladio'nun yeni binaları ve dükün desteğiyle Feyra ve Annibale bir araştırma hastanesi

kurdu. Zaman zaman dük, Palladio'nun doktorunu kendisine bakması için çağırıyor ve Annibale'ye kadın meslektaşını da getirmesi için sürekli ısrar ediyordu. Annibale bu durumlarda yüce hastasını görmüyor, bunun yerine iki Venier'i bir zamanlar sahip olabilecekleri ilişkilerini kurabilmeleri için yalnız bırakıyordu. Onlar konuşurken Annibale, Giudecca'da yürüyor, yanından geçerken sürekli Palladio'nun kilisesine bakıyor, ancak asla içeri girmiyordu.

Bunun için belli bir nedeni vardı.

İyileşme döneminde bir gün, kendini bahçede yürüyebilecek kadar iyi hissederken, Annibale ve Feyra taş aslanın kuyusunda dinlenmek için durmuştu. Yaz güneşinin altında kuyuya dayanırken Feyra, aslanın taştan yelesini okşamıştı. "Teşekkür ederim," demişti sessizce.

Annibale onu inceledi. "İyileşmemin bir mucize olduğunu söylüyorsun," dedi. "Peki, kuyuların mucizesini nasıl açıklarsın?"

"Kuyuların mucizesi mi?"

"Santa Croce'daki eski rahibe manastırındaki gibi kutsal kuyulardan su çeken sayısız hacı, suyun onları vebadan koruduğuna yemin ediyor. Bunu nasıl açıklarsın?"

Feyra babasının yattığı kuyuyu düşündü, şimdi Palladio'nun kilisesinin yerindeki siyah mermer yıldızın altında gömülüydü. Annibale'nin gözlerini üzerinde hissetti. "Bence," dedi dikkatlice, "son salgında mikrop suya da bulaşmıştı. Bir fare, bir pika ya da bir sokak köpeği, bir şey içeri düşmüştü. Hastalıklı bir şey."

"Peki, ya bu sefer?"

Gözlerine bakmadı. "Bu sefer durumun öyle olduğunu biliyorum."

“Peki, neden...” dedi Annibale irdeleyerek, “...hacılar bu su yüzünden ölmüyorlar?”

Annibale sessiz kalan Feyra’nın elini tuttu. “Yani gerçekten bir mucize miydin?”

Feyra kuyuya bakıp gülümsedi. “Evet.”

“Ölüm döşeğindeyken bana şurubundan, Teriaca’dan vermiş miydin?”

Feyra şimdi bakışlarını kuyunun derinliklerine, suyun içine yansıyan ışığa dikmişti. “Hayır.” Annibale’ye baktı.

Günden güne güçleniyor, yanakları ve gözlerinin altındaki çökükler doluyor, güneş hastalıklı çehresini sağlıklı bir parlattıya çeviriyordu. “Nedenini biliyor musun?”

“Bırak da bulgularımı özetleyeyim,” dedi Annibale. Parmaklarıyla saymaya başladı. “Sen vebadan kurtuldun, fakat baban kurtulmadı. Denemelerin sonucunda Tezon’da vebası tamamen ilerlemiş hastaların yine de öldüğünü, ama ilaç verdiğin ailelerde *yeni* vakaların çıkmadığını keşfettin. Böylece Tezon boşaldı ve aileler evine döndü. Şurubundan gözcünün oğluna verdin, ancak gözcüye vermedin. Mimara bir şişe verdin ama bana vermedin ve az önce Aziz Sebastian kuyusunda hastalıklı bir şeyin, belki de vebadan ölmüş bir kurbanın cesedinin olabileceğini belirttin.”

Feyra ne nefes aldı ne de Annibale’ye baktı. Kuyunun içine bakmaya devam etmek zorundaydı. “Peki, bulguların neler?”

Ona bakabilmesi için Annibale, Feyra’yı kendine çevirdi. “Bağışıklık kazandırıyordun. Hastalarını vebaya karşı aşıliyordun.”

Feyra, Annibale’nin yeşil gözlerine baktı. “Ve bu senin için önemli değil? Bunun hakkında tartışmıştık, hatırlıyor musun?”

“Konuşmuştuk,” diye düzeltti Annibale gülümseyerek.

“Tartışmıştık,” diyen Feyra da gülümsüyordu.

“Teriaca’nın içine mikroptan küçük bir parça koyduğunu farz ediyorum.”

“Koydum.”

“Peki, ya diğer malzemeler?”

“Seni ne öldürür ne de iyileştirir.” Annibale’nin en sevdiği sözlerden birini ona karşı kullanmıştı.

“Uygun bileşen için kan mı, yoksa şişliklerin içindeki maddeyi mi kullandın?”

“Maddeyi aldım, kuruttum ve öğüttüm.”

“Babandan mı?”

Gülümsemesi yüzünden silinmişti. Annibale, Feyra’nın konuşmadığını görebiliyordu.

“Kuyudaki ceset onundu.” Güçlkle söylenmiş sözlerin ardından konuyu değiştirdi. “İçgüdülerin doğruydu,” dedi ki-barca. “Bağışıklık sağlayan vakalarda örneğin, hastalığın kaynağına en yakın yerden alınması gerektiğine inanıyorum.”

Annibale bakışlarını denize, doğuya çevirdi. “Buraya hastalığı baban getirdi, belki çaresini de getirmiştir.” Gözucuyla Feyra’ya baktı. “Sonuçta senin Peygamber’in Tanrı’nın çaresi olmayan hastalığı dünyaya salmadığını söylememiş miydi?”

Feyra kendini toparladı. “Konu hakkındaki fikrini değiştirdin mi?”

Annibale burnunu çekti. “Belki de. Büyük başarı elde ettiğini itiraf etmeliyim, ama yapılması gereken bir sürü araştırma var.” Ellerini tuttu. “Ancak bana söylediğine göre Sağlık Konseyi’ne de söylemelisin. Dük bu adayı benden ziyade sana bağışladı, buna eminim, fakat oyunu kurallarına göre oynamalıyız. Dük olarak imtiyazları sonsuza dek sürmeyecek. Venedik

yasaları dahilinde hareket etmemiz gerektiğini de belirtmişti. Teriaca'yı resmi bir ilaç olarak onaylatma vaktimiz geldi."

Feyra şaşırıp kaldı. "Ama Konsey ilacı yasallaştırıp her satıştan vergi alacak."

"Bırak alsınlar. Şurubu ancak onlara verdiğimiz talimatlara göre yapabilirler. Malzemelerin listesini almak için seni çağıracağız."

Feyra, Annibale'nin sesinde haylazlık seziyordu. "*Hepsini mi?*" diye sordu.

"*Neredeyse hepsini.*"

Feyra, Sağlık Konseyi'nin önünde duruyordu.

Annibale onunla birlikte gitmiş, fakat odanın arkasındaki uzun tahta banklarda görevlilerle birlikte oturmuştu. Muzip bir ışık huzmesi karanlık ve kasvetli fresklerin büyüklüğü altında, yeşil elbisenin içinde ışıltılar saçan Feyra'yı aydınlatıyordu. Onu yargılayan üç kadim adamın aksine, genç, sağlıklı ve dimdikti. Annibale orada bulunan tek doktor değildi. Üç kişi ötesinde Valnetti oturuyor, gaga maskesinin içinde oflayıp pufluyor, bir kuşunkine benzer boncuk gibi gözleri arada sırada Annibale'ye dönüyordu.

Annibale onu görmezden geldi.

"Sanıyorum biliyorsunuz," dedi efendilerin ilki Feyra'ya seslenerek, "Venedik Cumhuriyeti'nde kadınların tıp bilimini icra etmesine izin yoktur."

"O zaman, sayın yargıç," dedi Feyra, "beni neden buraya çağırma zahmetine girdiğinizi merak ediyorum."

Annibale yeni gaga maskesinin ardından gülümsedi.

Efendilerden ikincisi konuştu. “Burada Konsey tarafından geçerli bir yazılı izne sahip bir destekçiniz var mı?”

Annibale ayağa kalktı.

Üçüncü efendi konuştu. “Bu kadın sizin için mi çalışıyor?”

“Benimle *birlikte* çalışıyor.”

Tüy kalemini keskinleştiren ilk efendi boğazını temizledi.

“Bu kadar sohbet yeterli. Alalım.”

Feyra açıkça konuştu. “Kayıt adı: Teriaca.” Sesi malzemeleri sıralarken geniş odada çınladı, artık Osmanlı aksanı neredeyse kaybolmuştu.

“Biberiye ve adaçayı, sedefotu, nane, lavanta, eğir kökü, muskat. Sarımsak, tarçın ve karanfil. Beyaz sirke, kâfur. Ve büyüklü küçüklü pelin otu.”

Valnetti gözü dönmüş şekilde, büyük bir patırtıyla bastonunu düşürerek ayağa kalktı. “Bu Dört Hırsız Sirkesi!” diye bağır-
dı dili dolaşarak. “Onun içinde başka bir şeyler olmalı! *Tüm* ana malzemeleri yazdırmak zorunda. Yasaları okuyun, efendim!”

Annibale de ayağa kalktı. “Aslına bakarsanız *Doktor* Valnetti, ilaçların her zaman farklı versiyonları olacaktır. Kurallar yüzde birlik içerikte ek malzemelerin olabileceğini açıkça belirtir. *O* yasayı okuyun efendim.”

“Pekâlâ,” dedi efendilerden biri Feyra’ya, “o şişenin içinde başka bir şey var mı?”

Annibale gözlerini Feyra’dan ayırıp, konseyin masasında duran, Feyra’ya vuran aynı ışık huzmesiyle yeşil yeşil parlayan küçük şişeye çevirdi. Şişenin dibinde biraz tortu vardı, her gün karşılaşabileceği tozdan fazla değildi. Annibale nefesini tuttu. Feyra, “Tabii ki ilacın yapım aşamasında kalıntı bırakan malzemeler var, ancak sizi temin ederim ki yüzde birlik dilimden azlar,” dedi sakince.

Valnetti odayı hışımla terk etti. İlk efendi belgeyi imzalayıp üçüncüye vermiş, o da ikinciye uzatmıştı. İkinci efendi belgeyi imzalayıp üçüncüye verirken kafasını kaldırdı. “İlacınızı kayıtlara geçirmek için gerekli para yanınızda mı?”

Annibale cüppesinin içindeki deri kesesini aradı, fakat bulamadı. Feyra ise çoktan korsesinin içinden parayı çıkarıp masaya bırakmıştı. Para üzerine vuran ışıkla parlıyordu.

Annibale, Feyra’nın parayı nereden bulduğunu asla öğrenemedi, fakat bu tek bir duka altınıydı.

Sonsöz

İstanbul

Üç Yıl Sonra

Topkapı Sarayı'nın sessiz bir bölümünde Hekim Hacı Musa, kendisine gönderilmiş tabuta dikkatle bakıyordu.

Aslan mührü ve mersin ağacı tütsüsü kokusundan tabutun Venedik'ten geldiğini anlamıştı. Birlikte karantina ve gelen paketlerin dezenfekte edilmesi konusunda ne kadar titiz olduklarını biliyordu.

Yine de güvende olmak adına doktor, kutuyu açması için bir köle çağırdı ve harem ağasına tabutu sultanın odasından uzakta tutmasını, dikkatli taşınmasını öğütledi. Venedikliler saraya, paket açıldığında patlayan barut, zehirli yılanlar, hatta akrepler göndermekle meşhurdur. Gün ortasıydı ve saray sıcaktan kavruluyordu, bu yüzden harem ağası tabutu çeşmelelerin aktığı serin Zambaklar Bahçesi'ne götürdü.

Bahçeye vardıklarında harem ağası tabutu yere bıraktı, kilidi açıp kapağı yavaşça kaldırdı. Hacı Musa'nın yalnızca akan suyun sesini duyduğu uzun bir sessizlik oldu. "Neymiş?" diye sordu hekim uzaktan.

Harem ağası afallamıştı. "Kemikler," dedi. Doktor yaklaştı ve tabutun içine baktı. Köleyi yollayıp, parlak kırmızı cüppe-

siyle eğilerek kemikleri inceledi. Genç bir adamın eksiksiz bir iskeletiydi bu, her bir kemik titizlikle numaralanmış ve kataloglanmıştı. Her biri yazılı küçük parşömenlere sarılmıştı. Tüm kemikler oradaydı, ayak parmağı kemiğinden kafatasına kadar çıkan her bir kemik ve omur önünde duruyordu. Bu tıptan anlayan birinin işi olmalıydı.

Hacı Musa kemikleri avluya yaydı. Her bir parçayı, adam çoktan öldüğü için leşlerinden olmuş çaylak kuşlarının çıkıllıkları eşliğinde, sıcak kaldırımların üzerinde tek tek birbirine bağlıyordu. İşini bitirdiğinde yaşlı hekim güçlkle ayağa kalktı ve yerde yatan adama dikkatlice baktı. Kafatası ona karanlık gözleriyle bakıyordu. Kafası karışmış hekim, tabutun içine göz attı. Venedik toprağının içinde Osmanlıca yazılmış bir not vardı.

Kemikler Takat Turan'a aittir.

Yeniçeri mezarlığına gömülmelidir; zira o, onlardan biriydi.

Ben iyiyim.

Öğrenciniz,

Timurhan Murat kızı Feyra Adalet

Hacı Musa notu mutlulukla göğsüne bastırdı ve kemikleri toplamak için tekrar yere eğildi. Kafatası toprak doluydu, onu saygısızca yere vurarak kaldırıma silkeleyince içinden tıngırtıyla bir şey düştü. Düşen şeyi temizledi ve ışığa tuttu; zira gözleri artık eskisi gibi görmüyordu. Kafası iyice karışmıştı, bunun ne anlama geldiğini bilmiyordu.

Çünkü bu bir Hristiyan haçıydı.

Venedik

Palladio, son günlerde alışkanlık edindiği üzere öğleden sonrasının büyük bir kısmını uyuyarak geçiriyordu. Artık merdivenlerle uğraşacak hali kalmadığından aşağı kattaki odasında duran kanepede uyuyordu. Üstelik çizimlerini görebildiği bir yerde uzanmak hoşuna gidiyordu.

Bazen gözü Leonardo'nun Vitruvius Adamı'na kayıyor ve en verimli zamanlarını, kendi geometrisinin sınırlarını nasıl zorladığını hatırlıyordu. Bazen yeni Rialto Köprüsü için yaptığı çizimlere bakıyordu. Titizlikle hazırlanmış, her bir açısı güzelce resmedilmiş ve Onlar Konseyi'ne tam zamanında sunulmuştu. Ancak köprü yalnızca Palladio'nun zihninde ve duvarında yaşamaya mahkûmdu; zira yeni Rialto işi başkasına verilmişti. Adaşı Andrea da Ponte ondan çok daha genç bir adamdı ve en acısı da bir zamanlar Palladio'nun öğrencisiydi.

Palladio kendini muhteşem kilisesinin düşünceleriyle teselli ediyordu. Hayal meyal, Doğu'da hacıların yüzlerce yıl boyunca bir peygamberin mezarına ibadet etmek için akın ettiği bir tapmak hakkında anlatılan hikâyeyi hatırlıyordu. Ancak ne tapınağın ne de hikâyeyi anlatanın adını hatırlayabiliyordu.

Daha iyi günlerinde, dirseklerinin üzerinde kalkıp en yeni fikirlerini kâğıda döken Zabato Zabatini ile muhabbet ediyordu. Bazen düşünceleri arzulara, asla inşa edilemeyecek fantezilere dönüşüyor; tuğla ve harçla değil, hayallerle destekleniyordu. Koltuğunda yatarken bu heveslerini ağzından kaçırdığında Zabato'nun çizmeyi bıraktığını görüyordu. Tasarımcı, gözlüğünü çıkarıp bir kenara koyuyor, gözlerini siliyor, Palladio ise adamın neden ağladığını merak ediyordu.

Bugün iyi bir gün değildi. Mimar kafasını güçlkle kaldı-

rabiliyordu. Sanki muazzam bir ağırlığın göğsüne bastırdığını hissediyordu. Bu ağırlığın adını biliyordu. Bu ölümdü ve her geçen gün ağırlaşıyordu.

Batmakta olan güneş gözlerini acıtmaya başlamıştı. Penceresinin önünde iki kişi belirince gözlerini alan parıltının gitmiş olması onu rahatlatmıştı. İkisi de türban ve cüppesiyle aynı giyinmiş gibiydi, fakat biri kadın, diğeryse erkekti. Rüya gördüğünü düşündü, bu yüzden kâfir olsalar bile onlara gülümsemekten zarar gelmezdi.

Göğsündeki ağırlık hafıflemişti.

Zamanında ona yaptığı gibi kadın elini uzattı. “*Gel ve gör,*” dedi.

Kayığa bindiklerinde onları daha net görebiliyordu. Onlardan beklendiği halde ikisi de maske takmıyordu. İkisi de güzel, koyu saçlı, yanık tenli ve aynı boydaydı. Ağabey kardeş olabilirlerdi, fakat yaşlı gözleriyle bile âşık olduklarını görebiliyordu. Birbirlerini asla okşamadılar, oturdukları yerde kolları bile birbirine değmedi, fakat nasılsa onları yatakta gördüğü zamandan çok daha samimilerdi. Onları tanıyordu. İkisi de doktordu ve kendisinin inşa ettiği hastaneyi yönetiyorlardı.

Zattere’ye ve Guidecca Adası’na yaklaştılar.

“Gördün mü?” dedi erkek doktor. “Bir köprü yaptılar.”

Kayık kıyıya yaklaşırken Palladio büyük geçit törenini izledi. Zattere halkının kilisesine kanalın üzerinden yürüyerek geçebilmesi için tahta sallardan bir köprü yapılmıştı.

Yüzlercesi geliyordu.

Her bir adam, kadın ve çocuk bir mum taşıyor, titreyen alevlerden oluşmuş bir yılan adanın içinden ve kanalın üzerinden geçerek kilisenin merdivenlerine gidiyordu.

Palladio tek bir kelimeyle vücut bulan bir tezahürat duyu-

yordu, fakat yaşlılıktan kulakları tam olarak ne dendiğini seçemiyordu. “Ne diyorlar?” diye sordu.

“*Redentore*,” dedi erkek doktor. “Artık kiliseye böyle hitap ediyorlar. Yalnızca *Redentore*. Yani *Kurtarıcı İsa* diyorlar.” Doktor eşine gülümsedi, sanki kelimenin onlar için de çok özel bir anlamı vardı. “Onları vebadan hangi Tanrı kurtardıysa ona teşekkür ediyorlar. Bunu her yıl yapıyorlar.”

“Her yıl mı? Ne kadar süre daha yapacaklar?”

“Sonsuza kadar.”

Palladio gözlerinin dolduğunu hissetti.

Üçü merdivenlerin orada kayıktan inip kalabalığa katıldı. On beş taş merdiveni birlikte çıktılar. Palladio iki yanındaki doktorların kollarına girmesiyle destekleniyordu. Ne mimar kalabalık tarafından tanındı ne de doktorlar türbanları nedeniyle bir yoruma maruz kaldı. Veba geçtiğinden beri doktorlar gaga maskelerini bir kenara bırakmış ve *biretta* kumaşlarını kafalarına sarmıştı. Ve Osmanlı anlaşmazlığından beri ilginç bir moda hevesiyle, Venedikliler arasında Osmanlı stilleri oldukça popüler olmuştu.

Kapının ağzına geldiklerinde doktorlar durdu ve Palladio şaşırarak onlara döndü.

“Gelmiyor musunuz?” diye sordu.

Feyra gülümsedi. “Bir kere yeterliydi.”

Annibale cevap olarak kafasını salladı. “Bu senin kilisen, bizim değil.”

Palladio kaşlarını kaldırdı.

Annibale cüppesini açtı. *Müslüman* hilalini üzerinde taşıyordu. Feyra da aynısını yaptı, onda da aynısının bir eşi vardı.

Palladio daha yakından baktı. Kolyeler bir yüzüğün iki yarısıydı, üzerinde süslemeler bulunan kristal bir yüzük. Annibale Doğu, Feyra ise Batı yarım halkasını taşıyordu. Palladio gözlerini Annibale'ye çevirdi.

“Din mi değiştirdin?”

“Evet,” diye cevapladı. “Ben Tanrım'ı sevmiyordum, ama Feyra kendisininkini seviyordu.”

“Dikkatli ol.” Palladio'nun ne demek istediğini açıklamasına gerek yoktu.

“Devam edebilecek misin?” diye sordu Feyra büyük kapının eşiğinde, endişeli bir şekilde.

“Ah, evet,” dedi mimar. Veda etmek için bir an ikisinin de ellerini tuttu ve kiliseye girdi.

Tarihi Not

Rönesans döneminde birçok önemli büyük bina yapmış olmanın yanı sıra ANDREA PALLADIO, en kalıcı ve yaygın mimari akımlardan biri olan “Palladianizm” akımına da adını vermiştir.

Aynı zamanda savaş geometrisi hakkında detaylı bir bilgiye sahipti. Bunun örneklerini POLYBIUS’un *Tarih* adlı eserinden yaptığı çizimlerle göstermiştir. Palladio metnin hatalarını bizzat düzeltmiştir. Yaptığı düzeltmelerin arasında metni kopyalayan ressamın hatası olan “Hasdrubal” kelimesinin “Hannibal” olarak düzeltilmesi de bulunmaktadır, çünkü generalin düzgün adlandırılması gerektiğini düşünmüştür.

Ancak büyük Venedik yangınından sonra Palladio, yalnızca daha önce başlamış olduğu proje olan REDENTORE haricinde, şehrin yeniden yapılması gibi bir görevle ödüllendirilmemiştir.

Palladio’nun son kilisesinde, koridorun sağında yerde büyük bir notilus fosili bulunmaktadır.

1570’lerin veba salgınında VIGNA MURADA olarak bilinen karantina adası LAZZARETTO NOVO karantina

hastanesine dönüşmüştür. Venedik'in 18. yüzyılda Avusturya tarafından işgal edilmesiyle ada, askerlere konaklama sağlamış ve daha sonra terk edilmiştir.

TERIACA, rönesans döneminin en popüler ve kârlı ilacı olmuştur. Sağlık Konseyi tarafından tanınmış ve ağır bir vergiye tabi tutulmuştur.

Sonradan aşılama olarak bilinen bağışıklık kazandırma tekniği Batı dünyasınca keşfedilmeden çok önce Osmanlı'da yaygın olarak kullanılan bir tedavi şekliydi. Modern zamanlarda bazı veba aşılarının faydalarını gösteren kanıtlara ulaşılmıştır ve etkili bir veba aşısının üretim araştırması günümüzde dahi devam etmektedir.

Venedik donanmasının amirali ve Venedik Dükü SEBASTIANO VENIER, yalnızca İnebahtı Savaşı'ndaki önderliğiyle değil, sarayını harap eden yangını şahsi olarak söndürme çabalarıyla da anılmaktadır. Şehir onun hükmü altındayken yandığı için duyduğu üzüntüden öldüğü söylenir.

ANTONIO DA PONTE'nin RIALTO KÖPRÜSÜ, dünyadaki en meşhur köprülerden biri haline gelmiş, belki de Venedik'i tanımlayan tek mimari eser olmuştur.

Her yılın temmuz ayının üçüncü pazarında Venedik halkı Zattere'den Giudecca'ya sallarla geçerek REDENTORE Kilisesi'ne, Palladio'nun kilisesindeki Tanrı'ya şehri vebadan kurtardığı için şükretmeye gider.

Teşekkürler

Bu kitap bir kahvaltı ile başladı; Tiffany’de değil ama Claridges’de.

Orada film yapımcısı Ileen Maisel’le birlikteydim ve kendisi bana hiç Palladio üzerine yazmayı düşünüp düşünmediğimi sordu. Her şeyden önce, bu soruyu sorduğu için Ileen’e teşekkür etmek istiyorum. Bu 2008 yılında, mimarın ölümünün beş yüzüncü yılındaydı ve tesadüf eseri o gün Kraliyet Akademisi’nde Palladio’nun eserlerinin sergilendiği bir sergi vardı. Kahvaltımı bitirip Kraliyet Akademisi’ne yürüdüm ve tüm sabahı her bir plana, çizime ve modele bakarak geçirdim. Bağımlısı olmuş-tum. Müzedeki dükkânda bulabildiğim en büyük kitabı aldım ve okumak için eve gittim. Guido Beltramini ve Howard Burns tarafından düzenlenip Kraliyet Akademisi işbirliği ile basılmış bu kapsamlı kitap, *Palladio* (2008), kitabı yazarken benim için paha biçilemez bir kaynak oldu. Palladio ilginç bir zaman diliminde yaşamıştı. Londra’da da olduğu gibi, Venedik’te de veba ve yangın şehri birlikte ziyaret etmişti ve Redentore’yi öykünün belkemiği olarak kullanıp bu dönem hakkında yazma fırsatı kaçırmayacak kadar iyi görünüyordu.

Bu kitap için araştırma yaparken okuduğum sayısız mükemmel kitap içinden ikisi alıntılanmayı hak ediyor. Miri Shefer-Mossensohns'un yazdığı *Osmanlı Tıbbı: İyileştirme ve Tıbbi Enstitüler 1500-1700* (2009) Türk tıbbının gelişmesine mükemmel bir genel bakış sağlıyor. Ve Philip Ziegler'in yazmış olduğu *Kara Ölüm* (2010) bana daha eski veba tedavileri hakkında detaylı bilgi sağladı.

Kitaptaki Redentore gibi muhteşem mekânların bazılarını gezmek oldukça kolay. Ancak araştırma adına yaptığım en ilgi çekici seyahatim Venedik kıyısının en dışındaki gizemli veba adası olan Lazzaretto Novo'ydu. Ulaşım seyrek ve giriş kısıtlı olduğu için Giorgia Fazzini'ye böylesine nefes kesici bir yere girmeme ve küçük ama paha biçilemez müzeyi kullanmama imkân sağladığı için teşekkür ederim. Aynı zamanda adanın ekolojik ve arkeolojik dokusunu gönüllü bir hizmetle koruyan Ekos Club'a da de teşekkür etmek istiyorum.

Roma'nın Batı dünyası ile ilgili konularını araştıran iki harika araştırma asistanım Richard Brown ve Doğu dünyası kısmını kontrol ederek Türkçe terim ve dilbilgisini doğrulayan Yasemin Uğur'a ayrıca teşekkür ederim. Aynı zamanda bir arkeolog olan ve veba mezarlıklarıyla iskelet kalıntıları hakkındaki uzmanlığını benimle paylaşan kız kardeşim Veronica Fiorato'ya da teşekkür ederim.

Bir rönesans uzmanı olmamasına rağmen, Palladiom'un karakterini kendisinininkiyle etkileyen babam Adelin Fiorato'ya teşekkür ederim.

Bir kez daha, yorulmadan kendi arşiv ve rönesans resimlerini kullanarak Venedik kostümlerinin detaylarını araştıran tasarımcı Hayley Nebauer'e minnettarım.

Caroline Westmore ve John Murray'deki inanılmaz ekibe bu kitabın ortaya çıkışındaki emekleri için teşekkürler.

Ve her şeyin ötesinde, editörüm Kate Parkin ve menajerim Teresa Chris'e, her zamanki mükemmel çalışmalarıyla işlerini yapmanın dışında, Britanyalı Mimarlar Kraliyet Enstitüsü'nde çok uzun bir öğlen yemeğinde bana hikâyenin olay örgüsünde yardım ettikleri için teşekkür ederim.

Son olarak şahsi hikâyemdeki anakarakterler olan Sacha, Conrad ve Ruby'ye müteşekkirim.